

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SUÇ İZLEMESİ AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU
(TCK M. 220)

ÖMER ÜNLÜ

NİSAN 2013

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SUÇ İZİNİ ALMAYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU
(TCK M. 220)

ÖMER ÜNLÜ

NİSAN 2013

ONAY SAYFASI

Tez Başlığı : Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK m. 220)

Tezi Hazırlayan: Ömer ÜNLÜ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Mehmet YAZICI
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığımı onaylarım.

Prof. Dr. Hamdi MOLLAMAHMUTOĞLU
Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup yüksek lisans tezi olarak uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Doğan SOYASLAN
Tez Danışmanı

Tez Juri Tarihi: 03/04/2013

Tez Juri Üyeleri:

Prof. Dr. Doğan SOYASLAN

(Çankaya Üniv.)

Doç. Dr. İlhan ÜZÜLMEZ

(Gazi Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Ali Uğur ERİŞ

(Çankaya Üniv.)

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, tez çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallar gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı, Soyadı: Ömer ÜNLÜ

İmza:

Tarih: 29.04.2013

ÖZET

SUÇ LEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU (TCK M. 220)

ÜNLÜ, Ömer

Yükseklisans Tezi

Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Tez Yöneticisi : Prof. Dr. Do an SOYASLAN
Ortak Tez Yöneticisi : Prof. Dr. Do an SOYASLAN

N SAN 2013, 243 sayfa

Örgütlü suç, sadece günümüzde ortaya çıkmı bir suç tipi de ildir. “E kıya”, “çete”, “örgüt”, “mafya” gibi çe itli isimlerle anılan bu suç te ekküllerine tarihin çok eski dönemlerinde de rastlanmaktadır. Örgütlü suç, en basit haliyle, büyük veya küçük bir yapılanma tarafından, belirsiz sayıda suçun i lenmesi için bir araya gelen ve belli bir hiyerar isi ve yaptırım sistemi olan ahıslarca meydana gelen suçlardan ibarettir. Bu suç olu umları, günümüzde teknolojinin geli imi ve insan aklının sonsuz dü ünme yetene inin de etkisiyle sadece bir ülke sınırları içinde faaliyette bulunarak, o ülke insanların can ve mal güvenli ini tehdit ederek korku, panik ve endi e yaratmaları sonucu kamu barı nı, düzenini, huzur ve sükununu bozmakla kalmamakta; devletin ekonomik, siyasal ve sosyal istikrar ve düzenini tehdit etmekte, dolayısıyla da birden çok ülkeyi do rudan veya dolaylı olarak faaliyet ve eylemleri ile etkileyerek küresel bir tehlike halini almaktadırlar. Devletler, organize suç ile

mücadele için büyük çaba harcama yükümlülü ünü üzerlerine almaktadırlar. Türkiye Cumhuriyet Devleti olarak ölkemizde de bu yönde mücadeleler devam etmektedir. TCK'nun 220. maddesinde, kanun koyucunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, bu örgüte üye olanlar; örgütün yapısı, sahip bulundu u üye sayısı (en az üç ki i olmalıdır) ile araç ve gereç bakımından amaç suçları i lemeye elveri li olması halinde örgüt kurma suçundan cezalandırılacaklardır. Bu suçun olu abilmesi için örgütün belirsiz sayıda suçu sürekli ekilde i lemeyi amaç edinmeleri gerekir. Örgütün iç mekanizmasında gev ek de olsa bir hiyerar ik yapılanma mevcut olmalıdır. Bu tez çalı mamızda bu suç tipini derinlemesine incelemekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Organize Suçlar, Örgüt, Organize suç örgütleri, Kamu Barı ı, Suç ve Ceza

ABSTRACT¹

ESTABLISHMENT OF AN ORGANIZATION FOR THE PURPOSE OF COMMITTING A CRIME

UNLU, Omer

Master Thesis

Graduate School of Social Sciences
M.A, Department of Public Law

Supervisor : Prof. Dr. Doan SOYASLAN
Co-Supervisor : Prof. Dr. Doan SOYASLAN

April 2013, 243 pages

Organized crime is not a type of crime which has emerged recently. Such crimes which are variably referred to as “bandit”, “gang”, “organization” and “mafia” can also be seen in the early periods of history. Organized crimes, in simplest terms, are acts of crime committed by individuals who have a certain kind of hierarchy and enforcement system and who group together as large or small establishment in order to commit indefinite number of crimes. These crime organizations not only disturb public peace, order and quietude as a result of their creating fear, panic and concerns by threatening life and property security of the people, who live in that particular country, by engaging in activities in the country with the help of today’s technology and the limitless imagination power of human mind, but also they menace economical, political, social order and stability of the

¹ **Ömer Ünlü**, “Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK M. 220)” (Yüksek Lisans Tezi), Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. ii’den Özet çev. **Hasan Alaz**

state, and as a result they come forward as a global danger by affecting several countries directly or indirectly with their activities and acts. States assume big responsibilities for combating organized crimes. As the Republic of Turkey, we are going on combating in this matter. Under Article 220 of Turkish Penal Code, it is stated that those establishing an organization, which legislators regard as crime, or managing such and enrolling in them shall be penalized for establishing an organization if organization's structure, number of members (must be at least three persons) and the instruments and means used allow committing target crimes. In order for this crime to occur, the organization is required to target committing indefinite number of crimes constantly. There must be a hierarchical structure within the organization no matter it is loose. In this thesis study, we carry out a deep analysis into this crime type.

Keywords: Organized Crimes, Organization, International Organized Crime Groups, Public Peace, Crime and Punishment

TE EKKÜR

Tez çalı malarım süresince de erli yardım ve katkılarıyla beni bilgilendiren ve yönlendiren tez danı manım Prof.Dr. Do an SOYASLAN'a, yine kıymetli deneyim ve bilgi birikiminden faydalandı ım hocam Doç. Dr. lhan ÜZÜLMEZ'e ve Yard. Doç. Dr. Ali U ur ER 'e, tez çalı mam esnasında benden yardım ve dekteklerini esirgemeyen tüm çalı ma arkada larıma, manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan e im Sena AHSUVARO LU ÜNLÜ'ye sevgili annem Kamile ÜNLÜ'ye te ekkürü bir borç bilirim.

Ç NDEK LER

NT HAL BULUNMADI INA L K N SAYFA	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TE EKKÜR	viii
Ç NDEK LER	ix
KISALTMALAR	xv

BÖLÜMLER

G R	1
BÖLÜM I	
1. KAVRAM, TAR H GEL M, MUKAYESEL HUKUKTAK GÖRÜNÜM.....	3
1. 1.KAVRAM	3
1.1.1.Genel Olarak	3
1.1.2. Organize Suçluluk	6
1.1.2.1. Uluslar Arası Hukukta Organize Suçlulukla İlgili Düzenlemeler....	13
1.1.2.1.1. Birle mi Milletler.....	13
1.1.2.1.1.1. Uluslararası Organize Suçluluk Hakkında Birle mi Milletler Konferansı (21-23 Kasım 1994).....	13
1.1.2.1.1.2. Sınıra an Örgütlü Suçlara Kar ı Birle mi Milletler Sözle mesi (Palermo Sözle mesi) (12-15 Aralık 2000).....	14
1.1.2.1.2. Avrupa Birli i.....	14
1.1.2.2. Organize Suçlulu un Faaliyet Gösterdi i Suç Alanları	16
1.1.3. Suç İlemek Amacıyla Örgüt Kurma Kavramı	17
1.1.4. Suç İlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun İhdas Edilme Sebepleri.....	21

1.1.5. Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Özellikleri.....	25
1.1.5.1. Örgüt Kurma Eylemi Planlanan Suçların Hazırlık Hareketi	
Niteliindedir.....	25
1.1.5.2. Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Tehlike Suçu Niteliindedir..	28
1.1.5.3. Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Mütemadi Suç Niteliindedir	32
1.1.5.4. Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Sırf Hareket Suçu	
Niteliindedir.....	37
1.1.5.5. Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Tali Suç Niteliindedir.....	38
1.1.5.6. Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Çok Failli Suç Niteliindedir	42
1.1.5.7. Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Araç Suç Niteliindedir.....	44
1.1.5.8. Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Seçimlik Hareketli Bir Suç	
Niteliindedir.....	44
1.2. TARİHSEL GELİŞİM.....	46
1.2.1. Genel Olarak.....	46
1.2.2. Batıdaki Tarihi Gelişim.....	48
1.2.2.1. 1810 Fransız Ceza Kanunu'daki Düzenleme.....	48
1.2.2.2. İtalyan Mevzuatında Düzenlenilmesi.....	50
1.2.3. Türk Hukukunda Tarihi Gelişim.....	52
1.2.3.1. Osmanlı Devleti Dönemi.....	52
1.2.3.2. Cumhuriyet Dönemi.....	55
1.3. ULUSLAR ARASI HUKUKTA GÖRÜNÜM.....	57
1.3.1. Genel Olarak.....	57
1.3.2. İtalya.....	58
1.3.3. Almanya.....	60
1.3.4. Avusturya.....	62
1.3.5. Fransa.....	62
1.3.6. İsviçre.....	64
1.3.7. İspanya.....	64
BÖLÜM II	
2. KORUNAN HUKUK YARAR VE ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN	
 UNSUURLARI.....	66
2.1. KORUNAN HUKUK YARAR.....	66

2.2. SUÇ LEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA VEYA KURULMU	
ÖRGÜTÜ YÖNETME SUÇU	68
2.2.1. Maddi Unsurlar.....	68
2.2.1.1. Fail.....	68
2.2.1.2. Ma dur	70
2.2.1.3. Konu	72
2.2.1.4. Fiil	72
2.2.1.4.1. Suç lemek Amacıyla Örgüt Kurmak	73
2.2.1.4.1.1. Hiyerar ik Ba , Organize Yapı.....	76
2.2.1.4.1.2. Süreklilik.....	81
2.2.1.4.1.3. En Az Üç Ki inin Bulunması.....	85
2.2.1.4.1.4. Olu turulan Örgütün Amaç Suçu lemek için Elveri li Olması	91
2.2.1.4.1.5. Örgütün Amacının Kanunlarda “Suç” Olu turan Fiilleri lemek Olması.....	95
2.2.1.4.2. Örgüt Yönetmek	98
2.2.2. Suçun Manevi Unsur	102
2.2.3. Hukuka Aykırılık Unsuru	106
2.2.4. Yaptırım.....	108
2.3. ÖRGÜTE ÜYE OLMAK SUÇU	109
2.3.1. Maddi Unsurlar.....	109
2.3.1.1. Fail.....	109
2.3.1.2. Ma dur	111
2.3.1.3. Konu	111
2.3.1.4. Fiil	111
2.3.1.4.1. Suç lemek Amacıyla Kurulmu Örgüte Üye Olmak	112
2.3.1.4.2. Örgüte Üye Olmamakla Birlikte Örgüt Adına Suç lemek.....	117
2.3.1.4.3. Örgüt çindeki Hiyerar ik Yapıya Dahil Olmamakla Birlikte, Örgüte Bilerek ve steyerek Yardım Etmek	124
2.3.2. Suçun Manevi Unsuru	131
2.3.3. Hukuka Aykırılık Unsuru	133

2.3.4. Yaptırım.....	133
2.4. ÖRGÜTÜN CEB R, DDET VEYA TEHD T ÇEREN YÖNTEMLER N ME R GÖSTERECEK VEYA ÖVECEK YA DA BU YÖNTEMLERE BA VURMAYI TE V K EDECEK EK LDE PROPAGANDASINI YAPMAK SUÇU.....	135
2.4.1. Maddi Unsurlar.....	135
2.4.1.1. Fail.....	135
2.4.1.2. Ma dur	1366
2.4.1.3. Konu	136
2.4.1.4. Fiil	137
2.4.2. Suçun Manevi Unsuru	145
2.4.3. Hukuka Aykırılık Unsuru	145
2.4.4. Yaptırım.....	145
2.5. TCK’NUN 220. MADDES KAPSAMINDA DÜZENLENEN SUÇLARIN N TEL KL HALLER	146
2.6. SUÇ LEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN K M BENZER SUÇLARDAN VE GENEL SUÇ ORTAKLI I OLAN T RAKTEN FARKI	151
2.6.1. Suç lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Toplu Suçlardan Farkı	151
2.6.2. Suç lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Silahlı Örgüt Suçundan Farkı	153
2.6.3.Suç lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçuna Yardımın (5237 Sayılı TCK’nun 220/7 Maddesi), 5237 Sayılı TCK’nun 315. Maddesindeki Silahlı Örgüte Silah Sa lama Suçundan Farkı.....	156
2.6.4.Suç lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun, 5237 Sayılı TCK’nun 316. Maddesindeki Suç çin Anla ma Suçundan Farkı.....	158
2.6.5.Suç lemek çin Örgüt Kurma Suçunun Terör Örgütü Kurma Suçundan (TMK’nun 7. Maddesinden) Farkı.....	161
2.6.6. Suç lemek Amacıyla Kurulmu Örgüte Yardım Etme Fiilinin (5237 Sayılı TCK’nun 220/7 Maddesi), 5237 Sayılı TCK’nun 283. Maddesindeki Suçluyu Kayırma Suçundan Farkı.....	164

2.6.7.Suç İlelemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun, Soykırım Suçu Ve İnsanlık Karşı Suç İlelemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçundan Farkı	166
2.6.8. 5237 Sayılı TCK'nun 220. Maddesi ile 765 Sayılı TCK'nun 313. Maddesinin Karşılaştırılması	168
2.6.9.Genel Suç Ortaklığıyla Suç İlelemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu Arasındaki Farklılıklar	171
BÖLÜM III	
3. SUÇ İLEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN ÖZEL GÖRÜNÜMLERİ	173
3.1. TEŞEBBÜS	174
3.2. TARAFLIK	179
3.3. ÇETİMLİK	182
3.3.1.Suç İlelemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Zincirleme Suç Yönünden Görünümü	182
3.3.2. Suç İlelemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Bileşik Suç Yönünden Görünümü	186
3.3.3.Suç İlelemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Fikri Çetimsizlik Yönünden Görünümü	188
3.3.4.Suç İlelemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunda Gerçek Çetimsizliğin Uygulanacağı Durumlar	189
3.3.4.1. Genel Olarak	189
3.3.4.2. Örgüt Yöneticilerinin, Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İlgilenen Bütün Suçlardan Ayrıca "FAZL" Olarak Sorumluluğu	191
3.4. ETKİNLİKLERİNİN MANLILIK	194
3.4.1.Failin Kendi İsteği ile Ayrılması Halinde Etkin Pişmanlığı	196
3.4.2.Failin Yakalanması Halinde Etkin Pişmanlığı	200
3.4.3.Failin TCK'nun 221. Maddesindeki Etkin Pişmanlık Hükümlerinden Birden Fazla Yararlanamaması Hali	202
3.5. YARGILAMA USULÜ	203
3.5.1. Soruşturma Usulü	203
3.5.2. Kovuşturma Usulü	210
SONUÇ	213

KAYNAKÇA	219
ÖZ GEÇM	226

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birli i
ABD	: Amerika Birle ik Devletleri
a.g.	: aksi görü a.g.e.
: adı geçen eser a.g.m.	:
adı geçen makale	
A HM	: Avrupa nsan Hakları Mahkemesi
A HS	: Avrupa nsan Hakları Sözle mesi
akt.	: aktaran
Bkz.	: bakınız
b.g.	: benzer görü
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
ev.	: Çeviren
E.	: Esas
K.	: Karar
m.	: madde
R.G.	: Resmi Gazete
s.	: sayfa
S.	: Sayfa
T.	: Tarih
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu

TMK	: Terörle Mücadele Kanunu
t.y.	: tarih yok
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
Y	: Yıl
Y.	: Yargıtay
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
y.y.	: basım yeri yok

G R

Örgütlü suç kavramı, sadece günümüzde ortaya çıkmış bir suç tipi değildir. Çalı mamızın ilerleyen bölümlerinde de ele aldığımız üzere, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu hem uluslararası hukukta hem de ulusal hukuk sistemimizde suç olumlarına karşı mücadele etmek üzere tarihin çok eski dönemlerinde ihdas edilmiş bir müessesedir. “E kıya”, “çete”, “örgüt”, “mafya” gibi isimlerle bu suç te ekkülleri teknolojinin gelişimi ve insan aklının sonsuz düşünme yöntemlerinin de etkisiyle sadece bir ülke sınırları içinde faaliyette bulunarak, o ülkenin insanların can ve mal güvenliğini tehdit ederek korku, panik ve endişe yaratmaları sonucu kamu barışını, düzenini, huzur ve sükununu bozmakla kalmamakta; devletin ekonomik, siyasal ve sosyal istikrar ve düzenini tehdit etmekte ve dolayısıyla birden çok ülkeyi doğrudan veya dolaylı olarak faaliyet ve eylemleri ile etkileyerek küresel bir tehlike haline almıştır. Dünyanın artık yerelleşmesiyle paralel olarak suç örgütleri bünyelerinde daha eğitimli, daha bilgili ve daha bilinçli bireyleri barındırmaktadır. Örneğin internet alanındaki uzmanlaşmış bir hacker, kendisi Almanya’da veya başka Avrupa ülkesinde ya da Amerika’da ikamet ettiği halde, Türkiye’de faaliyet gösteren bir bankanın ya da ticari alanda faaliyet gösteren bir şirketin internet sitesine girerek o bankanın müşterilerinin paralarını ya da şirket ortaklarının hisselerini kendi üzerlerine sanal ortamda devralabilmekte ve mensubu olduğu örgütün profesyonelliği ve suçluluk alanındaki uzmanlığından da yararlanarak üzerine geçirdiği bu maddi kazanımları hızlı bir şekilde başka örgüt mensuplarına aktarabilmekte ve böylece yakalanmaktan ve adli mercilerce yargılanmaktan kurtulabilmektedirler. İşte bu profesyonel yapılanmalara karşı etkin mücadele yöntemlerinin geliştirilebilmesi için Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği gibi uluslararası birlikler ortak hukuk ve işbirliği ile yeni yollar denemekte ve bu örgütlerin olumsuz etkilerini en asgari düzeye indirmeye çalışmaktadırlar. Faaliyet ve eylemleri ile ülke ve ülkeler arası dengeleri altüst eden, uluslararası örgütler kurularak çözüm arayışlarına girişilen ve bu doğrultuda uluslararası normlar çıkarılmasına ve

anla malar imzalanmasına sebep olan suç örgütleri ile mücadele etmek oldukça güç hale gelmiştir.

Örgütlü suç, en basit haliyle, büyük veya küçük bir yapılanma tarafından, belirsiz sayıda suçun işlenmesi için bir araya gelen ve belli bir hiyerarşi ve yaptırım sistemi olan şahıslarca meydana gelen suç fiillerinden ibarettir. Devletler, organize suç ile mücadele için büyük çaba harcama yükümlülüğünü üzerlerine almaktadırlar. Türkiye Cumhuriyet Devleti olarak ülkemizde de bu yönde mücadeleler devam etmektedir.

Bu tez çalışmamızda, örgütlü suçluluğun bir türü olan “suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu” üzerine açıklamaya çalışacağız. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun oluşabilmesi için, en az üç kişinin, belirsiz sayıda suç işlemek amacıyla, görev de olsa bir hiyerarşik yapılanması olan, işlenmesi amaçlanan suçlara üye sayısı, araç ve gereçleriyle elverişli bir yapı oluşturması gerekmektedir.

Maddede ayrıca, örgüt üyesi inden dolayı verilecek cezayı, örgüt yöneticilerinin nelerden sorumlu olacağını, örgüte yardım eden şahsın hukuki durumunu, propaganda yapmayı ve örgütün silahlı olması hali de düzenlenmiştir.

Hemen belirtelim ki, madde metninde suç işlemek amacıyla kurulan örgüt suçunun sadece çerçevesi çizilmiş olup, içeriği Yargıtay’ın içtihatları ve uluslararası kararlar ile doktrinin görüşü doğrultusunda doldurulmaktadır. Zira madde metninde geçen açıklamalar, suçun oluşumu ve irdelenmesi için yeterli bir bilgi vermemektedir.

Önceleme konumuz olan suçun, ilk bölümünde kavramsal olarak ne anlama geldiğini, bu kavramsal açıklamanın daha iyi anlaşılabilmesi için organize suçla genel hatları ile derinleşeceğiz. Aynı bölümde suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun tarihi gelişimi, mukayeseli hukuktaki görünümünü ele alacağız. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun özelliklerini ve niteliklerine temas edeceğiz.

İkinci bölümde, korunan hukuki yararı, bu yararın sadece birey bazlı olmayıp, tüm kamu barışını, düzenini, huzur ve sükununu tehdit ettiğini, toplumda korku, panik ve endişeye neden olduğunu, örgüt kurma suçunun unsurlarını, fail, mağdur, fiil, suçun konusu, manevi unsur, suçun nitelikli halleri ve hukuka aykırılık

unsurlarına yakından bakıp; üye sayısı, hiyerarşik yapısı, elverişlilik unsuru, süreklilik artı yönünden irdelemeye çalışacağız. Aynı bölümde TCK'nun 220. maddesinde seçimlik olarak öngörülen suç tiplerini doktrin ve Yargıtay kararları ışığında açıklayacağız. Ayrıca suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu ile kimi benzer suçlardan ve genel suç ortaklığı olan iştirak arasındaki farkları ortaya koyacağız

Üçüncü bölümde ise suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun, teebbüs, iştirak, içtima, failerin için öngörülen cezalar, etkin piymani ve yargılama usulü gibi suçun özel görünüm biçimlerini ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

BÖLÜM I

1. KAVRAM, TARİH GELİŞİMİ, MUKAYESEL HUKUKTAKİ GÖRÜNÜM

1.1. KAVRAM

1.1.1. Genel Olarak

Suç işlemlerle amaçla örgüt kurma suçu kamu güvenliğini ve kamu barışını tehlikeye sokan bir suçtur. Bu hukuki devrelerin bozulmasıyla kamunun huzur ve sükununu tahrip olur ve toplum düzeni kaybolur. Dolayısıyla da, toplumun temel taşını oluşturan bireylerin, güvenli ve barış içinde yaşamaya hakkı ve özgürlüğü de etkilenir. Bireyler can ve mal güvenliklerinin zarar görebileceği kaygısı, endişesi ve korkusuyla hayatlarına devam ettirmeye çalışırlar. Paranoya olmuştuk böyle bir toplumun gelişmesi ve dünya standartlarını yakalaması da güç hale gelir. Araç suç niteliğindeki suç örgütleri, amaçlanan suçları işlemede bir kolaylık sağlar. Bu nedenlerle suç işlemlerle amaçla örgüt kurma suçu, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğindeki olmasına rağmen müstakil bir suç tipi olarak kanunda kendisine yer verilmiş ve yaptırım altına alınmıştır. Niteliği ve örgütlenme yöntemleri ile toplumda korku, panik, telaş ve geleceğe karşı hem maddi malvarlıkları hem de cismani varlıkları ve bunlar üzerindeki haklarının zarar görebilme tehlikesindeki olasılığın son derece yüksek olması nedeniyle, maddi olmayan suç olmaları demokratik toplum düzenlerinde sadece illegal bir şekilde bir araya gelmelerini dahi cezalandırılmaktadır.

5237 sayılı TCK öncesi 765 sayılı TCK’unda ve diğer kanunlarda çetireli örgüt suçları, “çete kurmak”, “cemiyet kurmak”, “tekkül kurmak” ve “örgüt

kurmak” adları ile düzenlenmiştir. 5237 sayılı TCK’nun 220. maddesi örgüt suçlarının sayısını azaltmış ve “örgüt kurma” ifadesini kullanarak kavram birliğini sağlamıştır.

Suç işleme amacıyla örgüt kurma suçu, belirsiz sayıda suçları işlemek için en az üç kişinin süreklilik arz eden bir organize ve hiyerarşik yapı ile işlenmesi amaç edinilen suçların işlenmesi bakımından elverişli araç, gereç ve üye sayısına sahip olunması ile oluşan bir suç tipidir.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu genel tamamlayıcı bir suçtur. Kanunun bazı maddelerinde düzenlenen suç tiplerinde örgütün varlığı suçun unsurudur. Ancak örgüte ilişkin her durum suçta düzenlenmemi olabilir. Bu durumda suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin hükümler özel madde kapsamındaki suçlar açısından da tamamlayıcı bir genel hüküm olarak uygulanır. Örneğin TCK’nun 314. maddesinde “Silahlı Örgüt” suçu düzenlenmiştir. Bu maddenin 3. fıkrasında, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümlerin, bu suç açısından da aynen uygulanacağı vurgulanmıştır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu örgüt kurmak, yönetmek, üye olmak, örgüt adına suç işlemek ve örgütün hiyerarşisine dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek eylemlerinden oluşan seçimlik hareketli bir suçtur. Örgüt adına suç işlemek ve örgüte yardım etmek eylemleri de örgüte üye olmak olarak cezalandırılmaktadır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma eylemlerinin yanı sıra örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen amaç suçlardan da gerçek içtima hükümleri gereği ayrıca cezalandırılır. Örgüt yöneticisi de örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen her suçtan ayrıca fail olarak sorumlu olacaktıdır. Ancak bu durum suç ve cezaların ahsili ilkesine, dolayısıyla da ceza adaletine aykırılık teşkil edebilir. Bu hususu aşağıda çalımamız içerisinde açıklayacağız.

Örgütün propagandasını yapmak suçu bağımsız bir suç tipi olarak TCK’nun 220/8. maddesinde düzenleme altına alınmıştır.

TCK’nun 221. maddesinde etkin piyemanlık hükümleri düzenlenmiştir. Suç işlemek amacıyla kurulan örgütün kurucusu yöneticisi ya da üyesinin işleme

oldukları bu suçlardan dolayı pi manlık duymaları halinde getirilen bu cezasızlık ve ceza indirimini sağlayan etkin pi manlık düzenlemesi örgütlü suçlarla mücadelenin yöntemlerinden birisidir.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu açıklayabilmek için öncelikle “organize suçluluk” kavramını açıklamak gerekmektedir. Çünkü suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu organize suçluluk içerisinde değerlendirilmekte ve bu suçluluğun en temel eklemlerini oluşturmaktadır. O zaman öncelikle “organize suçluluk” terimi açıklanmalıdır. Organize suçluluk kavramına verilen anlam tanım açısından önemlidir. Zira, organize suçluluk tanımının, bir yandan yasalara uygun olarak kurulup faaliyet gösteren ekonomik işletmelerle ilgisi olmayan bir suç ebekeksi olduğu ortaya koyması; diğer yandan da topluca işlenen suçlar içinde organize suçların diğer grup suçlarından ayırt edilmesi gerekir.

1.1.2. Organize Suçluluk

Organize suçun bir tanımı yapılmaya çalışılmıştır. Ancak bu konuda bütün uzmanların üzerinde hem fikir olduğu ortak bir tanımın üzerinde bu gün de tam bir anlaşma sağlanmamıştır. Doktrinde organize suçlulukla ilgili bir takım tanımlamalar verilmektedir. Özek'e göre; “organize suç” genel anlamda, birden fazla kişinin, “hiyerarşik düzende”, “disiplinli”, “kamu düzeni”ni bozduğu varsayılan “aynı amaca yönelik” suçları işlemek için oluşturdukları örgütlenmedir. Türü, hukuksal niteliği, amacı ve amaca ulaşmaya yönelik yöntemleri birbirinden farklı olsa dahi, organize suç “irtak” kavramını aynı anlamda bir olmaktadır². Evik'e göre; organize suçluluk, doğrudan veya dolaylı olarak haksız mali çıkar sağlamak için süreklilik içinde ve planlı olarak bir veya birden fazla suçları işlemek üzere üç veya daha fazla kişinin hiyerarşik yapı ve bölümü esasına göre bir araya gelmesidir³. Demirbaşı'na göre; Organize suçluluk, ikiden fazla kişinin uzun veya belirsiz bir süre bölümü içinde, kazanç ve güç gayretiyle tek tek veya bütünlük içinde önemli anlamı olan suçların belirli plan

² Çetin Özek, “Organize Suç”, (Organize Suç), Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağanı, İstanbul, y.y., 1998, s. 195

³ Vesile S. Evik, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, İstanbul, Beta Yayınları, 2004, s. 25

içerisinde i lenmesidir⁴. Soyaslan'a göre; organize ekilde i lenen suçlar, kurnazlık ve failer arasında i bölümü ve bir planla i lenen suçlardır.⁵ Erdem'e göre; organize suçluluk, failerin amaçlarına ula mak için iddete ba vurdukları veya dı arıya kar ı güçlü bir korunma mekanizması meydana getirdikleri, komploya dayalı olarak faaliyet gösterdikleri ve kapalı bir topluluk olu turdukları suçlardır⁶. Geleri de organize suçlulu u öyle tanımlamaktadır, "iki veya daha fazla ki inin gizlice bir araya gelerek i birli i yapmak suretiyle devamlı bir ekilde kazanç sa lamak amacıyla suçlar i lemesidir. Organize suçlulukta ortada birden fazla suçlu vardır; bunlar suçlar ilemek niyetiyle birbirleriyle ili ki içerisindedirler ve bu ili kiyi de devam ettirmek arzusunu ta ırlar"⁷. Yazarlar ve mevcut tanımlamaların ortak noktalarını içeren a a ıdaki tanım, organize suçlar kavramı hakkında bir fikir verecektir. Buna göre; Organize suçluluk, geni kapsamlı suçların, örgütlü olarak belirli bir plana göre, birçok ki i tarafından, uzun veya belirsiz bir süreyle, mesleki veya ticari benzeri yasal yapıların kullanılması ya da siyaset, basın, kamu yönetimi, yargı ve ekonomi üzerinde etkide bulunulması suretiyle, yasa dı ı kazanç ve güç elde edilmesidir⁸.

ABD federal Adalet Bakanlığı ı örgütlü suçluluk konusunda u tanımı geli tirmi bulunmaktadır. Faaliyetlerini rü vet veya kamu görevlilerini yolsuzlu a bula tırmaya dayandırmaya çalı an ve kısmen veya tamamen ya a dı ı araçlarla finansal veya ekonomik bir kazançla ula mak amacıyla bireylerin veya grupların sürekli, yapısal ve disiplinli bir biçimde bir araya gelmeleridir⁹.

⁴ **Timur Demirba** , Kriminoloji, (Kriminoloji), 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2005, s. 309'dan akt., Kavlak, a.g.e., s. 26

⁵ **Do an Soyaslan**, Kriminoloji (Suç ve Ceza Bilimleri), (Kriminoloji), Ankara, Yetkin Yayınları, 2003, s. 174

⁶ **Mustafa Ruhan Erdem**, "Ceza Muhakemesinde Tehlikede Bulunan Tanıkların Korunması", (Tanık), zmir Barosu Dergisi, S. 3, Temmuz, 1995, s. 53, 54' ten akt. Cihan Kavlak, *Suç İlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2011, s. 26

⁷ **Aytekin Geleri**, "Organize Suçların Ortaya Çıkı ı ve Geli imi: talyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalı ma", (Organize Suç), *Organize Suçlarla Mücadele ve Polis*, Editörler: Aytekin Geleri, Hasan Hüseyin Çevik, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2003, s. 25

⁸ **Adem Sözüer**, "Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla Mücadele ile İgili Geli meler", (Organize Suçluluk), *Marmara Üniversitesi Hukuk Ara tırmaları Dergisi*, C: 9, S: 1-3, Y: 1995, s. 256, 257'den akt. **Mahmut Gökınar**, "Sosyal ve Kriminal Boyutlarıyla Organize Suç", *Türkiye Barolar Birli i Dergisi*, Ankara 2005, S: 60, s. 215

⁹ **Yusuf H. Do an**, "Kamu Barı ına Kar ı İlenen Suçlar",s. 12, www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/146.ppt, 08.02.2012

talyan Ceza Kanunu da u tanımı yapmaktadır. Mafia tipi örgüt mensuplarının örgüte ba lı veya tabii bulunma ve kesin sır tutma kanununun (OMERTA) korkutma gücünü, cürüm i lemek, ekonomik faaliyetlerin, imtiyazların, ruhsatların, kamu hizmetlerinin do rudan do ruya veya dolayısıyla idaresini ele geçirmek yahut kendilerine veya ba kalari için haksız yararlar veya imtiyazlar elde etmek yahut seçimlerin serbestli ini engellemek veya kendisi veya ba kalari için oy sa lamak maksadıyla seçim özgürlü ünü ihlal etmek üzere kullandıklarında te ekkül etmi olur¹⁰.

Tüm dünyada, son yıllarda ekonomik ve mali liberalle me ve küreselle me; ki ilerin ve malların hareketlili i; ileti im teknolojisindeki geli meler; ulusal sınırların açılması, hatta terk edilmesi; devletlerin kendi ülkelerindeki egemenliklerinin bir bölümünü yitirmeleri sonucu, organize suç örgütlerinin, ülkelerin ceza, adalet sistemleri arasında var olan farklılıkları ve polisiye alandaki i birli indeki zayıflıkları suistimal ederek, faaliyet alanlarını milli sınırlar dı na geni letti i görülmektedir. O zaman ulusal sınırları a an bu suçluluk tipi ile mücadele edebilmek için, uluslar arası anlamda da ortak sözleşmeler yapılmalı, i birli i anla maları imzalanmalı, bu suçlulukla alakalı ortak hareketi sa layıcı uluslar arası te kilatlanmalar kurulmalıdır. Bu ba lamda sözleşmeye taraf olan ya da i birli i anla ması imzalamı devletlerden herhangi birisinin ulusal sınırları içinde faaliyetlerde bulunarak birçok suçun faili olmu suç örgütü mensuplarına di er devlette sert disiplinli duru u sergilemeli ve müttefik devlette eylemlerde bulunan suç örgütünün liderlerini ya da üyelerini iade etmelidir. birli i anla ması çerçevesinde hukuk normlarını siyasi kaygı gütmekten objektif olarak uygulamalı ve devlet olmanın gere i sert yüzünü kendi ülkesinde bulunan örgüt mensubuna göstermelidir. O halde, “organize suçluluk” teriminin ülkemiz dı ndaki anlamlarını da irdelemek yerinde olacaktır. Abadinsky’e göre; organize suç, yasadı ı ve yasal faaliyetlerde tarafından güvence kar ve güç elde etmek amacıyla, en az üç kademeli, hiyerar ik olarak organize olmu sosyal etkile im halindeki ki ilerin, bir dizi içeren bir ideolojisi olmayan bir kurulu tur.¹¹ Albanese’ye göre¹²; organize suçluluk

¹⁰ Do an, a.g.m., s. 13, www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/146.ppt, 10.02.2012

¹¹ Abadinsky, Howard(2010), *Organized Crime*, 9th ed., Belmont, CA: Wadsworth, s. 3’ten akt., Klaus Von Lampe, *Definitions Of Organized Crime*, <http://www.organized-crime.de/OCDEF1.htm#abadinsky>, 05.02.2012; Akrabalık ve dostluk temeline göre veya rasyonellik becerilerine göre atanmı fonksiyonel uzmanlık içeren pozisyonlarda hiyerar i mevcuttur. Bu

yasadı 1 faaliyetlerden kar elde etmek için akla yatkın bir ekilde çalı an, devam eden varlı mı güç, tehdit, tekelle tirme ve/veya kamu görevlilerini yozla tırma yollarını kullanarak koruyan, süreklilik arz eden kriminal giri imdir. Andersen ve Taylor'a göre; organize suç genellikle ba kalarına yasadı 1 mal ve hizmetlerin sa lanmasını içeren yapılandırılmı gruplar tarafından i lenen suçtur¹³. Organize suçlulu un ngiliz Dili Amerikan Sözlü üne göre tanımı; 1) merkezi olarak kontrol edilen biçimsel bir yapı dahilinde ortaya çıkan; fuhu , eyaletler arası hırsızlık, yasadı 1 kumar ve benzeri ekillerde ortaya çıkan yaygın suç faaliyetleri 2) suç faaliyetlerine karı an ki iler ve gruplardır. Arlacchi'ye göre; organize suçluluk, "büyük ölçekli suç" kavramının bir alt unsuru olarak görmektedir¹⁴. Yazara göre "büyük ölçekli suç" kavramı, gerek me ru resmi yapılar gerekse yasadı 1 yöntemlerle siyasal ve kurumsal hayat alanlarını yıkıcı bir biçimde etkisi altına alabilecek kadar güçlü grupları tanımlamak için kullanılmaktadır. Büyük ölçekli suç kendisini dört temel ba lık altında sınıflandırabilecek bir çe itlilik içinde ortaya koymaktadır; örgütlü suç, mali ve ekonomik suç, siyasal ve idari yozla ma ve yasadı 1 lobi faaliyeti¹⁵.

pozisyonlar herhangi bir zamanda kendilerini i gal eden bireylere ba ımlı de ildir. Kalcılı ı hedefleri pe inde kurumsal ayrılmaz ve aktif tutmak için üyeleri tarafından gösterilen çaba kabul edilir. Bu rekabetten kaçınan ve bir sanayi ya da toprak esasına göre tekel için çabalamaktadır. Amaçları gerçekle tirmek için veya disiplin korumak için iddet ve / veya rü vet kullanma iste i vardır. Olmayanlar bir ihtimal olarak söz konusu olabilir ancak üyelik sınırlıdır. Cinayet dahil yaptırımlar yürütür sözlü veya yazılı açık kurallar vardır, (**Abadinsky**(1990), Orgnaized suç genel kabul görmü tanım olmasına ra men - gerçekten, 1970 federal Organized Crime Kontrol Kanunu organize suç (...) tanımlamak için ba arsız - öznitelikleri bir dizi olayın göstergesi olarak kolluk kuvvetleri ve ara tırmacılar tarafından tespit edilmi tir. Bu nitelikler sunan pratik bir boyutu var: öznitelikleri suçlular belli bir grup organize suç te kil eder ve bu nedenle, bir geleneksel suçluların teröristler veya gruplar yakla ım olurdu ekinde farklı bir yakla ım benimsenmi tir. Organize suç:

1. Hiçbir siyasi hedefi olmayan
2. Hiyerar ik yapıya sahip
3. Sınırlı veya özel üyelik olan
4. Benzersiz bir alt kültür te kil eden
5. Kendisini sürdüren, yani sürekli olan
6. Yasadı 1 iddet kullanma iste i Sergileyen
7. Tekelci olan
8. Açık kurallar ve düzenlemeler ile yönetilmektedir

(**Abadinsky**(2010), <http://www.organized-crime.de/OCDEF1.htm#abadinsky>, 05.02.2012)

¹² **Albanese, Jay S.**(2000), *Organized Crime In America*, 2nd ed., Cincinnati, Ohio, s. 4-5'ten akt.,

Klaus Von Lampe, a.g.e, <http://www.organized-crime.de/OCDEF1.htm#albanese>, 05.02.2012)

¹³ **Andersen ve Taylor**(2007), s. 168'ten akt. **Klaus Von Lampe**, a.g.e, <http://www.organized-crime.de/OCDEF1.htm#andersen>, 06.02.2012

¹⁴ "The American Heritage Diktionary of the English Language", Third Edition, Boston/New York/London, 1992'den akt., **Klaus Von Lampe**, a.g.e, <http://www.organized-crime.de/OCDEF1.htm#heritage>, 05.02.2012)

¹⁵ **Pino Arlacchi**, *Mafya Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhı*, ngilizce'den Çev: **Bahadır Sina ener**, stanbul, 2000, s. 239'dan akt., **Kavlak**, a.g.e., s. 28

Bu tanımlamaları daha da ço altabiliriz. Ancak gerek bizim doktrinimiz de gerekse uluslar arası manada organize suçların tanımlarından çıkan zorunlu, olmazsa olmaz unsurlar vardır. Bunlar;

1. bölümüne dayanan hiyerar ik bir yapı,
2. Süreklilik
3. Örgüt içi yaptırım sistemi, korunma mekanizması ve örgüt içi dayanı ma
4. Ne pahasına olursa olsun kazanç sa lama amacı
5. Kara para aklama faaliyetleri
6. Devlet memurları veya hizmetlileri ile özel sektördeki görevlileri korkutma, yıldırma, sindirme suretiyle yolsuzluk yapar hale getirmeye çalı ma ve siyaset, polis, adliye, basın ve ekonomik çevrelerin deste ini sa lama
7. Uluslar arası (sınır a an) ba lantılar ve ili kiler¹⁶.

Saydı ımız özellikler organize suçlulu un doktrinde kabul görmü ortak özellikleridir. Bir de bunların yanı sıra organize suçlulu un ihtiyari¹⁷ özellikleri de mevcuttur. ihtiyari kıstasları bütün organize örgütlerde görünmeyebilir. Aslında doktrinde her yazarın kendine göre öncelik sırasını belirledi i ölçütler vardır¹⁸. Bu da

¹⁶ **Kavlak**, a.g.e., s. 58

¹⁷ Her katılanın belirli bir rolü veya görevi olması, uluslararası düzeyde çalı lması, Ticari veya i letme benzeri örgütler kullanılması. (**Mustafa T. Yücel**, “Organize Suç”, **Türkiye Barolar Birli i Dergisi**, S: 1998/3, Y: 11, s. 106)

¹⁸1) bölümüne dayanan bir hiyerar ik yapı 2) Süreklilik 3) Suçun planlanması, hazırlanması ve i lenmesinde profesyonellik 4) Bölgeler üstü ve uluslar arası ba lantılar ve ili kiler 5) Ne pahasına olursa olsun kazanç sa lama gayesi 6) Kara para aklama faaliyetleri 7) Halkın yasa dı ı mal ve hizmetlere yönelik ihtiyaçların kar ılanması 8) Devlet memurları veya hizmetlileri ile özel sektördeki görevlileri korkutup, yolsuzluk yapar hale getirmeye çalı ma 9) Örgüt içi yaptırım sistemi 10) Korunma mekanizması 11) iddet kullanma 12) Siyaset, polis, adliye, basın ve ekonomik çevrelerin deste i 13) Yüksek ya am standardı 14) Yasal faaliyetlerle yasa dı ı faaliyetlerin birlikte yürütülmesi 15) Kısa zamanda ve hızlı biçimde kazanç sa layabilecek, maliyeti dü ük, yakalanma riski az olan suç alanlarının tercih edilmesi 16) Piyasanın gereklerine uyum sa lama 17) Konspiratif davranı ve taktikler(kar ı observasyon, dı a kar ı korunma, uydurma isimler kod isim kullanma, mühür ve damgaların hukuka aykırı olarak kullanılması, teknik ve biçimsel araç ve bulgulardan yararlanma) 18) Grup üyeleri arasında dayanı ma 19) üpheli ki ilerin ceza kovu turma organlarının müdahalelerine kar ı korunması (görünü e göre fazla zengin olmayan sanıkları en seçkin avukatların yardımından yararlandırma, tutuklama durumunun kaldırılması için yüksek miktarda teminat yatırılması, tutuklama ve cezanın infazından sonra yeniden örgüte kabul, tutuklu ve hükümlünün ve onun yakınlarının cezaevinde iken ihtiyaçlarının kar ılanması) 20) Tanık bulmakta güçlük ve muhatapların içinde bulundu u korku nedeniyle tipik bir biçimde ceza kovu turma organlarına bilgi vermekten kaçınması

bize biraz da bize bu i in göreceli oldu u ve sayılan her bir ölçütün daima bir suç örgütünün yapısında var olamayabilece ini göstermektedir. Batılı ülkelerde organize olmu örgütler için aranan kriterler ana ba lıklarıyla unlardır:

1. Yasadı ı kazanç temin etmek için bir araya gelmi ve aralarında i bölümü ili kisi bulunan hiyerar ik bir yapı
2. Suç ile elde edilen bir kazancın olması,
3. Suç i leme konusunda bir süreklilik olması,
4. Mevcut organize yapı içinde uygulanan bir yaptırım sistemi,
5. iddet, tehdit vs. yöntemler,
6. Kamuya veya özel sektöre nüfuz,
7. Elde edilen kara paranın aklanması¹⁹.

Organize suçun farklı bir karakteristik yapısı vardır. Organize suç kavramının ayırt edici unsuru, organize suç örgütlerinin görünü te yasal bir çerçeve içerisinde hareket etmeleridir. Yasadı ı faaliyetler, yasal çerçevede faaliyet gösteren paravan kurulu lar vasıtasıyla yürütülmektedir. Bu kurulu lar, yasadı ı faaliyetlerin ortaya çıkmasını engelleyecek mekanizmalar geli tirmi tir. Ayrıca paravan kurulu lar olarak faaliyet gösteren organize suç örgütleri, hiyerar ik yatay ve dikey örgütlenme modelleriyle, ulusal ve uluslararası pazarlarda birbiriyle ba lantı a ları

21) Esnek suç teknolojisi ve suç tedbirlerinin seçiminde çok yönlülük.(Bkz. **Mustafa R. Erdem**, *Ceza Muhakemesinde, Organize Suçlulukla Mücadele Gizli Soru turma Tedbirleri*, Seçkin Yayınevi, s. 37, 38; **Sözüer**, *Organize Suçluluk*, s. 258-260; **Veli Ö. Özbek**, *Ceza Muhakemesi Hukuku*,(Ceza Muhakemesi), Ankara, Seçkin Yayınevi, 2006, s. 400'den akt. Kavlak, a.g.e., s. 58; **Ümit Kocasakal**, "Organize Suçlulu un Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Kemal O uzman'a Arma an, C: 1, 2002, s. 142; **Cumhur ahin**, "Organize Suçlulukla Mücadele ve Tanı ın Korunması", **Yargı Reformu Özel Sayısı**, Temmuz-A ustos 1996, Y: 2, S: 10, s. 691; **Feridun Yenisey**, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri le Mücadele Yöntemleri", (Kurultay), **Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000**, 12/16 Ocak 2000, Ankara, s. 116, 117'den akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 58; **Mustafa T. Yücel**, *Türk Ceza Siyaseti-Kriminolojisi*, (Kriminoloji), Ankara, y.y., t.y., s. 42 vd.'dan akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 58; **Bahri Öztürk**, **Mustafa R. Erdem**, *Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2007, s. 1051-1058'den akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 58

¹⁹ **Topaç Ömür**, "Organize Olmu Suç Örgütleri le Yapılabilecek Hukuksal Mücadele Yöntemleri", **Ankara Barosu Dergisi**, 1997/2, s. 70

olu turmu tur²⁰. Bu suç olu umlarında dı arıdan bakıldı ında her ey normaldir. Hatta paravan irketlerde çalı anların/personelin birço u suç örgütünün lehine eylem ve fiillerde bulundu unun farkında de ildir. Bu masum ki iler legal bir i te çalı tı ını zanneder. Dolayısıyla suç i leme kasıtları da yoktur.

Organize suç örgütleri, çalı malarında ba vurdukları vasıta genelde iddet olmayıp yolsuzluk ve yıldırma dır. Yolsuzluk ve yıldırma, ki ilere, özel ve kamu kurumlarına kar ı i lenmektedir. iddet eylemleri kendilerinin aç ı a vuraca ı, kamuoyunda tehlike sinyalleri verece i ve sonuçta kamu otoritelerini mücadeleye mecbur kılaca ından, suç örgütleri iddete en son çare olarak ba vurmaktadırlar. Buna kar ın yolsuzlukla yaratılan i birli i ortamı aynı sonuçların daha az riskle elde edilmesini sa lamakta ve kamu kurumlarına yönelik içten bir tehdidin var olmasını sa lamaktadır. Organize suçlular, genelde uluslar arası a ın bir kısmı olarak yüksek derecedeki suçluluk enerjileri ve finanssal imkanlarıyla özel ve ticari temasları kullanarak mümkün oldu unca fazlaca illegal kazanç elde etmek ve olabildi ince güçlü olabilmek için faaliyet göstermektedirler. Bu nedenle uluslararası düzeyde faaliyetlerini geli tirmekte olan günümüz organize suç örgütleri fazla gelir getiren her türlü illegal trafik veya i te boy göstermekte; yakalanma riskleri, do rudan etkilenen ma durların olmaması veya ma durların adli makamlar önünde ifade vermekten çekinmeleri nedeniyle dü ük olmaktadır²¹.

²⁰ Türk Demokrasi Vakfı, Demokrasi ve nsan Hakları Serisi, “Terörizm ve Organize Suçlar, Demokrasi Ve nsan Haklarının Geli im Sürecine Etkileri”, Ankara 1999, s. 11’den akt. **Gökpınar**, a.g.m., s. 217,

²¹ **Yücel**, a.g.m., s. 1065, 1069, 1070’ten akt. **Gökpınar**, a.g.m., s. 217

1.1.2.1. Uluslar Arası Hukukta Organize Suçlulukla İlgili Düzenlemeler

1.1.2.1.1. Birleşmiş Milletler

1.1.2.1.1.1. Uluslararası Organize Suçluluk Hakkında Birleşmiş Milletler Konferansı (21-23 Kasım 1994)

21-23 Kasım 1994 tarihleri arasında İtalya'nın Napoli şehrinde yapılan Uluslararası Organize Suçluluk Hakkında Birleşmiş Milletler Konferansı'nda organize suçluluğa karşı ulusal düzeydeki mücadele yöntemlerini uyumlandırmak ve uluslararası işbirliğini güçlendirmek amacıyla uluslararası düzeyde geçerli olan bir organize suçluluk tanımı yapılması gerektiğinin önemi vurgulanmış, bu çerçevede organize suçluluğun altı unsuru barındırdığı belirlenmiştir²².

1. Suç faaliyetlerini gerçekleştirmek için grup olarak bir organizasyonun varlığı
2. Hiyerarşik yapı ve örgüt liderinin grubu kontrol altında tutması için kişisel ilişkiler
3. Haksız çıkar elde etmek veya bölgeleri (yerleri) ve piyasaları kontrol altında tutmak, içte ve dışta karışıklıklara karşı koymak ve korunmak için cebir, tehdit, korkutma veya yolsuzluğun kullanılması
4. Gerek suç faaliyetlerine devam etmek, gerekse ekonominin yasal kesimine sızmak için yasadışı gelirlerin aklanması
5. Faaliyet alanını ulusal sınırları da aşan yeni alanlara genişletmek imkanı
6. Uluslararası organize suçluluğa ait diğer gruplarla işbirliği

²² Evik, a.g.e., s. 15, 16

1.1.2.1.1.2. Sınır an Örgütlü Suçlara Karşı Birle mi Milletler Sözleşmesi (Palermo Sözleşmesi) (12-15 Aralık 2000)

Bu sözleşmenin “Tanımlar” başlığını taşıyan 2. maddesinde “örgütlü suç grubu” şeklinde tanımlanmıştır; “...doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri var olan ve bu Sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla amaçlı suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılandırılmış bir grup”²³ olarak tanımlanmıştır. “Yapılandırılmış grup”, “belirli bir suçu derhal işlemek için tesadüfi olarak oluşturulmuş ve üyelerinin rollerinin eklenmesiyle belirlenmesi şartı olmayan, üyelerinin devamlılığı veya gelişmiş bir yapısı olması gerekmeyen bir grup”²⁴ şeklinde tanımlanmıştır.

1.1.2.1.2. Avrupa Birliği

Avrupa Birliği’ne üye devletlerde bir suç örgütüne katılmanın cezalandırılmasına dair 21 Aralık 1998 tarih ve 98/733/JAI sayılı Ortak Hareket Kararı’nda organize suçluluğun tehlike boyutları ve bunların yaratabileceği harabiyete vurgu yapılarak birliği yapılması gerekli görülen bazı suçlar örnek mahiyette sayılmıştır. Bu suçlar; uyuşturucu madde kaçakçılığı, insan ticareti, terörizm, sanat eseri kaçakçılığı, kara para aklama, amaçlı ekonomik suçluluk, yama, hayata, vücut bütünlüğüne, özgürlüğe yönelen diğer şiddet eylemleri veya kişilerin için toplu tehlike yaratan eylemlerdir²⁵.

Belgenin 1. maddesinde “suç örgütü”nün tanımı şeklinde yapılmaktadır; ikiden fazla kişi tarafından belirli bir zaman önce, en az dört yıl veya daha fazla bir hürriyeti baskılayıcı cezayı yahut güvenlik tedbirini gerektiren, bizzat kendi içinde amaçlı olarak yahut maddi kazanç elde etmenin ve gerektiğinde hukuka aykırı olarak kamu makamlarının işlevini etkilemenin aracı olan suçları işlemek amacıyla

²³ <http://treaties.un.org/doc/source/RecentTexts/18-12E.doc> 14. 02.2012

²⁴ <http://treaties.un.org/doc/source/RecentTexts/18-12E.doc>, 14.02.2012

²⁵ **Ümit Kocasakal**, *Avrupa Birliği Ceza Hukukunun Esasları*, (AB Ceza Hukuku), İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004, s. 210

olu turulmu ve bu anlama do rultusunda hareket eden örgütlü yapıdır²⁶. Avrupa Birli i bu tanımın yanı sıra bazı kriterleri belirtmek suretiyle de bir tanımlama yapmı tır. Bu kriterler;

a. Zorunlu Kriterler

1. Üç veya daha fazla ki inin i birli i
2. Çok uzun veya belirsiz bir süre için bir araya gelme
3. A ır suçlardan mahkum veya üpheli olma
4. Kazanç ve/veya güç elde etme amacı ta ıma

b. Seçimlik Kriterler

5. Örgüte her katılanın belirli bir görevi veya rolünün bulunması
6. Belirli bir iç disiplin veya denetimin varlı ı
7. İddet veya tehdide müsait di er araçların kullanılması
8. Siyaseti, medyayı, kamu idarelerini, güvenlik güçlerini, yargıyı veya ekonomiyi yolsuzluk veya di er yöntemleri kullanarak etkileme çabası
9. Ticari yapılanma görüntüsü
10. Kara para aklama faaliyetlerini yürütmek
11. Uluslararası düzeyde faaliyet gösterme²⁷.

Avrupa Organize suçlulukla mücadele çalı ma grubunun 28-31 Mart 1996 tarihinde Almanya'nın Leipzig ehrinde yapmı oldu u toplantıda organize suçun olu ması için belirledi i kriterler unlardır;

1. Haksız kazanç temin etmek üzere bir araya gelmi ve aralarında i bölümü ili kisi bulunan hiyerar ik bir yapı
2. Suç ile elde edilen bir kazanç
3. Suç i leme Konusunda bir süreklilik
4. Mevcut organize yapı içerisinde uygulanan bir yaptırım sisteminin olması

²⁶ Kocasakal, *AB Ceza Hukuku*, s. 211

²⁷ "Council of Europe Organised Crime Situation Report" 2005, http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/organisedcrime/default_en.asp, 14.02.2012

5. iddet, tehdit gibi yöntemlerin kullanılması
6. Kamuya ve özel sektöre nüfuz edilmesi
7. Elde edilen kara paranın aklanması²⁸.

Bir olu umun, organize suç örgütü sayılabilmesi için bu kriterlerden en az be tanesinin bir arada bulunması zorunludur.

1.1.2.2. Organize Suçlulu un Faaliyet Gösterdi i Suç Alanları

Organize suçluluk çerçevesinde i lenen suçlarla belirli hukuki de erlere saldırmaktan ziyade, kazanç elde etme amacı güdülmektedir. Bu nedenle organize suçlulu u yalnızca belli suçların i lenmesi bakımından tanımlamak zordur. Çünkü organize suçluluk kazanç sa lama amacı etrafında, kendisine kazanç getirecek her türlü suçu i lemekten çekinmez. Organize suçlulu un acımasızlı ı ve tüm dünya için yarattı ı potansiyel tehdit buradan kaynaklanmaktadır. Teknolojinin de etkisiyle ço u yeni suç tipi organize suç örgütleri tarafından yaratılmaktadır.²⁹ Organize suçluluk çerçevesinde tipik olarak i lenen suçlar bakımından ilk grubu, suçu ihbar veya ikayet etmek isteyen ma dur sayısının çok az oldu u ve ma durların tutkunlu undan/ma ımlılıklarından yararlandı ı, uyu turucu ticareti, illegal ans oyunları alanındaki suçlar olu turmaktadır. Aynı ekilde yasak malların temini ve bazı ihtiyaçların giderilmesi için i lenen, silah ticareti, fuhu , pornografi suçlarını da bu guruba dahil edebiliriz. Devleti ve büyük ticari i letmeleri zarara u ratan fiiller ise bu konudaki ikinci grubu olu turmaktadır. Organize suçlulukta sadece çetrefilli, karma ık suçlar i lenmez. Bazen çok basit, münferit failer tarafından i lenebilen suçlarda organize suçlulu un konusu olabilir. A a ıda en çok rastlanan organize suçları sıralarsak³⁰:

²⁸ Vesile S. Daragenli, “Organize Suçluluk”, **Ceza Hukuku Günleri, 70. Yılında Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler**, 26-27 Mart 1997, stanbul, s. 245, 246

²⁹ **Kavlak**, a.g.e., s. 92

³⁰ **Kavlak**, a.g.e., s. 92; Organize suçlar çerçevesinde a a ıdaki suçların tipik oldu u genel kabul görmektedir. Bunları öyle sıralayabiliriz:

1. Illegal uyu turucu madde ticareti,
2. Illegal silah ticareti,
3. Kıymetli evrak sahtekarlı ı,

1. Yasadı ı uyu turucu madde ticareti ve kaçakçılı ı
2. Yasadı ı silah ticareti ve kaçakçılı ı
3. Gümrük kaçakçılı ı
4. Nükleer madde ticareti ve kaçakçılı ı
5. Kara para aklama
6. Yüksek de erdeki motorlu ta ıtlar ile tır, konteyner ve gemi yüklerinin kaçırılması
7. Çöplerin illegal imhası veya ba ka ülkelere gönderilmesi, çevre suçları
8. llegal organ ticareti
9. nsan kaçakçılı ı ve insan ticareti
10. Fuhu ve yasadı ı pornografi ticareti
11. Tehdit yoluyla koruma parası ve haraç alınması
12. Rü vet ve yolsuzluk
13. Cebir, tehdit ve antaj
14. Tefecilik
15. Fikir ve sanat eserleri, patent hakları, marka sahtecili i
16. Bili im suçları
17. Di er suç alanları

1.1.3. Suç i lemek Amacıyla Örgüt Kurma Kavramı

5237 sayılı TCK'nun 220. maddesindeki "suç i lemek amacıyla örgüt kurma" ba lıklı düzenlemede örgüt tanımı yapılmamı örgütün unsurları ve kriterleri

-
4. Altın kaçakçılı ı,
 5. Tarihi eser kaçakçılı ı,
 6. Sermaye yatırım dolandırıcılı ı,
 7. Kara para aklama,
 8. hale ve kredi yolsuzlukları,
 9. Ödeme araçlarının kötüye kullanımı ve sahtekarlı ı (Sözüer, a.g.m., s. 261'den akt. Gökpmar, a.g.m., s. 217)

belirtildiği tir. Ancak doktrinde yine de bu kriter ve unsurlardan faydalanarak kimi yazarlar bazı tanımlamalar yapmışlardır. Dursun'a göre; suç işlemek amacıyla örgüt kurma, belirsiz sayıda suçları işlemek için asgari üç kişinin süreklilik arz eden bir organize yapı oluşturulması şeklinde tanımlanabilir³¹. En, Özdemir'e göre; "kanun koyucunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı (en az üç kişi olmalıdır) ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde örgüt kurma suçu gerçekleştirilecektir"³². Tanımlamalar konusunda örneklemeleri³³ daha da çoğaltabiliriz. Ancak görüldüğü gibi "suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu" terimini açıklamaya çalışırken aslında hep unsurları ve kriterleri kullanarak tanımlama yapılmaktadır. Kısacası en az üç kişinin birlikte suç işlemek amacıyla bir araya gelerek bir organizasyon oluşturulması örgüt olarak kabul edilmiş ve 5237 sayılı TCK m. 220'de suç olarak düzenlenmiştir.

Örgüt kurma suçu aslında amaç suçların hazırlık hareketidir. Ceza hukuku hazırlık hareketlerini cezalandırmadığı halde bazı suçlar daha işlenmeden onların işlenmesini engellemek amacıyla örgüt suçlarını düzenlemiştir. Suçun asıl özelliği suç işlemek için bir araya gelenlerin sadece bu nedenle cezalandırılmalarıdır. Yani, suç işlemek amacıyla bir araya gelenler, amaç suçlardan birini henüz işlememiş olsalar da yine de cezalandırılmaktan kurtulamayacaklardır. Bunun sebebi böyle bir birleşimin husule getirmiş olduğu toplumsal tehlike ve yaratabileceği endişe ve kaygıdır. Yasa koyucu gerçekleştirilmesi amaçlanan suçlar henüz işlenmeden ceza yaptırımını müdahale etmeyi ve böylece işlenmesi muhtemel suçları bu şekilde önlemeyi istemiştir. Bu tür bir ortaklık, devamlılık arz eden ve suç işlemek amacıyla yönelen ortak bir iradeye dayalı devamlı bir oluşumdur³⁴.

³¹ **Smail Dursun**, "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK. M.220)", (Yayınlanmış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2008, s. 5, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 08.02.2012

³² **Ersan En, Bilgehan Özdemir**, "Suç Örgütü", s. 1, <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale.2335.html>, 15.02.2012

³³ Suçun gerçekleştirilmesi için örgütlenme ekli önemli değildir. Failler arasında bir hiyerarşinin bulunması gerekmez. Görev dağılımı da şart değildir. Ancak örgütün bir bütünlüğün olması, muhtemelen bir görev bölümünün de olması demektir. Örgütlenme özde bir illegal faaliyettir. Bu faaliyetin belli bir şekilde kendisini göstermesi aranmaz. Herhangi bir şekilde de olabilir. (**Soyaslan, Kriminoloji**, s. 147)

³⁴ **Ugur Alacakaptan**, "Genel Olarak Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek için Örgüt (Teşekkül) Meydana Getirme Suçu", (Cürüm İşlemek için Örgüt), **Prof. Dr. Çetin Özek Arman**, İstanbul, Haziran 2004, y.y., s. 30

Yargıtay'ın yerle ik uygulamalarına göre, 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesi anlamında bir örgütün varlı ından söz edebilmek için; en az üç ki inin, suç i lemek amacıyla, hiyerar ik bir ili ki içerisinde ve sürekli bir biçimde amaç suçları i lemeye elveri li araç ve gerece sahip olarak bir araya gelmesi gerekmektedir³⁵

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesinde düzenlenmi tir. 5237 sayılı TCK öncesi 765 sayılı TCK'nunda ve di er kanunlarda çe itli örgüt suçları, çete kurmak cemiyet kurmak te ekkül kurmak örgüt kurmak adları ile düzenlenmi ti. 5237 sayılı TCK örgüt suçlarının sayısını azalttı ve "örgüt kurma" ifadesini kullanarak kavram birli ini sa lamı tır³⁶. TCK'nda 220. madde dı ında özel nitelikli örgüt kurma suçları da vardır. Nitekim TCK'nun 78. maddesinde göre soykırım veya insanlı a kar ı suçları i lemek amacıyla örgüt kurulması suç olarak düzenlenmi ken, devletin güvenli ine kar ı suçları da anayasal düzene ve bu düzene kar ı i lenen suçları i lemek amacıyla bir silahlı örgüt kurulması, TCK'nun 314. maddesinde suç olarak düzenlenmi tir. TCK dı ında Terörle Mücadele Kanunu'nda da Cebir ve iddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1 inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç i lemek üzere, terör örgütü kurmak mümkün hale getirilmi tir. Buna göre inceleme konumuz olan TCK'nun 220. maddesindeki hüküm, TCK'nun 78. ve 314. maddesi ile TMK'nun 7. maddesindeki hükümlerin uygulanmadı ı durumlarda uygulanan genel bir hükümdür³⁷. Kanunun 314. maddesi örgütün Kanunun 6. maddesinin birinci fıkrasının "f" bendinde öngörülen silahlarla donatılmı olmasını aradı ı halde, 78. maddede örgütün varlı ından bahsedilebilmesi için "silah" unsuru zorunlu bir unsur olarak kabul edilmemi tir³⁸.

TCK'nun 220. maddesindeki ve di er maddelerdeki suç örgütlerinin olu mu sayılabilmesi için suç i lemek amacıyla kurulmu olması gerekir. Bu nedenle gerek TCK ve di er ceza yasaları gerekse ceza hükümleri içeren kanunlardaki suçları i lemeyi amaçlayan örgütlerin kurulması mümkündür. Suç i lemek amacıyla bir

³⁵ Bkz. YCGK, T. 03.04.2007, E. 2007/ 253, K. 2007/80; Y. 10. CD, T. 19.02.2009, E. 2009/16520, K. 2009/2348; Y. 8. CD, T. 04.06.2007, E. 2007/3981, K. 2007/4415; Y. 5. CD, T. 19.12.2009, E. 2009/12516, K. 2009/11687; Y. 6. CD, T. 09.06.2009, E. 2009/1030, K. 2009/10354 (www.kazanci.com, 15.02.2012)

³⁶ Dursun, a.g.e., s. 6, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.02.2012

³⁷ Dursun, a.g.e., s. 4, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.02.2012

³⁸ en, Özdemir, a.g.m., s. 1, <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale.2335.html>, 15.02.2012

örgüt üç ki i ile kurulabilir. 765 sayılı TCK'nunda iki ki i ile kurulabilen örgüt, TCK'nun 220. maddesiyle üç ki i ile kurulabilir hale getirilmiştir. Üç ki i ile kurulan örgütte örgütü kuranlara, yönetenlere veya üye olanlara ceza verebilmek için örgütün amaç suçları i lemeye elverişli olması gerekir. Üç ki i nin belirsiz sayıda suçları i lemek üzere belirsiz süreli ine bir organize yapı olu turmaları durumunda bir örgüt kurulmu sayılsa da olu an bu suçtan ceza verilebilmesi örgütün amaç suçları i lemeye elverişli olmasına ba lıdır. Bir ba ka deyi le örgütün somut tehlike arz etmesi objektif bir cezalandırma artıdır. TCK'nun 220/4. maddesiyle örgüt faaliyeti çerçevesinde suç i lenmesi durumunda faillere hem i ledikleri suçun hem de örgüt suçunun cezasının verilmesi kural haline getirilmiştir. Böylelikle sadece örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen suçun cezasının verilmesinin önü kesilmiştir. Bir örgütün faaliyeti çerçevesinde suç i lenmesi durumunda örgüt yöneticilerinin i lenen bu suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu olmaları da açık bir ekilde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre örgüt yöneticilerinin ayrıca fail olarak sorumlu tutulabilmesi, i lenen suçların örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenmesine ba lıdır. Örgüt adına i lenen suçların, örgüt hiyerar isi içinde olan ki iler tarafından i lenmesi zorunlu de ildir. Buna göre örgüt hiyerar isi dı ndaki kimselerin örgüt adına suç i lemeleri durumunda i ledikleri suçun cezası yanında örgüt üyesi olmak suçunun cezası ile de cezalandırılmaları söz konusudur. Bir örgütün örgüt hiyerar isi dı ndaki kimselerden destek görmesi her zaman görülebilen durumlardandır. Örgüt hiyerar isi dı ndaki kimselerin örgüte yardım etmeleri de TCK'nun 220/7. maddesinde suç haline getirilmiştir , örgüt üyesi olarak cezalandırılaca ı hükme ba lanmıştır. Bir kez bir araya gelmek bu suçun olu ması için yeterli de ildir. Çünkü bu takdirde yasa koyucunun korudu u hukuki menfaatin ihlali tehlikesi do mu olmayacaktır.³⁹

Sonuç olarak; 5237 sayılı TCK 220. Maddede “suç i lemek amacıyla örgüt kurma” ba lıklı düzenlemede örgüt tanımı yapılmamı örgütün sadece örgütten söz edebilmek için olmazsa olmazları sayılmıştır. Suçu i leyen kimsenin bir örgüt üyesi ya da örgüt adına suç i leyen ki i olması gerekir. Örgütü TCK 220 madde tanımlamıştır. Buna göre örgüt; bünyesinde gev ek veya sıkı nitelikte hiyerar ik ili kinin geçerli oldu u ve mensupları (üyeleri) üzerinde hakimiyeti bulunan somut bir birle medir. Suç i lemek amacıyla, etrafında devamlılık gösteren fiili birle me

³⁹ **Ercan Canak**, *Suç i lemek Amacıyla Örgüt Kurma Ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2005, s. 74

örgütün varlığı için gerekli olup ayrıca örgütün yapısı, sahip olduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından da amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması gereklidir.

Örgüt kurmak, işlemesi amaçlanan suçlar açısından araçtır. Örgüt niteliği itibarıyla devamlılık arz eder, bundan dolayı da belirli bir suçu işlemek için bir araya gelinmesi durumunda örgüt üyesi kisinden değil ancak işlemek istenilen suçu işlemek için üyesi kisinden bahsedilebilir. Bu halde; örgüt üyesi kisinde suç ortakları açısından suç, konu veya amaç bakımından belirginleşmiş tir (somutlaşmıştır). Örgüt yapılanmasında ise belli bir amaç etrafında herhangi bir suçun işlemesi gayesi ile bir araya gelinmesi mevcut olup işlemesi amaçlanan suçların; konu veya amaç bakımından somutlaşması zorunlu değildir. Tüm bunların yanı sıra örgüt için üye sayısının en az üç kişili olması gerekir. Üç kişili örgüt suçunda ceza verilebilmesinin ön koşuldur, yani olmazsa olmaz bir koşuldur. Bunun nedeni örgütlenme hakkının Anayasal bir hak ve özgürlük olmasıdır.

Bütün bu açıklamalardan anılmaktadır ki, işlemesi amaçlanan suçlar bakımından örgüt oluşturmak bir hazırlık hareketi olarak görünse de, varlığı ile, hukuki konu ister kamu güvenliği, kamu düzeni, kamu barışı olarak; isterse bireylerin hak ve özgürlüklerinin korunması olsun, bunları tehlikeye sokmakta ve yasa koyucu böyle bir korumayı da madde ile sağlamaya çalışmaktadır. Örgüt soyut, gelişmiş fiili bir birliktelik değil, kendi kurulu amaç ve hedefleri doğrultusunda bir dayanışma, organizasyonu ve koordinasyonu da içeren disiplinli bir yapıdır. Bu disiplin ve dayanışma ile amaçlanan suçların işlemesi kolaylaşacak, düşünce ve araçların birlikte kullanılmasıyla, disiplinli biçimde sevk ve idaresiyle engeller aşılabilecek, kolaylıkla suçun işlendiğini gören elemanların cesareti artacaktır⁴⁰.

1.1.4. Suç işlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun İncelenmesi

Sebepleri

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun varlığı konusunda bu gün için önemli olan bu örgütlerin nasıl suç işledikleri ve onları organize olmaya götüren temel nedenlerin neler olduğudur. Sorun diğer bir anlatımla, bu düzenin çok iyi

⁴⁰ **Smail Malkoç**, *Açıklamalı-çerçeveli 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu (Madde 188-345)*, C: 2, Ankara, Malkoç Kitabevi, 2007, s. 1559

tanınmasıdır. Sonuçtan ziyade meydana gelme sebeplerine bakmadır. Hiç ku kusuz ulusal veya uluslararası ilişkiler olarak yapılacak bu saptamaların güncelleştirilmesi de gerekmektedir. Çünkü teknoloji çok hızlı gelişmekte ve bununla doğru orantılı olarak da, suç işlemek amacıyla örgütler çoğalmakta, bu örgütlerin işlediği suçların çeşitlilikleri artmakta, amatör olan örgütler profesyonel olarak oluşmakta, kendilerini çok iyi derece de gizleyebilmektedirler. İnternet teknolojisinin artmasıyla ve bir çok hizmetin (bankacılık sektörünün internet bankacılığı adı altında internet üzerinden hizmet sunması ya da mal azalarının internet üzerinden satış imkanı sunması...vb.) internetten sunulması birçok örgütün yurtdışı menfaati olması ve maddi varlıklarını oralarda bulundurmasına rağmen Türkiye sınırları içerisinde yaşayan insanlara yönelik suçların işlenmesine olanak sağlamaktadır.

Nedenler bakımından, mal ve hizmetlerin yasaklanması, karılanması zaman ve yörelerde, bu gereksinimlerin karılanması için organize suçlara ancak kuvvetli bir talep olmadığında (ABD’de içki yasağı/Türkiye’de yargı yoluyla alacak tahsilatı geciktiği zaman) baş vurulduğunu görülmekte olduğu belirtilmektedir (arz ve talep kanunu). Genelde organize suç nedenleri arz ve talep yönündeki faktörler olarak ikiye ayrılabilir. Talep yönü a) legal kaynaklı, b) illegal kaynaklı mal ve hizmetlere olan talepleri kapsamaktadır. Legal mal/hizmetler arasında yabancı ülkelere gelen çalıntı lüks vasıtalar ve yüksek fiyattaki emyalar ile senet-çek tahsilatı; illegal mal ve hizmetlerde ise uyuşturucu madde, silah, kumar ve fuhuş yer almaktadır. Arz yönündeki faktörler ise, ülke sınırlarında kontrol, etkili yargılama, tanıkların koruma ile kapital akışı veya finansal kurumlarında düzenleme sağlamama örneklerinde olduğu gibi organize suçları tahrik eden nitelikteki “yokluklar”dan ibarettir⁴¹.

Bir ülkede gelir adaletinde önemli ve derin dengesizlikler varsa, böyle bir ortamda zengin daha zengin olmaya yönelecek, yoksul ise yaşamını sürdürebilmek ve en azından emek köullarda yaşamabilmek için çareyi farklı yöntemler denemekte arayacaktır. Böyle bir ortam organize suçluluğun filizlenmesi için oldukça elverişlidir⁴². Kanunun kendisine sağladığı imkanlarla hakkını elde edemeyen insanlar, kendi adaletini kendisi sağlamanın yolunu seçecektir. Bunun içinde tek

⁴¹ Yücel, a.g.m., s. 1068’den akt. Gökpınar, a.g.m., s. 220

⁴² Sözüer, a.g.e., s. 262’den akt. Kavlak, a.g.e., s. 108

baına güç yetiremeyeceği ki veya olumlara karşı kendisi de bir olumsuzluk olacaktır. Bu durumlar yeni mafyaların, çetelerin oluşmasına neden olacaktır.

Suç işlemek için örgüt kurma suçunun doğmasındaki en temel sebep toplumda varlığı hissedilen ve yanan otorite boşludur. Devlet otoritesi tarafından bırakılan boşluk hiç vakit kaybetmeden örgütler tarafından doldurulmaktadır⁴³. Yasal anlamda eksikliklerin yanında, ekonomik istikrarsızlık da örgütlü suçların ortaya çıkmasında rol oynamaktadır. Sürekli yüksek enflasyon, para piyasalarındaki ani iniş çıkışlar, dövizdeki spekülasyon dalgaları, borsada suni değer artırımları, kayıtdışı ekonomi...vb.⁴⁴. Toplumdaki sosyal adaletsizlik, sosyal devlet olgusunun algılanmasında yapılan hatalar, düzensiz yaşam biçimleri, hatalı ekonomi politikaları, dengesiz ücret dağılımı, eşitsizlik, göç gibi toplumsal sorunlar yine suç işlemek amacıyla örgütlenmeyi hızlandırmaktadır⁴⁵. Kısacası; örgüt kurma suçunun yaygın olduğu ortamlarda sosyal, kültürel, ekonomik veya siyasal sorunlar baş göstermektedir.

Ceza hukukunda bir suçun cezalandırılabilmesi için o suçta ilkin icra hareketlerine başlanması gereklidir. İcra hareketleri boyutuna ulaşmamı ve hazırlık hareketleri aşamasında kalmı eylemler, topluma bir zarar vermedikleri için cezalandırılmazlar. Fakat kanunlar – ülkeden ülkeye değişimle birlikte- üç kişinin bir araya gelerek suç işlemek amacıyla anlaşma fiilini, hazırlık hareketi olmasına rağmen örgüt suçu sayarak cezalandırmaktadır. Bunun nedeni bizatihi hazırlık hareketinin toplum için bir tehlike doğurmasından kaynaklanmaktadır⁴⁶.

Bireylerin gerçekleştirdikleri hazırlık hareketlerinin toplum için tehlike doğurmadığı kabul edilirken, en az iki ya da daha fazla kişinin (TCK'nun 220. maddesine göre üç kişiyi) birleşim suretiyle gerçekleştirdikleri hazırlık hareketlerinin toplum için “neden tehlike doğurdu” konusunda birçok fikirleri sürülmüştür. Bu fikirlerden birisine göre, örgütlenmenin amaçlanan suçları işlemeye

⁴³Öztürk, Erdem, a.g.e., s. 1062'den akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 108

⁴⁴Öztürk, Erdem, a.g.e., s. 1062'den akt. **Kavlak**, a.g.e., 110

⁴⁵**Kavlak**, a.g.e., 110

⁴⁶**Çetin Özek**, “Devletin Ahsiyetine Karşı İnen Cürümlerde Cezalandırılan Hazırlık Hareketleri”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C: 39, S: 3, İstanbul, 1953, s. 458'den akt. **Dursun**, a.g.e. s. 7. <http://tez2.yok.gov.tr/>, 22.02.2012; **Sulhi Dönmezer**, *Örgütlü Suçların Önlenmesi ve Değerlendirilmesi*, Ceza Hukukunun Güncel Kaynakları, C: I, 8, İstanbul, Beta Yayınları, 2004, s. 68

bireysel girişimlere göre bazı kolaylıklar sağlaması, cezalandırılmanın dayanılmaz olabileceği olur. Örneğin amaç suçlarının işlenebilmesi için gerekli olan eleman ve malzeme, örgüt sayesinde kolaylıkla temin edilebilmektedir. Bunun yanı sıra örgütlerin almış oldukları suç işleme kararlarını eylem planına dökmeleri, çok daha kolay olmaktadır. Zira örgüt içinde bir araya gelen kişiler, dayanılmaz içinde olmalarından dolayı, amaç suçlarını işlemede tereddütsüz ve korkusuz davranabilmektedir⁴⁷. Tarhan; “Suç örgütlerinin korkutucu etkisi tekil davranan bir faile nazaran daha fazladır. Suçun bu şekilde işlenmesi dayanılmaz birçok kişinin olduğu bir organizasyona karşı kendisini daha savunmasız ve güçsüz hissetmesine, kişisel özgürlük alanının daha iddetteli biçimde ihlaline neden olacaktır.”⁴⁸ demektedir.

Suç işlemeye karar veren bir kişi, içindeki bu eğilimi cesaret edememe, işlediği suç karşılığında alacağı ceza ve içinde yaşadığı sosyal çevrenin vereceği tepkiyi düşünerek bu karardan vazgeçebilir. Bu nedenle, kişilerin suç işleme iradesi dışında dünyada iz bırakmadan cezalandırılmaz. Ancak üç veya daha fazla kimsenin bir araya gelerek suç işleme iradelerini birleştirilmeleri sosyal ve hukuksal caydırıcılıklara karşı bir direnç oluştururlar. Suç işleme olasılığını yükseltmektedir. Bu durum suçun manevi unsurunun oluşması açısından çok daha elverişli koşullar yaratır. Bu elverişli koşullarda yalnızca suç işleme kastı bireysel suç işlemeye göre daha kolay fiile dönüşür. Suç örgütlenmesi ile suç işlemek sadece manevi unsur yönünden değil maddi unsur yönünden de daha kolay hale gelmektedir. Suçlar daha profesyonelce hazırlanmakta ve işlenmektedir. Sadece suçun işlenmesi amacıyla değil, suçun tamamlanmasından sonraki devre de hesaplanmakta ve yapılan eylem planı buna göre hazırlanmaktadır. Böylece suç delilleri daha çabuk ve daha kolay karartılmaktadır. Suçluların yakalanması daha da zorlaşmaktadır. Bu koşullarda ceza yaptırımını caydırıcı amaçla değil tevkî edici işlev görür⁴⁹. Bundan dolayı, münferit olarak işlenen suçlardan farklı olarak suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda hazırlık hareketlerinin cezalandırılmaktadır.

⁴⁷ **Özgenç, Cumhur İbrahim, Uygulamalı Ceza Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2001, s. 464'ten akt. **Dursun**, a.g.e., s. 7, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 22.02.2012

⁴⁸ **Emine Ü. Tarhan, Yeni Türk Ceza Yasasında Tehdit ve Hakaret Suçları**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2007, s. 59

⁴⁹ **Mehmet Uçum**, “Türkiye’de Çete Olgusu ve Bir Hukuksal Analiz”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C: 73, S: 7-8-9, İstanbul, 1999, s. 677

Örgütlerin varlığı, birlikte suç işlemenin verdiği bir cesaret ile bireysel sorumluluk duygusunu zayıflatmakta hatta ortadan kaldırmakta, bunun sonucu olarak da amaç suçları işleme konusunda ciddi bir dinamizm oluşturmaktadır⁵⁰.

Halbuki, kişi tek başına suç işlemeye karar verirse suçun hazırlık hareketlerinin tamamlanıp eylem safhasına geçinceye kadar oldukça çok güçlüklerle karşılaşır. Suçun ve failin ortaya çıkması daha kolaydır. Suçun işlenmemesi için alınan önleyici tedbirleri almak da zordur. Suçun başarıyla tamamlanması ihtimalinde de bu kez adli kolluğun devreye girmesi ile yakalanmamak ve kanun karışında hesap vermeme iradesi ortaya çıkacaktır. Kişi ne kadar profesyonel olursa olsun işlediği suçun faili meçhul kalma ihtimali zordur. Ancak belli bir örgütün faaliyeti kapsamında aynı suç işlenmi olsa birden fazla akıl ortaya konulacak, işbirliği ve eylemsel yardımla yapılacak suçun işlenmesi ve yakalanma tehlikesi minimize edilecektir. Dolayısıyla da belki de hiç işlenmeyecek bir suç, üçten çok failin aralarında bir organizasyon yapmasıyla cesaret bulmaları sonucu suç işlenecektir. Kimi bazı suçlarda teknik veya bilimsel uzmanlık gerektirebilir. Suça meyilli bir failin aklına gelen bir suçun gerçekleştirilmesi için başka kişilerin bilgi, tecrübe ya da başka türlü yardımlarına gereksinim duyabilir. Bu şekilde oluşturulan suç girişimleri de aslında bilgisi ve tecrübesi olmayan fail olumunda yer almamış olsaydı suç meydana gelmeyecekti. Bu sebeple münferit ya da istirahat halinde işlenen suçlardan tamamen farklı bir suç tipi olarak TCK'nun 220. Maddesinde suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu ihdas edilmiştir.

1.1.5. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Özellikleri

1.1.5.1. Örgüt Kurma Eylemi Planlanan Suçların Hazırlık Hareketi Niteliğindedir

Suçlar arasında ayırım yapılmaksızın her hangi bir suçun işlenmesi için örgüt meydana getirilmesi başlı başına bir suç haline getirilmiştir. Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak başımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. Suç işlemek için örgüt

⁵⁰ Bernd Scheiff, "Wann Beginnt der Strafrechtsschutz gegen kriminelle vereinigungen", Bonn, y.y., 1996, s. 23'ten akt. Dursun, a.g.e., s. 7, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 22.02.2012

kurmaları için sanıkların aralarında önceden anlaşılması bölümü ve hiyerarşik yapı içerisinde süreklilik gösterecek planlı bir ortaklık ve paylaşım anlayışıyla belirlenememi sayıdaki suçları işlemek amacı etrafında birlemedirler. Ceza Hukukunun bir fiilin cezalandırılabilmesinde kabul ettiği genel prensip, bir failin icra hareketlerine balmasının zorunlu olmasıdır. Ceza hukukunda kural olarak suçla ait hazırlık hareketleri cezalandırılmazlar. Ceza hukukundaki genel ilkeye bir istisna getirmek suretiyle toplum yararına hazırlık hareketleri cezalandırılmaktadır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun işlenmesi sadece bir kişinin iradesine balmı değildir. Bu tip suçlarda kişilerin yaptığı hareket, diğer kişilerin yaptığı hareket ile ya da onların hareketi içinde de er kazanır. Failin hareketleri ahlusunun da hareketlerini gerektirdiği için bu ahlusunun hareketlerini kolaylaştıran fiiller olarak kabul edilir⁵¹. Yerleşik Yargıtay içtihatlarına göre de; klasik hazırlık hareketleri toplum için bir tehlike oluşturmadıkları halde bazı hazırlık hareketleri – suç işlemek amacıyla suç örgütünü kurma gibi- bir tehlike arz etmelerinden dolayı kanun koyucu bu fiilleri balmımsız bir suç haline getirmiş ve öngörülen yaptırım uygulanmalıdır⁵².

TCK'nun 220. maddesinde amaç suçları işlemek amacıyla en az üç kişinin oluşturduğu örgüt, amaç suçlarının işlenmesine yönelik hazırlık hareketleri mahiyetinde olmasına rağmen cezalandırılmaktadır⁵³. Ceza kanunlarının hazırlık hareketlerinin cezalandırılmayacağına dair genel ilkesine getirdiği istisnanın sebebi, bazı hazırlık hareketlerinin toplum düzeni için tehlike oluşturmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda söz konusu hazırlık hareketlerinin suç oluşturabilmesi için toplum düzeni için somut bir tehlike oluşturması aranmıştır⁵⁴.

Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi ve Anayasaya göre bireylerin örgütlenme özgürlüğü vardır. Bu aynı zamanda “insan haklarına saygılı devlet” ve “hukuk

⁵¹ **Ayhan Önder**, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, C: II, İstanbul, Beta Basım Yayım, 1989, s. 439'dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 7, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.02.2012

⁵² Bkz. YCGK, T. 12.03.2002, E. 2002/9-60, K. 2002/205; YCGK, T. 24.6.2003, E. 2003/9-156, K. 2003/200; YCGK, T. 19.12.1995, E. 1995/9-306, K. 1995/383, www.uyap.gov.tr, 05.10.2012

⁵³ **Ali Parlar**, **Muzaffer Hatipo lu**, *TCK Yorumu*, C: II, Ankara, 2007, s. 1614

⁵⁴ **Cetin Özek**, *Siyasi ktidar Düzeni ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler*, (Siyasi ktidar Düzeni), İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1967, s. 346'dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 12, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 28.02.2012

devleti” olmanın da bir gereğidir. Sosyal çevrede yaayan, iletiim ve etkileim halinde olan insanların bir araya gelerek örgütlenme hakkı vardır. Subjektif de erlendirmeler yaparak, her bir araya gelmeyi tehlikeli görmek ve ona müdahil olmak topluma yarar sağlamaz. Çünkü, korunan hukuki yarar üzerinde henüz tehlike yaratacak dıa yansıma teebbüs aamasında dahi bir eylem olmamaktadır. Suç ilemek amacıyla örgüt kurma suçu ile korunan hukuki yararın önemi düünüldüünde, daha amaç suç i lenmeden harekete geçilerek amaç suçun i lenmesinin önlenilmeye çalışılması kimi durumlar da faydalı görünse de, bazen istenmeyen sonuçlara yol açabilir. Örneğin, amaç suçun i lenmesinin önlenmesinde aırıya gidildi inde, ifade ve ifadeyi açıklama hürriyetine müdahil olunmakta ve i tirak halinde bir araya gelmeler suç örgütü kabul edilebilmektedir. Bu durumda, gerçek anlamda ortada suç örgütünün varlığı tespit edilmeden ceza sorumluluğu geni letilmekte, devlet otoritesi gücünü artırmakta, kilerin devlet anlayışı hukuk devletinden polis devletine do ru kaymaktadır⁵⁵. Toplumda endişe, korku ve panik meydana gelmektedir. Devlet, suç ilemek amacıyla örgüt kurma suçunun yasal çerçevesini belirlerken AHS lafzını ve ruhunu iyi analiz etmeli, buna göre de, evrensel ve objektif kriterleri benimsemelidir. Böylece, Devlet, hem AHS tazminata mahkum edilmemesi olur hem de kilerin düünçe ve düünçeyi açıklama özgürlüklerinde daha ileri gitmesi olur. Demokraside, yasal statüye kavuşarak daha güçlü şekilde kendini hissettirir.

Kanaatimizce; Ceza hukukunda yer alan genel ilkeye bir istisna getirmek suretiyle toplum yararına “hazırlık hareketleri” cezalandırılmaktadır. Bununla amaçlanan, i lenmesi muhtemel suçların önlenmesidir. Henüz bir suç i lemedikleri halde sadece, herhangi bir örgüt kurma olmalarından dolayı bunların mensuplarına ceza verilmesinin tek sebebi de budur. Suçun asıl özelliği suç ilemek için bir araya gelenlerin sadece bu nedenle cezalandırılmalarıdır. Örgütün amaç suçları ilemek konusunda iç yapısı, üye sayısı ve araç-gereç bakımından elverişli teçhizata sahip olması gerektiği mutlak olarak benimsenmelidir. Aksi durumda, bir araya gelerek görüş alması ve bulunan, ortak bir noktada dahi uzlaşma sağlayamaması kilerin meydana getirdiği birliktelikleri suç örgütü yapılanması olarak görmek yanlış olacaktır. Örgüt kurmak için gerekli olan şartları tamı tamına halde üç veya daha fazla

⁵⁵ en, Özdemir, a.g.m., s. 5, 6, <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale.2335.html>, 18.02.2012

ki inin bir araya gelerek bir suç i lemesi halinde, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçundan de il, genel hükümlere göre i tirakten bahsedilebilecektir⁵⁶.

1.1.5.2. Suç i lemek Amacıyla Örgüt Kurma Tehlike Suçu Niteliindedir

Ceza hukuku, hukuksal yararı korumakta ve bu yarar aleyhine gerçekleşen eylemleri suç adı altında vasıflandırarak müeyyideler/yaptırımlar ya da güvenlik tedbirleri uygulanmasını öngörür. Hukuksal yararın ihlali dı dünyada bir de i iklik/neticeyi de beraberinde getirir. Bu netice kimi zaman bir “zarar” olabilece i gibi kimi zamanda bir “tehlike” olabilir. Tehlikenin zararın ön ko ulu oldu unu de erlendirirsek, gerçekte tirilen eylem öncelikle hukuksal yararı tehlikeye sokmakta, ikinci olarak da -te ebbüs a amasında kalma ya da fail tarafından gönüllü vazgeçme sonucunda suç tamamlanamama gibi bir durum gerçekleşmemi se hukuksal yarar zarara u ramaktadır. Öyle hukuksal yararlar vardır ki, failin tarafından i lenen eylem sonucunda zarar henüz olu mamı olsa dahi, zarar görme ihtimallerinin tehlike boyutu ve toplumda yarataca ı kaygı son derece yüksektir. Toplum açısından büyük öneme sahip hukuksal yararların da korunması gerekmektedir. Buradan hareketle, ceza kanunları henüz zarar meydana gelmemi olsa dahi, bazı suçları cezalandırmaktadır. Bu suçları i leyen faillere yaptırım uygulanması için, fiillerin hukuksal yararı tehlikeye dü ürmü olması yeterlidir.

Özbek’e göre; tehlike, makul, genel ya am tecrübesine dayanan dü ünçeye ve hayatın ola an akı ina göre yakın bir zamanda kamu güvenli i ve düzeni için bir zarar meydana gelmesi beklentisini ortaya koyan bir durumdur ve bu ba lamda tehlike, yakın bir gelecekte somut bir olayda korunan hukuksal yararın ihlali olasılı ı olarak tanımlanabilir⁵⁷. Daragenli’ye göre; tehlike suçları, suçun tamamlanması için hukuksal yararın tehlikeye sokulmu olmasının yeterli oldu u suçlardır⁵⁸. Tehlike suçlarında hareket, korunan hukuksal yarara henüz bir zarar vermemi tir; ancak

⁵⁶ en, Özdemir, a.g.m., s. 5, 6, <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale.2335.html>, 18.02.2012

⁵⁷ Veli Ö. Özbek, “Organize Suçlulukla Mücadelede Ön Alan Soru turmaları”, (Ön Alan Soru turmaları), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 4, S: 2, Y: 2002, s. 61

⁵⁸ Vesile S. Daragenli, “Tehlike Suçları”, (Tehlike Suçları), Prof. Dr. Sahir Erman’a Arma an, İstanbul, 1999, s. 165

kanun koyucu zarar ihtimali nedeniyle faili cezalandırır⁵⁹. Burada ortaya konulan fiil, kanun tarafından korunan bir yararı tehdit etmektedir. Bu nedenle, suçun tamamlanmasıyla beraber yalnızca bir tehlike arz etmesi, cezalandırılması için yeterli görülmektedir⁶⁰.

Tehlike suçları “somut tehlike suçları” ve “soyut tehlike suçları” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Somut tehlike suçlarında, suçun maddi konusu üzerinde gerçek bir tehlikenin mevcut olmasını gerektirir⁶¹. Yani, gerçekte tirilen hareketin/hareketlerin suç konusu bakımından somut olayda hakim tarafından ara tırılıp belirlenmesi gereken “gerçek bir zarar tehlikesi”ni meydana getirmesi zorunludur. Hareketin sadece bir tehlike yaratması yeterli olmayacak, ayrıca gerçekte tirilen eylemlerin somut bir tehlike olu turacak boyuta ulaşması ve bu yönde bulguların/ko ulların elde edilmesi gerekecektir. Soyut tehlike suçunda ise; somut olayda gerçek bir tehlikenin ortaya çıkması ko uluna ba lı olmaksızın, hareketin tipik tehlikelili i failin cezalandırılması için yeterli sayılmaktadır. crai veya ihmali bir hareketin varlı ı suçun olu ması için yeterli sayılmakta; ayrıca hareketle tehlike arasında nedensellik ba mının varlı mının ortaya konulması aranmamaktadır⁶². Yani kanunda öngörülen tipik hareketin yapılmasıyla suç olu ur. Ayrıca somut bir zarar tehlikesi aranmaz.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu somut tehlike suçudur. Bu suçun olu umu, korunan hukuki yararın zarara u ramı olmasının bir istisnasıdır. Örgütün faaliyeti çerçevesinde i lenecek olan suçun önlenmesi hedeflenmi tir. Asıl amaç, toplum yararına hazırlık hareketlerinin cezalandırılmasıdır. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda, i irakten farklı olarak, belirsiz sayıda suç, fikir ve eylem birli i içinde, planlı olarak, bir i bölümü çerçevesinde örgütün amacı do rultusunda i lenmesi gerekir⁶³. Suç i lemek amacıyla kurulan örgütler, yapıları yöntemleri ve amaçları yönünden kamu düzeni ve barı ı için tehlike yarattıklarından bu suç aynı zamanda somut tehlike suçudur. Kanun koyucu, ceza hukukunda koruma altına

⁵⁹ **Timur Demirba** , *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007, s. 223'ten akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 314

⁶⁰ **Kavlak**, a.g.e., s. 314

⁶¹ **Öztürk, Erdem**, a.g.e., s. 177'den akt. **Kavlak**, a.g.e., 314

⁶² **Öztürk, Erdem**, a.g.e., s. 177'den akt. **Kavlak**, a.g.e., 315

⁶³ **en, Özdemir**, a.g.m., s.7, <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale.2335.html>, 18.02.2012

aldığı hukuki yararlar zararına ramamı olsa dahi, bu yararları ihlal etme tehlikesinin yoğun olarak tahmin edilmesinden hareketle, örgüt henüz suç işlememiş halde, kurulmuş olan bu örgütü cezalandırmayı öngörmektedir. Suç işlemek amacıyla örgüt kurmada, örgüt henüz suç işlememiş olsa dahi, işleyebilme ihtimali bile toplumda endişe, korku, panik ve heyecan yarattığından, örgütün işlemediği amaç ettiği suçlardan bağımsız olarak, bu birliktelik ayrıca cezalandırılacaktır⁶⁴. Kanun koyucu, gerçekleştirilmesi amaçlanan suçlar henüz işlenmeden ceza müeyyidesi ile müdahale etmeyi uygun görmüş ve ileride işlenmesi muhtemel suçları da bu şekilde önlemek istemiştir⁶⁵. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bir somut tehlike suçudur. Belli bir amaç için suç işlemek üzere devamlı surette fiilen birleşme suretiyle örgüt kurulmuş olsa da güdülen amaç bakımından somut bir tehlike oluşmayabilir. Somut tehlikenin mevcudiyeti için örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olup olmamak önem arz etmektedir. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için amaç suç veya suçların işlenmesi gerekli değildir⁶⁶. Bütün bu anlatımlardan sonra, suç işlemek için örgüt kurma suçu, işlenecek suçlar bakımından teebbüs amaçını ifade etmez, suç işlemek amacıyla örgüt kurulması tek başına müstakil bir suç oluşturur. TCK'nun 220. maddesine göre, üç veya daha fazla kişilerin, kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla bir örgüt kurmaları ve örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde suçun varlığından söz edilecektir.

Yargıtay'ın bir kararında; "Suç işlemek amacıyla örgüt kurulması, bir tehlike suçudur. Ceza Hukukundaki genel ilkeye bir istisna getirmek suretiyle toplum yararına, hazırlık hareketleri cezalandırılmaktadır. Amaç; müstakbel suçları önlemektir. Henüz bir suç işlemedikleri halde sadece cemiyet, teekkül, çete kurmuş olmalarından dolayı bunların mensuplarına ceza verilmesinin tek sebebi budur" demek suretiyle suç işlemek için örgüt kurmanın tehlike suçu olduğunu vurgulamaktadır⁶⁷. Yasanın amacı, basit bir birleşme olmayıp kamu için tehlike yaratacak birleşmeyi cezalandırmaktır. Birleşmekte gaye yalnız suç işlemeye yönelik

⁶⁴ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005, s. 451

⁶⁵ Önder, a.g.e., s. 426'dan akt. Kavlak, a.g.e., s. 315

⁶⁶ Ahmet Gökçen, "Kamu Barışına Karşı Suçlar", s. 8, www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/118.doc, 03.03.2012

⁶⁷ Bkz. YCGK, T. 13.04.1987, E. 1987/8-42, K. 1987/211, www.kazanci.com, 18.02.2012

suç kastıdır. Suçu basit birle meden ayıran devamlılık, birden fazla suç için bir araya gelme ve sürekliliktir⁶⁸.

TCK'nun 220. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla örgüt kuranlar ve yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulundu u üye sayısı, sahip oldu u araç ve gereçler bakımından amaç suçları i lemeye elveri li olması halinde cezalandırılacaklardır. Bu anlatıma göre, üç veya daha fazla kimse birle erek kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla suç örgütü kursalar dahi, e er bu örgüt, yapısı, üye sayısı ve araç gereçleri bakımından “amaç suçları” i lemeye elveri li de ilse, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu olu mayacaktır ve dolayısıyla bu olu um da yaptırımsız kalacaktır. Yani, söz konusu hareketlerin suç konusu bakımından somut olayda hakim tarafından ara tırılıp ortaya çıkarılması lazım gelen “gerçek bir zarar tehlikesi”ni meydana getirmi olmasının zorunlulu udur. Failler tarafından gerçekleştirilen hareketlerin somut bir tehlike olu turacak boyuta ula ması gerekmektedir.

Örgütün kurulmasının amacı olan suçların, örgüt kurulur kurulmaz i lenmeleri art de ildir. Ayrıca TCK'nun 220. maddesinde tanımlanan suçun olu abilmesi için, i lenmesi amaçlanan suçların i lenip i lenmemesinin de hiçbir önemi yoktur⁶⁹. Amaç suçun te ebbüs a amasında kalması ve fail ya da faillerin bundan dolayı cezalandırılması, örgüt suçundan cezalandırılmayacakları anlamına gelmemektedir. Zira, kanunda, amaç suç ile bu suçu i lemek amacıyla örgüt kurmak suçları ayrı ayrı düzenlenmi tir⁷⁰. “Örgüt kurma suçu” ile “örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen amaç suçlar” birbirlerinden ba ımsız niteliktedirler. Amaç suçların kovu turması ve yargılaması ile örgüt suçunun kovu turma ve yargılamasının aynı iddianame çerçevesinde yapıldı ı bir durumda, amaç suçların i lenmesi bakımından beraat, örgüt suçundan dolayı ise mahkûmiyet kararı verilmesinde bir tutarsızlık bulunmayacaktır. Örgüt suçunun olu madı ına karar verildi i durumlarda, i lenen amaç suçların örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen suç olarak de erlendirilmesi ve cezanın a ırla tırılması do al olarak mümkün

⁶⁸ Bkz. YCGK, T. 01.02.2000, E. 1998/8-299, K. 2000/1, www.kazanci.com, 18.02.2012

⁶⁹ **Hakan Hakeri**, *Sorularla Ceza Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2006, s. 245; **Arslan, Aziza ao lu**, a.g.e., s. 909

⁷⁰ **Yurtcan Erdener**, *Yeni Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu erhi*, stanbul, Beta Yayınevi, 2007, s. 54

olmayacaktır. Amaç suçun teebbüs a amasında kalması ve bundan dolayı cezalandırılması örgüt suçundan cezalandırılmayacağı anlamına gelmemektedir⁷¹.

Kanımızca; Suç işlemek için kurulmuş örgütte amaç suçlar önceden belirlenmemiştir. Belirsiz sayıda ve tipte suç işlemek için bir örgüt kurulmaktadır. TCK'nun 220. maddesinde kanunun suç saydığı fiilleri işlemek için bir örgüt kurulmasından bahsedilmektedir. Peki, örgüt kurulunca henüz belirlenmemiş olan müstakbel suçların işlenmesine elverişli olup olmadığı konusunun nasıl belirleneceği de muamma kalmaktadır. Çünkü adam kaçırmak suretiyle bir örgüt kurulması, bu suçun işlenmesi için elverişli olmayabilir ama aynı ölçüde, örgüt faaliyetleri kapsamında hırsızlık ve dolandırıcılık yapabilir ve bu suçu işlemeye elverişli olabilir. Somut olayda örgütün "amaç suçlardan" kastının ne olduğunu iyi araştırılması ve elverişliliğinin buna göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Kısacası, kurulan örgütün işlemeyi amaç edindikleri amaç suçlarının ne olduğunu konusunda gerçek kasıtları belirlenemiyorsa, kurulan örgüt üye sayısı, yapısı ve araç gereç bakımından ciddi manada ceza kanununda suç sayılan herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye muktedirse, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçundan cezalandırılması gerekmektedir.

1.1.5.3. Suç işlemek Amacıyla Örgüt Kurma Mütemadi Suç Niteliindedir

Mütemadi suçlar neticesinin hareketle bitmiş olması, suçun tamamlanması ile bitmesinin aynı anda olması, eylemin ve etkilerinin belli bir süre devam ettiği suçlardır. Kanunun düzenlemesiyle cezalandırıldığı eylemin gerçekleştirilmesiyle suç tamamlanmakta ancak kanuni tipte gösterilen fiilin icrası devam etmektedir. Ancak bu konuda doktrinde tam bir birliktelik yoktur. Görüş farklılıkları mevcuttur. Kimi bazı yazarlara göre, mütemadi suçlarda hareketin neden olduğu sonuç/netice belirli bir süre devam etmektedir⁷². Kimi diğer yazarlara göre ise, mütemadi suçta neticenin

⁷¹ Dursun, a.g.e., s. 18, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 06.03.2012

⁷² ~~Kayhan Çel, Ali H. Evik, Çel Ceza Hukuku Genel Hükümler 2. Kitap Suçun Yapısal Unsurları ve Özel Görünümleri~~, 4. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2007, s. 64; Öztürk, Erdem, a.g.e., s. 175'ten akt. Kavlak, a.g.e., s. 321

de il, suçun kanuni tanımında gösterilen hareketin devam etti ini savunmaktadırlar⁷³.

Kanımızca, mütemadi suçlarda, kanuni tipte belirtilen hareketlerin gerçekte tirilmesinin ardından suç tamamlanmakta ancak sona ermemektedir. Burada yalnızca suçun neticesinin devam etti inden bahsetmek yeterli olmaz. Öyle ki, neticenin devam edebilmesi için hareketin de devamı gerekecektir. Kesintisiz suçlarda neticenin tek ba ına hareketten ba ımsız olarak devam etmesi dü ünülemez. Suça mütemadi olma özelli ini veren, suçun tamamlanmasıyla olu an neticenin devamını sa layan hareketlerinde sona ermemesidir⁷⁴. Çünkü netice devam ediyorsa onu do uran eylemin hakimiyeti de hala netice üzerinde ana etkendir.

Mütemadi suçlarda, fiilin icrasının devam etmesi tek ba ına yeterli de ildir, bunun yanında failin iradi olarak devam etti i eyleme son vermek konusunda hukuki iktidarının da bulunması gerekmektedir. Eyleme, kendisi bütün imkanlarını sergilemesine ra men son veremedi i durumlarda son verebilecek olan ki i/kurum/kurulu lara durumu bildirmeli ve onların yardımını istemelidir. Mütemadi suçlarda eylemin ne zaman sona erece i de önem kazanmaktadır. Failin davranı ı sona erdi inde suçun etkisinin sürmesi de ortadan kalkar. Yalnız bu konu da failin temadiye son verme iktidarının da ortadan kalkmasına ba lıdır⁷⁵.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma, amaç suçları i lemeye elveri li bir örgütün kurulmasıyla tamamlanır. Örgütün varlı ı ve süreklili i i ledi i suçlardan ba ımsız bir niteli e sahip olmalıdır. Suçun tamamlanmasından sonra, örgütün varlı ı devam etti i müddetçe suçun kesintisizli i de devam eder. Suçun olu umu için süreklilik gösteren bir suç faaliyetinin hedeflenmesi, bir organizasyon ve devamlılık gerekti inden, bunun do al bir sonucu olarak belli bir zamanı kapsayan programın yapılması arttır ve örgüt kurma suçu mütemadi suç olmak durumundadır⁷⁶. Örgütlü suçlarda belirli bir ekilde hareket etmek üzere devamlı

⁷³ **Mehmet E. Artuk, Ahmet Gökçen, Ahmet C. Yenidünya**, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Turhan Kitabevi, 2007, s. 408; **Mahmut Koca, İhan Üzülmöz**, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2008, s. 140

⁷⁴ **Kavlak**, a.g.e., s. 321

⁷⁵ **Artuk, Gökçen, Yenidünya**, a.g.e., s. 410

⁷⁶ **Evik**, a.g.e., s. 193

surette birbirine ba lanmak yani birlikte hareket etmek unsuru yer almasından dolayı, bu suçun zorunlu mütemadi bir suç oldu unu da belirtmek gerekir⁷⁷.

Doktrinde örgütlenme için sürekli bir birle me zorunlu görülmü , fakat bu sürenin belirli veya belirsiz olmasının önemli olmadığı örgüt programını gerçekleştirilmeye yeter bir süreklili in suçun oluşumunu sağlayacağı ifade edilmiştir⁷⁸. Dursun ise⁷⁹; “bir örgütün varlığının ne kadar sürece i hususunun daha kurulmadan önce tayin edilmesine imkân yoktur. Esasen örgütün varlığının ne kadar süre devam edeceğinin belli olması, i lenmesi planlanan suçların da önceden belirli olması anlamını taşıyacaktır ki, bu da bir örgütün varlığına engel bir durum oluşturacaktır. Zira belli suçları i lemek amacıyla bir örgütün kurulmasına imkân yoktur.” demektedir. Doktrinde bir görü örgütün belli bir süreden beri var olması gerektiğini belirtir. Bundan maksat belirli bir suç derhal i lemek için tesadüfi olarak oluşması bir yapılanmanın varlığıdır⁸⁰. Kanaatimizce, örgüt suçunun mütemadi suç olma özelliği örgütün belli bir süredir kurulmuş ve faaliyet gösteriyor olması sonucunu doğurur. Önemli olan yeni kurulmuş bir örgüt dahi kurucularının ya da üyelerinin kastının sürekli olmasını gerektirir. Yani, bir defalıkına suç i lemek için veyahut da örneğin bir aylıkına suç i lemek için kurulmuş olmamasıdır. Ceza kanununda suç olarak düzenlenmiş eylemleri gerçekleştirmeyi amaç edinmek ve bunu devamlı şekilde yapmayı arzulamak, örgüt o an kurulmuş olsa dahi yeterli olacaktır.

Örgütün yöneticileri ya da üyelerinin zaman içinde de i mesinin örgütün varlığına ve devamlılığına bir zararı söz konusu değildir⁸¹. Bir örgütte üyelerin veya yöneticilerin de i mesi temadiyi kesmez. Bir başka deyişle örgütün yöneticisi ya da üyelerinin de i mesi o örgütün toplum için oluşturduğu tehlikeliliğin ortadan kalkmasını doğurmayacağından, temadinin kesilmesi de söz konusu olmayacaktır⁸².

⁷⁷ **Sulhi Dönmezer, Sahir Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku**, (C. II), İstanbul, Beta Yayınları, 1999, s. 476'dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 23, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 08.03.2012

⁷⁸ **Evik**, a.g.e., s. 247

⁷⁹ **Dursun**, a.g.e., s. 24, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 08.03.2012

⁸⁰ **Çetin Arslan, Bahattin Aziza ao lu, Yeni Türk Ceza Kanunu erhi**, Ankara, Asil Yayın ve Dağıtım, 2004, s. 906

⁸¹ **Oztürk, Erdem**, a.g.e., s. 612'den akt. **Dursun**, a.g.e., s. 25, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 08.03.2012

⁸² **Dursun**, a.g.e., s. 25, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 08.03.2012

Suç i lemek amacıyla örgütü kuran failerin yakalanıp yargılanmaya ba lanmasıyla suçun kesintiye u rayıp u ramayaca ı konusunda doktrinde tartı ma mevcuttur. Evik'e göre; iddianame veya her ne olursa olsun ceza davasının açılması temadiyi sona erdirir ve sonradan tekrar örgüte katılma yeni suç olu turur⁸³. Kavlak'a göre; iddianame ve ceza davasının ba lamasıyla suç kesintiye u ramaz. Ancak bu suç nedeniyle ceza mahkumiyeti verilirse suç kesintiye u rar. Bu çerçevede gerçekleştirilen fiiller aynı suç kapsamında de erlendirilmelidir. Çünkü, burada failin yakalanması ya da tutuklanması veyahut da soru turma ba latılması onun temadiye son verme iktidarını ortadan kaldırmamaktadır⁸⁴. Zira, soru turması ba lanmı , yakalanmı ve tutuklanmı olan bir örgüt lideri veya üyesi örgütün di arıda kalan elemanları vasıtasıyla emir ve talimat vererek suç i lemeye devam edebilecektir. Bu tür suçlarda eylem devamlılık arz etmekte ve bu eylem dahilinde gerçekleştirilen hareketler tek eylem ve tek suç meydana getirmektedir⁸⁵.

Örgütün ne zaman sona erece i konusu de erlendirmeye de er bir husustur. Kanaatimizce, Örgütün sona ermesi veya suçun olu ması için aranan üç ki iden az kalıncaya kadar ki failerin suç i lemek amacıyla kurulan örgüt adına suç i leyebilme hukuki iktidarlarının sona erdirilmesine kadar örgüt varlı nı devam ettirir. Örgüt üyelerinin veya liderlerinin yakalanması ve cezaevine/tutukevine konulması örgütün elveri lilik artını ortadan kaldırmaz. Biraz önce bahsetti imiz gibi önemli olan bu failerin hukuki iktidarlarına son verilmesidir.

Yargıtay da konu ile ilgili vermi oldu u bir kararda “mahkûm olarak cezaevine girmeleri nedeniyle mensup oldukları örgütle ili kileri hukuken ve fiilen kesilen ki iler arasında yapılan muhabere, örgüt faaliyeti olarak nitelendirilemeyece inden; bu ki iler arasındaki mektupla maya aracılık yapmaktan ibaret bulunan eylemin (765) sayılı TCK'nun 169. maddesi kapsamına giren bir suç olarak mütalaa edilemeyece i gözetilmeden sanık hakkında yazılı dü üncelerle mahkûmiyet hükmü kurulması yanlı bulunmu tur” ifadeleriyle örgüt ili kisinin kesildi ine karar vermi tir⁸⁶. Yargıtay bir de i ik kararında; “suçu adi i tirakten

⁸³ **Vesile S. Evik**, “Cürüm lemek için Örgütlenme”, (Cürüm), **Prof. Dr. Çetin Özek Arma anı**, İstanbul, 2004, s. 389

⁸⁴ **Kavlak**, a.g.e., s. 323; b.g. için Bkz. **Artuk, Gökçen, Yenidünya**, a.g.e., s. 410

⁸⁵ **çel, Evik**, a.g.e., s. 65'ten akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 324

⁸⁶ Bkz. Y. 9. CD, T. 08.03.1991, E. 1991/693, K. 1991/889, www.kazanci.com, 20.02.2012

ayran, temadi (devamlılık); taaddüt (birden fazla olmak), planlı ortaklık eylemli paylaşma unsurlarına ek olarak ilenen cürüm veya cürümlerin tekkülün gereğinden olması icap eder” demittir⁸⁷. Yine Yargıtay; “ cürüm ilemek için tekkül oluşturma suçu, niteli itibari ile “mütemadi suç”lardan olup, özel kast ile ilenebilir bir suçtur. Suçun süreklilik göstermesi, tekkül mensupları arasında düzenli, planlı ve eylem paylaşması olması, zorunlu bir ö e olmakla birlikte, tekkülün bünyesinde yönetim, yönetici, dayanışma ve disiplin bulunması ayrıca belli suçların ilenmesi için irade birliğinin var olması, suçun TCK’nun (765 sayılı) 64 ve 65’inci maddesinde yazılı”...iştirak, azmettirme, müzaheret ve muavenet...” katılmalarından ayırmaktadır. Çünkü, anılan maddelerde tekkül dayanışması ve süreklilik yoktur.” demektir⁸⁸. Bunlardan çıkan sonuç, Yargıtay da suç ilemek amacıyla örgüt kurma suçunun mütemadi bir suç olduğunu kabul etmektedir.

Örgüt dağılırsa, temadi sona erer. Örgüt yasal bir girişim/olum olmadı ndan ayrılmak içinde üye ya da lider failin belirli ekil kurallarını gerçekleştirmesi beklenmez. Suç ilemek için kurulmuş örgütten ayrılmak isteyen örgüt lideri veya üyesi bu iradesini ortaya koyarak ve örgüt adına eylem ve ilemlerde bulunmayarak örgütten ayrılır ve bu failer açısından temadi gerçekleştirebilir. Örgüt mensubu hakkında verilen örgüt mensubu olmaya ilişkin bir mahkumiyet kararı da temadiyi sonlandırır. Kişide var olan örgüte bağlılık ve mensubiyet duygusunda bir değişiklik olmasa dahi, verilen mahkumiyet kararı temadiyi bitirecektir.

Örgütten ayrılmanın diğer bir yolunun üyelerin örgüt yöneticileri tarafından üyelikten çıkarılması yoluyla da olabilecektir. TCK’nun 220/2. maddesine ait gerekçedeki “örgüte üye olmak, fiili bir katılımdır. Örgüte üye olmak için örgüt yöneticilerinin rızasının varlığına gerek yoktur. Tek taraflı iradeyle de katılmak mümkündür” ifadelerinden de anlaşıldığı gibi, örgüte girmek için örgüt yöneticilerinin onayına gerek yoktur. Örgüt üyesi yöneticilerin onayı olmadan girilebildiği kanun gerekçesinde belirtildiği göz önünde tutulursa, örgüte girerken varlığı gerekmeyen onayın üyelikten çıkartılması izlenimi doğabilir. Örgüte

⁸⁷Bkz. YCGK, T. 03.02.1986, E. 1986/ 509, K. 1986/42, www.kazanci.com, 20.02.2012

⁸⁸ Bkz. YCGK, T. 13.12.1984, E. 1984/ 260, K. 1984/252, www.kazanci.com, 20.02.2012

üyelik fiili bir durumdur. Bir örgüt üyesinin, örgütten örgüt yöneticileri tarafından çıkarılması fiili durumu sona erdiren bir haldir⁸⁹.

TCK'nun 220. maddesi içinde yer alan bütün suç tiplerinin hepsinin mütemadi suç oldu unu söylemek yanlış olur. Bu bağlam altında söylenen eylemler aslında maddede düzenlenen asıl fiil olan "örgüt kurma" suçuna ilgilidir. Maddede yer alan diğer suç tipleri olan örgütü yönetmenin mütemadi suç oldu unu söylesek de örgüte yardım etme ya da örgüt adına suç işlemenin mütemadi birer suç oldu unu söyleyemeyiz. Örgüt kurma suçunun mütemadi bir suç olması, diğer suç tiplerini de zorunlu olarak mütemadi birer suç haline getirmez. Fakat mütemadi suç niteliğinde olmayan örgüte yardım ve örgüt adına suç işlemeye fiillerinin suç olabilemesi mütemadi suç niteliğinde bir örgüt kurma suçunun varlığına bağlıdır.

Kanaatimizce, örgüt kurma suçu mütemadi bir suçtur. Üçten fazla kişinin belli suçları işlemek için düşünce ve eylem birliğine varmaları ile suç işlemek amacıyla örgüt kurulmu olmaktadır. Asıl önemli olanın amaçta birleşme olmasıdır. Birleşim ekli önem arz etmektedir. Örgütün kurulması ile suç tamamlanmaktadır. Bundan sonra örgüt kurma eylemi mütemadi suç niteliğini alır. Temadinin az olması veya fazlaca sürmesinin neticeye tesiri bulunmamaktadır.

1.1.5.4. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Sırf Hareket Suçu Niteliindedir

Bir suçun olabilemesi için tipiklikte hareketten ayrı bir neticenin varlığının aranması, bu sebeple de hareket ile neticenin yer ve zaman veya zaman ve nedensellik bağlamından birbirlerinden ayrılabilirdiği suçlara çok neticeli suçlar denilmektedir⁹⁰. Buna mukabil suçun olabilemesi için hareketten ayrı bir neticenin aranmaması, hareketin icrasıyla tamamlanan suçlara ise sırf hareket suçları adı verilmektedir⁹¹.

⁸⁹ Dursun, a.g.e., s. 27, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 16.03.2012

⁹⁰ Dursun, a.g.e., s. 28, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 18.03.2012

⁹¹ Artuk, Gökçen, Yenidünya, a.g.e., s. 444

TCK'nun 220. maddesindeki suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun olu mu , tamamlanmı sayılabilmesi için üçten fazla ki inin iradelerinin te ekkül kurma amacıyla birle mi olması yeterlidir. Bu ekilde salt hareketin gerçekte tirilmesiyle (suç i lemek amacıyla iradelerin birle mesi) suç olu tu u için, doktrinde suç i lemek için örgüt kurma sırf hareket suçu olarak de erlendirilmi tir⁹². Sırf hareket suçları, suçu olu turan hareketlerinin parçalara bölünemedi inden te ebbüse müsait de ildir. Avcı'ya göre; cürüm i lemek için te ekkül kurma suçu neticesi harekete biti ik bir suçtur. öyle ki bu suç özünde birden fazla iradenin uyu ması bulunan örgüt kurma suçudur. Açıklanan iradelerin uyu masıyla mü terek bir irade ortaya çıkmı ve suç faillerin iradelerinin birle mesi anında tamamlanmı (neticelenmi) olur. Bu ekilde hareket ile neticenin tamamlanması birbirinden ayrılmadı ı için bu suç neticesi harekete biti ik (ekli) bir suçtur⁹³.

Kısacası, Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu, neticesi harekete biti ik bir suçtur. Yani te ebbüse müsait de ildir. Örgütün kurulmasıyla suç tamamlanır. Örgüt kurulmadan bir araya gelip yazıp çizen, fikir alı veri inde bulunan insanlara, suçun i lenme tehlikesi hususunda somut veriler yoksa müdahale edilmemelidir. Ceza normları, bireylerin toplanma ve yasal çerçevede örgütlenme haklarını engellemede araç olarak kullanılmamalıdır. Aksi durumda, ceza hukuku, bir yandan bireylerin hak ve özgürlüklerini korumayı amaçlarken, di er yandan bazı bireylerin hak ve özgürlüklerini neredeyse kullanılamaz hale getirebilir.

1.1.5.5. Suç i lemek Amacıyla Örgüt Kurma Tali Suç Niteli indedir

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu genel ve tamamlayıcı nitelikte bir suçtur. Amaç suçları i lemek için örgüt kurmanın ba ka ceza normları tarafından ayrıca özel olarak düzenlenmi olması durumunda, suç i lemek amacıyla örgüt kurmayı düzenleyen TCK'nun 220. maddesinin de il, bahsedilen özel normla getirilen hükmün uygulanaca ıdır⁹⁴.

⁹² Dursun, a.g.e., s. 29, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 18.03.2012

⁹³ Mustafa Avcı, "Örgütlü Suç Kavramı", **Kamu Hukuku Ar ivi Prof. Dr. İhan Akın'a Arma an**, Y: 6, s. 1-128 Mart 2003, s. 1-12

⁹⁴ Soyaslan, a.g.e., s. 455

Ceza kanunları kimi bazı suçların i lenmesi için kurulan örgütü özel bir biçimde düzenleyebilir. TCK'nun 314. maddesi, Devlet Güvenli i ile Anayasal Düzene ve Bu Düzenin leyi ine kar ı i lenen suçları i lemek amacıyla silahlı örgüt kuran ve yöneten ki ileri ve bu örgüte üye olanları, getirmi oldu u ayrı düzenlemeyle yaptırım altına almı tır. Buna göre, bahsedilen unsurları ta ıyan bir örgütün kurulması durumunda, TCK'nun 220. maddesine göre de il de, TCK'nun 314. maddesi hükümleri uygulanacaktır. Ancak 314 maddesinin son fıkrasına göre, bu suça ili kin düzenleme getirmedi i konularda suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna ili kin hükümlerin aynen uygulanaca ı yönünde bir hükme yer vermi tir. Yargıtay bir kararında; "5237 Sayılı TCK'nun 314. maddesinin 3. fıkrasında; "Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna ili kin di er hükümler bu suç açısından aynen uygulanır." denilmekte, Yasanın 220. maddesinin anılan 6. fıkrasında ise "Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır" hükmünü ta ımaktadır.⁹⁵ Anılan Yasa maddelerinin amaç, kapsam ve gerekçesi birlikte nazara alındı ında; 5237 sayılı TCK'nun suçların içtimalı bakımından gerçek içtima kurallarını benimsedi i, "Suç olu turan kaç eylem varsa o kadar ceza vardır." ilkesi yönünde düzenlendi i anla ılmaktadır". demektedir.

TCK'nun 78. maddesinde, TCK'nun 76 ve 77. maddelerinde yer alan suç tiplerini (insanlı a kar ı suçlar ve soykırım suçları) i lemek amacıyla örgüt kurulması, ba ımsız bir suç olarak düzenlenmi tir. E er ortada soykırım ya da insanlı a kar ı suç i lemek için kurulmu bir örgüt varsa uygulanacak hüküm, TCK'nun 220. maddesindeki "suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu" de il, 78. maddesindeki özel olarak düzenlenmi örgüt kurma suçudur.

Silahlı örgütün hiyerar ik yapısına dahil olmayan kimseler, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmeleri durumunda üye olarak cezalandırılacaklardır. TCK'nun 220. maddesi çerçevesinde kurulmu bir örgüte silah sa lama suretiyle yardım yapılması mümkündür. Söz konusu yardım ekli, 220. maddenin 7. fıkrası gere ince örgüte üye olma suçunun cezası ile cezalandırılacaktır. Fakat silahlı örgüte silah sa lama ekinde gerçekte en bir yardımın söz konusu olması durumunda, TCK'nun 220/7. maddesi uygulanmayacaktır. Zira, silahlı örgütlere silah sa lama suretiyle

⁹⁵ Bkz. Y. 9. CD, T. 02.04.2007, E. 2007/2182, K. 2007/2728, www.kazanci.com, 21.02.2012

yardımın düzenlendi i özel hüküm niteli inde bir yardım suçu olan TCK'nun 315. maddesi uygulanacaktır. Silahlı örgüte silah sa lama dı nda yardım yapıldı nda ise, bu yardım ekli TCK'nun 314/3. Maddesinde düzenlenmedi i için TCK'nun 220/7. maddesi uygulanacak böylece silah sa lama ekli dı nda gerçekte tirilen yardım türlerinin de cezalandırılması sa lanmı olacaktır. Yargıtay bir kararında; "... suçları i lemek amacıyla silahlı örgüt kurma, yönetme ve üye olma suçlarını 314. maddenin 1. ve 2. fıkralarında tanımlayıp yaptırma ba lamı aynı maddenin 3. fıkrası ile de suç i lemek amacıyla örgüt suçuna ili kin di er hükümlerin bu suç bakımından da aynen uygulanaca mı belirtmek suretiyle bir yandan silahlı örgüte yardım suçunu atıf suretiyle yaptırma ba lamı ..."96 denilerek silahlı örgüte yardım fiillerinin yaptırımsız kalmayaca 1, silahlı örgüte silah sa lama dı nda yardım yapılması durumunda TCK'nun 220/7. maddesi gere ince örgüt üyesi olarak ceza verilece i belirtilmi tir. Bu durumda silahlı örgüte yardım eden kimse "silahlı örgüte üye olmak" suçunun cezası ile cezalandırılmalıdır97.

Silahlı örgüt adına suç i lenmesi de kar ıla ılabilecek durumlardandır. Bu durumda da TCK'nun 220/6. maddesinde "örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı da cezalandırılır" hükmüne göre, hem örgüte üye olmaktan hem de amaç suçlar i lenmi se amaç suçları i lemekten dolayı ayrıca ceza verilecektir. Silahlı örgüt adına suç i leyen kimselerin, TCK'nun 314/3 ve 220/6. fıkra yollamasıyla 314/2. fıkraya göre "silahlı örgüte üye olmak" suçunun cezası verilecektir98.

Yargıtay verdi i bir kararda; "5237 sayılı TCK'nun 314. maddesinin 3. fıkrasında denilmekle yasanın 220. maddesinde anılan 6. fıkrada ise örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır"99 demek suretiyle örgüte üyeli in "silahlı örgüte üyelik" olarak anla ılması gerekti ine vurgu yapmı tır. Silahlı bir örgütün propagandasının yapılması durumunda TCK'nun 220/8. maddesine göre mi yoksa TMK'nun terör örgütünün propagandası suçunu düzenleyen 7/2. maddesinin mi uygulanaca ı konusu üzerinde de durulmalıdır. Silahlı bir örgüt hakkında TCK'nun 314. maddesinde

96 Bkz. YCGK, T. 12.07.2005, E. 2006/95, K. 2006/91, www.kazanci.com, 21.02.2012

97 **Dursun**, a.g.e., s. 33, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 20.03.2012

98 **Dursun**, a.g.e., s. 33, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 20.03.2012

99 Bkz. Y. 9. CD, T. 02.04.2007, E. 2007/2182, K. 2007/2728, www.kazanci.com, 21.02.2012

düzenlemenin olmadığı hususlarda TCK'nun 314/3. maddesine göre TCK'nun 220. maddesindeki hükümler uygulanacaktır. Propagandaya ilişkin bir hüküm TCK'nun 314. maddesinde bulunmadığına göre propaganda hususunun düzenlendiği 220/8. maddenin uygulanması söz konusu olacaktır.

Özel bir örgüt kurma suçu olan ve TCK'nun 78. maddesinde düzenlenen soykırım ve insanlık dışı suçları işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun hakkında hüküm bulunmayan durumlarda genel hüküm mahiyetindeki TCK'nun 220. maddesindeki hükümler uygulanacaktır. Nitekim 78. maddede yer alan düzenlemelerin örgüt kurmak ve yönetmek ve örgüte üye olmak suçlarıyla sınırlı olduğu görülecektir. Dolayısıyla örgütün kaç kişiden oluşması, örgüte yardım yapıldığı ve örgüt adına suç işlendiğinde, örgütün propagandasının yapıldığı herhangi bir suçun oluşup oluşmayacağı TCK'nun 220. maddesi hükümlerine bakılarak karar verilecektir. TCK'nun 78. maddesinde yer alan örgütün propagandasının yapılması durumunda TCK'nun 220/8. maddesinde yer alan hüküm uygulanacaktır. TCK'nun 78/3. maddesindeki düzenlemeye göre bu suçlardan dolayı “zamana sınırlı” işlenmez.

Genel hüküm mahiyetindeki TCK'nun 220/4. maddesindeki “örgüt faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükümlenir” hükmünün uygulama sınırlarını çizmek önem arz etmektedir. Düzenlemeye göre suç işlemek amacıyla kurulan bir örgütün amaç suçları işlenmesi durumunda, hem örgüt suçlarının hem de amaç suçlarının cezası verilecektir. TCK ve diğer ceza hükümleri içeren Kanunlara bakıldığında örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenebilen suç tiplerinin bazıları hakkında örgütün herhangi bir amaçla ırlatıcı neden oluşturmadığı, bazı suç tiplerinde ise örgütün bir amaçla ırlatıcı neden oluşturduğu görülmektedir. Nitekim bu suçlardan “göçmen kaçakçılığı” 79. maddede, organ veya doku ticareti 91. maddede, tehdit 106. maddede, hürriyete karşı suçlarda ortak hüküm 119. maddede, nitelikli hırsızlık 142. maddede, nitelikli yağma 149. maddede, tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirmesi 174. maddede, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti 188. maddede, fuhuş 227. maddede, dilencilik 229. maddede, görevi yaptırmamak için direnme 265. maddede, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama 282. maddede düzenlenmiştir. TCK'nun 220/4. maddesindeki “örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde

ayrıca bu suçlardan dolayı da ceza verilir” hükmünün sadece bile ik suç olu turmayan hükümlere mi uygulanabilece i yoksa bile ik suç niteli indeki yukarıda sayılan suçlara da mı uygulanabilece i üzerinde durulması gereken bir konudur. TCK’nun 79. maddesinde düzenlenen göçmen kaçakçılı ı suçunda; 106. maddesinde düzenlenen tehdit suçunda; 119. maddesinde düzenlenen hürriyete kar ı suçlara ili kin ortak hükümde; 142. maddesinde düzenlenen hırsızlık suçunda; 149. maddede düzenlenmi ya ma suçunun nitelikli halinde; 174. maddesinde düzenlenen tehlikeli maddelere ili kin suçta; 229. maddesinde düzenlenen dilencil e ili kin suçta; 265. maddede düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçunda anılan fiillerin örgüt vasıtasıyla i lenmi olması daha fazla cezayı gerektiren nitelikli unsur olarak düzenlenmi tir. Bu hükümlerde amaç suçların örgütler vasıtasıyla i lenmesi durumunda amaç suçların cezasına ilave olarak ayrıca suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçundan da ceza verilece ine dair bir ifade bulunmamaktadır. Madde gerekçelerinde de aynı ekilde suçların cezalarına ilaveten örgüt meydana getirmekten dolayı ayrıca ceza verilece ine dair bir ifadeye rastlanmamaktadır¹⁰⁰.

TCK’nun 91. maddesinde düzenlenen organ veya doku ticareti suçunda; 188. maddesinde düzenlenen uyu turucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunda; 227. maddesinde düzenlenen fuhu suçunda; 282. maddesinde düzenlenen suçtan kaynaklanan malvarlı ı de erlerini aklama suçunda suçların örgüt vasıtasıyla i lenmesi durumlarında suçun örgütlü i lenmesinden dolayı verilecek a ırla tırlımı cezasına ilaveten örgüt olu turmak suçundan da ceza verilece ine ili kin kanun metninde hiçbir ifade yer almamaktadır. Fakat bu suçlara ili kin “gerekçelerde” örgüt nedeniyle uygulanacak nitelikli halin suç i lemek amacıyla örgüt kurmak, veya yönetmekten ya da kurulmu örgüte üye olmaktan dolayı ayrıca cezalandırılmaya engel te kil etmedi ine özellikle vurgu yapılmı tir.

Terörle Mücadele Kanunu’nun düzenlemesi içerisine giren suçları i lemek için örgüt kurulması halinde de ortada bir “terör örgütü’nün varlı ndan söz etmek gerekecek ve bu örgüt hakkında, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunu düzenleyen TCK’nun 220. maddesi de il, Terörle Mücadele Kanunu’nun hükümleri uygulanacaktır.

¹⁰⁰ Dursun, a.g.e., s. 38,39, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 21.03.2012

Ceza Kanunlarında kimi bazı suçların, suç işlemek amacıyla kurulan bir örgütün faaliyeti içerisinde işlenmesini amaçla tırıcı bir neden olarak düzenleme altına alınmıştır. Buna en iyi örnek, TCK'nun, uyuşturucu madde imal ve ticaretini düzenleyen 188. maddesinin 5. fıkrasına göre, suç bir örgütün faaliyeti kapsamında işlenmesi hem suçun amaçla tırılması haliyle hem de TCK'nun 220/4. maddesine göre suç işlemek amacıyla örgüt kurmadan ceza verilecektir.

1.1.5.6. Suç işlemek Amacıyla Örgüt Kurma Çok Failli Suç Niteliindedir

Ceza kanunlarında öngörülen suçun işlenebilmesi için birden fazla failin bulunmasının zorunlu olduğu suçlara, çok failli suçlar adı verilmektedir. TCK'nun 220. maddesinde suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun tek fail tarafından işlenemediği, üç kişinin varlığının aranması görülmektedir. Yani buradaki fail sayısı suçun işlenebilmesinin ön koşuludur. Bu ön koşul gerçekleşmeden suç işlenmiş sayılmamaktadır. Bu itibarla suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu da çok failli bir suçtur.

Çok failli bir suç olan ve asgari üç kişi ile işlenebilen örgüt suçunda üç kişinin hepsinin mahkum olması ya da beraat etmesi gerekir. Bu itibarla örgüt üyesi olan üç kişiden ikisinin mahkum olması diğer bir kişinin beraat etmesi diye bir durum söz konusu olamaz. Bu durum üç kişiden bir ya da ikisinin kaçtıkları için yargılanamadıkları durumda yargılanan bir sanığın örgüt suçundan mahkum edilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Yargıtay'ın "sanıkların yakalanamayan R ve B isimli şahıslarla birlikte sanık M.A.'nın liderliğinde planlı ve disiplinli bir örgütlenme içinde bir araya gelip de iki zamanlarda İstanbul ilinde kapkaç olayların gerçekleştirilmesi için oto hırsızlığı yaptıkları Bu suretle TCK'nun 313. Maddesindeki tanımı yapılan suç işlemek için tekkül meydana getirdikleri dosya içeriğinden anlaşılmıştır" ekinde verdiği olduğu kararla, örgütün tüm üyelerinin yakalanamadığı, dolayısıyla yargılanamadığı bir davada örgüt suçunun oluşmasına karar vermiştir¹⁰¹. Yargıtay verdiği olduğu bir kararda da örgütün var sayılabilmesi

¹⁰¹Bkz. Y. 8.CD, T. 21.12.2000, E. 2000/23672, K. 2000/21537, www.kazanci.com, 21.02.2012

için örgütü olan turan kimselerin ele geçirilmesinin artmadığı fakat bu kimselerin varlıklarının kesinlikle belirlenmesi olması gerektiğine vurgu yapılmıştır¹⁰².

1.1.5.7. Suç İtirmek Amacıyla Örgüt Kurma Araç Suç Niteli İndedir

Suç İtirmek amacıyla örgüt kurma suçunda, failerin amacı salt bir suçun/örgüt kurmak değildir. Kurulan bu örgütün sadıı kolaylıktan yararlanarak ceza kanunlarının suç saydığı eylemleri gerçekleştirmeyi amaçlarlar. Buna göre, suç İtirmek amacıyla örgüt kurma suçu, “amaç suçların” İtlenmesini sağlayan “araç suç” niteli İndedir. Yargıtay da 765 sayılı TCK’nun silahlı örgüt suçu olan 168. maddesini araç suç, örgüt vasıtasıyla İtlenmesi amaçlanan suçları da amaç suçlar olarak nitelendirmiştir¹⁰³. Örgütü olan kişiler kime karşı nerede ve ne zaman İtleneyeceği henüz belli olmayan bir takım suçları İtlemeyi amaçlamaktadırlar. Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç İtlenmesi halinde bu suçlarla birlikte örgüt kurma suçundan da ceza verilmesi bu suçun amaç suç olmasının sonucu olarak görülmüştür.

Kanaatimizce, suç İtirmek amacıyla örgüt kurma suçunu araç suç yapan, amaçlanan suçları İtlemek için kurulmuş olmasıdır. Yani örgütün kurulması, “amaçlanan suç” a giden bir yoldur ve bu yol amaç suçun İtlenmesine en uygun olanıdır.

1.1.5.8. Suç İtirmek Amacıyla Örgüt Kurma Seçimlik Hareketli Bir Suç Niteli İndedir

Suçun kanuni tanımında birden çok hareketin gösterildiği, birden fazla hareketle İtlenebilen suçlara “seçimlik hareketli suçlar” denmektedir. Kanun koyucunun yasada suçu düzenlerken suçun metninde belirlediği seçimlik hareketlerden herhangi birisinin gerçekleşmesiyle suç oluşmaktadır. Kanuni

¹⁰² “Te ekkülün kabulü için sanığın adlarını verdiği şahısların ele geçirilmeleri ve haklarında koşullu tutma yapılması artırılsede, sanığın gerçekte te ekkül halinde esrar satıcılığı yaptıırım ve suç ortaklarının gerçekten varlığını kesinlikle saptanması gereklidir. Bu itibarla te ekkülün varlığına dair kesin sübut delilleri gösterilmeden cezanın TCK’nun 403/5. maddesi (yeni 403/10) ile artırılması bozmayı gerektirmiştir.”, Bkz. Y. 5. CD, T. 11.02.1975, E. 1975/4933, K. 1975/3756, **Ahın Kurt**, *Uygulamada Uyu turucu Madde Suçları ve İgili Mevzuat*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2007, s. 55

¹⁰³ Bkz. YCGK, T. 12.03.2002, E. 2002/9-60, K. 2002/205, www.kazanci.com, 21.02.2012

tanımda gösterilen hareketlerden birisinin yapılması yeterlidir. Gösterilen hareketlerden herhangi birisinin yapılmasıyla suç oluştu gibi, bu hareketlerden hepsinin bir arada yapılmasıyla da tek suç meydana gelir.

Seçimlik hareketlerden birisinin tamamlanması, diğerinin ise teebbüs amacıyla kalmış olması durumunda, tamamlanmış olan hareket esas alınmak suretiyle, suçun tamamlandığı kabul edilecektir¹⁰⁴.

5237 sayılı TCK'nun 220 inci maddesi ile kanun koyucunun suç olarak tanımladığı fiilleri işlemek için örgüt kurulması veya yönetilmesi, üye olunması veya propagandasının yapılması birbirinden bağımsız suçlar olarak kabul edilmiştir¹⁰⁵. TCK'nun 220. maddesine ait gerekçenin ilk fıkrasında “kanunlarda suç olarak tanımlanan fiillerin işlenmesi amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek ile bu amaçla kurulmuş örgüte üye olmak, işlenmesi amaçlanan ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır” ifadelerine yer verilmiştir. Yine gerekçenin 4. paragrafında; “maddenin birinci fıkrasında, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek suçu tanımlanmıştır. Bu bakımdan, söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Bu seçimlik hareketler, suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmektir” ifadelerine yer verilmiştir. Gerekçenin 9. paragrafı ise; “ikinci fıkrada, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır” eklindedir. Gerekçenin son paragrafında ise; “maddenin sekizinci fıkrasında, örgütün veya amacının propagandasının yapılması suç olarak tanımlanmıştır” denilmektedir. Gerekçenin 13. paragrafında; “altıncı fıkraya göre, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilerisinde olmamakla beraber, örgüt adına suç işleyen kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve bu nedenle de sorumlu tutulması gerekir” açıklaması yapılmıştır. Gerekçenin 14. paragrafında ise, “yedinci fıkrada, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilerisinde olmamakla beraber, örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet eden kişilerin, örgüt üyesi olarak kabul edilerek cezalandırılması öngörülmüştür. Bu nedenle örgüte yardım ve yataklık adıyla ayrı bir suç tanımlanması yapılmamıştır. Bu kavram altında söz konusu edilen fiiller, nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirmektedir” ifadelerine yer verilmiştir. Gerekçeye göre bu maddede ayrı birer suç olarak kabul edilen fiiller, örgütü kurmak veya yönetmek,

¹⁰⁴ **zzet Özgenç**, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (Genel Hükümler), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 175

¹⁰⁵ **Gökçen**, a.g.m., s, 7, www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/118.doc, 22.03.2012

kurulmu örgüte üye olmak, örgütün propagandasını yapmak eylemlerinden ibarettir. Maddenin 6. fıkrasında tanımlanan örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek ve 7. fıkrasında yer alan örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım yapmak fiilleri bağımsız birer suç olarak düzenlenmemiştir. Kanunun gerekçesinde ifade edilen örgütü kurmak veya yönetmek, kurulmu örgüte üye olmak, örgütün propagandasını yapmak eylemlerinden ibaret üç ayrı suçun varlığını kabul ettiğimiz takdirde örgüte üye olarak giren bir kimsenin daha sonra örgütte yükselerek yönetici olması durumunda aynı bir suç işlemeyi kabul etmek gerekir¹⁰⁶.

Sonuç olarak, kanuni tanıma göre, kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek, üye olmak, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek ve örgüt propagandasını yapmak eylemlerinin herhangi birisinin yapılmasıyla suç olur ve eylemi yapan fail kanunda öngörülen yaptırımla cezalandırılır.

1.2. TAR H GEL İ M

1.2.1. Genel Olarak

Organize suç, organize suçluluk, örgütlü suç, mafya, çete ve benzeri isimlerle adlandırılrsa da insanlığın gelişiminin başladığı ilk çağlardan beri bu suç tipinin olması olağandır. Zira, insanolu düünen, plan yapan, çıkarlarını korumaya çalışan bir varlıktır. Menfaatler korunurken ve maddi kazanımlar elde edilirken her zaman hukukun çizdiği sınırlar içerisinde kalmak mümkün olmayabilir. İnsanolu hayal ettiği her şeyi hayatın olağan akışına göre münferit ferdi güçleriyle elde edemez. Diğer insanlarında yardımına ihtiyaç duyması kaçınılmaz bir gerçekliktir.

İlegal oluşumlar, birliktelikler ve bunların içerisinde çalışmaları yöntemlerini belirleyen bağımsız ve karmaşık önlemek için kurallar konulur. Bu şekilde bazen de

¹⁰⁶ Dursun, a.g.e., s. 58, 59, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 22.03.2012

deneme yanılma yöntemiyle organize suçluluk amatörlükten çıkıp profesyonel giriimler haline alır.

smi organize suçluluk olmasa da, benzeri faaliyetlere tarihin çok eski dönemlerinde de rastlanır. Tarihin tespit edilebilen en eski kanunlarından olan Hammurabi Kanunu'nda örgütlü bir suçluluk olan "e kıyalık suçu" ile ilgili hüküm mevcuttur¹⁰⁷. Hammurabi Kanunu 109. maddede; " e er e kıya bir meyhane de birle irler de, tacir kadın onları ceza görecekleri hükümdarın kona ına sevk için tevkif etmezse, bizzat kadın idam ile cezalandırılır."¹⁰⁸ Eski Japon hukukunda da imparator aleyhinde gizli ittifak te kili ve taarruz icrası affı kabil olmayan a ır suçlardandır¹⁰⁹.

Tedhi çilik¹¹⁰ denebilecek eylemlerin organize ekilde gerçekleştirilmesi, M.Ö. 73-74 yıllarında Filistin'de Roma mparatorlu u'nun yönetimine kar ı çıkan ve alt sınıfların olu turdu u dinsel bir topluluk olan sicarii, organize ekilde alı ilmamı taktiklerle Ananias rahiplerinin manastırlarını, Herodes Sülalesi'nin sayılarını tahrip etmi , borçların tahsil edilmesini önlemek için tefecilerin senetlerini ve ar ivlerini ortadan kaldırmı , bu day ambarlarını yakmı ve Kudüs'ün su kanallarını yıkmı tır¹¹¹. Geri kalmı bölgelerden erkeklerin olu turdu u, çok sıkı organize olmu olan bu örgütün üyeleri hiç görülmemi taktikler kullanmı lardır. Dü manlarına gündüz, tatil günlerinde insan yı ınlarının olu turdu u zamanlarda kalabalık yerlerde habersizce arkadan saldırımı lardır. Ba lıca silahları, elbiselerinin altında sakladıkları kısa kılıçlardır. Örgüt üyeleri, dü manlarını i lek yerlerde öldürerek kalabalı a karı ıp kaybolmaktadırlar¹¹². Roma'da cumhuriyet döneminin sonlarından itibaren suç örgütleri (societas delinquantium) toplum düzenini bozan bir olgu olarak ortaya çıkmı tır. Nitekim Digesta'da (47.22.1) yasadı ı birle melerin

¹⁰⁷ **Avcı**, a.g.m., s. 6

¹⁰⁸ **Mahmut E. Seydi ehri**, *Tarih-i lmi Hukuk*, stanbul, y.y., 1331, s. 70'ten akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 114

¹⁰⁹ **Seydi ehri**, a.g.e., s. 107'den akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 114

¹¹⁰ Tedhi çilik, terörizmle aynı biçimde tanımlanmaktadır. Buna göre terörizm (tedhi çilik): Bireylerin ya da azınlıkların iddete dayanan ve ki ilere, mallara ya da kurumlara yönelik siyasal eylemi; bu iddet eylemlerinin tümüne verilen isimdir(**Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi**, C: 18, s. 11445).

¹¹¹ **ükürü Alpaslan**, *Tedhi çilik*, stanbul, Teknik Yayınları, 1983, s. 21 vd.; **Evik**, a.g.e., s. 6,7; **Öztürk, Erdem**, a.g.e., s. 1050

¹¹² **Hamide Zafer**, *Ceza Hukukunda Terörizm*, stanbul, Beta Yayınevi, 1999, s. 12

(ilicium collegium) cezalandırılacağı öngörülümü tür¹¹³. Roma’da silahlı çete de örgüt suçu sayılıyordu. Suçun oluşumu için on kişiden fazla kimsenin varlığı aranması bu suçta kitleleri sürükleyenlere, bunların etkisiyle suça katılanlara göre daha fazla ceza veriliyordu¹¹⁴.

“Conventicola” olarak adlandırılan devlet ve prens aleyhine yasaklı (gizli birleşmeler) orta çağda, yağma, soygun, çapulculuk ve diğer suçları önlemeyi hedefleyen örgütleri ifade eder hale gelmiştir¹¹⁵. Tarih boyunca görülen siyasal darbe ya da darbe girişimlerini birer gizli örgütlenme eylemi olarak görmek yanlış olmayacaktır¹¹⁶.

Modern ceza hukukunun kabul ettiği en eski örgütlü suç tipi olan suç önlemek için çete kurma suçu, 1810 Fransız Ceza Kanunu ile kanunlaştırılmıştır. Toplumsal siyasal yapıyı etkileyen yeni ideolojilerin siyasal gücü ele geçirmeye yönelik eylemleri engellemek amacıyla, 19. yüzyıl sonlarının son çeyreğinde yeni organize suç tipleri kabul edilmiştir¹¹⁷.

1.2.2. Batıdaki Tarihi Gelişim

1.2.2.1. 1810 Fransız Ceza Kanunu’daki Düzenleme

Fransa devriminin ardından siyasal ve sosyal karışıklık nedeniyle toplum düzeni kaybolmuş, baskı, bozulmuş, mafyalaşma ve çeteleşme baş göstermiştir. Bu oluşumların faaliyetleri kapsamında yağma, hırsızlık, fidye için adam kaçırmaya, gerektiğinde öldürme eylemleri gerçekleştirilmiştir. Yani, bu suçları önlemek için insanlar bir araya gelerek anlaşmakta ve belli bir iç disiplini olan gruplar

¹¹³ **Recai G. Okandan**, “Romalıların Suç Telakki Ettikleri Fiiller ve Bunlara Terettüp Eyleyen Cezalar”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Tahir Taner Arma anı**, İstanbul, 1956, s. 330’dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 61, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.03.2012

¹¹⁴ **Okandan**, a.g.m., s. 330’dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 61, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.03.2012

¹¹⁵ **Ümit Kocasakal**, “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kemal Özman’a Arma an**, C: I, S: 1, İstanbul 2002, s. 130

¹¹⁶ **Çetin Özek**, *Devlete Karşı Suçlar*, İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 1976, s. 3’ten akt. **Dursun**, a.g.e., s. 62, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.03.2012

¹¹⁷ **Dursun**, a.g.e., s. 62, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.03.2012

kurmu lardır. Bu suç i leyen örgütlerin ortaya çıkmasıyla, böyle bir suç tipinin kanuni düzenlemede kendisine yer bulmasına neden olmu tur¹¹⁸. Bu yasal de i im “19. yüzyıl ba larında çetecilik olaylarının bastırılmasına duyulan gereksinime” dayandırılmı tır¹¹⁹.

Örgüt kurma suçları, 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu’nun 213 ve 214. maddelerinde düzenlenen ve mala kar ı suç i lemek için olu turulan silahlı çete birle imlerinden ibaret iken, zamanla bu maddelerin kapsamı geni letilerek, kamu otoritesine direnmek türünden eylemler de suç tipinin kapsamına dahil edilmi tir¹²⁰. 1810 Fransız Ceza Kanunu’nda bu günkü anlamıyla suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun muadili hüküm 265. maddede “iki ve daha fazla kimsenin birle erek vatanda a kar ı hile, cebir ve tehdit kullanarak hırsızlık yapması veya te ebbüste bulunması” ölüm cezası ile cezalandırılması öngörölmü tür. Bu türden suçların i lenmesine ili kin tahrik, te vik eylemlerinin de aynı ceza ile cezalandırılmaları kabul edilmi tir. Kanununun 266, 267 ve 268. maddeleri ve benzer suçlarla toplum, tehlikeli suçluların etkisinden korunmaya çalı ılmı tır. Nitekim 266. maddede çetelerin organizasyonu, çeteler ve bunların liderleri arasındaki ili ki, suçtan kaynaklanan gelirlerin hesaplanıp da ıtılması, payla ımı anla malarının bulunması halinde, bu suç örgütünde hizmet yüklenenlerin, iradi olarak kasten çetelere ve onların gruplarına silah, cephane, kalacak yer, barınak, toplanacakları yer sa layanların hapis cezası ile cezalandırılacakları belirtilmi tir¹²¹. Liberalle me sonrasında da devam eden örgütlü-kollektif suçlulu u hedefleyen kanunla tırmalara devam edilmi tir¹²². Nitekim Napolyon Kodifikasyonunda serserilerin, dilencilerin olu turdukları örgütler, malvarlı ına kar ı i lenen suçları önleyebilmek amacıyla yaptırım altına alınmı , söz konusu örgütlenmelerin, sadece varlıklarının kamu düzenini bozdu u kabul edilmekle beraber, “çeteler arasında organizasyonun” var olması ve bu organizasyonun 265. maddede belirtilen “ki i ve mal aleyhine saldırıları” amaç edinmesi aranmı tır¹²³.

¹¹⁸ **Özek**, *Organize Suç*, s. 199

¹¹⁹ **Evik**, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 151

¹²⁰ **Özek**, *Organize Suç*, s. 200

¹²¹ **Evik**, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 152

¹²² **Evik**, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 152

¹²³ **Evik**, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 152

1.2.2.2. talyan Mevzuatında Düzenleni i

talya organize suçlulu un bütün siyasal ve ekonomik sistemi önemli ölçüde etkiledi i ülkelerden biridir. talya'da organize suç denildi inda ilk akla gelen örgütlenme mafyadır. Tarihi kökenlerini olu turan ve do du u yer olarak talya'nın Sicilye adası yava yava bu suç örgütlerinin palazlanması ve nihayetinde tüm dünyayı etkisi altına almı tır. Öyle ki, ünlü Hollywood yapıımı dev sinema filmi olan ve efsanele en "The Godfather" (Baba) filmi bu anlattı ımıza en iyi örnektir.

Bu nedenledir ki bu ülkede organize suçlulukla mücadeleyi yalnız kovu turma makamları yoluyla de il, bütün toplu kesimleri aracılı ıyla yürütmek çabasındadır¹²⁴. talya'da mafya tipi kültür yapılarında bireylerin ki isel güç ve kudretleri rekabet halindeki birey ve aile gruplarına verilen onur derecesinin belirlenmesinde her eyden daha dolaysız ve açık bir etkiye sahipti. Onur da ılımının belirlenmesinde ne do um nede kurumsal etkenler belirleyici idi. nsan do u tan onur sahibi olmaz, onur, herkese açık rekabet ortamında kazanılırdı. Mafya kültürü di er kültürlerden, dü manca yüzle melerin do al görülmesi ve her olayda kendini göstertmesiyle ayrılmaktaydı. Balolar, festivaller, uzak yolculuklar statü ve saygınlı ın de erlendirilece i esaslı fırsatlar arasındaydı¹²⁵.

Belirtilen örgütlerden en önemlisi açıkça Cosa Nostra'dır. talya'da di er suç örgütleri ile kar ıla tırıldı ında, Cosa Nostra, ülke içinde ve dı ında, güç ve zenginlik olarak çok iyi durumdadır. Kendi yönetim modelini dikte edip, önemli operasyonların arkasında bir motor gibi hareket etme stratejisi olan bir örgüttür¹²⁶.

talyan birli i kurulmadan önce her krallık kendi ihtiyaçlarına göre birbirinden kısmen farklı ceza kanunları yapmı tır. Bu kanunla tırmalarda örgütlü suçlarla ilgili olarak genellikle mala, ki iye, topluma kar ı suçları ve özellikle ya ma suçlarını i lemek üzere olu turulan birle melerin cezalandırılması hedefleniyordu. Nitekim bunlardan Toscana Kanunu'nun 421. maddesinde çetenin varlı ı için en az üç ki i aranmı tır. Bu kanunda, amaç suçların henüz i lenmemi ve amaç suçlara

¹²⁴ Sözüer, a.g.m., s. 264, 265'ten akt. Gökpınar, a.g.m., s. 224

¹²⁵ Arlacchi, Pino, "Mafya Ahlakı ve Kapitalizm Ruhu", 1. Baskı, stanbul, 2000, s. 27'den akt. Gökpınar, a.g.m., s. 224

¹²⁶ talyan Mafyası: Cosa Nostra, <http://arsiv.ntvsnbc.com/news/468515.asp>, 26.03.2012

ili kin icra hareketlerine ba lanılmamı olması, çete yöneticilerinin ve te vikçilerinin cezalandırılmasına engel olarak görülmemi tir¹²⁷.

Suç i lemek için örgüt kurma suçu 1889 Zanardelli Kanunu'nun 248. maddesinde düzenlenmi tir. Orijinal adı, “suç i lemek için cemiyet kurmak” suçudur ve bunun tanımı da, devletin siyasal düzenini hedef almayan, devletin hukuk sistemi açısından uyulmaması suç olu turan eylemleri i lemek amacıyla gerçekleştirilen birle medir. En az be ki inin veya daha fazla kimsenin bir araya gelmesiyle olu tu u kabul edilen örgütün, adliyeye, kamu güvenine, kamunun selametine (bütünlü ü), genel adap aile düzenine, ki ilere veya malvarlı na kar ı suç i lemeyi amaçlamı olması aranmi tir¹²⁸.

Zanardelli Kanunu “devletin güvenli ine kar ı suçlar” ba lı ı altında, devletin sistem olarak korunmasına yönelik ayrıca düzenlemeler yapmı , siyasal sistemi de i tirmeye yönelik eylemleri “suç i lemek için cemiyet kurmak” suç tipi (m. 248) kapsamında görmemi , bu yönüyle de Fransız ve talyan Krallık yasalarından ayrılmı tir. Nitekim ayrı bir örgütlenme suçu olu turan “silahlı çete suçu”, 131. maddede tanımlanıp düzenlenerek devletin iç güvenli inin korunması amaçlanmı , böylece 248. maddede yer alan “suç i lemek için cemiyet kurmak” suçu, devletin siyasal düzenini hedef almayan suç tiplerinin i lenmesi amacıyla olu turulan örgütlenmeleri cezalandırmı tir¹²⁹.

1889 Zanardelli Ceza Kanunu'ndan önce yürürlükte olan Toscana Kanunu yalnız mala kar ı suçları i lemek için örgüt kurmayı cezalandırırken Zanardelli Tasarısı'nda her türlü cürmü i lemek için örgüt kurmanın cezalandırılması hedeflenmi tir. Zanardelli Kanunu'na geçen formül, birle menin amacını te kil edecek suçların tespit edilmedi i durumlarda siyasi maksatlarla birle melerin ceza tehdidinde maruz kalaca ı endi esiyle ülke meclisinde benimsenmemi tir¹³⁰.

1930 Rocco Kanunu da “suç i lemek için cemiyet kurulması” suçunu “kamu düzenine kar ı suçlar” arasında tanımlamı tir. 1930 Rocco Ceza Kanunu'nun 416.

¹²⁷ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 153

¹²⁸ Özek, *Organize Suç*, s. 201

¹²⁹ Özek, *Organize Suç*, s. 201

¹³⁰ Faruk Erem, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, C: I, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1985, s. 623'ten akt. Dursun, a.g.e., s. 65, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 28.03.2012

Maddesi, suç işlemek için cemiyet kurmak suçunu, 1889 Zanardelli Ceza Kanunu'ndan farklı şekilde tanımlamıştır. 416. Madde, üç kişinin birleştirmesi için yeterli görülürken (madde gerekçesinde, suç işlemek için üç kişinin birleştirmesinin, kamu düzeni açısından tehlike yaratmaya yeterli olduğu belirtilmektedir¹³¹). İtalyan mafyasının giderek profesyonelce suç toplumsal düzeni bozması ve “siyaset-bürokrasi-sermaye” üzerinde hakim olması gözlemlenince 416. maddenin yetersiz kalacağı anlaşıldığı üzerine 13 Eylül 1982 tarihli, 646 sayılı yasa (La Torre Yasası) ile “mafya tipi örgüt” suçunun tanımlayan 416 bis maddesi ceza yasasına eklenmiştir¹³². Ancak yasal düzenlemenin tek başına mafya ve yapılanmasını bitirilemeyeceği, aynı zamanda bunun uygulanmaya konulması ile mümkün olacağı anlaşıldığından, İtalya’da çok yönlü, kapsamlı, radikal değişimleri öngören “temiz eller” programı uygulanmaya konulmuştur¹³³.

1.2.3. Türk Hukukunda Tarihi Gelişim

1.2.3.1. Osmanlı Devleti Dönemi

Türkiye çorafyasında örgütlü suçları tanımlarken mutlaka Osmanlı Devleti dönemine bakmak gerekmektedir. Çünkü, toplumumuz ekonomik, siyasi, kültürel ve sosyal kökenini Osmanlı’dan aldığı gibi bunlarla paralel olarak gelişen ve ortaya çıkan suç örgütlenmeleri de köklerini Osmanlı’dan alır.

Bovenkerk, Yeilgöz’e göre; Türkiye’de suçluların tarihi söz konusu olduğu zaman Osmanlı dönemine geri dönerek isyancıları, başkaldırıları tanımak gerekir. Oralarda başlıyarak gelişen kültürel kodlar, günümüz mafyasının pratiğinde görülebilir. Halk kendi isteklerini, inançlarını ve geleneklerini terk etmede istekli değildir. Zor karışında bunları terk etmiş görünse de, kendi yaşam tarzı doğrultusunda yaşamayı sürdürmüştür¹³⁴. Dönmezer’e göre; bugün üzerinde bulunduğu bu bölgenin dağlarında yer alan ve zenginleri haraca başlıyan,

¹³¹ **Kavlak**, a.g.e., s. 31

¹³² **Kavlak**, a.g.e., s. 31

¹³³ **Özek**, *Organize Suç*, s. 201

¹³⁴ **Frank Boverkenk, Yücel Yeilgöz**, *Türkiye’nin Mafyası*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000, s. 97

kendilerine gerekli yardımlar yapılmadı ında soyup, yakan efeler mafya tipi kurulu ların örneklerini sergilemi lerdir¹³⁵. Osmanlı'nın son dönemleri olan Cumhuriyet'e yakın dönemlerde ortaya çıkan “kabadayılık” kültürü ise zaman içerisinde halk diliyle “mafya babalarını” yaratmı tır. Bu kavram ilk defa Ziegler tarafından kullanılmı tır¹³⁶. Çulcu'ya göre, “Osmanlı mparatorlu u'ndaki merkezi otoriteyi sultan-halife olu turmaktadır. Her türlü yaptırım gücünü elinde bulunduran Padi ah merkezden çok uzaklardaki yereli, temsilcileri vasıtasıyla yönetip kontrol etmi tir. Bu temsilciler ise genellikle yerel güç odaklarını yanına almak zorunda kalmı ve onlarla i birli i yapmı tır. Osmanlı'da “Ayanlık Müessesesi”, devlet tarafından yerelde etkin bir takım ki ilere verilen ayrıcalıklardan ba ka bir ey de ildir. Ayanlar devlet adına vergi ve asker toplamakta, kendi payını ayırıp, kalanını merkeze göndermektedirler. Burada Ayanlar, yerel ahlak ve hukuk kuralları çerçevesinde yerel güç odaklarının “yaptırımcı ve ezici bir sembolünü” olu turmu lardır. Bu yeril güç odakları mparatorluk döneminde yasal ve yarı yasal bir nitelikte yönetime ortak olmu ; Cumhuriyet ise bütün otoriteyi kendi elinde toplamı tır. Unvan ve sanlarla ilgili kanunun özünde, yerel güç oda ı haline gelmi bulunan eyhlerin, a aların, pa aların vb. tasfiye edilmesi amacı yatar. Yerel güç odakları Cumhuriyetle birlikte yasalar nazarında tasfiye edilmi olsa da, gayri yasal olarak varlıklarını sürdürmü ler; yerel halk tarafından benimsenmi ve sahiplenilmi lerdir. Cumhuriyetin merkezi otoritesi de yerel çerçeveye yeterince nüfuz edememi tir”¹³⁷.

Kısacası, Ülkemizde mafya Dünyadaki benzer örgütlerden farklılık göstermektedir. Tarihsel süreç içerisinde incelendi inde Türk mafyasının özünü kırsal kesimde e kıyalık, kentlerde ise külhanbeylik ve kabadayılık olu turmaktadır. Kırsal alanda faaliyet gösteren e kıyaların büyük bölümü devletle, devlet baskısı altında kalan yoksul halkın arasında tampon olu turmu lar hatta bir kısmı kahraman olmu lardır. Buna kar ılık kentlerde kaba dayılar suç üreten ortamlarda sözü geçen ki iler olarak ortaya çıkmı lardır. Bölgelerinde her ey onlardan sorulur olmu ve örgütlü olmaktan çok bireysel hüviyetleri ile ön plana çıkmı lardır. ehir

¹³⁵ Sulhi Dönmezer, “Organizle Suçlulukla Mücadele”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Kemal O uzman'a Arma anı, C: 1, stanbul, 2002, s. 4

¹³⁶ Jean Ziegler, “Suçun Derebeyleri, Demokrasiye Kar ı Yeni Mafyalar”, çev: Ali C. Akkoyunlu, 1998, s. 15'ten akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 228

¹³⁷ Murat Çulcu, *Mafia Üzerine Notlar*, (**Mafia Üzerine Notlar**), stanbul, Kasta Yayınevi, 1998, s. 19, 20

kabadaylarını etkinlikleri kentle me süreci ile son bulmu , yerini kısmen daha organize ve daha geni alanda faaliyet gösteren babalara bırakmı lardır¹³⁸.

Kanaatimizce, bütün bu geli melere ra men Osmanlı döneminde aslında örgütsel yapılanmanın kayna mının biraz da kanunsal bo luklar oldu unu söyleyebiliriz. Ayanlar, ba ta da söylendi i gibi yasal oldukları için ve Osmanlı devletin temelini olu turan “fetih” inancı sebebiyle sürekli bir sava halinde olundu u için bu yapılanmalara yönelik bir çeki düzen verilememi tir. Osmanlı Hukuku’nda Tanzimat Dönemi’ne kadar suç i lemek için örgüt kurma fiiline ili kin ba ımsız hükümlere rastlanmamaktadır. Tanzimat döneminde üç ayrı ceza kanunu uygulanmı tir. Bunlardan ilki 1256 tarihli “Ceza Kanunnamesi”, ikincisi ise 1267 (1851) tarihli “Kanunu Cedit”tir. Tanzimat döneminde yürürlü e giren üçüncü ceza kanunu ise 1 Temmuz 1926 tarihine (765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun yürürlük tarihi) kadar uygulanacak olan ve 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu’nun çevirisi mahiyetindeki 1274 (1858) tarihli “Ceza Kanunnamei Hümayun”udur¹³⁹. Örgüt kurmak suçu, tarihimizde ilk olarak “Ceza Kanunnamei Hümayun”un 58. maddesinde suç olarak yer almı tir¹⁴⁰. Maddede; “Balada mezkür olan cinayetlerden ve 55. ve 56. maddelerde beyan olunan fesatlardan birini icra kastı ile iki veyahut daha ziyade e has beyninde bir ittifak-ı hafi te kil olunup da ol ittifakta tasmmim olunan fesadın icrası söyle ilip karargir olduktan ba ka esbab-ı icraiyyesini tehyie zımında bazı ef’al ve tedabire dahi te ebbüs olunmu ise ol ittifakta bulunan kimseler müebbeden kalebent olunur. Ve e er öyle bir ittifak-ı hafide ber vech-i muharrer fesadın esbab-ı icraiyyesini tehyie zımında te ebbüs olunmu bir fiil ve tedbir tebeyyün etmeyip yalnız icrası söyle ilerek karar verilmi olmaktan ibaret bulunur ise ol halde dahil-i ittifak bulunan kimseler muvakkaten kalebent kılınır. Ve e er beyan olunan cinayetlerden birini icra etmek üzere bir ittifak-ı hafi te kiline dair teklif vuku bulup da kabul olunmamı ise ol teklifi eden kimse bir seneden üç seneye kadar hapis olunur” denilmektedir.

¹³⁸ **Ahmet F. Özsoylu**, *Yeraltı Ekonomisi*, Ankara, Ba lam Yayınları, 1999, s. 9’dan akt. **Gökpinar**, a.g.m., s. 225

¹³⁹ **Mehmet E. Artuk**, *Ceza Hukukunun Tarihi, Ceza Hukuku El Kitabı*, stanbul, Turhan Kitabevi, 1989, s. 31’den akt. **Dursun**, a.g.e., s. 65, 66, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 28.03.2012

¹⁴⁰ **Ahmet Gökçen**, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri*, stanbul, Dokuz Eylül Üniversitesi, 1989, s. 127’den akt. **Dursun**, a.g.e., s. 65, 66, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.03.2012

1.2.3.2. Cumhuriyet Dönemi

Osmanlı devleti sona erip Cumhuriyet kuruldu unda, toplumun her alanında oldu u gibi hukuk sistemimizde de köklü bir de i im yapılması gerekiyordu. Bu anlamda teokratik bir yönetim eklinden demokratik sisteme geçince, bu konuda herhangi bir tecrübe de olmadı ından “modern batı”nın hukuk sistemini model seçerek yeni bir ceza kanunu yapıldı. Yeni ceza kanunu talyan Ceza yasalarına uyarlanarak yeniden olu turulmu tur. te bu do rultuda 1889 Zanardelli Ceza Kanunu’nun 248. maddesindeki örgüt kurma suçu, alınarak hiç de i tirilmeden 1 Mart 1926 tarih ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 313. maddesinde konmu tur¹⁴¹.

TCK. 313. madde birçok defa de i ikli e u ramı tır. Bu de i ikliklerden ilki, 1936 tarih ve 3080 sayılı kanun ile yapılmı tır. Bu kanun, suçun sistemini de i tirmemi , sadece ceza artırımı ile yetinmi tir.1937 tarih ve 3112 sayılı kanun ise maddeyi ilk ekline döndürmü tür. 1979 tarih ve 2245 sayılı kanun ile maddede köklü de i iklikler yapılmı tır. Öncelikle birinci fıkra de i tirilmi , te ekkül olu turmanın “adliyeye”, “ammenin itimadına”, “adabı umumiye” ve “nizamı aile” ile “ ahıs ve mala kar ı” suçlarla ilgili bulunması ko ulu kaldırılmı , suçun “her ne suretle olursa olsun” ibaresiyle her türlü suçu i lemek amacıyla kurulması mümkün hale getirilmi ve cezası artırılmı tır. Yeni düzenlemenin gerekçesinde, eski kanunda kapsamın sadece bazı suçların i lenmesiyle sınırlı tutulmu olmasının, her türlü geni letici yoruma engel oldu undan dolayı, örgüt halinde suç i leme olayları ile mücadelede ciddi bir engel te kil etti inden söz edilmi tir. Bu de i iklikle ayrıca, halk arasında panik, endi e, korku yaratmak, siyasal veya sosyal görüşten kaynaklanan amaçla ya da ammenin selametine kar ı cürümler ile kasten adam öldürmek, ya ma ve adam kaldırmak için te ekkül meydana getirilmesi ve silahlı

¹⁴¹ **Hasan Köro lu**, *Örgütlü Suçluluk*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2001, s. 96; 13.3.1926 tarihli Resmi Ceridede ne rolunan ilk metin; “ kinci Fası: Cürüm kaı çin Cemiyet Te kil Edenler: Üç Yüz On Üçüncü Madde: (1.fıkra) Be ki i ve daha ziyade kimse adliye kuvveti veya ammenin emniyet veya selameti veya adabı ve aile intizamı yahut mal ve ahıs aleyhine cürüm i lemek için bir cemiyet te kil etti i halde bunlardan her birisi yalnız cemiyet te kilinden dolayı üç seneye kadar hapse mahkum olur. (2. fıkra) Bu cemiyete dahil olanlar on sekiz aya kadar hapse ve yüz elli liraya kadar a ır cezayı nakdiye mahkum olurlar. (3.fıkra) E er bu cemiyet efradı da larda ve kırlarda ve umumi yollarda dola ır, yahut içlerinden iki veya daha ziyadesi silah ta ır yahut emin bir mahalde silah saklarsa altı aydan be seneye kadar hapse mahkum olur. (4.fıkra) E er cemiyeti muharrik ve reisleri var ise onlar bu maddenin birinci fıkrasında altı aydan eksik olmamak üzere üç seneye ve ikinci fıkrasında bir seneden eksik olmamak üzere be seneye kadar hapse mahkum olur” **Kayıhan çel, Feridun Yenisey**, *Kar ıla tırmalı ve Uygulamalı Ceza Kanunları*, stanbul, Beta Yayınevi, 1994, s. 637’ dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 66, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.03.2012

olunması a ırlatıcı sebep olarak sayılmı tır. Aynı de i likle yürürlükteki ikinci fıkraya, “meskûn mahal” ve “bulu ma yerleri”, deyimleri eklenmi , “iki veya daha fazla” söylemi yerine “içlerinden velev biri” söylemi kullanılmak suretiyle maddeye açıklık getirilmi tir. Metnin üçüncü fıkrasındaki “cemiyetin muharrik veya reisleri” deyimini yerine “yöneticileri” ifadesi getirilmi , böylece te ekkülü yönetenlerin daha kolay belirlenmesi sa lanmak istenmi tir. Maddenin birinci fıkrasındaki “be veya daha ziyade kimsenin belli suçları i lemek üzere cemiyet te kili” öngörülmekte iken, eklenen bu fıkra ile uygulamada gerek “cemiyet” deyiminin yanlış yorumlara neden olması, gerekse sosyal sınırı tam olarak saptanamaması nedeniyle, bu maddenin uygulanmasında güçlükler çıktı ndan hükme i lerlik kazandırmak üzere, be ki ilik birle me sınırı, ikiye indirilmi tir. Ayrıca “cemiyet” ifadesi yerine “te ekkül” tabiri kullanılarak, cemiyet kelimesinin terimsel bir anlam barındırmasından kaynaklanan uygulamadaki yanlış yorum ve tereddütler giderilmeye çalı ılmı tır.

Son olarak; “bu kanun ve di er kanunlarda yer alan özel hükümler saklıdır” ifadesi maddeye eklenmi belirli suçları i lemek amacıyla olu turulan örgüt suçlarını yaptırma ba lamak amacıyla özel hüküm niteli indeki bazı suç tipleri ayrıca düzenlenmi oldu undan (örnek uyu turucu satmak amacıyla te ekkül olu turmak gibi) bu gibi durumlarda bu maddenin uygulanmayaca ına dair açık bir ifadeye de yer verilmi tir. 24.04.1987 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 3352 sayılı kanunla yapılan de i ikli in 1. maddesinde, kanunlarda yer alan “emniyeti umumiye idaresinin nezareti altında bulundurma tedbiri” ile ilgili hükümlerin kaldırılması öngörümü , TCK’nun 313/3. maddesindeki hüküm yürürlükten kaldırılmı tır. TCK 313. maddesine ili kin son de i iklik 6 Haziran 1991 gün ve 3756 sayılı kanun ile yapılmı ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun yürürlü e girdi i 1 Haziran 2005 tarihine kadar bu metin yürürlükte kalmı tır. Bu de i iklikle maddede yer alan “...yalnız te ekkül meydana getirmekten dolayı...” ibaresi sebebiyle, te ekkül mensuplarına hem i ledikleri amaç suçun cezası hem de te ekkül meydana getirmekten dolayı ceza verilmesi sistemi de i tirilerek “te ekkül mensuplarının te ekkülün amacına yönelik cürüm i lemeleri halinde, verilecek cezaların toplamı en a ır cezayı gerektiren cezasının azami haddini geçemez” ifadesiyle, gerçek içtima uygulamasına son verilmi tir. TCK’nun 315. maddesi 6.6.1991 tarih ve 3756 sayılı kanunla kaldırılmadan önce, 313. madde ba lamında “asıl suç i lendi i takdirde cezaların içtima kurallarının uygulanaca ı” öngörülyordu. Ancak TCK’nun 313.

maddesinin 5. fıkrasıyla “verilecek cezaların toplamının en a ır cezayı gerektiren fiilin cezasının azami haddini geçemeyece i” hükmü getirilmi tir.

26.09.2004 tarihinde kabul edilerek 01.06.2005 tarihinde yürürlü e giren 5237 sayılı TCK’nun “Özel Hükümler” ba lıklı ikinci kitabının “Topluma Kar ı Suçlar” ba lıklı üçüncü kısmının “Kamu Barı na Kar ı Suçlar” ba lıklı be inci bölümünde, Kanunun 220. maddesinde “ suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu düzenlenmi tir. Bu düzenlemeyle kanun koyucu, “kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek, örgüte üye olmak, örgüt adına suç i lemek, örgüte yardım etmek ve örgütün propagandasını yapmak” yaptırım altına alınmı tir.

Suç i lemek maksadıyla tekkül, cemiyet, örgüt olu turulmasına ili kin olarak ceza kanunlarında hükümlere yer verilmesi eski tarihlere dayanmaktadır. Suç i lemek için örgütlenme suçunun tarihi kökeni 19. yüzyılın ba larında çetecilik olaylarının bastırılmasına duyulan gereksinime dayandırılmı tir¹⁴².

Bugünkü düzenlemelere en yakın olan ve suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun do u u ekinde ifade edilebilecek hükümler ilk kez 1810 tarihli Fransız Ceza Kanununun ile getirilmi tir.

1.3. ULUSLAR ARASI HUKUKTA GÖRÜNÜM

1.3.1. Genel Olarak

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu, bir yandan hukuk devletini tahrip ederken, di er yandan da özgürlükçü demokrasilerin imkanlarından yararlanmaktadır. Ülkelerarası serbest dola ımın artması, gümrüklerin liberalle tirilmesi enformasyon ve seyahat imkanlarının geli imi buna örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca suç i lemek için kurulan örgütler her geçen gün geli en teknolojiden son derece yüksek düzeyde faydalanmakta, faaliyetlerini daha tehlikeli boyutlara ta ımakta, maruz kalabilecekleri soru turma ve kovu turmalardan kurtulmanın yeni yollarını bulmakta

¹⁴² Evik, *Cürüm*, s. 365

ve kendilerine karşı etkili bir mücadele geli tirilmesini oldukça zorla tırmaktadırlar. Örgütlü suçlarla mücadele etmek zorunda kalan devletler, sürekli kendilerini yenileyen, amaç edindikleri suçları i lemek için yeni metotlar geli tiren, hatta fiziken bulunmadı ı günlük ya amdan sanal alem yöntemiyle birçok suçu i leyebilen örgütlenmelere karşı mutlaka yeni yollara ve mücadele yöntemlerine yönelmesi gerekmektedir. Hukuk devletinin bir gere i olarak devletler, adaletin sa lanması, hukuki güvenli in, barı ın ve düzenin temin edilmesi ile yükümlüdürler.

Suç i lemek için örgüt kurma, mukayeseli hukukta hemen tüm ülkelerin ceza kanunlarında yaptırımı ba lanan bir fiildir. Bunda hem ülke için örgütlenme ekilleri ve kamu düzeni ile barı ına karşı olu an tehditler hem de uluslar arası hukukun ülkelere yükledi i yükümlülükler önemli rol oynamı tır. Bununla birlikte, bireysel suçlara oranla örgütlü suçların i lenmesindeki kolaylık ve mücadeledeki zorluk sebebiyle de, ülkelerin bu eylemle do rudan mücadelenin önemli sebeplerindedir.

1.3.2. talya

Yukarıda da belirtti imiz üzere organize suçlulukta ve örgütlü suçlarda dünyada ba ı çeken ülke talya'dır. Bu yüzden örgütlü suçlulukla mücadelede en tecrübeli yere sahip ülkedir. talya'da organize suçlulukla mücadele de sembolik olmaktan öteye geçip, etkinli i ve ba arıyı amaçlayan yeni yasal düzenlemeler getirilmi , di er yandan da sadece maddi ceza hukukunda de il, aynı zamanda ceza yargılaması hukuku, cezaevleri düzeni kuralları ve idare hukuku ile ilgili yeni düzenlemeler getirilmi tir¹⁴³. Bu ba lamda hem suçlular cezalandırılmı , hem de pi manlık gösterenler ve itirafçılar için ödüllendirilme normlarını aynı anda düzenlemeye sokmu tur¹⁴⁴.

“Suç i lemek amacıyla örgüt kurma”, 1930 talyan Ceza Kanunu'nun 416. maddesinde, kamu düzenine karşı suçlar arasında düzenlenmi tir. Bu hükme göre, üç veya daha fazla ki inin birden fazla suç i lemek için birle tiklerinde, örgüte öncülük edenler veya örgütü kuranlar veya organize edenler yalnız bunun için üç yıldan altı

¹⁴³ Francesco Palazzo, *Organize Suçlulu a Kar ı talyan Mevzuatı*, çev: Ümit Kocasakal, **İstanbul Barosu Dergisi**, C: 70, S: 10-11-12, Ekim, Kasım, Aralık, 1996, s. 820

¹⁴⁴ Palazzo, a.g.e., s.

yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Örgüte sadece katılma fiili için öngörülen ceza, bir yıldan beş yıla kadar haptir. Ba kanlar, öncülük edenlerle aynı ekilde cezalandırılır.

1889 tarihli Ceza Kanunu'nun 248. maddesinde, örgütün sadece adliye veya kamu güveni veya kamunun selameti (bütünlü ü) veya genel adap aile düzeni aleyhine veya ki ilere veya mal varlı ı aleyhine bir suç u i lemek için kurulabilece i öngörülüyordu. Bunun dı ında kalan herhangi bir suç tipini i lemek için -tehlike olu tursa bile- örgüt kurulması mümkün de ildi. 1930 talyan Ceza Kanunu ile bu sınırlama kaldırılmı her türlü suç u i lemek amacıyla örgüt kurulmasına imkan tanınmı tır. Madde gerekçesine bakıldı ında, bütün suçların devletin hukuk sistemini olu turma ve uygulama otoritesini ihlal etti i dolayısıyla kamu düzeninin ihlal edildi i belirtilmekte ve hukuk düzeni ile kamu düzeni e anlamda kabul edilmi tir¹⁴⁵. Yine 1889 Ceza Kanunu'nun 248. maddesinde yer alan suç tiplerini i lemek amacıyla en az be ki inin bir araya gelmesi durumunda örgütün kurulabilece i öngörülüyordu. 1930 talyan Ceza Kanunu 416. maddesinde üç ki inin suç u i lemek için bir araya gelmi olmasının, kamu düzenini tehlikeye sokmaya elveri li ve dolayısıyla suçun olu umu için yeterli oldu u kabul edilmi tir.

talyan Ceza Yasası'nın 416bis mafia tipi örgütlenmeler için, “örgüt üyeleri, birden çok cürüm i lemek, do rudan ve dolaylı olarak ekonomik faaliyetlerin, yetki, izin, ihale, kamu hizmetlerinin yönetim ve kontrolünü elde etmek veya kendisi veya ba kaları için haksız kazanç veya yarar sa lamak veya serbest oy kullanımını engellemek veya seçim yoklamaları yoluyla kendisine veya ba kalarına oy sa lamak için örgütün yıldırma gücünden, buyru u altına alma ve gizli i birli i (omerta-suskunluk yasası) durumundan yararlanır ise örgüt mafya tipidir”. Örgütün varlı ı için en az üç ki inin varlı ı gerekmektedir. Örgütün silahlı olması a ırla tırıcı sebep olarak düzenlenmi tir. Ceza Genel Kurulu, organizasyonun faaliyetine elveri li ortam ve yarar sa layan (kamu görevlileri, yöneticiler ve ön plandaki siyasetçiler tarafından) dı arıdan yapılan i tirakin mümkün oldu una karar vermi tir¹⁴⁶. Bu hüküm maddenin son fıkrasındaki düzenlemeye göre, “mafya suçlulu undan ba ka ancak mafya tipi örgütlerle aynı amaçları güden di er örgütlenmelere”

¹⁴⁵ **Özek**, *Organize Suç*, s. 203

¹⁴⁶ **Palazzo**, a.g.e., s.

uygulanacaktır¹⁴⁷. Mafya tipi örgütlenme talyan Yargıtay'ına göre suç i lemek için örgütlenmenin özel bir eklidir¹⁴⁸.

Gerçekten de TCK'nun 220. maddesiyle bir çok ortak nokta bulunmaktadır. Zira, tanımlama da bizim ceza kanunumuzda oldu u gibi amaç suç-araç suç kavramını getirmi tir. Dı arıdan i tiraki cezalandırmı tır. Örgütün varlı ı için en az üç ki inin varlı ının gerekmesi de TCK ile benzer niteliktedir. Yine örgütün silahlı olması a ırla tırıcı sebep olarak düzenlenmesi de bizim ceza yasamızdaki düzenleme gibidir.

1.3.3. Almanya

Sovyetler Birli i'nin yıkılması ve eski Do u bloku ülkelerinin çözülmesi, Avrupa Birli i'nin yarattı ı ko ullar ve Alman toplumunun yapısındaki farklıla ma gibi bir çok nedeninde etkisiyle Almanya'da suç oranı önemli ölçüde arttı ve dolayısıyla bu durum organize suçlulu un da büyümesine neden olmu tur. Bu örgütlü suçlarla mücadele anlamında özellikle 2. yüzyılın son çeyre inde oldukça fazla yasal düzenleme yapılmı tır. Malvarlı ına kar ı i lenen suçlara a ır yaptırımlar ba lanmı tır.

Alman Ceza Kanunu'nun 129. maddesinde; "Her kim, amacı ve eylemleri suç i lemeye yönelik bir örgüt kurar veya böyle bir örgüte üye olarak katılır veya örgüt propagandasını yapar veya örgütü destekler ise be yıla kadar hapis veya para cezası ile cezalandırılır. A a ıdaki hallerde 1. fıkra uygulanmaz.

1- Örgüt, Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırılı ına karar verilmemi bir siyasi parti ise,

2- Suçların i lenmesine yönelik amaç veya faaliyet, öneme sahip de ilse,

3- Örgütün amacı veya eylemleri 84-87. maddelerde öngörülen suçlardan ise,

¹⁴⁷ Daragenli, a.g.e., s. 249

¹⁴⁸ Daragenli, a.g.e., s. 250

1. fıkrada tanımlanmış olan suç örgütü kurmaya teşebbüs etme cezalandırılmıştır.

Fail, suç örgütünü yöneten veya örgütü arka planda idare eden kişilerden biri ise veya çok ayrı bir hal mevcut bulunur ise 6 aydan 5 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Mahkeme, kusuru az ve katkıları ikinci derecede olan üyelere 1 ve 3. fıkralarda öngörülen cezaları vermeyebilir. Mahkeme ayrıca idaki hallerde cezayı takdiren hafifletebilir veya kaldırabilir:

1. Fail serbest iradesiyle ve ciddi bir şekilde örgütün devamını veya amacına uygun bir suçun işlenmesini önlemek için gayret gösterir veya

2. planladığını bildiği suçu, önlenmesi mümkün olabilecek şekilde önceden resmi bir makama serbest iradesiyle açıklarsa fail örgütün devamını önleme amacına ulaşır veya bu amaca onun gayreti olmadan ulaşılırsa cezalandırılmaz.”¹⁴⁹ denilmektedir.

Alman Ceza Kanunu'nun terör amaçlı suç örgütlenmeleriyle ilgili 129a maddesi, 8.8.1976 tarihli kanunla metne eklenmiştir. Buna göre yeni haline göre; “Alman Ceza Kanunu 129a maddesi şu şekilde eklenmiştir: “Her kim amacı ve eylemleri) Mevsuf Adam öldürme veya basit adam öldürme veya ırk katli (Alman Ceza Kanunu 211, 212 veya 220a maddeleri)

2) 239a veya 239b maddelerine giren hallerde şahsın hürriyeti aleyhine suç veya,

3) 305a maddesi veya 306 ile 308, 310b/1, 311/1, 311a/1, 312, 315/1, 316b/1, 316c/1 veya 319. maddede düzenlenmiş bulunan ammenin selameti aleyhine işlenen suçları önlemeye yönelik olan bir örgüt kurarsa veya öyle bir örgüte üye sıfatıyla katılırsa bir seneden on seneye kadar hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılır.

Fail, örgütün idarecilerinden veya arka plandaki yöneticilerinden biri ise, hürriyeti bağlayıcı ceza üç yıldan az olamaz.

¹⁴⁹ **Hans Heinrich Jescheck**, Almanya Federal Cumhuriyeti Ceza Hukukuna Giriş, İstanbul, y.y., 1989, s. 101'den akt. **Dursun**, a.g.e., s. 70, 71, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 02.04.2012

Her kim birinci fıkrada tanımlanmış olan örgütü destekler veya örgüt için adam toplarsa altı aydan beş seneye kadar hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılır. Kusurları az veya katılımları ikinci derecede önemli faillerin cezalarını mahkeme bir ve üçüncü fıkralardaki hallerde takdiren indirebilir. 129/6 madde burada kıyas yolu ile uygulanır. Mahkeme en az altı ay hürriyeti bağlayıcı cezaya hükmederse, kamu hizmeti göre ve kamusal seçimlerden hak kazanma yeteneğini kaldırabilir.”¹⁵⁰

129a maddesi, 129. maddeye göre ayrılmış bir suç tipi görünümü arz etmektedir. Bu madde ile hırsızlık, yağma, haraç almak, suç yasının satın alınması veya kabul edilmesi suçlarının çete (tekkül) halinde işlenmesi ayrılmış neden olarak kabul edilmiştir. Alman Ceza Kanununun 129. maddesiyle her türlü siyasi amaç güden örgütler cezalandırılmaktaydı. Mevcut düzenleme bugünkü ekliyle, 129a 1. fıkra m. 1 ve 3 dâhilindeki siyasi örgütlere de uygulanabilir.

1.3.4. Avusturya

Avusturya’da, 1991 tarihli Güvenlik Kolluk Kanunu 16 I’de; “uzun süreli olarak üç veya daha fazla kişinin suç işlemek amacıyla bir araya gelmesi” çete suçluluğu ve organize suçluluk olarak nitelendirilmiştir. Avusturya’da örgütlü suçluluk konusunda Almanya’da Yargı/Kolluk Ortak Çalışma Grubunun öngördüğü tanım esas alınmaktadır. Güvenlik Kolluk Kanunu 1995 yılında değiştirilmiştir. Bu hükümde yer alan “çete” deyimini kaldırılmış ; organize suçluluk ise bir suçun, planlı ve iş bölümüne dayalı olarak üçten fazla kişinin bir araya gelmek suretiyle işlenmesi biçiminde tanımlanmıştır. Uygulamacılar, organize suçluluğun unsurları arasında suçların ayrıntılı olarak planlanması, iş bölümüne dayalı olarak faaliyetlerin yürütülmesi, hiyerarşik yapı olmasının ve genellikle sınır ötesi faaliyetlerin olmasını saymaktadırlar¹⁵¹.

Avusturya’da, 1991 tarihli Güvenlik Kolluk Kanunu 16 I’de; “uzun süreli olarak üç veya daha fazla kişinin suç işlemek amacıyla bir araya gelmesi” diyerek çete suçluluğunu tanımlayan düzenleme aslında TCK’nun 220. maddesinde sayılan

¹⁵⁰ Yener Ünver, “Federal Almanya’da Terör ve Organize Suçluluk ile İlgili Düzenlemeler”, Prof. Dr. Nurullah Kunter’e Armağan, İstanbul, Legal Kitabevi, 1998, s. 442

¹⁵¹ Kavlak, a.g.e., s. 38, 39

unsurlara benzer bir düzenleme yapmı tır. Burada, süreklilik, en az ki inin olması ve amaç suçun i lenmesi için adeta bir araya gelerek i ledikleri araç suçu i lemeleri ortak noktalar olarak dikkat çekmektedir.

1.3.5. Fransa

Fransa devrimin ardından siyasal ve sosyal karı ıklık nedeniyle toplum düzeni kaybolmu , ba ı bo luk ba lamı , mafyala ma ve çetele me ba göstermi tir. Bu olu umların faaliyetleri kapsamında ya ma, hırsızlık, fidye için adam kaçırma, gerekti inde öldürme eylemleri gerçeikle tirmi lerdir. Yani, bu suçları i lemek için insanlar bir araya gelerek anla makta ve belli bir iç disiplini olan gruplar kurmu lardır. 1994 tarihli Fransız Ceza Kanunu'nun 132-71. maddesi örgütlü çete (Bande organise) kavramını öyle tanımlamaktadır; “Bu kanuna göre örgütlü çeteler, kendilerini bir veya birden çok maddi fiillerle ortaya koyan suçların hazırlanması maksadıyla olu turulmu bütün gruplar veya birle meler (entente)dir¹⁵².

1994 tarihli Fransız Ceza Kanunu'nun 450/1. maddesi de suç i lemek için örgüt kurmayı (association des malfaiteurs) müstakil suç olarak cezalandırmaktadır. 2001/ 420 sayılı kanunla 15.05.2001 tarihinde de i iklik¹⁵³ geçiren bu hükme göre; “ bir veya birden fazla maddi eylemle somutla an en az 5 yıl hapis cezasıyla cezalandırılan bir veya birden fazla cürüm veya cünhanın hazırlanması amacıyla olu turulmu her birlik veya kurulmu te ekkül suç örgütü olu turur.”¹⁵⁴ ifadesiyle yalnızca bir suç i lemek için bile örgüt kurulmasının mümkün oldu u kabul edilmi tir. Kanuna göre, olu turulan örgütten dolayı verilecek ceza, “amaçlanan

¹⁵² **Sulhi Dönmezer**, “Çetelerle Mücadele Amacıyla 4422 sayılı Kanunla Kabul Edilen Koruma Tedbirleri”, (Tedbirler), **Yargı Reformu 2000 Sempozyumu**, **zmir Barosu**, 5-6-7-8 Nisan, s. 537

¹⁵³ Söz konusu de i iklik sonrası hali u ekildedir: “Bir veya birden fazla maddi eylemle somutla an en az 5 yıl hapis cezasıyla cezalandırılan bir veya birden fazla cürüm veya cünhanın hazırlanması amacıyla olu turulmu her birlik veya kurulmu te ekkül bir suç örgütü olu turur. Hazırlı ı yapılan suçlar on yıl hapis cezasıyla cezalandırılan cürüm veya cünhalar ise suç örgütüne katılmak, on yıl hapis ve 150.000 euro para cezası ile cezalandırılır. Hazırlı ı yapılan suçlar en az be yıl hapis cezasıyla cezalandırılan cünhalar ise suç örgütüne katılmak be yıl hapis ve 75.000 euro para cezası ile cezalandırılır”.Bkz. **Evik**, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 170; 450-1.maddesi u ekilde de tercüme edilmi tir: “Kendilerini bir veya müteaddit maddi fiillerle ortaya koyan (karakterize eden) ve on yıl hapis cezasını gerektiren bir veya müteaddit cürüm veya bir veya müteaddit cünhaları hazırlamak amacıyla te kil edilmi her grup veya anla ma suçluların birle mesi suçunu olu turur. Böyle bir örgüte katılana on yıl hapis ve bir milyon elli frank para cezası verilir”, **Dönmezer**, *Örgütlü Suçların Önlenmesi ve De erlendirilmesi*, s. 70

¹⁵⁴ **Evik**, *Cürüm*, s. 368

suçun” a ırlı ına göre de i ir. Fransa Ceza Kanunu’nun 450/2 maddesinde bir etkin pi manlık hükmü olarak örgüt mensubunun “kovu turma öncesi görevli makamlara birlik veya te ekkülü bildirilmesi ve di er örgüt üyelerinin kimli ini açıklaması (üyelerin saptanmasının sa lanması) halinde cezalandırılmayaca ı” öngörölmü tür. Fransız Ceza Kanununda, dolandırıcılık, haraç kesme, suç e yasının satın alınması ve kabul edilmesi, uyu turucu ticareti, paralarda sahtecilik, adam kaldırma, mala zarar verme suçlarının örgüt vasıtasıyla i lenmesi cezayı artırıcı neden olarak düzenlenmi tir.

1.3.6. sviçre

sviçre’de organize/örgütlü suçlulukla ilgili üzerinde uzla ılan kesin bir tanımlama yoktur. sviçre ceza Kanunu’na 18.03.1994 tarihli kanunla suç organizasyonuna ili kin 260ter maddesi eklenmi tir. Buna göre; “Her kim, amacı suç niteli indeki iddetli hareketleri yapmak veya suç niteli indeki araçlarla zenginle mek olan, yapısı ve üyeleri gizli tutulan bir organizasyona katılır veya suç niteli indeki faaliyetlerinde böyle bir organizasyonu desteklerse 5 yıla kadar hapis veya hafif hapis cezasıyla cezalandırılır”¹⁵⁵. demek suretiyle bir kanuni bir düzenleme yapılmı tir.

1.3.7. spanya

spanyol Ceza Kanunu’nun cürüm i lemek için örgütlenmeye ili kin 515. maddesi; birden fazla suçun i lenmesini amaçlayan veya kurulduktan sonra i lenmesini destekleyen örgütler, silahlı çeteler, terörist gruplar ve organizasyonlar, hukuka uygun amaçlara sahip olsalar da amaca ula mak için iddet veya hile veya ki iler üzerinde denetim araçları kullanan örgütler, askeri benzeri (paramiliter) örgütler, ayrımcılı a, ki ilere, gruplara veya örgütlenmelere kar ı ideolojik, din veya inanç nedeniyle, üyelerinin veya onlardan bazılarının bir etnik, ırk, veya milliyet, cins, cinsel e ilim, ailevi durum, hastalık, sakatlık veya buna sürükleyen durumlar nedeniyle kin ve dü manlık veya saldırıya öncülük eden örgütler, yasadı ı insan

¹⁵⁵ Evik, *Cürüm*, s. 368

trafi ine öncülük eden (destekleyen) örgütler yasadı ı örgütler olarak kabul edilmi ve cezalandırılabilen i öngörölmü tür¹⁵⁶.

spanyol Ceza Kanunu'nda dikkati çeken hususlardan biri, kurulacak örgütün birden fazla suç i lemeyi amaçlıyor olmasıdır. Ya da kurulduktan sonra birden fazla suç i lenmesine öncülük etmesi gerekir. Örgütün kurulu amacı hukuka uygun olsa da, o amaca ulaşmak için iddet, hile veya diğer yollar üzerinde baskı yoluna başvurmaları hallerinde de örgüt suçu gerçekleştirilebilir sayılacaktır. spanya Ceza Kanunu'nun 518. maddesinde, Kanunun 515. maddesinin 1, 3 ve 6. bendinde sözü edilen örgütlerin kurulmasını, organizasyonunu veya faaliyetlerini önemli şekilde kolaylaştırarak örgütle ekonomik veya başka tarzda işbirliğine gidilmesi de cezalandırılmı tır¹⁵⁷.

¹⁵⁶ Evik, *Cürüm*, s. 370

¹⁵⁷ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 173

BÖLÜM II

2. KORUNAN HUKUK YARAR VE ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN UNSURLARI

2.1. KORUNAN HUKUK YARAR

Ceza hukuku temellerini kanunlardan alır. Bu ifade “kanunsuz suç ve ceza olmaz” ilkesinin bir tezahürüdür. Kıyas yoluyla ya da örfi hukukla ceza yaptırım uygulanamaz. Suç, bir ihlal fiilidir¹⁵⁸. Kanun tarafından yasaklanmış bir durum ihlal edilmeden suç olmaz. İhlal derken kastedilen şey, hukuksal bir değer ya da yararadır. Hafızoğlu; “suçla ihlal edilen, ceza ile korunan, böylece hukukilik kazanan değerler ya da menfaat, suçun hukuki konusunu oluşturmaktadır.”¹⁵⁹

TCK’da suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, “Topluma Karşı Suçlar” başlıklı “üçüncü kısım”ın, “Kamu Barışına Karşı Suçlar” başlıklı beşinci bölümünde düzenlenmiştir. Buradan çıkan sonuç, korunan hukuksal yararın kamu güvenliği ve barışıdır.

TCK’nun 220. maddesinin gerekçesinde; “bu suç tanımı ile korunan hukuki değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise, bireyin güvenli, barış içinde yaşama hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasa’da güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmaktadır”.

Kamu düzeni doktrinde dar ve geni anlamda olmak üzere iki şekilde anlaşılmıştır. Geni anlamda kamu düzeni toplumdaki kurum ve bireylerin hem

¹⁵⁸ Kavlak, a.g.e., s. 288

¹⁵⁹ Zeki Hafızoğlu, Devrim Güngör, “Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Y: 20, S: 69, Mart-Nisan, Ankara, 2007, s. 22, 23

karılıklı olarak hem de kendi aralarındaki ilişkileri, toplum ya amını düzenleyen hukuki, sosyal norm ve de erlerin tümünü kapsamakta, toplumsal ya amın düzenli gelişimi için söz konusu ilişkilerin uyum ve barı içinde sürdürülmesini ifade etmektedir¹⁶⁰. Kamu düzeni geniş anlamıyla kullanıldığında kamu yararı kavramı ile kamu düzeni dar anlamda kullanılır. Kamu düzeninin geniş anlamıyla durumlarda, toplumda yalnız karga anın ortaya çıkmaması değil, bu düzensizliğin neden olabilecek sebepleri de göz önünde bulundurduktaki takdirde toplumun politik ekonomik ahlaki ve manevi bütün de erleri ile ilgili fiiller de bu kavram kapsamında kabul edilir¹⁶¹. Kamu düzeninin dar anlamda kullanılması, toplumdaki huzur ve güveni belirtmekte olup, geniş anlamdaki kamu düzeninin bir alt kolunu oluşturmaktadır. Anayasa mahkemesi bir kararında kamu düzenini, “toplumun huzur ve sükununun sağlanması, yurttaki güven ve huzurun bozulmasına yer verilmemesi” şeklinde tanımlamıştır¹⁶².

Kamu düzeninin bozulması, bireylerin demokratik ve dürüst bir yönetim altında güven ve barı içinde ya am haklarına zarar verir¹⁶³. Kamu düzeni, toplumun huzur, sükun, barı ve güven içinde olmasıdır. Burada, insanlar birbirleriyle ve devletiyle karılıklı güven içinde, temel hak ve özgürlüklerine bir tehlike yönelmeden, ya am hakkı ve mal varlığı haklarıyla geleceğe bir kaygı duymadan ya amını devam ettirilmesi önemlidir. Yani, toplumsal barılıklı sağlanması önemlidir.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu niteliği gereği somut tehlike suçudur ve bu suçun oluşabilmesi için meydana gelen birleşmenin süreklilik arz etmesi gerekmektedir. Bu örgütün sağladığı kolaylıktan faydalanarak işleyecekleri amaç suçlar, bireylerin huzur ve güvenliğini ve barılığını üzerinde daha ciddi tehlikelere yol açmaktadır. Dolayısıyla suç işlemek için örgüt kurmadan doğrudan zarar gören kamu düzeni ve barılıktır. Kanunun koruma altına aldığı hukuki yarar da budur.

¹⁶⁰ Köksal Bayraktar, *Suç İşlemeyi Tahrik Cürmü*, İstanbul, y.y., 1997, s. 96

¹⁶¹ Dursun, a.g.e., s. 102, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.04.2012

¹⁶² Bkz. AYM, T. 28.01.1964, E. 1964/ 193, K. 1964/9, **Önder**, *Özel Hükümler*, s. 375'ten akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 290

¹⁶³ **Özek**, *Organize Suç*, s. 237

Kısacası, Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda korunan hukuki de er, kamu güvenli i ve barı ıdır. Bu de erin kaybolması halinde, bireylerin barı içinde ve güvenli bir eilde ya amak hakkı ihlal edilmi olacaktır.

2.2. SUÇ LEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA VEYA KURULMU ÖRGÜTÜ YÖNETME SUÇU

2.2.1. Maddi Unsurlar

2.2.1.1. Fail

Ceza hukuku anlamında hukuka aykırı eylemi i leyen kimse suçun failidir. Ceza kanunlarında suç olarak tanımlanan fiillerin gerçekleşmesi için mutlaka bir failin bulunması gereklidir, hatta zorunludur. Suçun faili yalnızca gerçek ki ileridir. Hareket yetene i bulunmayan tüzel ki iler suçun faili olamazlar¹⁶⁴.

Suçun kanuni tanımında yer alan fiil üzerinde hakimiyet kuran, kanuni tanıma uygun haksızlı ı gerçekle tiren ki i faildir¹⁶⁵. Ceza yargılamasında ceza faili soru turma a amasında üpheli; kovu turma a amasında sanık; hüküm verilip kesinle tikten sonra hükümlü ismini alır.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu “özgü suç” niteli inde de ildir. Dolayısıyla bu suçun faili “herkes” olabilir. Suç i lemek amacıyla bir örgütü kuran ya da örgütü yöneten herkes bu suçun failidir. Failin sıfatının veya özelliklerinin, suçun unsurları arasında hiçbir önemi yoktur. Bu suçun faillerinin sıfatları (polis, bankacı, müfetti , kaymakam, hakim,...vb.) ya da niteli i önemli de ildir ve bu sıfatlara özgü cezalandırma ya da a ırla tırıcı neden öngörülmemi tir.

Örgütü olu turan faillerin örgütsel konumları farklılık gösterebilir. Kimisi örgütü kuran veya yönetendir, kimisi de örgüte üye olan veya üye sayılanlardır. Bu

¹⁶⁴ Artuk, Gökçen, Yenidünya, a.g.e., s. 426

¹⁶⁵ Koca, Üzülmöz, a.g.e., s. 131

failler örgütteki konumlarına göre, farklı miktardaki cezalar ile cezalandırılmaktadırlar.

Suç işlemek için örgüt kurma suçunun oluşabilmesi için en az üç kişinin varlığı gerekir. Bunun tersi söylemlerle iki kişinin bir araya gelerek suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu işlemesi mümkün değildir. Bu iki kişinin anlaşarak ve iş bölümü yaparak -örgüt kurduklarını düşünseler dahi- bu iki kişinin çetneli suçları işlemlerinde genel suç ortaklığı yani işbirlik hükümlerinin uygulanması gerekecektir.

765 sayılı TCK'nun 313/6. maddesindeki açık düzenlemeyle bu madde kapsamındaki cürümü işlemek için iki kişinin yeterli kabul edilmekteydi. Yargıtay'ın eski yasa dönemindeki kararlarında, "...Teşkilatın varlığından söz edebilmek için birden fazla suç işlemek amacı ile iki veya daha fazla kişinin önceden birleşip anlaşmaları ve süreklilik koşulu zorunlu olmakla beraber bu anlaşmanın örgütlenme ve iş bölümünü de içermesi gerekmektedir."¹⁶⁶ şeklinde karar vererek asgari iki kişinin varlığını zorunlu tutmuştur.

Fail sayısı bakımından yabancı ülke kanunlarına bakıldığında, İtalyan Ceza Kanunu'nun suç işlemek amacıyla örgütlenmeyi düzenleyen 416. maddesinde suçun oluşması için üç veya daha kişinin olması gerekir. Alman Ceza Kanunu'nun 129. maddesi, Fransız Ceza Kanunu'nun 450-1. maddesi, İspanya Ceza Kanunu'nun 515. maddesi, Portekiz Ceza Kanunu'nun 229. maddesi suçun oluşması açısından belirli bir sayı öngörmemiştir¹⁶⁷. Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşik Milletler Sözleşmesi de örgütlü suç grubu tanımında üç veya daha fazla kişiden oluşan yapıları bir gruptan söz etmektedir. "Avrupa Birliğine Üye Devletler'de Bir Suç Örgütüne Katılmanın Cezalandırılmasına Dair 21 Aralık 1998 tarih ve 98/733/JAI sayılı Ortak Hareket" belgesinde de suç örgütünün tanımında "suç işlemek için anlaşarak ikiden fazla kişinin uzunca süreli olarak kurdukları organize birlik"ten bahsedilmektedir¹⁶⁸.

Örgütü yönetmek suçunun faili de, herkes olabilir. Hatta örgüt kurucusu olan kişinin örgüt kurulduktan sonra yönetici olarak görev alabilmesi mümkündür.

¹⁶⁶ Bkz. Y. 8. CD, T. 16.02.2004, E. 2004/1807, K. 2004/1015, **Osman Yağar, Gökcan, Hasan T. Gökcan, Mustafa Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, C: V, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010, s. 220

¹⁶⁷ **Evik**, *Cürüm*, a.g.e., s. 367 vd.

¹⁶⁸ **Kavlak**, a.g.e., s. 332, 333

2.2.1.2. Ma dur

Ma dur, “kadre u ramı ki i”, “haksızlı a u ramı ki i” anlamına gelmektedir. Suçun ma duru suçun konusunun ait oldu u ki idir¹⁶⁹. Haklı çıkar fiilin kovu turulması yolunda talepte bulunmasına olanak verecek kadar zedelenen ki i ise suçtan zarar görendir. Dar anlamda suçtan zarar gören ma dur ise, suçun maddi unsuruna muhatap olan ve bu nedenle suçla korunan hukuki yararı zedelenen ki idir¹⁷⁰. Yani ma dur, suç te kil eden eylemden etkilenen, haklı menfaatleri ihlal edilen, suçun konusunun sahibi olan kimsedir. Ma dur yalnızca gerçek ki iler olabilir. Bu itibarla tüzel ki ilerın ma dur olması mümkün de ildir.¹⁷¹

Örgütlü suçun ma duru, öncelikle kamu güvenli i ve barı nı sa lamakla yükümlü olan devlet ve toplumun bireyleridir. Hafızo ulları; “örgüt suçları her ne kadar "Topluma Kar ı Suçlar" genel ba lı ı altında da yer alsa, zaten bütün suçlar topluma kar ı i lendi inden, suçun mahsus ma duru, kamunun düzenini sa lamakla görevli kamu idaresi, yani genel kolluktur.”¹⁷² Dursun’a göre ise, “Kamu barı na kar ı i lenen suçlar arasında yer alan suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun ma duru da toplumu olu turan herkeştir. Ayrıca örgütün i ledi i amaç suçlar yönünden gerçek ki iler de, örgüt faaliyeti dolayısıyla ma dur olarak kar ımıza çıkabilir.”¹⁷³ diyerek gerçek ki ilerın de ma dur olabilece ini söylemi tir.

Suçun ma duru, öncelikle kamu güvenli i ve barı nı sa lamakla yükümlü olan devlet ve toplumu olu turan bireyler olarak kabul edildi inde, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna katılma olmamaktadır. Ancak, örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen suç nedeniyle zarar gören ki i suçun ma duru olmakta bu nedenle kamu davasına katılma hakkı bulunmaktadır¹⁷⁴. Yargıtay Özel Daireleri arasında bu konuda tam bir mutabakat ve uygulama olmamakla birlikte, genel kabul gören uygulama örgüt suçu nedeniyle kamu davasına katılmanın mümkün olmadı ı

¹⁶⁹ **zzet Özgenç**, *Türk Ceza Kanunu Gazi erhi*, B: 3, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006, s. 218

¹⁷⁰ **Ya ar, Gökcan, Artuç**, a.g.e., s. 6230

¹⁷¹ **Artuk, Gökcan, Yenidünya**, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 445

¹⁷² **Hafızo ulları**, a.g.m., s. 8, <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 12.08.2012

¹⁷³ **Dursun**, a.g.e., s. 121, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.05.2012

¹⁷⁴ Bkz. "ya ma suçunun örgüt faaliyeti kapsamında i lenmesi durumunda, ma durun, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçundan açılan davaya da müdahil olabilece ine ve anılan suçtan kurulan hükmü temyiz edebilece ine" karar vermi tir. (YCGK, 19.02.2013 gün ve 6/1490-59 sayılı kararı, www.uyap.gov.tr, 07.03.2013)

yönündedir¹⁷⁵. Buna göre, Yargıtay genel uygulaması olarak bu suçun ma duru devlet ve toplum bireyleri olarak kabul etmekte, örgüt kurma faaliyeti çerçevesinde i lenen suç nedeniyle zarar gören ki inin suçun ma duriyetini ise dolaylı ma duriyet olarak kabul etmektedir. Ancak, Yargıtay 8. Ceza Dairesince aksi yönde kararları olmasına ra men, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna katılmanın mümkün oldu una karar vermi tir.¹⁷⁶

Suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgütün plan ve programlarını eyleme dönü türmesi neticesinde somut bir zarara u rayan ki iler, suçun gerçek anlamda ma duru ve suçtan zarar görendir. Örne in, bir suç örgütünün faaliyeti çerçevesinde kendisinden ya ma yapılan ki i, antaj yapılan kamu görevlisi, tehdit edilen esnaf vb. suçun gerçek ma durudur¹⁷⁷. Kamu davasına katılma talebinin mahkeme tarafından kabulü için suçtan do rudan do ruya zarar görmek arttır. Dolaylı zarar görenlerin müdahillik talebi mahkeme tarafından reddedilir. Yargıtay'da birçok kararında benzer görü ü sergilemi tir¹⁷⁸. Suç i lemek amacıyla kurulan bir örgütün faaliyeti çerçevesinde, örgütün i lemi oldu u ya ma suçu neticesinde suçtan zarar gören konumunda olan ki inin, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçundan de il; yalnızca ya ma suçu nedeniyle müdahillik talebi kabul edilecektir.¹⁷⁹

¹⁷⁵ Bkz. “Çıkar amaçlı örgüt kurma ve bu örgüte üye olma suçuna müdahale mümkün olmadı ndan, sanıklar hakkında verilen beraat kararına kar ı Cumhuriyet Savcısının da temyizi bulunmadı ndan, bu suç yönünden bir kısım sanıklar hakkında onama ve bir kısım sanıklar hakkında da bozma isteyen tebli namedeki dü ünçe benimsenmemi , bu suçtan kurulan hüküm temyiz incelemesi kapsamı dı nda bırakılmı tır”, (Y. 1. CD 20.05.2009 gün, 2008/6080 esas ve 2009/2875 karar sayılı ilamı, **Ya ar, Gökcan, Artuç**, a.g.e., s. 6231)

¹⁷⁶Bkz. “Sanıklar hakkında suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçundan açılan davaya olay itibariyle suçtan zarar görebileceklerinden dolayı tebli namedeki red dü ünçesine katılmamı tır”, (Y. 8. CD, T. 20.10.2008, E. 2007/2309, K. 2009/11388, **Ya ar, Gökcan, Artuç**, a.g.e., s. 6231)

¹⁷⁷ **Kavlak**, a.g.e., s. 336

¹⁷⁸ Bkz. “ Kamu davasında katılan sıfatını alabilmenin en önemli ko ulu suçtan do rudan do ruya zarar görmü olmaktadır. Dolaylı zarar nedeniyle kamu davasına katılma olanaklı de ildir. Bu nedenle suçtan do rudan do ruya zarar görmeyen bir kimse kamu davasına katılamayaca ı gibi, yasa yollarına ba vurma hak ve yetkisi de bulunmamaktadır. (YCGK, T. 26.03.2002, E. 2002/6-92, K. 2002/223); b.g. için Bkz. (YCGK, T. 26.09.2000, E. 2000/10-156, K. 2000/164; Y. 5. CD, T. 05.05.2008, E. 2008/3665, K. 2008/3910; Y. 2. CD, T. 22.01.2003, E. 2002/26388, K. 2003/57), www.Kazanci.com, 15.09.2012

¹⁷⁹ **Kavlak**, a.g.e., s. 338

2.2.1.3. Konu

Suçun konusunu, fiilin üzerinde gerçekleştiği insan veya şey olur¹⁸⁰. Her suçta mutlaka konu vardır. Suç olur bütün fiillerin ya e yaya ya da maddi ya da manevi varlığıyla bir insana yöneldiği görülecektir¹⁸¹. Kasten yaralama suçunda suçun konusu, insan vücudu olduğu halde, suçun maddesi yaralanan kimsedir. Konu ile maddesi farkı hakaret suçunda daha kolay görülebilir. Hakaret suçunun maddesini kendisine hakaret edilen bir insan olurdu olduğu halde, konusunu bu kimsenin şerefi olur¹⁸². Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere suçun konusu ile maddesi farklıdır.

TCK'nun 220. maddesinde düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun konusu kamu barışıdır. Çünkü suçun konusu doğrudan doğruya kamu barışının, huzur ve sükununun bozulmasına yönelik bir tehdit içerir.

Konunun hareketten etkilenen ekleme ve derecesine göre suçlar tehlike ve zarar suçu olarak ikiye ayrılır. Zarar suçlarında hareketten etkilenen konuya bir zarar verilir. Tehlike suçlarında ise, konu zarar tehlikesine maruz bırakılır. Tehlike suçları da soyut tehlike suçları ve somut tehlike suçları olarak iki kısımda incelenir. Soyut tehlike halinde, bizzat konuyu tehlikeye ulaştıracak eylemler hareketin varlığı suçun oluşması için yeterlidir. Somut tehlike suçlarında ise, hareketin suçun konusu üzerinde kanunda aranan tehlikeyi meydana getirip getirmediğinin araştırılması gerekir. Somut tehlike suçları cezalandırılabilirliği ihtiva eden suçlardır¹⁸³. TCK'nun 220. maddesindeki suçun somut tehlike suçu olma özelliği örgütün nitelikleri konusu altında incelediğimiz için burada ayrıntıya girmiyoruz.

2.2.1.4. Fiil

İnsanın dünyada yansıyan ihmali ya da icrai davranışını ifade eden fiilin, dünyada meydana getirdiği değişiklik ise “netice” olarak ifade edilir. Hareket ile

¹⁸⁰ Demirba , a.g.e., s. 487.

¹⁸¹ Demirba , a.g.e., s. 487; Artuk, Gökçen, Yenidünya, a.g.e., s. 26

¹⁸² Dursun, a.g.e., s. 121

¹⁸³ Dursun, a.g.e., s. 122

neticenin birbirinden ba ımsız olarak de erlendirilemeyece ini söylemek gerekir. Buna göre, hareketin belirli bir neticeyi do urdu undan söz edebilmek için, hareketle netice arasında bir ba ı kurulması zorunludur. Nedensellik ba ı adı verilen bu kavram, gerçekte tirilen fiil ile ortaya çıkan netice arasındaki sebep-sonuç ili kisini ifade eder¹⁸⁴. Suçun olu abilmesi için hareket ile netice arasındaki nedensellik ili kisinin varlı ı aranacaktır. Ceza Hukukunda önem ta ıyan hareket, suç tipinde yer alan ve yine suç tipinde gösterilen neticenin gerçekte mesi bakımından nedensellik de eri ta ıyan iradi harekettir¹⁸⁵.

TCK'nun 220. maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan suç olu turan fiil madde içerisinde kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek olarak belirtilmi tir. Buradan hareketle suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu seçimlik hareketli bir suçtur. Kanun örgütü kuranlarla yönetenler arasında bir fark öngörmemi tir. Örgütü kuran faille, yöneten faili aynı ceza ile cezalandırmaktadır.

2.2.1.4.1. Suç i lemek Amacıyla Örgüt Kurmak

TCK'nun 220. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen suçu, kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla örgüt kurmak veya kurulmu olan örgütü yönetmek fiilleri olu turmaktadır. Daha öncede de indi imiz gibi, bu suç seçimlik hareketli bir suçtur. Birinci seçimlik hareket, kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek için örgüt kurmaktır.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun olu abilmesi için öncelikle bir örgütün kurulması gerekmektedir. “Kurmak”, önceden var olmayan bir yapılanmayı/organizasyonu/örgütlenmeyi ba tan olu turmaktır. Önceden var olan örgüte yeni bir çehre kazandıran kimse onu idare eden sayılsa bile kurucu kabul edilmez.¹⁸⁶ Buna göre, ya ma ve kap-kaç suçu i lemek için kurulmu bir örgütü

¹⁸⁴ Artuk, Gökçen, Yenidünya, a.g.e., s. 388; U ur Alacakaptan, Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kurma Suçu, (Çıkar Amaçlı Suç Örgütü), Prof. Dr. Çetin Özek Arma anı, stanbul, y. y., Haziran 2004, s. 39;

¹⁸⁵ Öztürk, Erdem, a.g.e., s. 163

¹⁸⁶ Sahir Erman, Kaçakçılık Suçları, Ticari Ceza Hukuku, C: IV, (Kaçakçılık), stanbul, Adalet Yayınları, 1981, s. 85

yöneten ki inin de i mesi ve yeni yönetici ile birlikte örgüt, artık banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarını i leyen bir örgüte dönü mesi halinde, ya ma ve kap-kaç suçlarını i lemek üzere kurulan bir örgütü, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarını i lemeyi amaç edinen bir örgüt haline getiren bir ki i, örgüt kurucusu olarak de erlendirilmeyecektir.

Suç i lemek amacıyla örgütü kuran, örgütün olu umuna sevk edici veya belirleyici davranı larla katılarak bu birle meyi meydana getiren ki idir. Örgüt kurucusu, bir ki i olabilece i gibi birden fazla ki i de olabilir¹⁸⁷. Yani, suç i lemek amacıyla örgütün kurulmasını organize edenler, var olacak örgütün geli mesi, etkinli i ve hayatının devamı için örgüte katılanların faaliyetlerini koordine edenlerdir¹⁸⁸. Suç i lemek amacıyla kurulan örgütü yöneten, örgütün hiyerar ik yapısı içerisinde örgütün amacına uygun biçimde i leyi ini sa layan, örgüt üyelerine görev veren ve genel stratejiyi belirleyen ki ilerdir¹⁸⁹. Failin yöneten olarak kabul edilebilmesi için emir ve idare yetkisine sahip olması ve hiyerar i dahilinde verdi i emirlerin sorgulanmaması gerekir¹⁹⁰.

Örgütün kurulması için belli ekil artları yoktur. Zaten olması da dü ünülemez. Zira, suç i lemek amacıyla kurulan bir örgüt illegal bir yapılanmadır. Amaçları örgüt faaliyetleri kapsamında, örgütlenmenin sa ladı ı kolaylıktan yararlanarak suç i lemektir. Ancak, daha önce kurulmu bir dernek ya da siyasi parti adı altında ve bunların hukuksal korumasından yararlanarak suç örgütünün faaliyette bulunması her zaman mümkündür. Çünkü, dı arıdan bakıldı ında bu tip yerlere kurulu un niteli i gere i girip çıkmak zor olmamakta, her ey hukuka uygun gözükmekte, yani ola andı ı bir olu umun oldu una dair dikkat çekici bir unsur bulunmamaktadır. Eskiden beri, hala birçok kumarhaneler bu ekilde dernek ve siyasi partilerin sa ladı ı kolaylıktan faydalanarak faaliyet göstermektedir. Hukuksal ki ili i olan bir örgütün belirsiz sayıda suç i lemeyi amaçladı ı anda di er zorunlu artların da bulunması artıyla TCK'nun 220. maddesi anlamında örgüt kurulmu olur. Kanunlara uygun olarak kurulan (kurulma esnasında suç i leme amacı

¹⁸⁷ **Hasan Gerçeker**, *Yorumlu&Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, C: II, Ankara, Vedat Kitapçılık, 2010, s. 2374

¹⁸⁸ **Soyaslan**, a.g.e., s. 454

¹⁸⁹ **Gerçeker**, a.g.e., s. 2374

¹⁹⁰ **Çetin Akkaya**, *Terör Suçları ve Cezalarının nfazı*, Ankara, Adalet Yayınları, 2009, s. 217

olmaksızın kurulan) ve yasal amaçlara hizmet eden bir kurulu u, amacı ve faaliyeti suç i lemeye yönelik olan bir örgüte dönü türerek suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu i lenebilir¹⁹¹. Nitekim verilen bir Yargıtay kararında üyelerinin çıkarlarını koruma ve dayanı mayı sa lamak için yasal olarak kurdukları derne in, sonradan ihaleye fesat karı tırma suçunu i leyen kurulu amacına aykırı bir yapılanma içine girmeyi örgüt suçu olarak algılanmı tır¹⁹². Muvazaalı bir ekilde kurulmu bir siyasi parti, sendika, dernek, vakıf ve irket görünümündeki olu umlarda, suç örgütüne hukuksal koruma sa layan bir kalkan ya da zırh görevi görebilirler. Ancak hukuka uygun amaçlar çerçevesinde faaliyet gösterenlerin münferit suç olaylarından dolayı suç örgütü olarak kabul edilmez.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurulmasından bahsedebilmek için, suç sayılan fiilleri i lemek amacıyla üç veya daha fazla ki inin sadece anla mı olmaları tek ba ina yeterli de ildir. Ayrıca sabit nitelikte bir organizasyonun varlı ı da arttır¹⁹³. Suç i lemek amacıyla kurulan örgütlerde organize bir yapı ve belirsiz nitelikte bir suç programı olmazsa olmaz ko ullarıdır¹⁹⁴. Bu organize yapı içerisinde örgütsel bir ba , görev payla ımı, katı veya gev ek dahi olsa bir hiyerar ik yapı, belirsiz sayıda suçun i lenmesi amacı, örgütsel bütünlük gibi unsurların da bir arada bulunması gerekmektedir.

Bu konuda Yargıtay, “Suç i lemek için örgüt kurmak suçundan bahsedilebilmesi için, üye sayısının en az üç veya daha fazla ki i olması, üyeler arasında gev ekte olsa hiyerar ik bir ba ın bulunması, henüz suç i lenmi olmasa dahi suç i lemek amacı etrafında fiili bir birle menin gerçekleşmesi, devamlılık yönünden bir iradenin belirlenebilmesi ve amaçlanan suçları i lemeye elveri li, üye araç ve gerece sahip olunması” gerekmektedir¹⁹⁵.

¹⁹¹ **Dursun**, a.g.e., s. 124, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.05.2012

¹⁹² Bkz. Y. 8.CD, T. 29.11.2006, E. 2006/846, K. 2006/8666, **Gülta**, a.g.e., s. 54

¹⁹³ **Nevzat Toroslu**, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, (Özel Kısım), Ankara, Sava Yayınları, Ekim, 2008, s. 261

¹⁹⁴ **Evik**, a.g.e., s. 212

¹⁹⁵ Bkz. YCGK, T. 03.04.2007, E. 2007/253, K. 2007/80 (**Osman irin, Halim A aner, Özcan Güven, Muzaffer Özdemir, Gürsel, Yalvaç, Kemalettin Erel**, *Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararları Kapsamında Yeni Ceza Mevzuatı Bölümü(Eylül 2004- Temmuz 2008)*, Ankara, Adalet Yayınları, 2008, s. 597, 598); Bkz. b.k. için (Y. 8. CD, T. 05.04.2005, E. 2005/341, K. 2005/2011; Y. 11. CD, T. 20.02.2008, E. 2007/8458, K. 2008/915; YCGK, T. 03.04.2007, E. 2006/10-253, K. 2007/80), (www.kazanci.com, 22.08.2012)

Bu suç somut tehlike suçudur. TCK'nun 220. maddesi geli i güzel bir araya gelmeleri de il, varlı ı ile ve kendine özgü içyapısıyla toplum için tehlike arz eden birle meleri/olu umları cezalandırmaktadır. Kanun koyucu, örgütün i leyece i müstakbel suçlardan toplumu korumaya çalı maktadır.

Kısacası, kurulması suç te kil eden bir yapılanmanın örgüt olarak nitelendirilebilmesi için bazı unsurlara ihtiyaç vardır. Bu unsurları asgari üç ki iden olu an, süreklilik gösteren, amaç suçları i lemeye elveri li bir organize yapı ve bu organize yapı dahilinde gev ekte olsa bir hiyerar i ili kisi olarak özetlemek mümkündür. İmdi bu unsurlara tek tek temas edelim.

2.2.1.4.1.1. Hiyerar ik Ba , Organize Yapı

TCK'nun 220. maddesi anlamında bir örgütten bahsedebilmek için öncelikle amaç edindikleri suçları devamlı surette i leyebilmeleri için belli bir disiplinel yapıya sahip olmaları gerekmektedir. Örgütün amaçladıkları hedeflerine ula ması ve ciddiyet bulabilmeleri için bu zorunlu/asli bir unsurdur. Suç ilemek amacıyla bir örgüt kurulmu sa, bu örgütün iç i leyi i ile ilgili bir kurallar manzumesi, bu kurallara göre i bölümü, altlık-üstlük ili kisi bulunmalıdır.

TCK'nun 220. maddesinin madde metninde, “organizasyonun” varlı ı örgüt suçunun olmazsa olmaz bir parçası oldu u açık bir ekilde belirtilmi de ildir. Ancak bir örgütsel yapılanmadan bahsediyorsak, bu örgüt içinde yer alan ki ilerın konumunun aynı oldu unu dü ünemeyiz. E er aynı oldu unu dü ünürsek, genel suç ortaklı ından (i tirak) farkı da kalmazdı. Faillerin sorumlulu u da genel hükümlere göre belirlenirdi. te bu yüzden, TCK'nun 220. maddesi kapsamındaki örgütten bahsedebilmek için, katı ya da gev ek bir hiyerar inin varlı ı olmazsa olmaz unsur olarak kendine yer bulmaktadır. Kaldı ki, suç tipinde örgütü kuranların veya yönetenlerin, örgüt üyelerinden farklı ekilde cezalandırılması gerekti i öngörülmektedir. Yine, TCK'nun 220. maddesinin metninde her ne kadar organizasyondan bahsetmese de örgüt teriminin içinde hiyerar iden bahsedilmi tir. Nitekim TCK'nun 220/7. maddesinde “örgüt içindeki hiyerar ik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki i”leri demek suretiyle örgütte hiyerar ik bir yapının varlı ının arandı ı dile getirilmi tir. Yine TCK'nun

220. maddesinin gerekçesinde hiyerariden “örgüt, soyut bir birlemedir, bünyesinde hiyerarik bir iliki hâkimdir. Bu hiyerarik iliki, bazı örgüt yapılanmalarında gevrek bir nitelik taşıyabilir. Bu iliki dolayısıyla örgüt, mensupları üzerinde hakimiyet tesis eden bir güç kaynağı niteliğini kazanmaktadır” cümleleriyle söz edilmiştir. Ayrıca gerek sahip oldukları konum, otorite, yetki ve arz ettikleri tehlike itibarıyla geçmiş uygulamalar bize göstermiştir ki, suç örgütleri organize bir yapıya sahiptir.

765 sayılı TCK’nun 313. maddesinin muadili ve kaynağı olan 1889 tarihli Zanardelli Ceza Kanununun 248. maddesindeki örgüt suçunun oluşabilmesi için organizasyonun gerekli gerekmediği de talyan doktrinde ve yargısında tartışılmı bir görüşe göre mükemmel olmasa da bir organizasyonun olması gerektiğinin için de üstü kapalı da olsa basit bir sözlü anlamın yeterli olduğu söylenmiştir¹⁹⁶.

Doktrinde de suç işlemek amacıyla örgütlenmede organize yapının ve dolayısıyla da hiyerarinin olup olmaması konusunda kesin bir görüş birliği mevcut değildir. Doktrinde yazarların büyük çoğunluğu örgütün içyapısında örgütü kuran veya yönetenlerle, üyeler arasında bir hiyerarik bağ olması gerektiğini savunmuştur¹⁹⁷. Diğer görüşteki yazarlardan Soyaslan, “Suçun gerçekleşmesi için, örgütlenme ekli önemli değildir. Failler arasında bir hiyerarinin varlığı zorunlu değildir. Varsa hiyerarisi katı veya gevrek olabilir. Görev dağılımı da artıdır. Ancak örgütün bir başının olması, muhtemelen görev bölümünün de var olması demektir. Örgütlenme özde bir illegal faaliyettir. Bu faaliyetin belli bir şekilde kendisini göstermesi aranmaz. Herhangi bir şekilde de kendini gösterebilir.”¹⁹⁸ demek suretiyle örgütlenmede organize yapıyı ve hiyerarisi zorunlu bir unsur olarak görmemi, ancak bu unsurların olabileceğini belirtmiştir. Benzer görüşteki Gündel, “Örgüt içerisinde hiyerarik, başka bir anlatımla alt-üst iliki içerisinde bir yapılanma mevcut olabilir. Ancak, örgütün oluşumu için mutlaka bir hiyerarik

¹⁹⁶ Evik, a.g.e., s. 153

¹⁹⁷ Özek, *Organize Suç*, s. 228; Özek, *Organize Suç*, s. 241; Örgütün söz konusu olması için suç işlemek üzere birleştiren kişiler arasında hiyerarik bir ilikin hakim olması gerekmektedir. Ancak bu ilikin güçlü veya gevrek olması, suçun oluşumu bakımından etkili değildir. Örgüt içerisindeki hiyerarik iliki sayesinde, örgüt mensupları üzerinde bir hakimiyet oluşturulmakta, bu şekilde bir güç kaynağı meydana getirilmektedir. (Gökçen, a.g.m., s. 11, www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/118.doc, 20.05.2012)

¹⁹⁸ Soyaslan, a.g.e., s. 451

yapının bulunması gerekmez. Örgütü olanların tamamı e it statü içerisinde de bulunabilirler. Örgüt içerisinde bir i bölümü olup olmaması önem ta ımaz.”¹⁹⁹ demektir. talyan doktrininde bir görü örgütün olu abilmesi için ki iler arasında disiplinli hiyerar ik düzenin varlı ını gerekli göremese de²⁰⁰ örgüt içindeki fonksiyon, görev ve rollerin, failer arasında iptidai-ikel bir ekilde dahi olsa payla tırılmı olması gereklidir. Bu görevlerin de i ebilir olması basit de olsa organizasyonun varlı na engel de ildir. Bu itibarla örgüt kavramını çok ayrıntılı ve katı bir olu um olarak de erlendirmek gerekme de örgütü olu turan kimseler arasında i bölümüne dayalı sürekli bir i birli ini ve belli bir disiplini aramak gerekir²⁰¹.

Suç örgütlerinin amaçlarını gerçekle tirebilmesi için mutlaka yönetenlerin üyeler üzerinde bir hakimiyeti olması gerekir. Bu hakimiyet o kadar sa lam ve korkutucu olmalı ki, amaç suçların i lenebilirlili ini kolayla tırsın ve örgüt önce kendi içerisindeki bir aksaklıktan amaç suçu i leyebilmekten geri kalmasın. Bu üyeler üzerindeki yıldırıcı güç kimi zaman örgütün iç normları gere i cezalandırma ile, kimi zaman da üyelerin örgüt yöneticilerinin talimatlarını yerine getirilmemesi ile amaç suçun i lenememesi halinde elde edilecek menfaatlerin kaybı ile kendini gösterir. Örgütü yönetenlerin üyeler üzerindeki bu hakimiyeti hiyerar i vasıtasıyla sa lanır.

Yargıtay konuya ili kin bir kararında gev ekte olsa mutlaka hiyerar ik ba ın varlı ını aramaktadır. Bir kararında, “Somut olaya bakıldı ında; sanıkların örgüt olu turmak için sayısal yeterlilikte oldu u anla ılmakta ise de, aralarında hiyerar ik ili ki ve suç i leme iradelerinde devamlılık saptanmadı ı anla ılmaktadır. Soyut olarak sanık sayısının üç ki i veya daha fazla olması örgütün varlı ının kabulü için yeterli olmayıp bu durumda i tirak ili kisinden söz edilebilir.”²⁰² diyerek sanıklar arasında hiyerar inin bulunması gerekti ini vurgulamı tır. Yargıtay bir di er kararında ise, “5237 sayılı TCK’nun 220. Maddesinde tanımlanan “örgütün” varlı ının kabul edilebilmesi için hiyerar ik ili ki içinde olan en az üç ki iden te ekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulundu u üye sayısı ile araç ve gereç

¹⁹⁹ **Ahmet Gündel**, *Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması (Madde 207-345)*, Ankara, Vedat Kitapçılık, C: IV, 2009, s. 4413; b.g. için Bkz. **Gerçekler**, a.g.e., s. 2373

²⁰⁰ **Özek**, *Organize Suç*, s. 202

²⁰¹ **Sancar**, a.g.e., s. 144’ten akt. **Dursun**, a.g.e., s. 126, 127, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.05.2012

²⁰² Bkz. Y. 10. CD, T. 16.03.2006, E. 2006/565, K. 2006/3869 (Sinergi Mevzuat ve çtihat Programı)

bakımından amaçlanan suçları i lemeye elveri li olması, suç i lemek amacı etrafında fiili bir birle menin bulunması ve niteli i itibariyle “devamlılık” göstermesi gerekir. Somut olayda, arızı olarak bir araya gelen sanıklar arasında “hiyerar ik ili ki ve suç i leme iradesinde devamlılık” saptanamamı olması kar ısında yüklenen suçun unsurları itibariyle olu madı ı nazara alınarak beraatlarına karar verilmesi gerekirken, suç i tirak ili kisine yanlı anlam katılarak yazılı ekilde sanıkların “suç i lemek için örgüt kurmak” suçundan mahkumiyetlerine hükmolunması bozmayı gerektirmi ...”²⁰³ demek suretiyle örgüt mensupları arasındaki hiyerar ik ili kinin bulunması zorunlulu unu vurgulamı tır. Yargıtay bir ba ka kararında, “Sanıkların örgüt olu turmak için sayısal yeterlilikte oldu u anla ılmakta ise de, aralarında hiyerar ik ili ki ve suç i leme iradelerinde devamlılık saptanmadı ı anla ılmaktadır. “Suç i lemek için örgüt kurmak” suçunun i lendi inin ve örgütün varlı ının kabul edilebilmesi için; üye sayısının en az üç ki i olması, üyeler arasında soyut bir birle me de il gev ek de olsa hiyerar ik bir ili kinin bulunması, suç i lenmese bile suç i lemek amacı etrafında fiili bir birle menin olması, niteli i itibariyle devamlılık göstermesi gerekir. Örgütün yapısı, sahip oldu u üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları i lemeye elveri li de olması da aranmalıdır.”²⁰⁴ demektedir. Görüldü ü üzere, Yargıtay gev ek dahi olsa mutlaka ama mutlaka örgüt üyeleri arasında hiyerar ik ba ı aramaktadır. Yargıtay bu hiyerar iyi tespit edemedi i durumlarda ise, genel suç ortaklı ına göre mahkemelerin hüküm kurması gerekti ini net olarak açıklamaktadır.

Kanaatimizce de, suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgütün amaç suçları i leyebilmesi için, örgütün toplum açısından sürekli bir somut tehdit olu turması için, genel suç ortaklı ı olan i tirakten ayrılması için organize bir yapı ve örgütü yönetenlerle üyeler arasında gev ekte olsa hiyerar ik bir ba ın bulunması asli unsurdur.

Bir organizasyonun var olabilmesi için örgüt hiyerar isi içindeki kimselerin fiziksel olarak bir araya gelmeleri gerekmedi i gibi birbirlerini tanımaları da gerekli de ildir. Örgütü olu turan anla ma, üçüncü bir ahıs konumundaki ki i aracılı ıyla

²⁰³ Bkz. Y. 11. CD, T. 20.02.2008, E. 2007/8458, K. 2008/915 (www.kazanci.com, 18.10.2012)

²⁰⁴ Bkz. Y. 10. CD, T. 22.06.2006, E. 2006/5542, K. 2006/8498 (Sinerji Mevzuat ve Çıtat Programı)

dahi gerçekte tirilmi de olabilirler²⁰⁵. Konu ABD hukukunda da “United States v. Bruno” davasında da tartışılmı 88 sanı ın, uyu turucu madde ithalatı ve dağıtımını yapmak üzere oluşturulmuş büyük bir örgütün üyeleri olmaktan yargılandı ı bir olayda, dağıtıcıların ithalatçıları tanımadığı, ithalatçıların da dağıtıcılarla doğrudan hiçbir bağlantısının bulunmaması durumunu mahkumiyet kararı verilmesine engel görmemiştir²⁰⁶.

Sonuç olarak, Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçunun işlenebilmesi için en az üç kişinin görevde olması hiyerarşik bir biçimde bir araya gelmesi gerekmektedir. Örgüt içinde en tepede planları yapan, emirleri veren ve suç örgütünü en üst noktada yöneten bir liderin/yöneticinin bulunması gerekir. Bu hiyerarşik yapıya uygun olarak, hiyerarşinin en alt tabakasında yer alan üyeler, örgütün yapısı konusunda yeterli bilgiye sahiptir. Çünkü suçları planlayan örgüt yöneticileri, bunları yerine getiren alt düzeydeki örgüt üyelerinden kendilerini gizlemişlerdir. Bunun doğal sonucu olarak, örgüt yöneticileri ile üyeleri arasında örgüt yöneticilerinin aldığı kararları alta ileten aracı kişiler kullanılır. Bu hiyerarşik yapılanma, örgütü iç ve dışa karşı korur. Ama hemen belirtmek gerekir ki, bu sıkı sistem tüm örgütlerde olmayabilir. Örgütün olması için gereken hiyerarşik yapı görevde olabilir ama mutlaka hiyerarşinin bulunması gerekmektedir. Bu organize yapı ve hiyerarşinin doğal sonucu olarak örgüt içinde bir yaptırım sistemi vardır. Hiyerarşinin gereklerini yerine getirmeyen, organize yapıyı bozmaya yönelik her eylem sahibi üye cezalandırılır. Bu sistem bir nevi örgütün devamlılığının ve hiyerarşisinin sigortası/teminatıdır. Soyut bir birleşimdedir. Yapılanmasında görevde olsa bir hiyerarşinin bulunduğu, faillerin kendi aralarında önceden anlaşarak iş bölümü ve devamlılık göstererek planlı bir ortaklık ve paylaşım anlayışıyla belirlenmemiş sayıdaki suçları işlemek amacı etrafında birleşmeleri gerektiği kanunun dolaylı anlatımı, gerekçesi, doktrin ve uygulama ile sabittir.

²⁰⁵ Dursun, a.g.e., s. 134

²⁰⁶ Brent Fisse, *Howard's Criminal Law*, s. 368'den akt. Dursun, a.g.e., s. 135, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.04.2012 ; Peter Gilles, *Criminal Law*, s. 703'ten akt. Dursun, a.g.e., s. 135, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.04.2012

2.2.1.4.1.2. Süreklilik

Suç işlemek için örgüt kuran sanıkların aralarında önceden anlaşılıp belirli bir oranda i bölümü, hiyerarşik yapı içinde süreklilik gösterecek bir yapılanma göstermesi gerekir. Yalnız bir defa suç işlemek için bir araya gelme, örgüt kurma suçunu oluşturmaz. Süreklilik unsuru suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna varlık kazandıran en önemli unsurlardan bir tanesidir. Suçun oluşması için amaç suçların işlenmesine gerek yoktur. Zira, kanunda suç sayılan eylemleri gerçekleştirmek için bir birliktelik kuran, bu birlikteliği yöneten, üye olan ve üye olmamakla birlikte yardımda bulunan failler henüz işlemeyi amaç edindikleri hedef suçları işlemeseler dahi, bu amaç suçlardan müstakil/bağımsız olarak süreklilik/devamlılık unsuru diğer unsurlarla birlikte var ise faillerin cezalandırılması için yeterlidir. Bu unsur örgüt kurma suçunun genel suç ortaklığı olan i tirakten ayırt edilmesini sağlar. tirakte, belirli suçları işlemek amacıyla birden fazla kişinin hedef suçun işlenmesi sırasında önceden yaptıkları anlaşılma çerçevesinde üzerine düşen görevleri üstlenmek üzere birlikte hareket etmeleri söz konusudur. işlemeyi kastettikleri suç tamamlanınca ortaklık da sona erer. tirak halinde faillerin süreklilik konusunda bir iradeleri yoktur. Oysa suç işlemek amacıyla örgüt kurmada, örgütü kuran veya yöneten faillerle üye faillerin belirsiz şekilde suçları devamlı bir surette işleme konusunda iradeleri vardır. Bu irade suçun oluşması artıdır. TCK'nun 220. maddesinde düzenlenen suçun bir tehlike suçu olma sebebi de bu unsurdur. Kamu düzeni ve barışına karşı tehdit oluşturulan unsur da budur. Genel ilkeye bir istisna olarak bu düzenlemenin amacı, toplum yararına hazırlık hareketlerinin cezalandırılmasıdır. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda, i tirakten farklı olarak, belirsiz sayıda suç, fikir ve eylem birliği içinde, planlı olarak, bir i bölümü çerçevesinde örgütün amacı doğrultusunda işlenmesi hali mevcuttur. Bu noktada, düşünce ve eylemde devamlılık suç işlemek için düzenli ve planlı ortaklık örgüt suçunun temelidir²⁰⁷.

Örgüt üyeleri örgüt çerçevesinde suç işlemeyi meslek edinmektedirler. Bu bakımdan üyelerinin geçimini suç işleyerek karılamada süreklilik mevcuttur. Bu bakımdan suç örgütlerinin yasal bir işletmeden hiçbir farkı yoktur. Yasadışı mal ve hizmetlerin dağıtımını, taşınması, üretilmesi amacıyla bir araya gelen örgütün,

²⁰⁷ en, Özdemir, a.g.m., s. 8, <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale,2335.html>, 17.10.2012

üyelerinden ba ımsız olarak kendine özgü bir örgüt menfaatine sahiptir. Örgüt üyeleri amaçlarına ula mak ve maddi gelir elde ederek hayatlarının ikamesini sa lamak için sürekli olarak suç i lemelidirler. Bu kriterleri bünyesinde barındırmayan yapılar, örgüt, irket, te ekkül, dernek, vakıf, özel hareket timi vs. ekilde adlandırılırsalar da organize suç örgütü kapsamı dı ında kalırlar²⁰⁸.

Geli en toplum düzeni ve teknolojiyle do ru orantılı olarak, suç tiplerinde ve i leni ekillerinde de meydana gelen de i meler insanların, belli suçları i lemekle yetinmeyip belirsiz sayıda bir takım suçları i lemeyi amaçladıkları durumlarda güç birli ini kalıcı hale getirmek de zorunluluk halini alır²⁰⁹. Bu güç birli i kalıcı hale gelmekle suç i leme irade sürecinin her defasında yeni ba tan harekete geçirilmesi gerekmeden, her suç için tekrar tekrar ikna sürecine gerek duyulmadan, suç i lemeye her an hazır kurulu bir yapı in a edilmi olacaktır. te insanların i leyecekleri suçların belirsiz olmasından dolayı zorunlu olarak belirsiz süreli ine olu turdukları kalıcı birlikler yani örgütler ortaya çıkar. Örgütün i lemeyi dü ündü ü suçlar belirli olmadı ı, belirli olmayan suçların i lenme süresi de belirli olmayaca ı için olu an birle im de belirsiz süreli olacaktır. Dolayısıyla da birle imin süreklili i tehlikelili ini de sürekli kılacaktır. Her an suç i lemeye hazır kurulu ve kalıcı bir mekanizmanın yani örgütün bulunması toplumda tela a ve endi eye sebep olacak her an suç i lemek için hazır bekleyen bir yapının “kendisi” toplumun huzuru ve refahı için bir tehdit olu turacaktır²¹⁰.

TCK'nun 220. maddesinde her ne kadar açık bir ekilde süreklilik unsuruna yer verilmemi se de, madde gerekçesinde “örgüt, niteli i itibariyle, devamlılık arz eder. Bu itibarla, ki ilerinin belli bir suçu i lemek için bir araya gelmesi halinde, örgüt de il, i tirak ili kisi mevcuttur. tirak ili kisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun, konu veya ma dur bakımından somutla ması gerekir. Buna kar ılıklı, örgüt yapılanmasında, i lenmesi amaçlanan suçların konu veya ma dur itibariyle somutla tırılması zorunlu de ildir” cümleleriyle suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun konu ve ma dur bakımından somutla tırılması zorunlu olmamakla birlikte,

²⁰⁸ **Gülta** , a.g.e., s. 23, 24; b.g. için Bkz. **Erol**, a.g.e., s. 2394

²⁰⁹ **Majno**, *Ceza Kanunu erhi*, C. III, Ankara, Sevinç Matbaası, 1980, s. 10 no: 1241'den akt. **Dursun**, a.g.e., s. 137, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.06.2012; **Vesile S. Evik**, “Tehlike Suçları” in: **Sahir Erman'a Arma an**, stanbul, Türk Ceza Hukuku Derne i, 1999, s. 164 akt. **Dursun**, a.g.e., s. 137, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.06.2012

²¹⁰ **Dursun**, a.g.e., s. 138, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.06.2012

bu suçun niteliği gereği devamlılık arz ettiği vurgulanmıştır. Burada suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda, failer önceden bir suç programı yapıp, işleyecek oldukları suçları nevi ve maddesi bakımından somutlaştırarak belirleyebilirler. Ancak asıl önemli olan bu belirgin listenin dışında belirlenmemiş suçları süreklilik arz edecek şekilde işlemeyi amaç edinmelerini niyet etmelidirler. Yani failerin asıl güttüğü saik örgüt kapsamında devamlılık arz edecek şekilde belirsiz sayıda suç işlemek olmalıdır.

Belirttiğimiz gibi örgüt kurma suçu, amaçlanan suçlardan bağımsız olarak var olmalı ve varlığını amaç suçların işlenmesinden sonra da sürdürmelidir²¹¹. Örneğin, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu işlemeyi hedefleyen bir örgüt, henüz bu amaç suçları işlenmeden önce aratları varsa örgüt kurma suçu olmaktadır olup, suçun işlenmesinden sonra da varlığını devam ettirecektir. Bu suçların işlenmesi örgütün varlığını etkilemez ya da sekteye uğratmaz. Amaç suçların işlenmesi sadece örgütün faaliyetidir. Örgütün sürekliliği devam etmektedir. Bu suç tipinin yanına yağma, hırsızlık, uyuşturucu gibi yeni suçlar eklenebileceği gibi tek suç tipi ile de örgüt faaliyetlerini sürdürebilir. Organize suçlulukta planlanan faaliyetler gerçekleştirilir, sona erer, ancak organize yapı, birliktelik devamlılığını sürdürür ve amaçta süreklilik arz eder²¹².

Suç işlemek amacıyla kurulan örgütün henüz yeni kurulmuş olması, amaç suçları işlemeden ortaya çıkarılması -hatta biraz daha ileri gidersek- örgütün organize yapıyı oluşturup on dakika sonra polislerce yakalanması suçun oluşmasına engel değildir. Örgütün kısa süre faaliyet göstermesi, eylemi suç olmaktan çıkarmaz²¹³.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda amaç suçları işlenmeden örgütün belirsiz süreli faaliyetlerde bulunmak için bir araya geldiğinin tespiti oldukça güçtür. Bunun için diğer unsurlara yani üye sayısı, amaç suçları işlemeye elverişli araç gereç temin edilmiş olması, hiyerarşik yapıyı gösteren olguların varlığı, amaç suçlarının

²¹¹ **Uğur Alacakaptan**, “Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek için Örgüt (Teekkül) Meydana Getirme Suçu”, (Cürüm İşlemek için Örgüt), **Prof. Dr. Çetin Özek Arman**, Haziran 2004, y. y., İstanbul, s. 26

²¹² **Kavlak**, a.g.e., s. 344

²¹³ **Faruk Erem**, *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, C: III, (Özel Hükümler), Ankara, y.y., 1985, s.622

i lenmesine yönelik planların yapılması...vb. ortaya konulması süreklilik unsurunun varlığı için birer i arettir.

Yargıtay da bir çok kararında devamlılık unsurunun varlığını örgüt kurma suçunun oluşması bakımından zorunlu görmü tür. Yargıtay bir kararında, “somut olaya bakıldığında; sanıkların örgüt oluşturmak için yeterli çoğunlukta oldukları anlaşılmakta ise de, aralarında hiyerarşik bir ilişkisi ve suç işleme iradelerinde devamlılık saptanmadığı anlaşılmaktadır. Açıklanan durum kapsamında sanıklar hakkında 5237 sayılı TCK’nun 220. maddesinin uygulanmasının koşulları bulunmadığı...”²¹⁴ demekle devamlılık unsurunun örgütün varlığı açısından zorunluluk arz ettiğini belirtmiştir. Yargıtay bir diğer kararında, “Örgüt niteliği itibarıyla devamlılığı gerektirdiğinden, ki ilerin belli bir suçu işlemek veya bir suç için bir araya gelmesi halinde, örgütten de il ancak sürekli iradesinden sözü edilebilecektir.”²¹⁵ demek suretiyle örgütün devamlılığının asli unsur olduğunu belirtmiştir. Yargıtay bir başka kararında, “sanıkların eylemleri 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa göre değerlendirildiğinde ise, aralarında hiyerarşik ilişkisi ve eylemlerinde süreklilik saptanmaması kapsamında 5237 sayılı TCK’nun 220. maddesinde tanımlanan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun oluşmadığı...” belirtilerek devamlılık unsurunun gerekliliği vurgulanmıştır. Ancak nadir de olsa Yargıtay’ın istisnai olarak bazı kararlarında devamlılık unsurunu aramadığını da belirtmekte fayda vardır. Örneğin, Yargıtay istisnai kararında, “Cürüm işlemek için tekkül oluşturmak suçu, mahkemenin de erlendirdiği kriterlerde mütemadi suç özelliği taşımaktadır.”²¹⁶ demiştir.

Kısacası, Örgütün oluşması bakımından fiili birleşme yeterli olmakla birlikte, örgütsel yapılanmanın örgütün mahiyeti niteliği gereği devamlılık göstermesi gerekir. Yani örgüt kurma suçu mütemadi bir suçtur. Üç veya daha fazla kişinin belirsiz sayıda suçları işlemek için fikir birliğine varmaları ile örgüt meydana gelmektedir. Önemli olan amaçta birleşmedir. Birleşme ekli önem arz etmektedir. Örgütün kurulması ile suç tamamlanmaktadır. Bundan sonra örgüt kurma fiili sürekli suç niteliği alır. Devamlılığın az sürmesinin veya çok sürmesinin suçun oluşup oluşmaması bakımından önem arz etmemektedir.

²¹⁴ Bkz. Y. 10. CD, T. 16.03.2006, E. 2005/20232, K. 2006/3871, www.kazanci.com, 18.09.2012

²¹⁵ Bkz. YCGK, T. 03.04.2007, E. 2006/10-253, K. 2007/80, www.kazanci.com, 18.09.2012

²¹⁶ Bkz. Y. 8. CD, T. 09.07.1998, E. 1998/8817, K. 1998/10786, **Malkoç**, a.g.e., s. 1560

2.2.1.4.1.3. En Az Üç Kiinin Bulunması

Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçu çok failli bir suçtur. TCK'nun 220/1. maddesinde net olarak örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kiinin olması gerektiği düzenleme altına alınmıştır. Eğer iki kiinin varsa genel suç ortaklığı olan itirak hükümlerine göre faillerin sorumluluğuna gidilir.

Mukayeseli hukuka bakıldığında Alman Ceza Kanunu 129, İsviçre Ceza Kanunu 260ter, Fransız Ceza Kanunu 450-1, İspanya Ceza Kanunu 515 Portekiz Ceza Kanunu 299. maddelerinde yer alan suç işlemek için örgüt kurma suçlarında asgari bir sayıdan söz edilmemiştir. İtalya Ceza Kanunu 416. maddesinde asgari üç kiinin aranması görülmektedir²¹⁷. Ancak 1889 Zanerdeli Kanununda asgari adet olarak beş üye kabul edilmekteydi. 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinde örgütün (tekkülün) var sayılabilmesi için asgari iki kiinin aranmaktaydı. Sınır An Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi de örgütlü suç grubu tanımında üç veya daha fazla kiiden oluşan yapılanımı bir gruptan söz etmektedir. TCK'nun 220. maddesi, asgari bir sayı olarak en az üç kiini öngörerek, Sınır An Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ile uyumlu hale getirilmiştir. "Avrupa Birliği'ne Üye Devletler'de Bir Suç Örgütüne Katılmanın Cezalandırılmasına Dair 21 Aralık 1998 Tarih ve 98/733/JAI Ortak Hareket" belgesinde de suç örgütünün tanımında "suç işlemek için en az ikiden fazla kiinin uzunca süreli olarak kurdu ve organize birlik"ten bahsedilmektedir²¹⁸.

Kısacası, TCK'nun 220. maddesinde düzenlenen örgüt kurma suçunun varlığı en az üç kiinin bir araya gelmesi ve iradelerinin aynı yönde uyummasını gerektirir²¹⁹. Karşılaştırmalı hukukta ise, örgütün kurulması için asgari bir sayı belirtmezken Avusturya Ceza Kanunu ve Arjantin Ceza Kanunu'nda asgari olarak üç kiini, Brezilya Ceza Kanunu'nda ise asgari dört kiinin varlığı aranmaktadır²²⁰. Fransız Ceza Kanunu'nda asgari kiinin sayısı belirtilmemiştir, İtalyan Ceza Kanunu'nda ise en az üç kiini ile suçun işlenebileceği belirtilmiştir. Sınır An Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde yine asgari sayı olarak üç kiinin varlığı

²¹⁷ Evik, *Cürüm*, s. 367 vd.

²¹⁸ Kavlak, a.g.e., s. 354

²¹⁹ Soyaslan, a.g.e., s. 454

²²⁰ Önder, *özel hükümler*, s. 428

aranmı tır. Ki i adedi herhangi bir sebeple üç ki inin altına indi i anda suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu sona ermi sayılmalıdır. Çünkü varlı ı için gerekli olan ki i sayısı unsuru ortadan kaybolmu tur. Önceden olu an ve devam etmekte olan suç tamamlanmı , tüketilmi olmakla zamana ımının hesaplanması, artırma nedenlerinin uygulanması gibi hususlar tamamlanma anı itibariyle de erlendirilecektir. ki ki inin bir araya gelmesi genel suç ortaklı ı olan i tirak hükümlerinin uygulanmasını devreye sokar.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda asgari fail sayısı olarak üç ki inin aranması Anayasal örgütlenme hakkının bir gere idir. Bireyler hür iradeleri ile bir araya gelebilirler. Siyasi parti, dernek, vakıf, sendika kurabilirler. Toplantı ve gösteri yapabilirler. Ancak, Anayasamızda bu hakların kullanılmasında a ırıya gidilmemesi ve ba kasının hak ve özgürlüklerinin zarar görmemesi için Anayasa'nın 13. maddesinde bir takım sınırlanma ölçütleri getirmi tir. Aynı ekilde A HS'nin 11. maddesine göre, herkes asayi i bozmayan toplantılar yapmak, denek kurmak, ayrıca çıkarlarını korumak için ba kalarıyla birlikte sendikalar kurmak ve sendikalara katılmak haklarına sahiptir. Bu hakların kullanılması, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteli inde olarak, ulusal güvenli in, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sa lanması ve suç i lenmesinin önlenmesi, sa lı ın veya ahlakın veya ba kalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla ve ancak yasayla sınırlanabilir. Bu madde, bu hakların kullanılmasında silahlı kuvvetler, kolluk mensupları veya devletin idare mekanizmasında görevli olanlar hakkında me ru sınırlamalar konmasına engel de ildir²²¹.

3713 sayılı TMK'nun 7. maddesi örgütlenmeyi suç saymaktadır. Ancak burada ifade edilen örgütlenme, suç amaçlı örgütlenmedir. Bu sebeple bu haliyle ne Anayasaya ne de A HS 11. maddesine aykırılı ı söz konusu olamaz. Yasanın 7. maddesinde, Devletin bölünmezli i aleyhine propaganda-toplantı ve gösteri yürüyü ünün cezalandırılması düzenlenmi tir.

TCK'nunda belirtilen üç ki i madde metninden de anla ılaca ı üzere suçun olu abilmesi için asgari bulunması gereken ki i sayısıdır. Bir suç örgütünde bu sayılardan çok yüksek ki ilerinin bulunması mümkündür. Hatta kimi suç örgütlerinde

²²¹ Osman **Ermumcu**, "Avrupa nsan Hakları Sözleşmesinin 11. Maddesinin Tahlili", s. 1, <http://www.aydinbim.adalet.gov.tr/MAKALELER>, 08.03.2013

İ lenmesi hedeflenen amaç suçların gerçekte tirilebilmesi için elveri lilik artı gere i örgüt üye sayısının onlu rakamlar da veya yüzlü rakamlarda olması gereklidir. Ancak bu rakamlara ula madan da örgütün üye sayısı üç olabilir ama örgütün hiyerar ik yapısına dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım da bulunan ki iler sayesinde bu tür amaç suçları i lenebilir. Bu yardımda bulunan ki iler de TCK'nun 220/7. maddesi yollamasıyla TCK'nun 220/2. maddesi gere i örgüt üyesiyimi gibi cezalandırılır.

TCK'nun 220/1. maddesine göre, örgütün varlı ı için üye sayısının en az üç ki i olması gerekir. TCK'nun 220/2. maddesinde örgüt üyesi i, "suç i lemek amacıyla "kurulmu olan örgüte üye olanlar" ifadesiyle örgüt hiyerar isi içinde yer alan fakat kurucu ve yönetici olmayan kimseler olarak tanımlanmı tır. Henüz kurulmamı bir örgütün üyesi olunamayaca ı, örgüte ancak kurulduktan sonra üye olunabilece i ifade edilmi ti²²². TCK'nun 220. maddesinin 1. ve 2. fıkralarını birlikte de erlendirdi imizde, üyesi olmadan da bir örgütün salt kuruculardan ibaret bir ekilde kurulabilmesi pekala mümkündür. Yani örgüt kurulu a amasında üç kurucu tarafından kurulabilece i gibi, bu üç ki iden biri veya ikisi kurucu ya da üye olabilir. Örgütün kurulu a amasında kurucu veya üye olma kastı olmaksızın örgütün kurulmasına yardım eden failin sorumlulu u i tirak hükümlerine göre belirlenir.

TCK'nun 220. maddesine göre, örgütün olu umu için varlı ı zorunlu üç sayısına örgüt adına suç i leyenlerin ve örgüte yardım edenlerin dahil edilebilmesi için öncelikle kurulu bir örgütün bulunması gerekir. Ba ka bir ifadeyle henüz kurulmamı bir örgüt adına suç i lenebilmesi ya da örgüte yardım edilmesi mümkün de ildir. Sonuç olarak, örgüt için gerekli olan üç ki inin hesabında örgüte yardım eden ve örgüt adına suç i leyen kimseler dikkate alınamaz²²³.

Yargıtay kararlarında da örgütten söz edebilmek için asgari ki i sayısının üç ki i olması gerekti i vurgulanmı tır. Yargıtay bir kararında, "kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulundu u üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları i lemeye elveri li olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Ancak, örgütün varlı ı için üye sayısının en az üç ki i olması gerekir. ki ki i olan sanıkların

²²² Dursun, a.g.e., s. 157, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.03.2013

²²³ Dursun, a.g.e., s. 157, 158, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 02.07.2012

te ekkül halinde kaçakçılık suçunu i lemelerinin mümkün bulunmadı ı gözetilmeden hüküm kurulması bozmayı gerektirmi tir.”²²⁴ demek suretiyle örgütün varlı ı için en az üç ki inin bulunması gerekti i belirtilmi tir. Yargıtay di er bir kararında ise, “01.06.2005 tarihinde yürürlü e giren 5237 sayılı TCK’nun 220. maddesinde düzenlenen “suç i lemek amacıyla örgüt kurmak” suçunun i lendi inin ve örgütün varlı ının kabul edilebilmesi için; üye sayısının en az üç ki i olması, üyeler arasında soyut bir birle me de il gev ek de olsa hiyerar ik bir ili kinin bulunması, suç i lenmese bile suç i lemek amacı etrafında fiili bir birle menin olması, niteli i itibariyle devamlılık göstermesi gereklidir.”²²⁵ diyerek 5237 sayılı TCK’nun 220. maddesi ile getirilen yeni düzenlemeye göre örgütün unsurlarını sıralamı ve asgari üye sayısını üç olarak belirtmi tir.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunu meydana getiren asgari sayıyı olu turan faillerden birisinin, isnat kabiliyetine sahip olmaması durumunda, suçun meydana gelip gelmeyece i incelenmesi gerekmektedir. Doktrinde bu konuda görü birli i mevcut de ildir. Failde isnat yetene inin olması gerekti ini savunan Dönmezer/Erman’a göre, “suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun en az üç ki inin varlı ıyla meydana gelebilece i kanunun açık hükmüyle ortada oldu una göre, asgari sayıyı olu turan ki ilerde isnat yetene inin aranaca ı, isnat yetene ine sahip olmayan bir kimseye fail sıfatı vermeye ve onu failler arasına sokmaya imkan bulunmamaktadır”²²⁶. Erem’e göre, “ki iler in ceza ehliyet ve mesuliyetine sahip kimselerden olması icap eder. Akıl maluliyeti, fark ve temyiz yoklu u hallerinde bu durumda olanlar asgari rakamın hesabında nazara alınmaz. Çünkü kanun sadece cemiyete katılanların adedini nazara almı sayılamaz. Buna mukabil, cemiyet halinde i lenen suç bakımından sadece cezayı kaldıran bir sebepten ahsen faydalanan kimseler asgari adedin hesabında nazara alınmalıdır. Zira böyle hallerde cezayı kaldıran sebep ait oldu u suçu cezasını kaldırır da cezasızlık “cürüm i lemek için cemiyet kurmak” suçuna amil de ildir”²²⁷. Soyaslan’a göre ise, “örgütlenen

²²⁴ Bkz. Y. 7. CD, T. 29.03.2007, E. 2007/2516, K. 2007/2188; b.k. için Bkz. Bkz. YCGK, T. 03.04.2007, E. 2006/10-253, K. 2007/80, (www.kazanci.com, 18.10.2012)

²²⁵ Bkz. Y. 10. CD, T. 22.06.2006, E. 2006/5542, K. 2006/8498; Y. 10. CD, T. 15.02.2006, E. 2005/19703, K. 2006/2202, (www.kazanci.com, 18.10.2012)

²²⁶ Dönmezer, Erman, a.g.e., s. 445’ten akt. Kavlak, a.g.e., s. 333

²²⁷ Faruk Erem, “ Cürüm i lemek için Cemiyet Kurmak”, (Cürüm), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 12, S: 1-4, Y: 1955, s. 51

ki ilerden birisi ehliyetsiz ise suç olu maz”²²⁸. Sorunu CK’nun 416.maddesi (TCK m. 220) ba lamında ele alan Dell’andro, i lenmesi hedeflenen amaç suçlara, içlerinde anlama ve isteme yetene i olmayan kimselerle (zeka olarak olgunla mamı veya akıl hastası) ula ı lmasının mümkün olmadığını belirtmi , suçun gerçekte ebilmesi için failin gereken sayının olu umuna bir katkı sa laması gerekti ini bu yüzden de salt ortaklık iradesinin yeterli olmayacağını dile getirmi tir²²⁹. Doktrinde bu görüşü ü savunanlara göre en az ki i adedinin belirlenmesinde ceza sorumlulu u ehliyetinin varlı ı aranmaktadır.

Doktrindeki di er görüş ise, fail sayısının hesabında isnat yetene ini aramamaktadır. Buna göre, isnat yetene i, kusurlulu un ön artı de il, ki inin kendine özgü bir durumudur. Halbuki, suç i lemek amacıyla örgüt kurma çok failli bir suçtur. Üç ki iden bir tanesinin isnat yetene ine sahip olmaması, örgütün olu masına engel de ildir. Zira isnat yetene i olmayan ki iye ceza verilmemesi ba ka ey, suçun faili olmaması ba ka bir eydir. snat yetene i olmayan ki iye ceza verilmez, ancak ki i suçun faili olabilir. Dolayısıyla da suçun faili olan ki i, suç örgütü olu turma suçunun da faili olabilir, ancak kendisine ceza verilmez, güvenlik tedbiri uygulanır. Aksi takdirde, bir kimsenin, birçok çocu u ya da akli melekeleri geli memi ki ileri bir suç i leme amacı ile örgütleyerek suç örgütü olu turması cezasız kalabilir. Örne in, çocuklardan olu turulan kapkaç çetelerine ceza ehliyeti olmayan çocukları suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun asgari fail sayısında dikkate almazsak, bu çocukları kullanan örgüt kurucuları ve yöneticileri de cezasız kalabilir²³⁰.

Faillerden bazılarının isnad yetene ine sahip olmaması veya kusurlulu u kaldıran bir sebepten yararlanmaları dolayısıyla cezalandırılmamaları, di erlerinin fiilini etkilememelidir. snad yetene ine sahip olan di er failler yaptıkları eylemin kar ılı ı olan ceza müeyyidesine tabi tutulmalıdır. Aksi kabul edildi inde, söz konusu suç i lenmedi inden bahisle ceza ehliyeti tam olan ki i, suçun kar ılı ı olan yaptırımdan kurtulmu olacaktır²³¹.

²²⁸ Soyaslan, a.g.e., s. 454

²²⁹ Tırkan Y. Sancar, *Çok Failli Suçlar*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1998, s. 214

²³⁰ Hafızo ı lları, Kur un, a.g.e., s. 36

²³¹ Dönmezer, Erman, C: II, s. 446

Kanaatimizce, faillerin herhangi birisinin akıl hastalığı ve ya küçüklüğü nedeniyle isnat yeteneği yoksa, TCK'nun 220. maddesi ancak doğrudan kastla işlenebildiğinden, yani failin örgütünü kurma veya yönetme, üye olma, örgütün hiyerarşik yapısına dahil olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme veya örgütün propagandasını yapma eylemlerinin farkında olacak ve bunları isteyecek kasta/bilince sahip olması gerekir. Eğer isnat kabiliyeti nedeniyle bu eylemlerin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamıyorsa, söz konusu fail, suç işleme amacıyla örgüt kurma suçunda asgari fail adedinin hesaplanmasında dikkate alınmamalıdır.

Suç işleme amacıyla örgüt kurma suçunda asgari sayıyı oluşturan faillerden birisinin cezasızlık halinin olması durumunun suçun oluşumuna engel teşkil etmez. Örneğin, yasama dokunulmazlığı gibi bir cezasızlık halinin varlığının suç işleme için örgüt kurma suçunun varlığına herhangi bir etkisi yoktur²³². Zira tipe uygun hukuka aykırı ve kusurlu hareket mevcut olup suç genel unsurları dışında kalan ve yalnız cezalandırmaya engel bir hal, örgütün varlığını etkilemez. Aksi cezasızlık nedenleri örgüt kurma açısından geçerli olduğu gibi örgüt adına suç işleme açısından da geçerlidir. Örgüt adına suç işleyen kimsenin işlediği amaç suç bakımından bir cezasızlık halinin bulunması durumunda örgüte üye olma suçundan da ceza verilip verilmeyeceği üzerinde durulması gereken bir konudur. Kanaatimizce, örgüt üyesinin işlediği amaç suç bakımından aksi cezasızlık sebebi varsa, örgüt üyesine amaç suçtan ceza verilmemelidir, ancak örgüte üye olma suçu amaç suçtan tamamen bağımsız müstakil bir suçtur ve dolayısıyla örgüt üyesi failde bu suç nedeniyle ceza verilmesine engel olmaz. Örneğin bir hırsızın örgüt adına bir evi soyması durumunda, hırsıza hem hırsızlık suçundan hem de örgüte üye olmak suçundan ceza verilecektir. Söz konusu hırsızın soyduğu evin kendi babasına ait olması durumunda 5237 sayılı TCK'nun 167/1-a maddesinde yer alan hırsızlık suçunun üstsoy veya altsoyun zararına olarak işlenmesi söz konusu olacak ve cezaya hükmolünmeyecektir²³³. Bu durumda babasının evini soyan hırsıza örgüt üyesi olduğundan dolayı ceza verilecektir.

²³² Faruk Erem, Nevzat Toroslu, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, Savaş Yayınevi, 1994, s. 243

²³³ Nur Centel, Hamide Zafer, Özlem Y. Çakmut, *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*, C: I, İstanbul, Beta Yayınları, 2007, s. 328

2.2.1.4.1.4. Olu turulan Örgütün Amaç Suçu İle İlgili Olması

TCK'nun 220. maddesi örgüt kurmak suçunun oluşmasında, fail sayısının üç olmasını yeterli görmemekte, ayrıca örgütün yapısının, sahip bulunduğu üye sayısının, araç ve gereçlerin kullanılmasını amaçlanan suç veya suçları işlemeye "elverişli olması"ni aramaktadır²³⁴. Daha önce de belirtildiği üzere, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak somut bir tehlike suçu olarak düzenlenmiş ve örgüt kurmak, yönetmek ya da üye olmak ya da üye olamamakla birlikte örgüte yardım etmek suçlarının cezasının verilebilmesi örgütün, örgüt yapısı, sahip olduğu üye sayısı araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması koşuluna bağlanmıştır. Dolayısıyla örgüt suçlarının bazılarında amaç suçlarının işlenebilmesi için kanunun aradığı üç kişiden daha fazlasına ihtiyaç duyulur. İhtiyaç duyulan kişi sayısı gerçekleştirilmediği takdirde ortada cezalandırılacak bir örgüt kurma suçu oluşmayacaktır. Hareketin, suç konusu üzerinde gerçekten tehlike yaratmış olup olmadığının araştırıldığı, tehlike yaratmadığı takdirde suçun yaptırımının uygulanmadığı durumlarda somut tehlike suçunun varlığı söz konusudur²³⁵. Örgüt kurma suçunda aranan elverişlilik ve oluşan somut tehlike bu suçun bir unsuru olmayıp objektif cezalandırma artıdır. Bu art gerçekleştirilmediği durumlarda suçun oluştuğu kabul edilir fakat ceza verilmez²³⁶. TCK'nun 220. maddesinde art olarak belirtilen elverişlilik, amaç suçları işlemeye elverişli olarak kurulan bir örgüt içinde örgütü yönetmek, bu örgüte üye olmak, yardım etmek ya da bu örgüt adına suç işlemek suçları bakımından elverişlilik aranmamaktadır. Elverişlilik sadece örgütün kurulmasında söz konusu olan bir husustur²³⁷.

TCK'nun 220/1. maddesi, amaç suç-araç suç ayırımı yapmakta, örgüt kurmayı araç suç; örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hedeflenen suç veya suçları amaç suç saymakta, aracın amacı gerçekleştirilmeye elverişli olmasını aramaktadır. Bundan çıkan sonuç, Yasa, suç işlemek için örgüt kurmada, sadece fail

²³⁴ **Hafizo ulları**, a.g.m., s. 6, <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 21.08.2012

²³⁵ **Artuk, Gökçen, Yenidünya**, a.g.e., s. 571

²³⁶ **Sancar**, a.g.e., s. 151'den akt. **Dursun**, a.g.e., s. 167, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

²³⁷ **Dursun**, a.g.e., s. 167, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

sayısını ve hiyerarşik yapılanmayı yeterli görmemekte; ayrıca, örgütün, örgütlenme düzeyinin, i lenmesi amaçlanan suçları gerçekleştirme yeterliliğini zorunlu saymaktadır. Fail sayısı suçun i lenmesine elverişli olmakla birlikte, TCK'nun 220. Maddesi ek unsurlar aradığından, suçun oluşabilmesi için, en az üç kişinin salt örgütlenmiş olması yetmemekte; örgütlenmenin, i lenmesi hedeflenen belirsiz sayıdaki suçun gerçekte i lenmesini sağlayacak yeterlilikte olması gerekmektedir. Örneğin, yama suçunu işlemek için örgüt kurma failinin, eyleminin suç oluşması için sadece bir araya gelip örgütlenmeleri tek başına yetmemekte; ayrıca, örgütün; araç - gereç, donanım, lojistik, vs. bakımından, i lenmesi amaçlanan bu suçları gerçekleştirebilecek yeterliliğe ulaşması aranmaktadır. Örgütlenmede bu yeterliliğe ulaşılmasını, sadece örgütlenme, Yasa kapsamında hazırlık hareketidir. Hazırlık hareketi cezalandırılmamaktadır²³⁸. Buna göre, elverişlilik, araç suç olan örgüt kurmanın kurulumu için değil, örgütün amaç edindikleri suçun i leyebilmek için gereklidir. Aksi takdirde, bir araya gelerek yalnızca yazıp çizen, görüş alı verisinde bulunan, henüz ortak bir plan etrafında dahi uzlaşmaya varamamış kişilerin meydana getirdiği birliktelikleri bir örgütlenme olarak görmek mümkün olmamaktadır. Bunun yanında, bu koşulları tamı tamına halde üç veya daha fazla kişinin bir araya gelerek suç işlemesi durumunda, suç işlemek amacıyla örgüt kurmaktan değil, ancak genel suç ortaklığı olan i tiraktan bahsedilebilecektir²³⁹.

Elverişlilikten anlaşılması gereken somut olay elverişliliğidir. Somut olayın artıları çerçevesinde, suçun failleri ellerindeki araçlar ile gerçekleştirmeyi planladıkları neticeleri gerçekleştirebilirlerse elverişlilik unsuru gerçekleşmiş olacaktır²⁴⁰. Örgüt kurma suçunun faillerinin sayısı yeterli olmalı ve elverişlilik suçun i lenmesi için yer ve zaman bakımından da var olmalı ve aranmalıdır²⁴¹. Soyaslan'a göre, Anglo sakson hukukunda bulunan açık ve yakın tehlike örgüt kurma suçunda da aranmalıdır, zira fiil örgütlenme özgürlüğünü sınırlamaktadır²⁴².

²³⁸ **Hafızoğulları**, a.g.m., <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 23.08.2012

²³⁹ **en, Özdemir**, a.g.m., s. 11, <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale,2335.html>, 19.10.2012

²⁴⁰ **Soyaslan**, a.g.e., s. 453

²⁴¹ **Soyaslan**, a.g.e., s. 453

²⁴² **Soyaslan**, a.g.e., s. 453

TCK'nun 220. maddesinin gerekçesinde, “Suç i lemek için örgüt kurulması somut tehlike suçudur. Her ne kadar en az üç kiinin belli amaç etrafında suç i lemek üzere devamlı surette fiilen birleşmesi suretiyle örgüt meydana gelebilirse de; kurulan örgüt, güdülen amaç bakımından somut bir tehlike oluşturmayabilir. Bu nedenle, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları i lemeye elverişli olması aranmalıdır. Bu bakımdan, örneğin sadece üç kiinin bir araya gelmesi, devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları i leme açısından somut bir tehlike taşımayabilir; buna karşılık, ekonomik çıkar sağlamak amacıyla suçlar açısından elverişli olabilir.” düzenlemesine yer verilmiştir. Gerekçede de belirtildiği üzere kurulan suç örgütünün amaçlanan suçların i lenmesine yönelik ciddilik taşıması, kamu barışının bozulmasına karşı somut tehlike yaratması aranmaktadır. Amaçlanan suçun niteliğine göre elverişlilik koşulları da i mektedir.

Devlete karşı i lenen suçlarda fail sayısı ile adi suçlarda fail sayısı, araç-gereç, donanım, lojistik, planlanma, vs. elverişlilik açısından farklı olmalıdır. Devlete karşı suç i lemek için fail sayısının çok olması ve örgütlenmenin Devlete karşı i lemeyi amaç edindikleri suçları gerçekleştirebilecek yeterliliğe ulaşması gerekir. Çünkü faillerin karşısında tüm hukuk düzeni, kurumları ve güvenlik güçleriyle tam olarak donatılmış Devlet vardır. Devlet herhangi bir kimse gibi yalnız, güçsüz veya zayıf değildir²⁴³.

Buraya kadar anlatılanları örnekleyecek olursak, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu i lemeyi amaç edinen bir örgüt, kredi kartı üretme konusunda gerekli araç ve gereç, kopyalama aletleri, teknolojik alt yapı, teknoloji konusunda uzman örgüt elemanları, banka mü terilerinin hesap ve kimlik bilgilerini elde edilmesi için gerekli alt yapı, üretilen bu kartların gerek nakit avans çekerek gerekse de alı-veri yaparak kullanılması için program ve plan hazırlamak... gibi elverişliliğe esas envanter ve ki ilerin örgüt bünyesinde bulunması gereklidir.

Yargıtay konuya ilişkin bütün kararlarında bu unsuru irdelemi ve özellikle aramıştır. Yargıtay bir kararında, “5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “Suç i lemek için örgüt kurmak” suçunun i lendiğinin ve örgütün varlığının kabul

²⁴³ Soyaslan, a.g.e., s. 453

edilebilmesi için; üye sayısının en az üç ki i olması, üyeler arasında soyut bir birle me de il gev ek de olsa hiyerar ik bir ili kinin bulunması, suç i lenmese bile suç i lemek amacı etrafında fiili bir birle menin olması, niteli i itibariyle devamlılık göstermesi gereklidir. Örgütün yapısı, sahip bulundu u üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları i lemeye elveri li olması da aranmalıdır. Örgüt yapılanmasında i lenmesi amaçlanan suçların konu ve ma dur itibariyle somutla tırılması mümkün, ancak zorunlu de ildir. Soyut olarak sanık sayısının üç ki iden fazla olması örgütün varlı mın kabulü için yeterli olmayıp bu durumda i tirak ili kisinden söz edilebilir.”²⁴⁴ sonucuna varılarak, suç örgütünün tanımı ve tespiti ve unsurlarını belirtti i ve dolayısıyla da elveri lilik unsuruna yer verildi i görülmektedir. Yargıtay di er bir kararında, “5237 sayılı TCK’nın 220. maddesinde tanımlanan ‘örgütün’ varlı mın kabul edilebilmesi için hiyerar ik ili ki içinde olan en az üç ki iden te ekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulundu u üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan suçları i lemeye elveri li olması, suç i lemek amacı etrafında fiili bir birle menin bulunması ve niteli i itibariyle ‘devamlılık’ göstermesi gerekir. Somut olayda, arızı olarak biraraya gelen sanıklar arasında ‘hiyerar ik ili ki ve suç i leme iradesinde devamlılık’ saptanamamı olması kar ısında, yüklenen suçun unsurları itibariyle olu madı ı nazara alınarak beraatlarına karar verilmesi gerekirken, suça i tirak ili kisine yanlı anlam katılarak yazılı ekilde sanıkların ‘suç i lemek için örgüt kurmak’ suçundan mahkumiyetlerine hükmolunması hukuka aykırıdır.”²⁴⁵ demektedir.

Sonuç olarak, örgüt kurma suçu, örgütün ba ka suçları i lemek amacıyla kurulmu bir araç suç niteli indedir. Örgütün olu ma nedeni de amaç suçları i lemektir. Bu itibarla örgüt yapısı, sahip bulundu u üye sayısı ile araç gereç bakımından amaç suçları i lemeye elveri li olmalıdır. Elveri lilik unsurunun gerçekte ip gerçekte medi ini soru turma a amasında savcı, kovu turma a amasında hakim her somut olaya göre ara tıracaktır. Kimi zaman dolandırıcılık suçunu i lemek üzere kurulmu bir örgüt bu suçun i lenmesi için elveri li bir yapıya sahip olmamakla birlikte, aynı örgüt aynı yapısı itibariyle hırsızlık, antaj, ya ma suçlarını

²⁴⁴ Bkz. Y. 10. CD, T. 04.04.2007, E. 2006/8387, K. 2007/4115; Y. 10. CD, T. 27.11.2006, E. 2006/3435, K. 2006/13152; Y. 10. CD, T. 14.12.2006, E. 2006/12357, K. 2006/14253, (en/Özdemir, a.g.m., <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale.2335.html>, 19.10.2012)

²⁴⁵ Bkz. Y. 11. CD, T. 20.02.2008, E. 2007/8458, K. 2008/915, **en, Özdemir**, a.g.m., s.12, <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale.2335.html>, 19.10.2012

i lemeye elveri li olabilir. Bu durumda örgüt dolandırıcılık suçunu i lemekten vazgeçip yapısı, sahip bulundu u üye sayısı ile araç gereç bakımından elveri li oldu u ya ma, hırsızlık, antaj suçlarını i lemeyi amaç edindikleri an örgüt kurulmu olmaktadır ve failer kanunda öngörülen yaptırım türü ile cezalandırılmalıdırlar.

2.2.1.4.1.5. Örgütün Amacının Kanunlarda “Suç” Olu turan Fiilleri lemek Olması

Örgüt için amaç, kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek için birle me iradesidir. TCK'nun 220/1. maddesinde “kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla örgüt” kurulması düzenlenmi tir. Bu düzenlemeye göre örgütün, “suç” i lemeyi amaç edinerek kurulmu olması bu örgütü ceza kanunu anlamında bir “örgüt” haline getirecektir.

TCK'nun 220. maddesinin gerekçesine göre, örgüt kurmak, i lenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteli indedir. Suç i lemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktadır. Ayrıca belirtilmelidir ki, suç örgütü, amaçlanan suçları i lemede bir kolaylık sa lamaktadır. Bu nedenlerle, i lenmesi amaçlanan suçlar açısından hazırlık hareketi niteli inde olan bu fiiller, ayrı suçlar olarak tanımlanmı tir.

5237 sayılı TCK, 765 sayılı TCK'ndan farklı olarak “suç” ve “kabahat” ayırımına giderek sadece suçları yaptırım altına almı tir. Kabahatler ise 30.3.2005 tarihli 5326 sayılı ayrı bir kanunda düzenlenmi tir.

TCK'nun 220. maddesinde kanunun “suç” saydı ı fiilleri i lemek amacıyla örgüt kurulabildi inden söz etmekle, kanunlarda “suç” olarak düzenlenmeyen di er “haksızlık te kil eden fiilleri” i lemek üzere örgüt kurulamayaca ı anlamına gelmektedir. Kanunlarda yer alan ve haksızlık te kil eden di er fiillere, kabahatler ve Borçlar Kanunu'nda haksız fiiller örnek olarak verilebilir²⁴⁶. Birden fazla ki i haksız fiiller i leyerek bir kısım kimseleri ma dur etmi lerse, ma durlar hukuk davası açmak suretiyle ma duriyetlerini giderme yoluna giderler. Ancak bu tür eylemler suç olmadı ndan ceza davasına konu olamazlar.

²⁴⁶ Dursun, a.g.e., s. 177

Kanunlarda hangi fiillerin kabahat veya suç oldu una dair açık bir nitelemenin bulunmadı ı hallerde söz konusu fiillere öngörölmü yaptırımlara bakmak suretiyle o fiilin kabahat ya da suç oldu una karar verilecektir. TCK'na göre suç te kil eden fiillere kar ı uygulanabilecek yaptırımlar, ceza ve güvenlik tedbirleridir. Ceza olarak uygulanabilecek yaptırımlar ise TCK'nun 45. maddesinde hapis ve adli para cezası olarak belirlenmi tir. Kabahatler Kanunu'nun 16. maddesine göre ise kabahatler kar ılı nda uygulanacak olan idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibarettir. dari tedbirler ise mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan di er tedbirlerdir. Kanunlarda yaptırım olarak haklarında güvenlik tedbiri, adli para cezası ya da hapis cezası öngörölmü tüm fiillerin, “suç” oldu u kabul edilmeli ve bu fiillerin i lenmesi amacıyla örgüt kurulabilece ine karar verilmelidir²⁴⁷.

TCK'nun 220. maddesindeki “kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla” ifadesinden anla ılaca ı üzere, TCK'nda, özel ceza yasalarında ya da suç ve ceza hükmü içeren tüm kanunlarda suç olarak düzenlenen tüm fiilleri i lemek amacıyla örgüt kurulabilir.

ABD'de bazı eyaletlerde, suç te kil eden bütün eylemleri de il; sadece belirli bir takım suçları i lemek amacıyla örgüt kurulabilmektedir²⁴⁸. Örne in Oregon Ceza Kanununda, amaç suçun bir cürüm ya da A sınıfı bir kabahat olması halinde te ekkül suçunun meydana gelece ini hükme ba lamı tır. New Mexico, Texas ve Virginia eyaletleri, örgüt suçunu amaç suçun bir cürüm olması durumuyla sınırlamı lardır. Bu konuda en katı sınırlama Ohio eyaleti tarafından yapılmı tır. Buna göre, amaç suçun belirli bir takım cürümler olması durumunda ancak te ekkül suçundan söz edilebilecektir. Adam öldürme, adam kaçıрма, nitelikli hırsızlık, gasp, kundaklama ya da fahi eli in yayılmasını sa lamak ve fahi eli e zorlamak gibi cürümler (felonies) bu cümledendir²⁴⁹.

²⁴⁷ **Hasan Dursun**, “Kabahatler Kanunu ve Kanun Hakkındaki Anayasa Mahkemesi Kararına Genel Bir Bakı ”, **Legal Hukuk Dergisi**, Ekim 2008, s. 3393

²⁴⁸ **Peter Buscemi**, Conspiracy: Statutory Reform Since the Model Penal Code, Notes, s. 1129'dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 182, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

²⁴⁹ **Peter Buscemi**, Conspiracy: Statutory Reform Since the Model Penal Code, Notes, s. 1129'dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 182, 183, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

Sınıra an Örgütlü Suçlara Kar ı Birle mi Milletler Sözle mesi”nin 2/a madde fıkrasında; "Örgütlü suç grubu" do rudan veya dolaylı olarak mali veya di er bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri varolan ve bu sözleşle mede belirtilen bir veya daha fazla a ır suç veya “yasadı ı eylemi” gerçekleştirilmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla ki iden olu an yapılanmı bir grup anlamına gelir” ifadesine yer verilmi tir. Fakat andla ma metninde kullanılan “offence” ifadesi suç anlamına gelmekte olup “yasa dı ı eylem” tercümesi kelimenin asıl anlamını kar ılamamaktadır. Zaten andla manın 2. maddesinin b fıkrasında “a ır suç” üst sınırı dört yıl veya daha fazla hürriyetten mahrumiyeti veya daha a ır bir cezayı gerektiren bir suçu olu turan davranı anlamına gelir” ifadesine yer vermesinden de “offence” kelimesinin suç kapsamında de erlendirildi i anla ılmaktadır²⁵⁰.

Common Law hukuku etkisiyle hukuk sistemlerini kuran ülkelerde ise bir örgütün sadece suç i lemek için de il haksız fiil vb. eylemleri gerçekleştirilmek için de kurulması mümkündür²⁵¹.

Common Law hukukunda örgütün olu abilmesi için suç i lemek için olu turulmu olması zorunlu de ildir. Örgüt vasıtasıyla i lenmesi amaçlanan ve suç olu turmayan fiil, haksız fiil olabilece i gibi sözleşle meyi ihlal eden bir fiil de olabilir. Bu durumda dikkati çeken husus bir ki i tarafından i lendi inde suç sayılmayan bir eylemin birden ziyade ki i tarafından i lenmek amacıyla örgüt kurulması durumunda suç sayılmasıdır²⁵².

Yargıtay bu unsuru da suçun olu ması bakımından aramaktadır. Yargıtay bir kararında, “...aralarında önceden anla ıp i bölümü ve hiyerar ik bir yapı içerisinde süreklilik gösterecek ekilde planlı bir ortaklık ve payla ım anlayı ıyla belirlenmemi sayıdaki suçları i lemek amacı etrafında birle ip birle medikleri tartı ılmalı...”²⁵³ diyerek amaç suçları i lemenin amaç olması gerekti i hususunun ara tırılması gerekti ini belirtmi tir.

²⁵⁰ Dursun, a.g.e., s. 183, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

²⁵¹ Dursun, a.g.e., s. 183, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

²⁵² Dursun, a.g.e., s. 183, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.07.2012

²⁵³ Bkz. Y. 8. CD, 10.07.2000, E. 2000/10810, K. 2000/13581, www.kazanci.com, 20.10.2012

Kısacası, örgüt tüm kanunlarca suç sayılmı eylemleri ilemek amacıyla kurulmu olmalıdır. Suç niteli i taımayan fiiller yönünden örne in kabahat veya idari yaptırım gerektiren ya da hukuk davasının konusu olan fiiller için örgüt olu turulması mümkün de ildir. Yukarıda da de inildi i üzere örgütte kısa veya uzun vadeli bir devamlılık aranır. Bu itibarla tek bir suçun i lenmesi için bir araya gelinmesinde örgüt de il suçta i tirak söz konusudur. Bu itibarla kanunun suç saydı ı birden fazla belirli veya belirsiz suçun i lenmesi amaçlanmalıdır. Bu ekilde bir amaçla örgütlenme yeterli olup mutlaka bir suç i lenmi olması gerekmez. Açıklanan nedenlerle, TCK'nun 220/1. maddesinde belirtilen suç, ileride suç i lenmesi olasılı mı dikkate alarak cezalandırmaktadır. Bundan dolayı da somut tehlike suçu olarak nitelendirilir. Örgütün i leyece i suçlar aynı türden olabilece i gibi farklı türden de olabilir. Yani kurulmu olan örgüt, örne in, sadece hırsızlık suçunu i leyebilece i gibi, hırsızlı ın yanı sıra ya ma, dolandırıcılık, gasp gibi suçları da i leyebilir. Örgütün belirsiz sayı ve türdeki suçları ilemek için fiili olarak bir araya gelmeleri gerekir. Örgüt kurma suçunun olu abilmesi için amaç suçların i lenmesi zorunlu de ildir. Suçların i lenmesi için fiili birle me yeterli olup, i lenecek suçların konu, ma dur ya da suçun türü olarak somutla tırılması art de ildir. lenmesine karar verilen suçların soru turulması ve kovu turulmasının re'sen ya da ikayete ba lı olması arasında fark yoktur. Örgüt faaliyetleri çerçevesinde tüm kanunlarca suç sayılan eylemlerin gerçekleşme tirilmesi mümkündür.

2.2.1.4.2. Örgüt Yönetmek

TCK'nun 220. maddesinin birinci fıkrasındaki suçun olu ması için öngördü ü seçimlik hareketlerden birisi de kanunun suç saydı ı fiilleri ilemek için kurulan bir örgütü yönetmektir. Öncelikle örgütü yöneten ki inin ne anlama geldi ini açıklamak gerekmektedir. Örgütü yöneten ki iler, örgütün hiyerar ik yapısı içerisinde örgütün amacına uygun biçimde i leyi ini sa layan, örgüt üyelerine görev veren ve genel stratejiyi belirleyen kimselerdir²⁵⁴. Örgütü yönetenler, üst pozisyonda kolektif faaliyeti kısmen veya tamamen düzenlerler ve nizama koyarlar²⁵⁵. Örgüt yöneticisi ile kurucusunun aynı ki i olması gerekmez. Ancak suç örgütünü kurun ve

²⁵⁴ Ya ar, Gökcan, Artuç, a.g.e., s. 6234

²⁵⁵ Soyaslan, a.g.e., s. 454

yöneten ki i aynı da olabilir. Yöneten kavramının içerisinde lider girmez. Örgütün tek lideri olsa bile birden fazla yöneteni olabilir. Örgüt yöneticisinin tespitinde örgütün hiyerarşik yapısı, organizasyon yapısı ve kişilerin yükledikleri görevler önem arz eder²⁵⁶. Örgütü yönetmek, örgütü başında yer alıp, örgütün amaçlarını gerçekleştirmesi için, emir ve talimat vermeyi, örgütü kumanda etmeyi, örgüt içinde insiyatif olarak karar verme gücüne sahip olmayı, örgütü düzen ve disiplin, iç ve dışı kararları korunmasının sağlanması, örgütün hiyerarşisini de göz önünde bulundurarak üyeler arasında koordinasyonun sağlanması, örgüt için bilgi araç ve gereç gibi unsurların temini gibi bir çok faaliyeti kapsamaktadır²⁵⁷. Örgüt yönetmek ile organize etmek aynı anlamda kullanılmaktadır. Ancak İtalyan Ceza Kanunu 416bis maddesinde, organize etmek eylemine, yönetmek fiilinin yanında ayrıca yer verilmiştir²⁵⁸. Organize etmeyi açıklamak gerekirse; üyeler arasında koordinasyonun sağlanması, örgütün daha iyileşmesi için organize yapının uygunlaştırılması; örgüt içi davranış kurallarının, örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesi için zaman ve yer gibi hususların belirlenmesi ya da gerekli bilgi ve araçların sağlanması şeklinde örgütü daha etkili ve uygun kılmak için yapılan tüm faaliyetlerdir²⁵⁹. Görüldüğü üzere örgütü yönetmek eylemi ile organize etmek eylemi aynı anlamda gelmektedir. Failin örgütün yöneteni olarak kabul edilebilmesi için emir ve idare yetkisine sahip olması ve hiyerarşik dahilinde verdiği emirlerin sorgulanmaması gerekir²⁶⁰.

Kanun koyucu, “yöneten” ibaresiyle sadece örgütün üst düzey merkez yöneticilerini kastetmemektedir. Örgütsel konumu üyelikten farklı olarak, örgütün yönetimine öyle ya da böyle bir şekilde katılan ve konumu ne olursa olsun üyeler üzerinde emir ve talimat verme, yönlendirme yetkisi bulunanların da örgütün tamamı üzerinde hakimiyeti olup olmadığına bakmaksızın bir bölümü üzerinde dahi bu yetkileri kullanabiliyorsa yine suç işlemek amacıyla kurulan örgütü yönetenden söz edilecektir²⁶¹. Ancak doktrinde konuyu 1918 sayılı Kaçakçılık Kanunu kapsamında değerlendirilen bir görüşe göre, Kanunda “örgütü yönetenler” deyimini kullanıldığını ve bu deyim, katılanlar üzerinde yöneticilik sıfatını haiz olan kimseleri ifade

²⁵⁶ **Vahit Baltacı**, *Terör Suçları ve Yargılaması*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 183

²⁵⁷ **Kavlak**, a.g.e., s. 360

²⁵⁸ **Dursun**, a.g.e., s. 194, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

²⁵⁹ **Dursun**, a.g.e., s. 194, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

²⁶⁰ **Akkaya**, a.g.e., s. 217

²⁶¹ **Yağar, Gökcan, Artuç**, a.g.e., s. 6235

etmesinden dolayı, yönetme fiilinin söz konusu olabilmesi için, örgüte katılan “her ahsa” do rudan veya dolayısıyla emir verecek bir durumun varlı ı gerekir. Bu itibarla örgüte intisap edenlerden sadece bir kısmına emir veren ikinci derecede “ efler” bütün bir örgütü de il bunun bir kısmını yönetmelerinden dolayı yönetici sayılmazlar²⁶².

Örgüt yönetmek suçundan bahsedebilmek için, kanuni tanımdaki unsurları ta ıyan suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgütün varlı ı gerekmektedir. Örgütün kurulma a amasında gerçekleştirilen yönetme eylemleri, var olan bir örgütü yönetmek olarak de il, örgütü kurmak ya da örgütü kuranların eylemlerine i tirak etmek olarak de erlendirilecektir²⁶³. Suç i lemek amacıyla kurulan örgütü yönetenler aynı zamanda örgütün tabi üyesidirler ve örgüt kurmak için gerekli asgari sayının hesabında dikkate alınırlar. Ancak ayrıca örgüt üyesi olmaktan cezalandırılmazlar. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu ani suç²⁶⁴ olmasına ra men, örgüte üye olmak ve yönetmek suçları mütemadi suçtur.

Örgütün tek bir yöneticisi olabilece i gibi birden fazla yöneticisi de olabilir. Örgütün tepesinde bir lider ve ona ba lı birden fazla yöneticinin olması da mümkündür. Suç i lemek amacıyla kurulan örgütün büyüklü üne göre ülke yöneticisi, bölge yöneticisi, il ve ilçe yöneticileri hatta mahalle yöneticileri dahi olabilir²⁶⁵. Anlatıldı ı üzere, örgütün büyüklü ü ve karma ıklı ına göre birden fazla yöneticiye ihtiyaç duyabilece i açıktır.

TCK'nun 220/5. maddesine göre, örgüt yöneticileri örgütün faaliyeti çerçevesinde i lenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılırlar. Bu düzenlemeyle birlikte örgütü yöneten ki inin, örgüt faaliyeti içerisinde i lenen suçla bir ba lantısının olup olmadı ının tahkikatı yapılmaksızın, sadece yönetici olmasından dolayı suçla ilgisi oldu u dü ünncesinden hareketle, i lenen suçla failin eylemi arasında nedensellik ba ı kurulmadan cezalandırılırlar²⁶⁶. Bu cezaların ahsili i

²⁶² Erman, a.g.e., s. 86; **Kaptan Kılıç**, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, Gümrük Kontrolörleri Derne i, 2007 s. 212'den akt. **Dursun**, a.g.e., s. 194, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

²⁶³ **Dursun**, a.g.e., s. 192, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 05.07.2012

²⁶⁴ **Ya ar, Gökcan, Artuç**, a.g.e., s. 6235

²⁶⁵ **Kavlak**, a.g.e., s. 361

²⁶⁶ Özgenç, “Yeni TCK'nun TBMM Adalet Komisyonundaki hazırlık çalı maları sırasında, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun tanımlandı ı 220. maddenin be inci fıkrasında bu hususla ilgili olarak u ekilde düzenleme önerisinde bulunduk: “Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti

ilkesine aykırılık tekil etmektedir. Anayasa'nın 38/7. maddesi ve Anayasa mahkemesi kararlarına göre, ceza sorumluluğunun aksisi olduğu belirtilmiştir. Cezaların aksisinden amaç, bir kimsenin işlemi bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır. Başka bir deyişle kimsenin baskının fiilinden sorumlu tutulmamasıdır²⁶⁷. Hiç kimse işlemi bir suçtan dolayı cezalandırılmaması gerekir. Ancak suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun somut tehlike suçu olması, tehdit ettiği hukuki yararın kamu barışı ve güvenliği olması, mütemadi nitelikte bir suç olması ve bu örgütün emir ve talimatları ile yönetmekte olan failin örgüt kurma eyleminin öncüsü olması nedeniyle bu objektif cezalandırma koşulunu kanun koyucu düzenleme altına almıştır. Kanuni düzenleme ile fail işlemi fiilden ötürü cezalandırılmaktadır²⁶⁸. Belirtildi üzere, böyle bir düzenleme çok genel olup, subjektif sorumluluk ilkesine aykırıdır²⁶⁹. Doktrinde bir görüşe göre, suç işlemek için kurulan örgütün yöneticisinin müterek fail olarak sorumlu tutulabilmesi için, suçun sadece planlaması üzerinde etkisi yeterli olmayıp icrasına da bir fiil katılması gerekmektedir ve icrasına katılmayıp sadece planlamasına katılan örgüt yöneticisi azmettiren veya yardımcı fail olarak sorumlu olacaktır²⁷⁰. Kanaatimizce, bu görüş yerinde değildir. Zira, kanun bu düzenlemeyi öngörmekle objektif cezalandırma koşulunu getirmek istemiştir. Azmettirme veya yardımcı faillik için kanunda açıkça böyle bir düzenleme olmasına gerek yoktu. Kanunun genel ilkelerinin uygulanması ile zaten bu sonuç ortaya çıkardı.

Kısacası, TCK'nun 220. maddesinin birinci fıkrasındaki suç seçimlik hareketli suç olarak öngörülmüştür. İlk fiil suç işlemek amacıyla örgüt kurmaktır. İkinci seçimlik hareket ve suç ise suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütü yönetmektir. Örgütün amacı çerçevesinde işlenecek amaç suçların planlamasını

çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır." Aslında bu öneride bulunurken, tabir yerinde ise "dokuzu gösterip sekize razı olma"yı amaçlamıştı. Yani aslında kafamızda düdü ümüz formülasyonu "örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca, durma göre fail veya erik olarak cezalandırılır" şeklinde idi. Fakat, önerdiğimiz fıkra metni Komisyon üyesi milletvekilleri ve toplantılarına katılan Yargıtay temsilcileri tarafından olduğu gibi kabul görünce; bilahare düdü ümüz formülasyonu kabul ettirme yönündeki girişimlerimizden sonuç alınmamıştır." (Özgenç, *Gaziler*, s. 509)

²⁶⁷ Bkz. AYM, T. 21.12.2006, E. 2003/97, K. 2006/115, www.anayasa.gov.tr/index.php&I=manage_karar&ref...search..., 10.07.2012

²⁶⁸ **Hafızulları, Kur'un**, a.g.e., s. 41

²⁶⁹ **Soyaslan**, a.g.e., s. 453

²⁷⁰ **zzet Özgenç**, "Suç Teekkülü, Düüncüeyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti", (Suç Teekkülü), **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Prof. Dr. Türkan Rado'ya Arma an Sayısı, C: LV, S: 3, İstanbul, 1997, s. 56

yapan, örgüt üyelerine örgütün hiyerarisi dahilinde emir ve talimat veren, onlar arasında i bölümü yapan, idare eden, örgüte i lenecek suçlara elverişli araç gereç unsurunu sağlayan, örgütü iç ve dış tehditlerden koruyan, gerektiğinde bütün sorumluluğu üzerine alıp örgütü yönlendiren kişiyi örgüt yöneticisidir. Örgütü yöneten fail örgüt kapsamında i lenen suçlara fiilen i tirak etmese bile bu suçlardan dolayı cezalandırılır. Örgüt yöneticisi olmak için örgütün tamamına nüfuz edilmesine gerek yoktur. Örgütün belli bir kısmını dahi yöneten kişiyi örgüt yöneticisi olabilir. Örgüt yönetenler birden fazla kişiyi olabilir.

2.2.2. Suçun Manevi Unsur

Manevi unsur, failin iradesini hukuka aykırı sonuca yöneltmesidir. Suç i lence güdüsü ilk önce failin iç dünyasında ekillenir. Daha sonra failin eylemleriyle dış dünyaya yansır. Failin sorumlu tutulabilmesi için, ceza normlarında yasaklanan fiilin fail tarafından gerçekleştirilmesi tek başına yetmez, ayrıca haksızlık teşkil eden bu fiil ile kişiyi arasında manevi bir bağın da bulunması gerekmektedir²⁷¹.

Manevi unsurun kast ve taksir olmak üzere, iki gerçeğe mensukli mevcuttur. TCK'nun 21. maddesine göre, suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir. Asıl manevi unsur biçimi kasttır. TCK'nun 22. maddesine göre, taksirle i lenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır. Taksir istisnai bir manevi unsur biçimidir.²⁷²

Örgütlü suçlarda, çok failli suç olmalarından dolayı, diğer suçlarda aranmayan kimi ek unsurlar aranmaktadır. Faillerin hareketlerinin birbirleriyle bağlantılı olması ilkesi üzerine kurulur. Örgüt suçundaki kusurluluk için kişinin sadece kendi hareketini bilmesi ve istemesi yeterli olmayıp, diğer faillerin hareketlerini de bilmesi ve istemesi gerekir. Her örgüt mensubunun, diğer üyelerin katılımını bilmesi gerektiği gibi, kendi hareketinin diğer üyelerle aynı yönde olduğunu bilmesi ve bunu istemesi gerekir²⁷³.

²⁷¹ Artuk, Gökçen, Yenidünya, a.g.e., s. 450

²⁷² Kavlak, a.g.e., s. 378, 379

²⁷³ Sancar, a.g.e., s. 221

TCK'nun 220. maddesinde düzenlenen suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun manevi unsuru bakımından oluşumu için "do rudan kast"ın olması gerekmektedir. Bu suç, "olası kast" veya taksirle i lenemez. Örgüt kurma suçunun oluşumu için kastın yanında, birle menin "kanunun suç saydı ı fiilleri i leme amacıyla" yapılmı olmalıdır.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma veya yönetme suçları için gerekli olan kast, kendisinden ba ka kendisiyle aynı amacı güden en az iki ki inin daha var oldu unu bilerek çe itli suçları i lemek amacı güden bir örgütü kurmak veya böyle bir örgütü yönetmek iradesinden ibarettir ve bu nedenle burada "özel kast" söz konusudur²⁷⁴.

Suç i lemek için kurulmu bir örgütün kurucusu veya yöneticisi olan bir ki i kendisi dı nda, örgütün hiyerar isi içinde kendisi dı nda en az iki ki inin daha varlı mını ve kendisi ile aynı amacı güttü ünü bilmesi gerekti ini belirtmi tik.

Örgüt kuran fail, "örgütü suç i leme" saikiyle kurması asıldır²⁷⁵. Örgüt yapılanmasını dü ünçeyle gerçekle tirmesi gerekir. Örne in, bir ki inin banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu örgüt halinde i lemi sayılabilmesi için, failin iki ki i ile birlikte hareket ederken o kimsenin kendisiyle birlikte hareket eden di er ki inin bir örgüt mensubu oldu unu ve bu örgüt adına hareket etti ini bilmesi gerekir. Bilmemesi halinde sorumluluk, örgüt ili kisine göre de il i tirak ili kisine göre belirlenecektir²⁷⁶. Suç i lemek için kurulmu bir örgütün var oldu unun bilinmesi, örgüt kuran veya yöneten failler bakımından geçerlidir²⁷⁷. Suç i lemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek suçunu i leyen failde, "belirsiz sayıda suçları i leme kastı"nın olması gerekir²⁷⁸.

Bir suçun taksirle i lenebilmesi için bunun kanunda ayrıca belirtilmesi gerekir. TCK'nun 220. maddesinin birinci fıkrasında ayrıca ve açıkça taksirle i lenebilece i belirtilmedi inden örgüt kurmak veya yönetmek suçu taksirle i lenemez. Bu ba lamda örgüt suçları niteli i gere i sadece kasten i lenebilen

²⁷⁴ **Toroslu, Özel Kısım**, s. 263

²⁷⁵ **Sahir Erman, Çetin Özek**, Kamunun Selametine Kar ı lenen Suçlar, stanbul, Alfa Yayınları, 1995, s. 300

²⁷⁶ **Erman**, a.g.e., s. 91

²⁷⁷ **Toroslu, Özel Kısım**, s. 266

²⁷⁸ **Dursun**, a.g.e., s. 272, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.07.2012

suçlardır. Zaten ba ta da belirtti imiz gibi örgüt suçları çok failli suçlardır ve bu suç tipleri yalnızca kasten i lenebilir.

Suçun kasten i lenebilecek bir suç oldu u konusunda üphe yoktur. Ancak burada aranan kastın türü “özel kast” mı yoksa “genel kast” mı oldu u konusu incelemeye de er bir husustur. Kanuna göre sadece maddi fiilin bilinçli ve iradi olmasını, yani bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesini yeterli kabul etti i, suçun varlı ı için faili harekete geçiren amacın önem ta imadı ı hallerde genel kast söz konusudur²⁷⁹. Özel kast ise, kanunu maddi fiilin bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesinden ba ka, failin özel bir amaçla hareket etmesini gerekli kıldı ı durumlardır²⁸⁰. Kural olarak suçun gerçekleştirilmesi için genel kast yeterlidir. Ancak kanun bazı durumlarda genel kastın yanı sıra, failin cezayı gerektiren fiilini gerçekle tirdi i anda özel bir amaç gütmesini suçun olu umu için ön ko ul olarak aramaktadır.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme suçu özel kastla i lenebilen bir suçtur. Bir örgüt, “belirli amaçları gerçekleştirme” için kuruluyorsa, bu da suçun özel kastla i lenbildi ini gösterir²⁸¹. Yani, bu suçun olu abilmesi için, kendisinden ba ka iki ki inin daha var oldu unu bilen bir kimsenin varlı ı, kurulan ya da yönetilen örgütün birden fazla suçları i lemeyi amaçlamı olması ile birlikte örgütün suç programını gerçekleştirme bilinç ve iradesinin olması arandı ından dolayı bu suç, özel kastla i lenebilen bir suç tipi olmaktadır²⁸².

Gerçekten TCK’nun 220. maddesinde açıkça “suç i lemek amacıyla” örgüt kurmak suçu denilmek suretiyle, örgütün amacının ancak “belirsiz sayıda ve sürekli suç i lemek” oldu u belirtilmektedir. Bu suçun özel kastla gerçekleştirilebilece ini belirten kanuni bir unsurdur. Failin arka plandaki amacını net olarak kanun maddesi ortaya koymaktadır.

Yargıtay da Eski TCK döneminde verdi i bir kararında, “geceleyin köydeki evine gelince silahlı ve bombalı üç yasadı ı örgüt üyesi ile kar ılanan, evde kalınmasına gönüllü olmayınca uyarılan, özgür iradesi olmadan baskı altında kalarak

²⁷⁹ **Kavlak**, a.g.e., s. 379

²⁸⁰ **Toroslu**, a.g.e., s. 188

²⁸¹ **Özek**, a.g.e., s. 383

²⁸² **Toroslu**, *Özel Kısım*, s. 263

kendisini ve ailesini korumak için örgüt üyesinin evinde kalmasına rıza gösteren, arandı mı duyunca kendili inden gelerek teslim olan sanı n eyleminin suçun manevi unsurunun gerçekleşmesi nedeniyle yardım kapsamında de erlendirilemeyece i”ni belirtmi tir.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu olası kastla i lenemez. Olası kast, failin hareketinin belli bir neticeyi meydana getirebilece ini öngördü ü halde bu hareketi yapmaktan kaçınmaması, “olursa olsun” demesidir. Olası kastta, fail neticenin meydana gelmesi için gayret göstermedi i gibi neticenin do masından da emin de ildir²⁸³. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun gerçekleşmesi için “do rudan kast” gerekmektedir. Do rudan kast, failin dü ündü ü, öngördü ü ve dolayısıyla bildi i bir neticeyi gerçekle tirmek için iradesini kullanmasıdır. Failler TCK’nun 220. maddesinde düzenlenen suçları i lerken hareketin kanuni tanıtımda gerçekle tirdi ini bilmekte ve kesin olarak sonucunu öngörüp istemektedir. Failin, suçun tüm maddi unsurları hakkındaki bilgisi tam ve kesindir²⁸⁴. Madde gerekçesine göre de, bu suç, amaç suç niteli indedir. Bu sebeple, sadece do rudan kastla i lenebilir. Failler, suç i lemek amacıyla bir örgütlenme yapısı içinde bulunmalıdır.

lenmesi amaçlanan suçların çe idi ve niteli i, sadece bu suç için öngörölmü olan somut cezanın alt ve üst sınırlar arasında tayini sırasında nazara alınabilir. Ki iler suçlar i lemek amacıyla örgüt olu turmaktadırlar. Ba ka bir ifadeyle; örgütü olu turan ki iler, kime kar ı, nerede ve ne zaman i lenece i belli olmayan bir takım suçları i lemeyi amaçlamaktadırlar. Dolayısıyla bu suçun i lenebilmesi için do rudan kast gerekmektedir²⁸⁵. Kanunda suç olarak tanımlanmı olan belirli bir eylemin i lenmesinin kararla tırılmı ve bu eylemin günlük hayat tecrübelerimize göre mutlak surette sebebiyet verebilece i neticelerin öngörölmü olması halinde, fail do rudan kastla hareket etmi tir. Sonradan örgüte üye olan ki inin de, üye oldu u yapılanmanın suç i lemek amacıyla olu turuldu unu bilmektedir.

²⁸³ **Turhan T. Yüce**, *Ceza Hukukunun Temel Kavramları*, Ankara, y.y., 1985, s. 333’ten akt. **Dursun**, a.g.e., s. 282, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.11.2012

²⁸⁴ **Kavlak**, a.g.e., s. 382

²⁸⁵ **Özgenç**, a.g.e., s. 279

2.2.3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Hukuka aykırılık, hukuk düzeninin emretti i kurallara ve ki ilere yükledi i yükümlülöklere uyulmamasıdır. Bir eylemin suç tipine uygun olması, hukuk düzenince izin verilmemesi; fiilin yasak sayılması, yalnız ceza hukuku ile de il tüm hukuk düzeni ile çeli ki ve çatı ma halinde bulunması ekinde tanımlanmaktadır²⁸⁶. Bir suç tanımında açıkça hukuka aykırılı ın belirtilmesine gerek yoktur. Zira bir eylem suç olarak tanımlanmı sa asıl olan onun hukuka da aykırı oldu udur. Suç tipinde hukuka aykırılı ın ayrıca belirtilmesine “hukuka özel aykırılık” denir. Bu halde, failin gerçekle tirdi i eylemin hukuka aykırı oldu unun bilincinde olması gerekir. Suçun olu masının ilk artı fiilin hukuka aykırı olmasıdır²⁸⁷. Tipiklik tüm hukuk düzeninde de erlendirilmeli ve ek bir denetime tabi tutulmamalıdır²⁸⁸.

Ceza normunun yasakladı ı fiilin gerçekle tirilmesine izin vererek, onun hukuka aykırı olmasını önleyen kurallara “hukuka uygunluk sebebi” denir²⁸⁹. Ba ka bir deyi le, failin suç tanımına uyan eylemi ile hukuk düzeni arasındaki çatı mayı ortadan kaldıran nedenlerdir. Hukuka uygunluk nedenleri, bir bütün olarak eylemin hukuka aykırı olmasını da önledi inden artık hareket suç te kil etmez. Dolayısıyla da, faile ceza verilmez²⁹⁰. TCK’nda “kanun hükmünü yerine getirme”, “me ru savunma”, “hakkın icrası” ve “ilgilinin rızası” halleri hukuka uygunluk nedenleri olarak sayılmı tır.

Hukuk düzenimizde suç i lemek için örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme suçuna bir izin verilmedi i gibi, kanunların suç i lemek amacıyla örgüt kurma konusunda verdi i bir hak da yoktur. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme hukuka aykırılık te kil etmektedir. Faillerin sürekli biçimde belirsiz sayıdaki suçları i lemek amacıyla kanuni tanımdaki unsurları ta ıyan bir örgütü kurmaları veya yönetmeleri ile hukuka aykırılık unsuru

²⁸⁶ Artuk, Gökçen, Yenidünya, a.g.e., s. 523; Alacakaptan, a.g.e., s. 81; Nurullah Kunter, *Suçun Kanuni Unsurları Nazariyesi*, stanbul, stanbul Üniversitesi iYayınları, 1949, s. 108 vd.’dan akt. Kavlak, a.g.e., 385

²⁸⁷ çel, Evik, a.g.e., s. 83

²⁸⁸ Öztürk, Erdem, a.g.e., s. 188

²⁸⁹ Artuk, Gökçen, Yenidünya, a.g.e., s. 523

²⁹⁰ Demirba , a.g.e., s. 244, 245

gerçekle mektedir²⁹¹. Öte yandan ma duru Devlet ve toplumu olu turan bireyler olan bu suç tipinde, rızasını gösterebilecek bir kurum olmadı ı gibi me ru savunma dahi söz konusu de ildir. Örgüt için devamlılık esas oldu u için sadece bir saldırı ile sınırlı bir örgütün kurulması Ceza Kanunumuzun sistemine göre mümkün de ildir²⁹². Bu anlatıma göre, suç i lemek amacıyla örgüt kurma veya yönetme suçu, hukuka uygunluk nedenleri ile uyumluluk göstermemektedir.

Örgüte zorunluluk nedeniyle girmek söz konusu ise, bu durumda ko ulları da varsa TCK'nun 25/2. maddesine göre zorunluluk halinden yararlandırılacaktır. Zorunluluk hali burada bir hukuka uygunluk nedeni te kil etmektedir. Ayrıca ki inin kar ı koyamayaca ı veya kurtulamayaca ı cebir ve iddet veya muhakkak ve a ır bir korkutma veya tehdit sonucu örgüte girmesi de söz konusu olabilir. Bu durumda da TCK'nun 28. maddesine göre, ki i kusurlu sayılmayacaktır²⁹³. Bu durumlarda, suçun hukuka aykırılı ı ortadan kalkmaktadır.

Bir Yargıtay kararında “sanı ın, hayvanları otlattı ı bölgeye gelen silahlı örgüt mensuplarının tehdit ve zorlamaları sonucu örgüte yardım etti i ekindeki savunmasına göre, suçun manevi unsuru itibariyle olu mamı tır” ifadeleriyle konu anlatılmı tır²⁹⁴. Benzer bir kararda “geceleyin köydeki evine gelen yasadı ı PKK örgütünün silahlı üç üyesini, örgütün baskısı altında kalarak kendisi ve ailesini korumak için evinde barındıran, arandı ını duyunca da kendili inden gelip teslim olan sanı a yüklenen silahlı çete üyelerine yardım ve yataklık suçunun, manevi unsuru olu mamı tır”²⁹⁵ ekinde karar vermi tir. Yargıtay'ın bu iki kararı birlikte de erlendirildi inde, örgüte girme konusunda oldu u gibi örgüte yardım yapmaya zorlanan kimse de kusurlu sayılmayacaktır.

²⁹¹ **Kavlak**, a.g.e., s. 386

²⁹² **Dursun**, a.g.e., s. 291, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 27.10.2012

²⁹³ **Hafizo ulları, Kur un**, a.g.e., s. 39

²⁹⁴ Bkz. Y. 9. CD, T. 4.7.2002, E. 2002/1524, K. 2002/1686, www.kazanci.com, 23.10.2012)

²⁹⁵ Bkz. YCGK, T. 23.11.1999, E. 1999/257, K. 1999/285, (**Necati Meram, Açıklamalı çtihatlı Yeni TCK**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 1095)

2.2.4. Yaptırım

Yaptırım, bir hukuk kuralının ihlaline gösterilen yasal tepkidir. Yaptırımın Ceza Hukukundaki anlamında ise, kanuni tipe uygun suçu i leyen faile, Devletin yasayla belirledi i ve yargı kararıyla uyguladı ı hukuksal ve maddi cezadır. TCK'nun 45. maddesine göre, suç kar ılı ında uygulanan yaptırım olarak cezalar, hapis ve adli para cezası olarak ikiye ayrılır. TCK'nun 220. madde kapsamındaki suçların kar ılı ında öngörülen yaptırım türü hapis cezasıdır.

TCK'nun 220. maddesinde düzenlenen suçların tümü re'sen soru turmaya ve kovu turmaya tabi olup, bu suçlara kanun maddesinde belirtilen ilgili cezalar faile uygulanır.

TCK'nun 220/1. maddesine göre, kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, iki yıldan alt yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

TCK'nun 220/3. maddesine göre, örgütün silahlı olması halinde suç i lemek amacıyla örgüt kuran veya yöneten faile verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

TCK'nun 220/4. maddesine göre, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç i lenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur. Yani burada fail örgütsel konumuna göre örgüt kuruculu u, yöneticili i veyahut da üyeli i ile cezalandırılmasının yanı sıra örgütün faaliyetleri do rultusunda i lenen suçlardan da ayrıca cezaya hükmolunur. Burada i lenen amaç suç ile örgütsel yarar arasında illiyet ba ı olmalıdır. Bu durumda gerçek içtima kuralı uygulanır.

TCK'nun 220/5. maddesine göre, örgüt yöneticileri, örgütün faaliyetleri çerçevesinde i lenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır. Ama yukarıda da de indi imiz gibi ceza adaleti gere i suçu i leyen örgüt mensubunun örgüt yöneticisi tarafından maddi veya manevi bir ba ile yetkilendirilmelidir.

Kanun koyucu yaptırım sistemini belirlerken alt ve üst sınırlar koymu tur. Uygulayıcı konumundaki hakimler de, suçun i leni ekli ile failin özellikleri de dikkate alınarak somut olayın özelliklerine bu alt ve üst sınırlar arasında bir cezaya

hükmolunur. Somut sonuç ceza belirlendikten sonra, e er artları varsa failin cezası hakkında “hükümün açıklanmasının geri bırakılması” veyahut da “erteleme” hükümleri uygulanabilir.

Kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak bilinen 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunun geçici 3. maddesindeki de i iklikler terör suçları, örgüt faaliyeti kapsamında i lenen suçlar ile cinsel dokunulmazlı a kar ı suçlara uygulanmaz. Bu de i iklik ile bir takım hapis ve adli para cezalarının infazında açık ceza infaz kurumlarında çektirilece i düzenlenmi tir²⁹⁶.

TCK'nun 220. maddenin 1. fıkrasındaki suçun dava zamana ımı süresi 15 yıldır.

2.3. ÖRGÜTE ÜYE OLMAK SUÇU

2.3.1. Maddi Unsurlar

2.3.1.1. Fail

Suçun kanuni tanımında yer alan fiil gerçekleşen ki i faildir²⁹⁷. Suç i lemek amacıyla kurulmu örgüte üye olma suçu “özgü suç” niteli inde de ildir. Dolayısıyla bu suçun faili “herkes” olabilir. Suç i lemek amacıyla kurulmu örgüte üye olan herkes bu suçun failidir. Failin sıfatının veya özelliklerinin, suçun unsurları arasında hiçbir önemi yoktur. Bu sıfatlara özgü cezalandırma ya da a ırla tırıcı neden öngörülmemi tir.

²⁹⁶ “GEÇ C MADDE 3- (1) 12 Eylül 1980 tarihinden önce i lenmi olan suçlardan dolayı lehe Kanun, 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun cezaların içtimasına ili kin hükümleri uygulandıktan sonra ortaya çıkan sonuç ceza göz önünde bulundurularak belirlenir. Belirlenen bu ceza infaz bakımından lehe hükümler içeren kanuna göre infaz edilir.

(2) Terör suçları, örgüt faaliyeti kapsamında i lenen suçlar ile cinsel dokunulmazlı a kar ı i lenen suçlar hariç olmak üzere;

a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanların,

b) Taksirli suçlardan toplam be yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanların,

c) Adli para cezasının infazı sürecinde tazyik hapsine tabi tutulanların,

cezaları do rudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilir. Bu fıkra hükümleri 31/12/2017 tarihine kadar uygulanır.” (R.G., T. 02.07.2012, S. 2012/28344, www.resmigazete.gov.tr, 13.03.2013)

²⁹⁷ Koca, Üzülmöz, a.g.e., s. 131

Daha önce örgüt kurucusu ya da örgüt yöneticisi olan bir kimsenin statü de i tirerek daha sonradan örgüt üyesi olması da mümkündür. Fakat bu gibi durumlarda sorumluluk, en a ır cezayı gerektiren tipik hareket üzerinden tayin edilir²⁹⁸.

Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki inin bu suçun faili olabilmesi, kanun metninden de anla ılaca ı üzere örgüt üyesi olmamasına ba lıdır. Bir ba ka ifadeyle örgüte adına suç i leyen bir kimseye, i ledi i suçunun cezası yanında ayrıca örgüt üyesi olarak ceza verilebilmesi, örgüt hiyerar isi içinde yer almamasına ba lıdır.

Yargıtay'ın bir kararında “örgüte yardım suçunun faili olabilmek için örgüt üyeli i sıfatının kazanılmamı olması gerekir” ekinde karar verilmi tir²⁹⁹.

Suç i lemek için örgüt kurma suçunun olu abilmesi için en az üç ki inin varlı ı gerekir. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunu meydana getiren asgari sayıyı olu turan faillerden birisinin, kusur yetene ine sahip olmaması durumunda, kanaatimizce, örgüt üyeli i suçu ancak do rudan kastla i lenebildi inden, yani failin örgüte üye olma fiilinin farkında olacak ve isteyecek kasta/bilince sahip olması gerekir. E er isnat kabiliyeti nedeniyle bu eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamıyorsa, söz konusu fail, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda asgari fail adedinin hesaplanmasında dikkate alınmamalıdır. Bu konuda yukarıda detaylı açıklama yaptı ımız için ayrıntıya girmiyoruz.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda asgari sayıyı olu turan üyelerden birisinin cezasızlık halinin olması durumunun suçun olu umuna engel te kil etmez. Örne in bir hırsızın örgüt adına bir evi soyması durumunda, hırsıza hem hırsızlık suçundan hem de örgüte üye olmak suçundan ceza verilecektir. Söz konusu hırsızın soydu u evin kendi babasına ait olması durumunda 5237 sayılı TCK'nun 167/1-a maddesinde yer alan hırsızlık suçunun üstsoy veya altsoyun zararına olarak i lenmesi

²⁹⁸ Dursun, a.g.e., s. 115, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 30.04.2012

²⁹⁹ Bkz. YCGK, T. 12.03.2002, E. 2002/9-60, K. 2002/205, www.kazanci.com, 12.08.2012

söz konusu olacak ve cezaya hükmolunmayacaktır³⁰⁰. Bu durumda babasının evini soyan hırsıza örgüt üyesi inden dolayı ceza verilecektir.

Yukarıda örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme suçunda faile ili kin anlattı ımız tüm açıklamalar, bu suç bakımından da aynen geçerlidir.

2.3.1.2. Ma dur

Ma dur bakımından Suç i lemek amacıyla kurulan örgüte üye olma suçu ile TCK'nun 220. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme suçu arasında farklılık yoktur. Bir ba ka deyi le, örgüte üye olma suçun ma duru, kamu güvenli i ve barı ını sa lamakla yükümlü olan devlet ve toplumun bireyleridir. Suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgütün yoklu unda, bu örgüte üye olma da söz konusu olamayaca ından, suç i lemek amacıyla örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme suçuna ili kin yapmı oldu umuz açıklamalar burada da aynen geçerlidir.

2.3.1.3. Konu

Suçun konusu bakımından, suç i lemek amacıyla örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme suçunun konusu kapsamında yapmı oldu umuz açıklamalar, bu suç bakımından da aynen geçerlidir. Tekrara dönmek için ayrıntıya girmeyi gerek görmüyoruz.

2.3.1.4. Fiil

Suç i lemek amacıyla kurulmu örgüt üyesi i suçundan ceza tayini üç ekilde tezahür eder. Birinci durum, örgüte üye olmaktır. Bu halde, örgüt üyesi i temadi eden (kesintisiz) bir fiildir. Suç i lemek amacıyla kurulmu örgüte dahil olma halinde kesintisiz suç olu maktadır. Fail örgütün hiyerar isinde yer aldı ı sürece bu suçu

³⁰⁰ Nur Centel, Hamide Zafer, Özlem Y. Çakmut, *Ki ilere Kar ıt ılan Suçlar*, C: I, stanbul, Beta Yayınları, 2007, s. 328

i lemeye devam etmektedir. İkinci durum, TCK'nun 220. maddesinin altıncı fıkrasına göre, silahlı örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemektir. Üçüncü hal ise, TCK'nun 220. maddesinin yedinci fıkrasına göre, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmektir. Bu son iki durumda, yani örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek veya örgüte yardım etmek, failin eylemlerinin kesintisizlik arz etmesi aranmaz. Bir kez bile bu fiilleri gerçekleştiren faile örgüt üyesi olarak ceza verilir. Örgüt üyesi ikinin tezahürünü oluşturan üç halin ayrıntılarını aşağıda anlatılmaktadır.

2.3.1.4.1. Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Örgüte Üye Olmak

TCK'nun 220. maddesinin ikinci fıkrasında suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olmak ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Madde gereğince de anlaşılacağı üzere, örgüte üye olmak fiili bir katılımdır. Kişi örgüte katılmakla örgüt üyesi ikinin kabul etmiş sayılmaktadır. Bu suç tipinde fail örgüte sonradan katılmakta ve diğer örgüt üyeleri ile örgütün amacı çerçevesinde faaliyet göstermektedir³⁰¹.

Örgüt üyesi ikinin örgütün kurulma amaçlarında üye olma kastıyla hareket etmekte ekinde gerçekleştirilebileceği gibi, daha önce kurulmuş bir örgüte katılma biçiminde de gerçekleştirilebilir. Örgüte üye olmak için örgütün yöneticisinin rızasına gerek yoktur. Örgüt üyesi ikinin için örgüt yöneticilerinin rızasının aranması durumlarda, örgüte üyesi ikinin henüz örgüt yöneticileri tarafından onaylanmamış bir kimsenin, örgüte üyesi ikinin onaylanmamış bir kişi ile aynı fiilleri işlediği, örgüte aynı katkıyı sağladığı halde eylemlerinin cezasız kalması durumu doğacaktır. Kanun koyucu örgüt üyesi ikinin için, fiili katılma durumunu esas almıştır. Örgüte üyelik suçunun oluşabilmesi için örgüt yöneticilerinin rızalarının aranmaması, ispat açısından da büyük kolaylık sağlayacaktır. Buna göre örgüt üyesi inden sorumlu olabilmek için diğer örgüt üyeleri ile aynı ekinde davranan ve aynı işleri yapan bir kimsenin, örgüt üyesi olduğuna dair hakimde çok büyük bir kanaat oluşabilecektir. Eylemleri ispatlanan bu kimselerin örgüte katkıda bulunma özel kastını taahhüdlerinin ispatlanması artıyla, ayrıca örgüt üyesi ikinin örgüt yöneticileri tarafından da onaylanıp onaylanmadığının

³⁰¹ Soyaslan, a.g.e., s. 456

tespit edilmesine gerek kalmayacaktır³⁰². Örgüte üye olmak isteyen kişinin katılım iradesinin devamlı katılmaya yönelik olması gerekmektedir. Örgüte üye olma suçu örgütün oluşumunun tamamlanmasıyla tamamlanır³⁰³. Kişi örgüte katılmakla örgüt hiyerarşisine dahil olmakta ve hiyerarşik gücün yani yöneticinin emrine girmektedir.

Ancak doktrinde aksi görüşü savunanlar da bulunmaktadır. Bu görüşü savunanlara göre tek taraflı irade beyanı ile örgüte üye olmak mümkün değildir. Örgüt yöneticilerinin de fiili veya sözlü olarak kişinin örgüte üyesi olduğunu kabul etmesi gereklidir³⁰⁴.

Örgüte üye olmak, örgütün kurucuları ve yöneticileri dışında kalmakla beraber, örgütün araçlarını ve amaçlarını benimseyerek verilecek görevleri yerine getirmeye hazır olmaktır³⁰⁵. Bu tanımdan sadece örgüt faaliyetlerinin ve programının benimsenmesi yeterli görülmemektedir. Örgüte maddi katkı sağlanması ya da örgütün diğer mensuplarınınca örgütün amaçları için kişinin kullanılması hususunda kişinin hazır olduğunu bilmesi, örgütün bir parçası olduğunu kabulü de örgütü güçlendiren bir katkı olduğundan örgüt üyesi için bu da yeterlidir³⁰⁶. Örgüte

³⁰² **Dursun**, a.g.e., s. 207, 208, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.07.2012

³⁰³ **Ali Parlar, Muzaffer Hatipoğlu**, *Açıklamalı- Çıtılı Özel Ceza Kanunları ve Uygulaması*, C: II, İstanbul, Seçkin Yayıncılık, 2005, s. 1616

³⁰⁴ Doktrinde aksi görüşü savunan yazarlarda bulunmaktadır. Buna göre, Disiplinli bir oluşum olan örgütün varlığı için görevler ya da hiyerarşik bir ilkinin aranması karışında üyesinin gerçekleştirmesi açısından örgüt yöneticisi veya bu konuda örgüt tarafından yetkilendirilen örgüt mensubu tarafından üyesinin kabule ilkinin iradesinin ortaya konulması gerekir. Bu irade sözlü olabileceği gibi fiilen örgüt içine alınarak görevler verilmesi şeklinde de olabilir. Aksinin kabulü yani örgüte tek taraflı irade açıklamasıyla katılımın mümkün olduğunu ileri sürmek örgütte olması gereken disiplin unsurunun inkarı anlamına gelebilecektir. (Bkz. **Erel**, a.g.e., s. 7); Erman'a göre de katılımın bulunması açısından, katılım iradesinin açıklanması yeterli olmayıp bu isteğin örgüte önceden girmiş bulunanlar tarafından kabul edilmesi gerekir. Katılma halinde katılım iradesinin açıklanması hazırlık hareketi olduğunu; bunun kabulünün yani katılımın gerçekleştirmesi ile birlikte suçunda tamamlanacağını ve bu durumda eksik veya tam teebbüsten söz edilemeyeceğini görüşündedir. (Bkz. **Erman, Özek**, a.g.e., s. 321, 322); b.g. için Bkz. **Yağar, Gökcan, Artuç**, a.g.e., s. 6235; "Failin salt silahlı örgüte ilgi duyması, örgüte katılmak için zemin arayışına girmesi, bu amaçla kendisini örgüte ulaştırabilecek kişilerle teması geçmeye çalışması ve örgüt mensuplarıyla görüşme buluşma, salt örgüte katılmak amacıyla başka bir bölgeye yolculuk yapması eylemlerinin silahlı örgüt üyesi suçunun oluşumu için yeterli olmadığını" Yargıtay kararında belirtilmiştir. (Bkz. YCGK, T. 10.06.2008, E. 2008/270, K. 2008/164) (www.kazaci.com, 12.09.2012)

³⁰⁵ **Evik**, Cürüm, a.g.e., s. 382

³⁰⁶ **Antonio Inghroia**, *L'associazione di tipo mafioso*, Milano, 1993, s. 40'tan akt. **Evik**, Cürüm, s. 382, 383

yapılan katkı maddi, manevi veyahut da psikolojik olabilir³⁰⁷. Yargıtay'ın bu katkının manevi veya psikolojik olabileceği konusunda birçok kararı mevcuttur³⁰⁸.

Örgüte üye olma fiilini, örgüte kendi gücünü, enerjisini sunma, istendiği zaman kendisinden yararlanılabileceğini kabul etme ekinde örgütü en azından potansiyel olarak güçlendirme ekinde açıklamakta mümkündür³⁰⁹. Sadece örgüte sempati beslemek, örgütün amaçlarını benimsemek örgüt üyesi olarak kabul edilemez³¹⁰. Kişinin örgüt içinde gerçekleştirdiği rol ne olursa olsun norm tarafından korunan hukuksal değerleri ihlal edecek şekilde örgütün varlığına veya güçlendirilmesine nedensel açıdan değer taşıyan somut bir katkı sağlanması lazım gelir³¹¹.

Suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olmak suçunun oluşabilmesi için failin örgütün faaliyetleri kapsamında bir suç işlemesi gerekli değildir. Örgüte üye olmak müstakil ve bağımsız bir suç tipidir. Ancak örgüt üyesi fail örgütün amaç edindiği suçların herhangi birisini işlemesi veya işlenmesine katılırsa gerçek içtima kuralları çerçevesinde bundan sorumlu tutulur.

Fail örgütün kurucusu veya yöneticisi ise, örgüt üyesi inden ayrıca cezalandırılmaz. Suç işlemek amacıyla örgütü kuran veya yöneten aynı zamanda hiyerarşik yapının tepesinde bulunan örgüt üyeleridirler. Bu durum, ayrı bir suç ekinde madde metninde düzenlenmemiş ve üyelikten daha ağır yaptırımlara örgütsel fonksiyonları ve rolleri gereği tabi tutulmuşlardır. Ancak suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu mütemadi suç niteliğinde olduğundan, örgüt kurucusu veya yöneticisi

³⁰⁷ Evik, *Cürüm*, s. 383

³⁰⁸ Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında, “PKK örgütünün alt birimine katılıp örgütü okulda adam kazandırma ve taban oluşturma faaliyetlerini yürüten, kod adı alan, üç kişinin öldüğü Cennet Mahallesi olaylarında eylem yerinin keşfini yapan, korsan gösteride pankart taşıyan, bir maza azaya Molotof kokteyli atılması eylemine katılan” (Bkz. YCGK, T. 19.06.2001, E. 2001/125, K. 2001/128); yine Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir başka kararında, “Yasadışı Hizbullah örgütüne 1991 yılında giren, ev toplantılarına katılıp eylem için çalışması yapan, örgüte özgeçmiş raporu veren ve bu suretle çeteye organik olarak kurup verilecek görevleri yapmaya hazır olduğunu bildiren” (Bkz. YCGK, T. 26.06.2001, E. 2001/126, K. 2001/145); Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin bir kararında ise, “Sanığın silahlı örgüt ile organik olarak içine girip kod adı almak için örgütsel ders vermek, ders verirken yakalanması ekinde sübut bulan ve süreklilik, çetelilik arz eden eylem ve faaliyetlerinin silahlı örgüt suçunu oluşturacağı gözetilmemesi, bozma sebebidir.” (Y. 9. CD, T. 20.06.2007, E. 2007/5744, K. 2007/5430) (www.kazanci.com, 12.09.2012)

³⁰⁹ Evik, *Cürüm*, s. 383

³¹⁰ **Giuliano Turone**, *Il delitto di associazione mafiosa*, Milano, 1995, s. 301'den akt. Evik, *Cürüm*, s. 383

³¹¹ Evik, *Cürüm*, s. 384

faile, örgüt içerisinde daha sonradan üye olması mütemadili i kesintiye u ramadı ı sürece ayrıca üyelikten ceza verilmez. Bu konuyu yukarıda ele aldı ımız için ayrıca detaylarına girmiyoruz.

Örgüt üyelerinin birbirlerini tanınması gerekli de ildir. Hatta örgütün ülkeleri, bölgeleri kapsayan çok büyük bir yapılanması olabilir. Dolayısıyla da üye failin di er üyeleri tanınması mümkün olmaz. Aynı zamanda örgüt üyesi failin örgütün kurucusu veya yöneticisini de tanınması zorunlu de ildir³¹². Sadece Suç i lemek amacıyla asgari üç ki iyle kurulmu , süreklili i olan, elveri li araç ve gerece sahip bir yapılanmanın bünyesinde bulundu unun farkında olmak yani bilmek ve istemek yeterlidir.

Örgüte üye olmak suçunun gerçekte ebilmesi için her eyden önce, kurulmu bir örgüte ihtiyaç vardır. Bu hususa TCK'nun 220/2. maddesinde “suç i lemek amacıyla kurulmu olan örgüte üye olanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” cümlesiyle yer verilmi tir. Ancak kurulmu olan bir örgütten bahsedebilmek için, örgüte üyelik sırasında örgütün varlı na dair mahkemelerden verilmi bir mahkumiyet kararının bulunması zorunlu de ildir. Böyle bir artın aranması durumunda kamu güvenli i ve barı ı için somut tehlike olu turan, birçok örgüt üyeli inin cezasız kalması söz konusu olabilecektir. Suç i lemek amacıyla kuruldu unu bildi i bir örgüt adına yol kesip ya ma yapan bir kimsenin, adına hareket etti i örgüt hakkında ceza hukuku anlamında örgüt oldu una dair bir mahkeme kararı olmamasından dolayı ayrıca örgüte üye olmak, cezalarının verilememesi durumuyla kar ı kar ıya kalınacaktır. Böyle bir durumda örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlardan dolayı örgüt yöneticisinin fail olarak sorumlulu u söz konusu olmayaca ı gibi, i lenen amaç suçların örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenmesinden dolayı haklarında öngörölmü a ırlatıcı nedenin uygulanması da mümkün olmayacaktır³¹³. Yalnız bir kimseye verilen örgüt üyeli i cezası sonrası, örgüt oldu u iddia edilen organizasyonun, TCK'nun 220. maddesi ba lamında örgüt olmadı na ili kin bir karar verilmesi durumunda daha önce verilen örgüt üyeli inden dolayı mahkûmiyet kararı, yargılamanın yenilenmesi sebebi yapılarak bozulmalıdır³¹⁴.

³¹² Evik, *Cürüm*, s. 385; Alacakaptan, *Cürüm lemek çin Örgüt*, s. 28

³¹³ Dursun, a.g.e., s. 203, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.03.2013

³¹⁴ Dursun, a.g.e., s. 203, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.07.2012

Suç i lemek amacıyla kurulmuş bir örgüte üye olma suçunun yaptırımı, aynı maddenin farklı fıkralarındaki üç farklı fiile uygulanması öngörülmü tür. Yani TCK'nun 220/2, 6, ve 7. maddelerine göre, örgüte üye olmanın üç seçene i vardır. Örgüt adına suç i lemek ve örgüte yardım etmek eylemleri örgüt üyesi inin tipik hareketlerine e de erde kabul edilmi tir³¹⁵. TCK'nun 220. Maddesinin 7. Fıkrasına göre örgüt içindeki hiyerar ik yapıya dahil olmayan bir ki i, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmesi durumunda örgüt üyesi olmu sayılır. Aynı maddenin 6. fıkrasına göre de örgüte üye olmayan (yani örgüt hiyerar isi içinde yer almayan) bir kimsenin örgüt adına suç i lemesi durumunda da ki i örgüt üyesi olmu sayılır. Örgüte üye olmanın üçüncü ve asıl yolu örgüte yardım etmeksizin ve örgüt adına suç i lemeksizin örgütün içinde yer alma iradesini göstermek suretiyle elde edilen üyelik eklidir.

Örgüt üyesi ine belirli süreli ine girmek mümkün de ildir. Zira, örgüt suçlarında i lenen amaç suçların sayısı ba tan belli olmadı ı için ne kadar sürece i de belirsiz olması nedeniyle üyelerin de örgüte daha ba tan belli süreli ine üyelikleri mümkün de ildir³¹⁶. Nitekim Yargıtay vermi oldu u bir kararda, münferit olarak örgütün bildirisini da ıtma, pullama yapma gibi tek olan eylemlerin süreklilik göstermedi i ve arızı oldukları gerekçesiyle örgüt üyesi i suçu kapsamında de il, örgüte yardım suçu kapsamı içinde de erlendirilece ini belirtmi tir³¹⁷. Bu ba lamda, bir kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilebilmesi için en önemli unsur “ba lılık ve daimilik”tir. Bir kimsenin örgüt üyesi kabul edilmesi için örgütün amacını kendi amacı bilip, her an örgütün hizmetinde olma iradesinin bulunması arttır. Örgüte bir defalık gerçekleştirilen bir yardımın örgüt üyesi i olarak kabul edilmesi do ru de ildir³¹⁸. Yargıtay da örgüt üyesi i suçunun olu umu için failin eylemlerine belirli bir süre devam eden yo unluk aramaktadır. Örgüte belirli bir süre eylemi ve birlikteli i olmayan failin örgüt üyesi olarak kabulü mümkün de ildir³¹⁹.

³¹⁵ **Parlar, Hatipo lu**, a.g.e., s. 1618; **Gülta**, a.g.e., s. 26

³¹⁶ **Evik**, a.g.e., s. 247

³¹⁷ **Ali Parlar, Ferhat Yıldırım**, *Açıklamalı Çıhatlı Silahlı Çeteler ve Terör Suçları Haksız Yakalama ve Tutuklamaya li kin Tazminat Davaları*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2001, s. 210

³¹⁸ **Dursun**, a.g.e., s. 217, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.07.2012

³¹⁹ “ncelenen dosya içeri ine göre, sanıklar arasında gev ekte olsa hiyerar ik bir yapının bulundu u, bu yapı içerisinde yaptıkları i bölümü gere i yüklenen suç i ledikleri, sanıkların i lemi oldukları ya ma eyleminden sonra da ılmayıp, gerek ya ma konusu biletlerin pazarlanması gerekse, ba ka suçları i lemek amacıyla birlikteliklerinin devam etti i, birden fazla belirsiz suçları i lemek amacıyla

Yargıtay örgüt üyesi i suçunun olu umu için hiyerar ik yapıya dahil olmayı aramaktadır. Yargıtay 8. Ceza Dairesi bir kararında, “ Tornacılık i i yapan sanı nın, aralarında önceden anla ıp i bölümü ve hiyerar ik bir yapı içerisinde süreklilik gösterecek ekilde planlı bir ortaklık ve payla ım anlayı ıyla kurulan suç örgütüne üye olarak suç i ledi ine dair yeterli delil bulunmadı ından, beraati yerine yazılı biçimde mahkumiyet hükmü kurulması”³²⁰ bozma sebebi sayılmı tır.

Kısacası, Suç i lemek amacıyla kurulmu örgüte üye olmak, kuran veya yöneten durumunda olmaksızın suç i lemek için olu turulmu bir örgüte, bu suçları i lemek amacıyla katılmaktır. Üye olmak bir ekle ba lı de ildir. Örgütün niteli i bilinerek bilfiil katılım yeterlidir. TCK’nun 220/6. maddesinde örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen kimsenin ve TCK’nun 220/7. maddesinde örgüt içindeki hiyerar ik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki inin örgüte üye olmaktan sorumlu tutulaca ı ve cezalandırılaca ı düzenlenmi tir. Örgüte üye olmaktan cezalandırılabilmek için amaç suçlardan herhangi birisinin i lenmi olması gerekmemektedir.

2.3.1.4.2. Örgüte Üye Olmamakla Birlikte Örgüt Adına Suç i lemek

Ki iler, örgüt yapılanması içinde yer almadı ı halde, örgüte duydu u yakınlık, ilgi veya sa ladı ı bir menfaat kar ılı ında, örgüt adına çe itli suçları i leyebilirler. TCK’nun 220/6. maddesinde örgüt adına suç i leyen kimselerin örgüt üyesi olmasalar dahi ayrıca örgüte üye olmak suçundan cezalandırılacakları düzenlenmi tir. TCK’nun 220. maddesinin gerekçesinde, örgüte hakim olan hiyerar ik ili ki içinde olmamakla beraber, örgüt adına suç i leyen kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve bu nedenle de sorumlu tutulması gerekti i belirtilmi tir. Burada aslında bir in aatın yapımını üstlenen müteahhidin, yaptı ı

bir araya geldiklerinin anla ıldı ı ve örgüt üyesi olmak için makul bir sürenin geçmi bulundu unun belirlenmesi kar ısında; sanıklar C., Y. ve M. Hakkında 5237 sayılı TCK’nun 220. maddesi ile ilgili tebli namedeki bozma isteyen dü ünçe benimsenmemi , kasıtlı suçlardan hükümlülükleri bulunan sanıklar C., Y. ve M. hakkında ko ulları olu tu u halde, anılan Yasanın 58/6-7. maddesi ile uygulama yapılmaması da kar ı temyiz bulunmadı ından bozma nedeni yapılmamı tır.” ekinde içtihat edilerek üyelik için belirli bir sürenin geçmesi gereklili i belirtilmi tir. (Bkz. Y. 6. CD, T. 25.02.2009, E. 2008/15466) (Ya ar, Gökcan, Artuç, a.g.e., s. 6236, 6237)

³²⁰ Bkz. Y. 8. CD, T. 12.03.2009, E. 2008/4959, K. 2009/3809 (Ya ar, Gökcan, Artuç, a.g.e., s. 6236)

in aatın kapı pencere gibi i lerini alt paravan ırkete yaptırması gibi bir örnekle durum açıklanabilir. Örne in, uyu turucu madde ticareti yapmayı amaç edinen silahlı bir suç örgütü, uyu turucunun bir yerden ba ka bir yere sevkiyatını yapmakta nakliye i i yapan tırları kullanabilir. Burada tırı sevk ve idare eden tır oförü aslında örgütle ba lantısı hiç yoktur. Ancak bir defalık da olsa örne in Van'dan stanbul'a ev e yası götürürken yüklü mebla kar ılı nda eroin, esrar gibi uyu turucu maddeyi de beraberinde götürebilir. Bu durumda tır oförü hem 188/3 maddesi gere i uyu turucu madde nakletmekten hem de 220/6. maddesi gere i örgüt üyeli inden cezalandırılacaktır. Yani fail tek eylemi ile iki farklı suçtan yaptırıma tabi tutulacaktır.

Kamuoyunda “4. Yargı Paketi” olarak bilinen 6459 sayılı nsan Hakları ve fade Özgürlü ü Ba lamında Bazı Kanunlarda De i klik Yapılmasına Dair Kanununun 11. maddesi ile bu fıkraya u cümle eklenmiştir: “5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinin altıncı fıkrasına “Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.”³²¹ Fıkraya eklenen bu cümle ile adına suç i lenen örgüt silahlı olmadığı takdirde, fail örgüt üyesi suçundan dolayı cezalandırılmayacaktır. Örne in, banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu i lemek için kurulan bir örgüt, adına sahte kredi kartı çıkaraca ı ki inin kimli ini çalı tı ı kurumdan çaldırmak için üyesi olmadığı bir hırsız kullanıyor olabilir. Bu durumda e er örgüt silahlı de ilse kredi kartını çalan hırsız örgüt üyeli inden ceza verilmez. Çünkü örgütün silahlı olması, bu failin örgüt üyeli inden cezalandırılabilme artıdır. Ancak örgüt silahlı de ilse, fail örgüt üyeli inden ceza verilmeyecek, sadece i ledi i suçtan dolayı ceza verilecektir. Örne imizdeki faile, örgüt silahlı de ilse, yalnızca hırsızlık suçundan ceza verilecektir. Örgüt silahlı ise hem örgüt üyeli inden hem de hırsızlık suçundan ceza verilecektir.

TCK'nun 220. maddesinin altıncı fıkrası 6459 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre u ekildedir: “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. **Bu fıkra hükmü, sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.**”

³²¹ <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6459.html>, 15.04.2013

TCK'nun 220. maddesinin altıncı fıkrasında 6459 sayılı Kanunla yapılan de i iklik ile, çete türü silahlı yapılanmalar ya da terör örgütleri adına hareket etmiyorsa, sözgelimi birini döverek kasten yaralama suçunu i leyen fail, bu suçun yanında ayrıca örgüt üyeli inden ek ceza almayacaktır.

TCK'nun 220/6. maddesine göre, silahsız suç örgütüne üye olmamakla birlikte, örgüt adına suç i leyen faile, örgüte üye olmak suçundan ayrıca ceza verilmeyecektir. Terör örgütlerine yönelik benzer bir düzenleme, 6352 sayılı Kanununun 74. maddesi ile yapılmı tı.

6459 sayılı Kanunla eklenen cümledeki silahlı örgüt ile TCK'nun 314. maddesindeki silahlı örgüt birbirinden farklı suç tipleridir. TCK'nun 314. maddesi anlamındaki örgüt ancak, Kanunda sınırlı olarak sayılan amaç suçları (bu kısmın “Devletin Güvenli ine Kar ı Suçlar” ba lıklı 4. ve “Anayasal Düzene ve Bu Düzenin leyi ine Kar ı Suçlar” ba lıklı 5. Bölümünde yer alan) suçları i lemek üzere kurulabilir. TCK'nun 220. maddesi anlamındaki örgüt ise, kanunun suç saydı ı bütün fiileri i lemek üzere kurulabilir. Ancak, bu örgüt kanunda suç sayılan fiileri i lemek silahlanmı tır. TCK'nun 314. maddesinin son fıkrasına göre, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna ili kin bu madde kapsamında yer almayan di er hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır. Dolayısıyla da, eklenen cümle ile TCK'nun 6. fıkrası her halükarda TCK'nun 314. maddesine tamamlayıcı hüküm olarak uygulanır. TCK'nun 220. maddesinde tanımlanan örgüte ise silahlı olması halinde uygulanır. Bu iki örgütün silahlı olması arasındaki farkı ilerleyen bölümde anlataca ımız için daha fazla ayrıntıya girmeyi gerekli görmüyoruz.

Fail, e er adına suç i ledi i örgütün silahlı oldu unu bilmiyorsa, bu hatasından yararlanmalıdır. Ba ka bir deyi le fail, adına suç i ledi i örgütün silahlı oldu unu bilmeli ve buna ra men amaç suçu i lemelidir. Failde bu kast yoksa, yani örgütün silahsız oldu unu dü ünerek amaç suçu i lemi se, sadece i ledi i amaç suçun cezası ile cezalandırılmalıdır. Örgüt üyeli i suçundan dolayı faile ceza verilmemelidir.

TCK'nun 220. maddesinin 6. fıkrası, kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak bilinen 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla u ekilde de i mi tir. “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i, ayrıca örgüte üye olmak

suçundan dolayı cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.”³²² Bu kanun de i ikli i ile, hakime örgüt adına suç i leyen faile ceza verilirken indirim yapıp yapmama ve yapacaksa bu indirimin oranı konusunda takdir yetkisi verilmi tir.

TMK’nun 2. maddesinin 2. fıkrası, 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla paralel ekilde de i tirilmi tir. 3713 sayılı TMK’nun 2/2. maddesinde yer alan, “Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç i leyenler de terör suçlusu sayılır ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar.” düzenlemedeki “ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar” ibaresi madde metninden çıkarılmı tır³²³.

Örgüt adına suç i leyen kimsenin ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için, öncelikli olarak “örgüte üye olmayan bir ki i”nin olması gerekir. Örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i, hem i ledi i suçtan hem de örgüte üye olmak suçundan ötürü cezalandırılacaktır. Yargıtay konuya ili kin kararlarında bu yönde uygulama yapmaktadır³²⁴. Kanunda, örgüte üye

³²² 6352 sayılı Kanuna ili kin Hükümet Tasarısında söz konusu de i ikli in gerekçesi u ekilde açıklanmı tır: “Mevcut düzenlemeler nedeniyle, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ya da örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki iler, Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları uyarınca örgüt üyesi olarak kabul edilmekte ve aynı maddenin ikinci fıkrası gere ince bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaktadır. Örgütün silahlı olması durumunda ise, bu ki ilere verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılmaktadır. Ayrıca, Türk Ceza Kanununun Dördüncü Kısımının Dördüncü ve Be inci Bölümlerinde yer alan suçları i lemek amacıyla kurulan örgüte üye olanlar ise, 314 üncü maddenin ikinci fıkrası gere ince on yıldan onbe yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadır.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna ili kin 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin altıncı fıkrasında, “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki inin, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı” cezalandırılacağı hükmüne yer verilmi tir. Esasen “örgüt adına suç i lemek” ibaresi, üyelik kavramına dâhil edilerek bu tür eylemlerde bulunanların davranışları örgüt üyesi inin tipik hareketlerine e de erde kabul edilmi tir. Bu hüküm do rultusunda, hiyerar ik ili ki içerisinde örgüt üyesi olmasa bile örne in örgütün talimatı ile düzenlenen bir gösteriye katılıp örgütün propagandasını yapan yahut güvenlik güçlerine ta atıp yaralayan ya da molotofkokteyli atan veya mala zarar veren ki i, hem örgüt üyesi inden, hem de 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin dördüncü fıkrası nedeniyle suç te kil eden di er tüm eylemlerinden dolayı ayrıca cezalandırılmaktadır.” (TBMM, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 278, s. 23, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss278.pdf>, 14.03.2013)

³²³ R.G., T. 02.07.2012, S. 2012/28344, www.resmigazete.gov.tr, 13.03.2013

³²⁴ “Sanı ın silahlı terör örgütünün amacı do rultusunda ve yaptı ı eylem ça rısı üzerine organize edilen korsan gösteriye katılmak, göstericilerin önünde yer alıp, bizzat polise ta atamak, “ Ya asın Ba kan...”, “TC’nin... Yıldırılmazlar Bizleri” ekinde sloganlar atmak, polisler ta atan grup içinde yer almak suretiyle; örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i ledi i tüm dosya kapsamından anlaşılmakla, hem silahlı örgüt üyesi olmak suçundan hem de suç olu turan fiilleri nedeniyle ayrı ayrı cezalandırılması gerekti i...” (Y. 9. CD, T. 02.04.2007, E. 2007/2182, K. 2007/2728) (www.kazanci.com, 19.10.2012); “Sanı ın silahlı terörörgütünün amacı do rultusunda ve yaptı ı eylem ça rısı üzerine korsan gösteriye katılmak, göstericilerin önünde yer almak polise ta atmak örgütün amacı do rultusunda slogan atmak durumunda, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i lendi i için ve 314/3. maddede (suç i lemek amacı ile örgüt kurma suçuna ili kin hükümler

olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişiye örgüt üyesi sıfatı verilmemekte, ancak örgütün amaçlarına katkı sağlayacak bir suç işlemesi nedeniyle onu ayrıca örgüte üye olmak suçundan cezalandırmaktadır³²⁵.

Örgüt adına suç işleyen kişinin mutlaka örgüt tarafından yetkilendirilerek bu suçu işlemesi gerekir. Yargıtay kararları ve Anayasa Mahkemesi'nin kararlarından anlaşıldığı üzere örgüt adına suç işlemekten bahsedilebilmesi için suçun örgütün bilgisi ve istemi doğrultusunda işlenmesi gerekir³²⁶. Bir örgüt üyesi yapmak istediği kişinin yeteneklerini, niteliklerini, sadakatlerini, kararlılıklarını ve güvenilirliklerini görmek için onları bir takım denemeye tabi tutmak adına o kişilere suçlar işletebilir ve kişileri de örgüte kabul edilebilmek için bu söylenen suçları işleyebilir³²⁷. Bu durumda da TCK'nun 220/6. maddesine göre yaptırma tabi tutulur.

Örgüte üye olmamakla beraber örgüt adına suç işleyen kişi, başkanının kurduğu örgütü manen benimsemiş, eylemleriyle de bu desteğini açıkça vurmuş olmaktadır. Kanun koyucu, TCK'nun 220/6. maddesinde suç işleni tek taraflı olarak değil, suçun tirak etmiş saymaktadır. Örgüt adına suç işleyen kişi ayrıca işlemi olduğu suçtan dolayı da sorumludur³²⁸.

Örgüt üyesi olmayan bir kimseye, örgüt yöneticileri tarafından işletilen suçun "örgüt faaliyeti çerçevesinde suç" olmaması durumunda, suçu işleyen faile ayrıca örgüt üyesi suçunun cezası verilmeyip, işlenen suçun "örgüt faaliyeti çerçevesinde suç olmaması" örgüt yöneticilerinin TCK'nun 220/5. maddesi çerçevesinde değil TCK'nun 37. vd. maddeleri çerçevesinde (iş tirak hükümleri) tayin edilecektir³²⁹.

uygulanır) demekle 220/6 ise örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen üye gibi cezalandırılır hükmünü içermektedir. TCK suçların içtimaı bakımından gerçek içtima sistemini benimsediğinden suç oluşturan kaç eylem varsa o kadar ceza vardır ilkesini benimsemiştir". (Y. 9. CD, T. 07.03.2006, E. 2006/358 K. 2006/1417) (www.kazanci.com, 19.10.2012)

³²⁵ **Kavlak**, a.g.e., s. 373

³²⁶ Bkz. YCGK, T. 04.03.2008, E. 2007/9-282, K. 2008/44, www.kazanci.com, 19.10.2012; AYM, T. 31.03.1992, E. 1991/18, K. 1992/20, **Kavlak**, a.g.e., 373

³²⁷ **Kavlak**, a.g.e., 373, 374

³²⁸ **Soyaslan**, a.g.e., s. 456

³²⁹ **Dursun**, a.g.e., s. 230, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.079.2012

Örgüt adına işlenen suçun teebbüs aşamasında kaldığı durumlarda örgüte üye olma suçunun da teebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmelidir³³⁰. Örneğin örgüt adına ya da başka bir amaçla suç işleyecek olan fail, başka bir durum önünü kesip cebindeki paraları kendisine verilmesini istediği anda polislerin arkadan faile gizlice yaklaşıp yakalaması durumunda fail, hem TCK'nun 149. maddesine göre başka bir amaçla teebbüsten hem de TCK'nun 220/6. maddesine göre örgüte üye olmak suçuna teebbüsten cezalandırılır.

TCK'nun 220/3. maddesindeki, “örgütün silahlı olması halinde yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, dörtte birden yarısına kadar artırılır” hükmüne göre silahın ayrılatıcı neden olarak uygulanması sadece ilk iki fıkraya özgüdür. Örgüte üye olmayan kimselerin örgüt adına suç işlemeleri durumu 220. maddenin 6. fıkrasında düzenlenmiştir. 6. fıkraya göre, örgüte üye olmayan kimselerin silahlı örgüt adına suç işlemeleri durumunda ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılacaktır. Buna göre, örgüte üye olmayan bir kimsenin (örgüt hiyerarşisi içinde yer almayan bir kimsenin), “silahlı olduğunu bildiği örgüt” adına suç işlemesi durumunda, işlediği suçun cezası yanında ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı da cezalandırılırken; örgüt üyesi olmanın cezası, silah dolayısıyla artırılarak verilmelidir. Örneğin örgüt adına işlenen suç bir dolandırıcılık suçu ise, bu suçu işleyen kimseye örgüt üyesi olarak ceza verilirken silah nedeniyle cezası artırılmalıdır³³¹.

Örgüt adına işlenmesi amaçlanan suçun, işlenemez bir suç olduğu bir durumda örgüt üyesi olmanın da gerçekleşmesi söz konusu olmayacaktır. Örneğin örgüt adına hareket eden bir kimsenin öldürmek üzere ateş ettiği kişinin daha önceden ölmüş olması durumunda işlenemez bir suç söz konusu olacaktır³³². Dolayısıyla da ortada örgüt adına suç işleme eylemine bağlı örgüt üyesi işi olmayacaktır.

Örgüt adına suç işleyecek failin işlenmeyi kastettiği amaç suç nispi imkânsızlık içinde bulunması durumunda amaç suçuna teebbüsten verilecek ceza, örgüt üyesi olmanın da teebbüs olarak yansıtacaktır³³³. Örneğin örgüt adına başka bir amaçla yapmak amacıyla yolu kesilip tehtide maruz kalan başka bir durum, üzerinde başka bir malın hiçbir şekilde bulunmaması durumunda nispi imkânsızlık nedeniyle

³³⁰ Dursun, a.g.e., s. 232, 233, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.09.2012

³³¹ Dursun, a.g.e., s. 234, 235, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 09.09.2012

³³² Dursun, a.g.e., s. 235, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 09.09.2012

³³³ Dursun, a.g.e., s. 235, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 09.09.2012

ya ma suçuna te ebbüsten dolayı ceza verilecektir. Bu durumda örgüt adına i lenen suç da te ebbüs a amasında kalmı sayılacak ve örgüt üyeli ine te ebbüsten ceza verilmesi gerekecektir³³⁴.

Örgüt adına suç i leyen kimsenin i ledi i amaç suç bakımından bir ahsi cezasızlık sebebinin bulunması durumunda örgüte üye olma suçundan ceza verilmelidir. Zira, TCK'na göre örgüt adına suç i leyen kimsenin i ledi i fiilden dolayı ceza verilmemesine ra men suç olmaya devam etmektedir. Cezalandırılma artları suçun kurucu unsuru olmayıp gerçekleşen eylemin kar ılı ı olan yaptırımın belinlenmesi halidir. Failin i ledi i amaç suça ceza verilmese de amaç suça ba lı olarak örgüte üye olma suçu gerçekleşmi olmaktadır³³⁵. Örne in bir kimsenin örgüt adına bir arabayı yakması durumunda, faile hem mala zarar verme suçundan hem de örgüte üye olmak suçundan ceza verilecektir. Söz konusu failin yaktı ı araba, failin babasına ait olması durumunda 5237 sayılı TCK'nun 167/1-b maddesinde yer alan mala zarar verme suçunun üstsoy veya altsoyun zararına olarak i lenmesi söz konusu olacak ve cezaya hükmolunmayacaktır. Bu durumda babasının arabasını yakan faile sadece örgüt üyeli inden dolayı ceza verilecektir.

TCK'nun 220/6. maddesiyle, örgüt içinde yer almayan bir kimsenin örgüt adına suç i lemesi hukukumuzca mümkün hale getirilmis tir. Mukayeseli hukukta örgüt adına suçun yalnızca örgüt içinde yer alan kimseler tarafından i lenebilece inin düzenlenmi tir. Örne in Avustralya Victoria eyaletinde, 1984 tarihli Ceza Kanununun Section 321F hükmünün 1. maddesine göre suç anla masında planlanmı bulunan amaç suçun mutlaka anla maya taraf olan biri ya da birileri tarafından i lenmesi ko ulu mevcuttur. Yani planlanan eylemin üçüncü bir ki i aracılı ıyla gerçekleşmesi durumunda te ekkül suçundan söz edilemeyecektir. Ancak, artları varsa i tirak hükümleri uygulanacaktır³³⁶.

Sonuç olarak, suç i lemek amacıyla kurulmu örgüt adına suç i leyen ve örgütün üyesi olmayan fail, örgüt adına suç i lemekle bir yerde örgütün amacını benimsemi ve o do rultu da eylemiyle katkı da bulunmu olmaktadır. Bu fail,

³³⁴ Dursun, a.g.e., s. 235, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 09.09.2012

³³⁵ Dursun, a.g.e., s. 235, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 09.09.2012

³³⁶ Dursun, a.g.e., s. 235, 236, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 13.09.2012

örgütün silahlı olması halinde hem örgüt adına i ledi i suçtan hem de adına suç i ledi i örgüte üye olmak suçlarından ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

2.3.1.4.3. Örgüt içindeki Hiyerar ik Yapıya Dahil Olmamakla Birlikte, Örgüte Bilerek ve isteyerek Yardım Etmek

TCK'nun 220/7. maddesinde Örgüt içindeki hiyerar ik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki inin örgüt üyesi olarak cezalandırılaca ı düzenlenmi tir.

765 sayılı TCK'nda örgüte yardım etmek suçu ayrı bir madde olarak düzenlenmi ti. Yani cürüm i lemek için te ekkül olu turmak 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinde düzenlenmesine ra men, bu örgüte bilerek ve isteyerek barınacak yer gösteren veya erzak veyahut silah ve cephane tedarik veya yardım edenlere ceza 765 sayılı TCK'nun 314. maddesine göre ceza verilmekteydi. 5237 sayılı TCK ise bu hususta bir yenilik getirerek, örgüte yardım etmeyi suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunu düzenleyen TCK'nun 220. maddesi içerisinde düzenlemi ve bu suçu i leyenlerin örgüt üyesi olarak cezalandırılacakları öngörölmü tür. Bu yeni düzenleme ile örgüte yardım etmenin kapsamı geni letilmi tir. Eski TCK “örgüt mensuplarına” yardım etmekten bahsederken, Yeni TCK “örgüte” yardımdan bahsetmi tir. “Örgüt” ve “örgüt mensupları” aynı anlama gelmemektedir. Eski TCK'na göre örgütün amaçlarının gerçekle tirebilmesi için örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek, para vermek veya suçun i lenmesinde kullanılacak dokümanları vermek vb. yardımlar bir suç olu turmamaktaydı. Bu yardımlar e er örgüt faaliyetleri kapsamında i lenen bir suçta ili kin ise, genel hükümlere göre i lenen suçlara i tirak olarak de erlendirilecek, bunları yapan ki iler de somut suçlardan ötürü erik sıfatıyla cezalandırılacaklardı³³⁷.

Örgüte yardım suçunun gerçekle ebilmesi için öncelikli olarak kurulmu bir örgütün varlı ı gereklidir. Örgütün hiyerar ik yapısına dahil olmayan bir ki i tarafından yardım gerçekle tirilmelidir. Örgüt içindeki hiyerar iyi örgüt kurucusu, örgüt yöneticisi ve örgüt üyesi olu turmaktadır. TCK'nun 220/7. maddesine göre,

³³⁷ Özgenç, a.g.e., s. 284

“örgüte üye olmayan” ve suç işlemek amacıyla kurulmuş oldu unu bildi i bir örgüte “bilerek” ve “isteyerek” yardım eden herkes suçun faili olabilir. Bu suçun oluşması bu üç artın birlikte gerçekleşmesine bağlıdır. Örgüt üyesi olan bir kişinin örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmesinde zaten kişinin örgüt üyesi olduğundan TCK’nun 220/7. maddesine gitmeye gerek olmaksızın TCK’nun 220/2. maddesi gereğince örgüte üye olmaktan cezalandırılacaktır. Sözü edilen yardım örgütün dışında bir kişi tarafından, dışarıdan yapılmalıdır.

TCK’nun 220. maddesinin 7. fıkrası, kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak bilinen 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla ekilde düzenlenmiştir. “Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyesi inden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.”³³⁸ Bu kanun değişikliği ile, hakime örgüt adına suç işleyen faile ceza verilirken indirim yapıp yapmama ve yapacaksa bu indirimin oranı konusunda takdir yetkisi verilmiştir. Hakim bu takdir yetkisini kullanırken yapılan yardımın miktar ve mahiyetini dikkate alacaktır.

Örgütün kurulması sonrası yapılan yardım, TCK’nun 220/7. maddesi uyarınca örgüte yardım suçunu oluştururken, örgütün kurulma amaçlarında yapılan yardım ise örgüt kurma suçuna iştirak olarak değerlendirilecektir. Örgüte yardım suçu ile örgüt kurma suçuna iştirak arasındaki fark sadece cezadan ibaret değildir. TCK’nun 220/7. maddesinde düzenlenen örgüte yardım suçundan dolayı kişinin

³³⁸ 6352 sayılı Kanunla ilkin Hükümet Tasarısında söz konusu değişikliğin gerekçesi ekilde açıklanmıştır: “...5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin yedinci fıkrası, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesinde yer alan örgüt mensuplarına bilerek ve isteyerek yardım ve yataklık etme suçuna karışık gelecek ekilde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişilerin örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır; böylelikle, örgüte yardım ve yataklık sayılan fiillerin nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirdiği vurgulanmıştır. Örgüt üyesi olmaksızın, örgütün niteliğini bilerek örgütün yararına herhangi bir iş, görev veya hizmet yapılması örgüt üyesi ile eşdeğer kabul edilmekte ve örgüt üyesi ile benzer ekilde cezalandırılmaktadır. Mevcut düzenlemeler gözönüne alındığında, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan bir örgütün hiyerarşik yapısına dahil olarak, bu örgütün amaçları doğrultusunda diğer üyelerle birlikte veya tek başına aktif olarak suç işleyen örgüt üyelerine verilecek ceza ile söz konusu hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte örgütün çıkarısı üzerine herhangi bir eyleme katılana örgüt üyesi gibi ceza verilmesi, ceza adaleti yönünden uygun görülmemiştir. Bu itibarla maddede yapılan değişikliklerle bu adaletin sağlanması amaçlanmaktadır.” (TBMM, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 278, s. 23, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss278.pdf>, 14.03.2013)

cezalandırılabilmesi için yardımın örgüte ulaşması ya da ulaşması bile en azından teebbüs aşamasında kalması gerekir³³⁹.

Örgüt üyesi içinde bir devamlılık bulunmaktadır. Örgüt üyesi fail, örgüt ile organik bağda bulunmakta ve örgüte hakim olan hiyerarşiye tabi olmaktadır. Yardım da bulunmada ise, devamlılık söz konusu değildir. Arızidir ve yardım edenle örgüt arasında organik bir bağ yoktur³⁴⁰. Örgüte bilgi sağlama veya örgüte ihtiyaçlarını temin etme süreklilik arz ettiği durumlarda örgüt üyesi söz konusu olabilir. Bu durumlarda üyenin mutlaka örgütle arasında organik bağ olmayabilir. Ancak yardımı devamlı surette olduğundan fail üye sıfatını alabilir. Bu nedenlerle, failin örgüt üyesi mi yoksa örgüt hiyerarşisine dahil olmamakla birlikte bilerek ve isteyerek yardım eden mi olduğu hususu mutlaka iyi araştırılması ve buna göre failin sorumluluk sıfatının belirlenmesi gerekir³⁴¹. TCK'nun 220/7. maddesine göre örgüte yardım eden fail, ayrıca genel hükümler kapsamında olan TCK'nun 39. maddesine göre cezalandırılmayacaktır.

Yargıtay'a göre, örgütün güç ve etkinliğini kabul ettirmesine katkıda bulunan fiilleri³⁴² ve örgütün ulaşmasını, devamlılığını sağlayan her türlü faaliyeti örgüte yardım mahiyetindedir³⁴³. Doktrinde, yapılan yardımın örgüt faaliyetini kolaylaştırması koşulundan söz edilmiştir; örgüt faaliyetlerini kolaylaştıran her türlü eylemin, örgüte yardım suçunu oluşturacağı savunulmuştur³⁴⁴. Örgüte yardım; silah temini, yiyecek ve içecek verme, örgüt ihtiyaçları için yer tahsis etme, örgüte mali destek verme, her türlü lojistik imkan sağlama vb. olarak değerlendirilebilir³⁴⁵. Yardımın illahi maddi olması gerekmez. Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgüte bilgi ve belge temini de yardımın kapsamına girmektedir³⁴⁶. Örneğin, TCK'nun 245.

³³⁹ **Dursun**, a.g.e., s. 237, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 20.09.2012

³⁴⁰ **Özgenç**, *Suç Teşekkülü*, s. 56

³⁴¹ **Kavlak**, a.g.e., s. 376

³⁴² Bkz. Y. 8. CD, T. 18.12.2000, E. 2000/20133, K. 2000/21170, www.kazanci.com, 20.10.2012

³⁴³ "Silahlı çeteye silahlı çete mensuplarının hal ve sıfatlarını bilerek yardım etmelidir. Yardımın ne şekilde yapılacağı sınırlanmamıştır. Yasadışı silahlı çetenin faaliyetlerinin kolaylaştırılması örgütün ulaşmasını sürdürmesine yönelik eylemlerde bulunulması yeterlidir". Bkz. YCGKK, T. 21.10.1997, E. 1997/128, K. 1997/204 (**Gülta**, a.g.e., s. 110)

³⁴⁴ **Malkoç**, a.g.e., s. 1564

³⁴⁵ **Soyaslan**, a.g.e., s. 456

³⁴⁶ "Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık, sanıklara isnat edilen eylemin, 3713 sayılı Yasanın 7/2. maddesi kapsamında mı, yoksa örgüte yardım fiillerini de örgüt üyesi kapsamında da değerlendirip yaptırıma bağlayan 5237 sayılı TCY'nın 314. maddesi kapsamında mı değerlendirilmesi gerektiği, bağda bir anlatımla suç niteliğinin belirlenmesine ilikindir.

Ancak uyu mazlı n esasına geçmeden önce, ilk hükmün duru malı inceleme iste-miyle temyiz edilmesi ve Özel Dairece de bu konuda olumlu veya olumsuz bir de erlendirme yapılmaması nedeniyle, duru malı inceleme ko ullarının de erlendirilmesi gerekmektedir.

5320 sayılı CYY'nın Yürürlük ve Uygulama ekli Hakkındaki Yasanın 8. maddesi uyarınca halen bir kısım hükümleri uygulanma olana na sahip bulunan, 1412 sayılı CYUY'nın 318. maddesinde duru malı incelemenin ko ulları düzenlenmi olup, anılan hükmünde; "A ır cezaya müteallik hükümler" ibaresi kullanılmı , anılan ibare 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlükten kaldırılmı bulunan 1412 sayılı CYUY'nın 421. maddesindeki "a ır ceza i lerinden maksat, ölüm ve a ır hapis ve on seneden fazla hapis cezasını gerektiren cürümlere ili kin davalarıdır." hükmü do rultusunda yorumlanarak, duru malı incelemenin ko ulları belirlenmi , 1 Haziran 2005 tarihinden sonra yürürlü e giren 5237 sayılı TCY'da a ır-hafif hapis ayırımının kaldırılması ve 421. maddeye benzer bir hükme 5271 sayılı CYY'da yer verilmemesi nedeniyle konu yeniden tartı lılmı ,

Bir kısım Dairece, anılan hükmün, A ır Ceza Mahkemesinin görev alanına giren suçları i aret etti i kabul edilerek, 5235 sayılı Yasanın 12. maddesindeki düzenleme do rultusunda uygulama yapılmı ,

Bir kısım Dairece de, duru malı incelemeyi düzenleyen 5271 sayılı CYY'nın 299. maddesindeki "on yıl veya daha fazla hapis cezasına ili kin hükümler..." ibaresi esas alınmak suretiyle uygulama yapılmı tır.

1412 sayılı CYUY'nın 318. maddesindeki düzenleme her iki uygulamaya da haklılık verebilecek nitelikte ise de, Yasa koyucunun amacı gözetildi inde ve 5271 sayılı CYY'nın hiçbir ayrıkı durum belirtilmeksizin tüm hükümleriyle yürürlü e girdi i dikkate alındı nda, her ne kadar Bölge Adliye Mahkemelerinin henüz kurulmaması nedeniyle, bazı hükümleri uygulama olana na kavu mamı ise de, 5271 sayılı CYY'da do rudan uygulanabilir nitelikte hükmün bulunması halinde, bu hükmün uygulamada dikkate alınması gerekmesi kar ısında, 1412 sayılı CYUY'nın 318. maddesinin, 5271 sayılı CYY'nın 299. maddesi ile birlikte yorumlanarak, on yıl veya daha fazla hapis cezasına ili kin hükümlerin di er ko ulların varlı ı halinde duru malı incelenmesi gerekti i sonucuna ula lılmı , duru malı inceleme ko ullarının bulunmadı ı bir ahvalde bu konuda Özel Dairece bir de erlendirme yapılmamı olmasının hükmün esasını incelemeye engel te kil etmeyece i oybirli iyle kararlar tırılmak suretiyle i n esasına geçilmi tır.

3713 sayılı Yasanın suç tarihinde yürürlükte bulunan 7/2. maddesinde;

"...örgüt mensuplarına yardım edenlere veya iddet veya di er terör yöntemlerine ba vurmaya te vik edecek ekilde propaganda yapanlara fiilleri ba ka bir suç olu tursa bile ayrıca..." cezalandırılaca ı belirtilmi ,

5237 sayılı TCY'nın 220/7. maddesinde ise; "örgüt içindeki hiyerar ik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki i, örgüt üyesi olarak cezalandırılır." hükmüne yer verilmi , terör örgütüne üye olmak ise aynı Yasanın 314/2. maddesinde yaptırıma ba lanmı tır.

3713 sayılı Yasanın 7/2. maddesi ile 5237 sayılı TCY'nın 220/7. maddesinin unsurları benzerlik arzetmekte ve bir kısım fiiller her iki maddede de düzenlenmi bulunmakta ise de, uygulamada benimsenen en ayırıcı ölçüt yardım fiillerinin maddi nitelikte bulunup bulun-mamasıdır. Maddi nitelikteki yardım fiilleri suç tarihinde yürürlükte bulunan normlar dikkate alınmak suretiyle 5237 sayılı TCY'nın 220/7. maddesi kapsamında, maddi nitelikte olmayan fiiller ise 3713 sayılı Yasanın 7/2. maddesi kapsamında de erlendirilmelidir.

Amacı Türkiye Cumhuriyetinin hâkimiyeti altında bulunan topraklardan bir kısmını silahlı mücadele vererek devlet idaresinden ayırıp bu bölgede Marksist-Leninist ilkelere dayalı bir Kürt devleti kurmak olan PKK terör örgütü eleba mın yakalanması üzerine, örgüt tarafından Kürdistan Demokratik Konfederalizm önderi olarak kabul edilen Abdullah Öcalan'ı sahiplenme kampanyası çerçevesinde sanıkların örgütün ve amacının toplum içinde benimsenmesini sa lamaya yönelik olarak; "ben bir Kürdistanlı olarak, Kürdistanda sayın Abdullah Öcalan'ı bir siyasal irade olarak görüyör ve kabul ediyorum" ibarelerini içeren bildirimleri imzalatmaktan ibaret eylemleri, nitelik ve yo unlukları da dikkate alınmak suretiyle 3713 sayılı Yasanın 7/2. maddesi kapsamında de erlendirilmelidir.

Bu itibarla Yerel Mahkeme direnme hükmünün suç vasfındaki yanılığ ı nedeniyle bozulmasına karar verilmelidir.

Ço unluk görü üne katılmayan altı Kurul Üyesi; sanıkların eyleminin 5237 sayılı TCY'nın 220/7. maddesi yollamasıyla 314/2. Maddesi kapsamında de erlendirilmesi gerekti i ve Yerel Mahkeme direnme hükmünün isabetli oldu u görü üyle hükmün onanması yönünde oy

maddesine göre “banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması” suçunu i lemek amacıyla kurulmu bir örgüte, sahte banka veya kredi kartı üretimine yönelik bilgisayar yazılımı temin edilmesi, suçun i lenmesine yönelik bilgi ve teknik konusunda not ka ıtları verilmesi ya da sunum yapılması, i lenecek suçlardan gizlenmeye yönelik yol gösterilmesi ve suçun i lenmesinin kolay yöntemlerini belirtir planlar yer alan notların örgüte verilmesi örgüte yardım olarak de erlendirilir.

Kanunun madde metninde Eski Kanundan farklı olarak “örgüte” yardım etmenin bu suçu olu turdu unu düzenlemektedir. Buna göre, örgütün üyelerine yapılan yardım e er, yardımın niteli i örgüt faaliyetleri kapsamında de ilse bu suçu olu turmamaktadır. Bir suç örgütünün üyesi olan failin yarasını tedavi etmek – yaralanma örgüt faaliyeti kapsamında i lenen bir suçtan kaynaklansa bile- kanunun yasakladı ı yardımı olu turmaz³⁴⁷. Bu durumda, yaraya gerekli yardımın insani çerçevede yapılmasına ra men, yardım edilen ki inin örgüt mensubu oldu unun bilinmesi halinde, durumu suçu takibe yetkili adli mercilere haber vermekle yükümlüdür. Aksi halde, TCK’nun 278/1. maddesine göre, i lenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen bir ki i bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır³⁴⁸. Ancak TCK’nun 220/7. maddesi kapsamında bir cezalandırmaya gitmek mümkün de ildir. Burada unu da belirtmek gerekir ki; mesle i insani yardım özellikli olan bir ki inin, kendisini suç örgütü veya örgüt mensuplarına hizmete adamı olması ve bu amaç çerçevesinde üyelere tıbbi yardımda bulunması halinde, TCK’nun 220/7. maddesinin uygulanması gerekir³⁴⁹. Bu durumda, bilgi ve yeteneklerini örgütün faaliyetlerine tahsis etme söz konusudur.

Alman doktrinin de; bir örgütün özel tehlike potansiyeline esaslı bir katkı sa lanmadı ı sürece, gıda maddelerinin ve giyeceklerin örgüt üyelerine satılması ve bu ki ilere dairelerin kiraya verilmesi gibi sosyal hayatta her zaman kar ımıza çıkan veya açıkça izin verilen davranı ların yardım suçu olarak nitelendirilmemesi gerekti i savunulmu tur. Söz konusu davranı ların örgütün amaçladı ı suçların i lenmesine katkıda bulunmasının dahi yardım suçunu olu turmayaca ı

kullanılmı lardır.” (Bkz. YCGK, T. 12.02.2008, E. 2007/9-230, K. 2008/23) (www.uyap.gov.tr, 22.10.2012)

³⁴⁷ **Toroslu**, *Özel Hükümler*, s. 265, 266

³⁴⁸ **zzet Özgenç**, *Suç örgütleri*, (Suç Örgütleri), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010, s. 45

³⁴⁹ **Özgenç**, *Suç örgütleri*, s. 55

belirtilmektedir³⁵⁰. Örgüte yardım suçunun oluşabilmesi için kurulmuş bir örgütün olması ve bu örgüte yapılan bir desteğin olması gereklidir. Öneri ve bilgilerin verilmesi, maddi kaynak sağlanması ve suç araçlarının kullanıma hazır hale getirilmesi gibi örgütün kurulma aşamasında gerçekleştirilen destek ve yardım hareketleri bu sebeple bir suç örgütüne yardım suçunu oluşturmaz. Ama bu tür hareketlerin Alman Ceza Kanunu'nun 129/1. maddesinde suç sayılan eylemlerden olmaması halinde, “bir suç örgütünün kurulmasına yardım etme suçundan dolayı” sorumluluğu gerektiren eylemlerden olması mümkündür³⁵¹.

Örgüte yardım suçu teebbüse müsait bir suçtur. TCK'nun 220/7. maddesi bakımında örgüte yapılan yardımın örgüte ulaşmasını ya da en azından ulaştırılmasının teebbüs aşamasında kalmasını aramıştır.

Örgüte yardım suçu doğrudan kastla işlenebilen suçlardandır. Zaten ilgili maddede, örgüte yardım fiilinin “bilerek ve istenerek” yapılması aranmıştır. Örgüte yardım suçu genel kastla işlenebilir. Yargıtay bir kararında, yardım yapılan örgütün ya da mensuplarının hal ve sıfatlarını bilmeyi³⁵² genel kast olarak değerlendirilmiştir ve suçun oluşumu için yeterli bulunmuştur³⁵³. Yargıtay, salt maddi çıkar saikiyle örgütün faaliyeti çerçevesinde getirilmediği olduğu sınamacıları bir kereye özgü kendi çalıştıkları fabrika sahasından gemilere bindirilmesi konusunda yardımda bulunmaktan ibaret eylemi suçun oluşumu için yeterli bulmakla, suçu genel kastla işlenebilen bir suç olarak gördüğünü göstermiştir³⁵⁴. Örgütün amacına katkı sağlamakta olduğu bilerek ve isteyerek her türlü yardımı yapmak kanaatimizce özel kastı gerektirmemektedir.

Yargıtay 9. Ceza Dairesinin bir kararında, “...C.Savcısının temyizine gelince;

a) Sanığın özde denemeyen kolluk, savcılık ve sorgu ifadeleri, başka dosya sanığı M. D.'nin beyanları ve tüm dosya kapsamından sanığın silahlı örgüt ile

³⁵⁰ Bernd Scheiff, *Wann Beginnt der Strafrechtsschutz gegen kriminelle Vereinigungen*, s. 66'dan akt. Dursun, a.g.e., s. 242, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.10.2012

³⁵¹ Bernd Scheiff, *Wann Beginnt der Strafrechtsschutz gegen kriminelle Vereinigungen*, s. 69'dan akt. Dursun, a.g.e., s. 242, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.10.2012

³⁵² Bkz. YCGK, T. 19.12.1995, E. 1995/9-306, K. 1995/383, www.kazanci.com, 2012.2012

³⁵³ Bkz. YCGK, T. 19.12.1995, E. 1995/9-306, K. 1995/383, www.kazanci.com, 2012.2012

³⁵⁴ Bkz. Y. 8. CD, T. 7.2.2002, E. 2001/14106, K. 2002/1323, www.kazanci.com, 2012.2012

organik ba içine girip kod adı almak, kırsaldaki örgüt mensuplarına erzak ve giyecek malzemesi temin edip götürmek, eylemlere katılan suç faillerini evinde barındırmak ekinde olu an ve süreklilik, çe itlilik gösteren eylem ve faaliyetlerinin silahlı örgüt üyesi i suçunu olu turaca ı gözetilmeden, suç vasfında yanılıya dü ülerek yazılı ekilde hüküm tesisi,

b) Kabul ve uygulamaya göre de;

Silahlı örgüte yardım suçunu i ledi i kabul edilen sanık hakkında lehe yasa de erlendirmesi yapılırken, 5237 sayılı TCK'nun 314/3. maddesinin "suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna ili kin di er hükümler bu suç açısından da aynen uygulanır" ve aynı Yasanın 220/7. maddesinin "örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki i örgüt üyesi olarak cezalandırılır" hükümleri kar ısında anılan maddelerin amaç ve kapsamı da nazara alındı ında, sanı ın konumunun 5237 sayılı TCK'nun 314/2. maddesine uydu u hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerekti i gözetilmeden, yanlı de erlendirme ile yazılı ekilde hüküm tesisi, Kanuna aykırı, C.Savcısının temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmü oldu undan hükmün bu sebepten dolayı bozulmasına"³⁵⁵ karar vererek TCK'nun 220/7. maddesine göre örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki inin örgüt üyesi olarak cezalandırılaca ını belirtmi tir.

Suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgüte üye olmaksızın örgütün niteli ini bilerek ve isteyerek örgüt yararına herhangi bir yardımda bulunan, kendisinden istenen i i veya görevi yapan, örgüt üyesi ile e de er kabul edilerek aynı ceza ile cezalandırılmaktadır. Bu durum örgütün artık bir yapı ta ı olmu , örgütün hiyerar isine tabi olmu , süreklilik gösterecek faaliyetlerde bulunan örgüt üyesi ile sadece bir defalık yardımda bulunan failin cezasının aynı olması adalet ve hakkaniyet duygusuyla çeli ebilir. Nitekim hukukun genel ilkeleri ve TCK'nun 3. maddesinde ifadesini bulan, " suç i leyen ki i hakkında i lenen fiilin a ırlı ıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunur" ekinde adalet ve kanun önünde e itlik prensibine aykırı oldu u ileri sürülebilir³⁵⁶.

³⁵⁵ Bkz. Y. 9. CD, T. 27.04.2006, E. 2005/6358, K. 2006/2478 , www.uyap.gov.tr, 2012.2012

³⁵⁶ **Ya ar, Gökcan, Artuç**, a.g.e., s. 6239

Sonuç olarak, suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgütün hiyerar ik yapısına dahil olmamakla birlikte, bilerek ve isteyerek örgüte yardım eden fail örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Yeni Kanunla, Eski Kanundan farklı olarak örgüte yardım etmek suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçundan müstakil olarak farklı bir kanun maddesinde düzenlenmeyip, aynı madde içerisinde bir fıkra ekinde kendine yer bulmu tur. Eski Kanunda “örgüt mensubuna” yardım etmekten söz ederken ve yine yardımın çe itlili ini tahdidi olarak saymı ken, Yeni Kanunda “örgüte” yardım etmekten bahsetmekte ve yardımın türlerini sayma yoluna gitmemektedir. Bu suç ancak ekli ve içeri i bakımından kurulmu bir örgüte yardım edildi i takdirde olu maktadır. Yardım eylemi örgüt kurulurken ya da kurulmadan önce gerçekleşirse, örgüt kurma suçuna i tirak söz konusu olacaktır. Örgüte yardımdan ötürü failin üye olarak cezalandırılması için yardımının süreklilik arz etmesi gerekmez hata süreklilik te kil ederse örgüt üyesi sıfatı ile de nitelenebilir. Burada yardımın tek seferlik olması yeterlidir. Örgüte yardım ancak kasten i lenebilir.

2.3.2. Suçun Manevi Unsuru

Örgüt üyeli i suçunda daha önce ba kaları tarafından TCK'nun 220. maddesi anlamında suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgütün hiyerar ik yapısına dahil olunması halinde örgüt üyeli i suç olu acaktır. Kastın varlı ı için fail, örgütün, kanunun suç saydı ı fiilleri i lemek amacıyla kurulan bir örgüt oldu unu bilerek ve isteyerek üye olma iradesine sahip bulunmalıdır. Dolayısıyla me ru oldu u kanaat ve inancı ile bir örgüte üye olunması halinde, “kasıt yoklu u” nedeniyle örgüt üyeli i suçu gerçekleşle meyecektir³⁵⁷. Örgüt üyeli inin olu umu için genel kast yeterlidir.

Suç i lemek için kurulmu bir örgütün üyesi olan bir ki i kendisi dı nda, örgütün hiyerar isi içinde en az iki ki inin daha varlı ını ve kendisi ile aynı amacı güttü ünü bilmesi gerekti ini belirtmi tik.

Suç i lemek için kurulan örgütün üyesi olan failin, örgütün suç i lemek için kuruldu unu bilmesi asıldır³⁵⁸. Suçun faili örgütün suç i lemek için kuruldu unu

³⁵⁷ **Toroslu, Özel Kısım**, s. 265

³⁵⁸ **Sahir Erman, Çetin Özek**, Kamunun Selametine Kar ı lenen Suçlar, stanbul, Alfa Yayınları, 1995, s. 300

bilmiyorsa bu durumda bu bilgisizli inden faydalanır ve kast ortadan kalkar. Örne in, bir ki inin banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu örgüt halinde i lemi sayılabilmesi için, failin iki ki i ile birlikte hareket ederken o kimsenin kendisiyle birlikte hareket eden di er ki inin bir örgüt mensubu oldu unu ve bu örgüt adına hareket etti ini bilmesi gerekir. Bilmemesi halinde sorumluluk, örgüt ili kisine göre de il i tirak ili kisine göre belirlenecektir³⁵⁹. Suç i lemek amacıyla örgüte üye olmak suçunu i leyen failde, “belirsiz sayıda suçları i leme kastı”nın olması gerekir³⁶⁰.

TCK'nun 220. maddesinin ikinci fıkrasında ayrıca ve açıkça taksirle i lenebilece i belirtilmedi inden örgüte üye olmak suçu taksirle i lenemez.

Suç i lemek amacıyla kurulan örgüte üye olma suçu özel kastla i lenebilen bir suçtur. Yani bu suçun faili, örgütün suç i lemek amacına yönelik faaliyetlerde bulundu unu bilmesi gerekir³⁶¹.

Yargıtay da 765 sayılı TCK döneminde verdi i bir kararında, “geceleyin köydeki evine gelince silahlı ve bombalı üç yasadı ı örgüt üyesi ile kar ılanan, evde kalınmasına gönüllü olmayınca uyarılan, özgür iradesi olmadan baskı altında kalarak kendisini ve ailesini korumak için örgüt üyesinin evinde kalmasına rıza gösteren, arandı mı duyunca kendili inden gelerek teslim olan sanı ın eyleminin suçun manevi unsurunun gerçeikle memesi nedeniyle yardım kapsamında de erlendirilemeyece i”ni belirtmi tir.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma veya yönetme suçunun manevi unsuruna ili kin yukarıda yaptı ımız açıklamalar, suç i lemek amacıyla kurulmu örgüte üye olma suçu bakımından da geçerlidir.

³⁵⁹ Erman, a.g.e., s. 91

³⁶⁰ Dursun, a.g.e., s. 272, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.07.2012

³⁶¹ Erman, Özek, a.g.e., s. 322; Bkz. b.g. için Zeki Hafızo ullanı, Günel Kur un, “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk”, *Türkiye Barolar Birli i Dergisi*, S. 71, Temmuz-A ustos, 2007, s. 39; Malkoç, a.g.e, s. 1563; Adem Sözüer, *Organize Suçlulukla Mücadelede Ceza Hukuku Tedbirleri*, (Organize Suçluluk), (yayınlanmı Doçentlik Çalışması), stanbul, y.y., 2000, s. 101; Alacakaptan, *Cürüm lemek için Örgüt*, s. 28; Alacakaptan, *Çıkar Amaçlı Suç Örgütü*, s. 58

2.3.3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma veya yönetme suçunun hukuka aykırılık unsuru ile ilgili olarak yukarıda yaptığımız açıklamalar, suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olma suçu bakımından da geçerlidir. Yalnız hemen belirtmek gerekir ki, zorunluluk nedeniyle bir kimse örgüte üye olmak zorunda kalmırsa, koşulları da varsa TCK'nun 25/2. maddesine göre zorunluluk halinden yararlandırılacaktır. Zorunluluk hali burada bir hukuka uygunluk nedeni teşkil etmektedir. Ayrıca kişinin karını koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve iddet veya muhakkak ve aşırı bir korkutma veya tehdit sonucu örgüte girmesi de söz konusu olduğu durumda da TCK'nun 28. maddesine göre, kişi kusurlu sayılmayacak ve suçun hukuka aykırılığı ortadan kalkacaktır³⁶².

Bir Yargıtay kararında “sanığın, hayvanları otlattığı bölgeye gelen silahlı örgüt mensuplarının tehdit ve zorlamaları sonucu örgüte yardım ettiği ekindeki savunmasına göre, suçun manevi unsuru itibarıyla olumsuzdur” ifadeleriyle konu anlatılmıştır³⁶³. Benzer bir kararda “geceleyin köydeki evine gelen yasadışı PKK örgütünün silahlı üç üyesini, örgütün baskısı altında kalarak kendisi ve ailesini korumak için evinde barındıran, arandığını duyunca da kendiliğinden teslim olan sanığa yüklenen silahlı çete üyelerine yardım ve yataklık suçunun, manevi unsuru olumsuzdur”³⁶⁴ ekinde karar verilmiştir. Yargıtay'ın bu iki kararı birlikte değerlendirildiğinde, örgüte girme konusunda olduğu gibi örgüte yardım yapmaya zorlanan kimse de kusurlu sayılmayacaktır.

2.3.4. Yaptırım

TCK'nun 220. maddesinde düzenlenen suçların tümü re'sen soruşturmaya ve kovuşturmaya tabi olup, bu suçlara kanun maddesinde belirtilen ilgili cezalar faile uygulanır.

³⁶² Hafızoğulları, Kur'un, a.g.e., s. 39

³⁶³ Bkz. Y. 9. CD, T. 4.7.2002, E. 2002/1524, K. 2002/1686, www.kazanci.com, 23.10.2012)

³⁶⁴ Bkz. YCGK, T. 23.11.1999, E. 1999/257, K. 1999/285, (Necati Meram, Açıklamalı Çıhatlı Yeni TCK, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 1095)

TCK'nun 220/2. maddesine göre, suç i lemek amacıyla kurulmu olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

TCK'nun 220/3. maddesine göre, örgütün silahlı olması halinde 2. fıkraya göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

TCK'nun 220/4. maddesine göre, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç i lenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur. Yani burada fail örgütsel konumuna göre örgüt kuruculu u, yöneticili i veyahut da üyeli i ile cezalandırılmasının yanı sıra örgütün faaliyetleri do rultusunda i lenen suçlardan da ayrıca cezaya hükmolunur. Burada i lenen amaç suç ile örgütsel yarar arasında illiyet ba ı olmalıdır. Bu durumda gerçek içtima kuralı uygulanır.

TCK'nun 220/6. maddesine göre, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır. Yani örgüt adına suç i leyen faile örgüt üyeli i için öngörülen bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. TCK'nun 220. maddesinin 6. fıkrası, 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i iklik sonucu örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilecektir.

Aynı ekilde TCK'nun 220/7. maddesine göre, örgütün hiyerar ik yapısına dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki i örgüt üyesi olarak bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. TCK'nun 220. maddesinin 7. fıkrası, 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i iklik sonucu örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza üçte birine kadar indirilebilecektir.

Kanun koyucu yaptırım sistemini belirlerken alt ve üst sınırlar koymu tur. Uygulayıcı konumundaki hakimler de, suçun i leni ekli ile failin özellikleri de dikkate alınarak somut olayın özelliklerine bu alt ve üst sınırlar arasında bir cezaya hükmolunur. Somut sonuç ceza belirlendikten sonra, e er artları varsa failin cezası hakkında “hükmün açıklanmasının geri bırakılması” veyahut da “erteleme” hükümleri uygulanabilir.

Kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak bilinen 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunun geçici 3. maddesindeki de i iklikler; terör suçları, örgüt faaliyeti

kapsamında i lenen suçlar ile cinsel dokunulmazlı a kar ı suçlara uygulanmaz. Bu de i iklik ile bir takım hapis ve adli para cezalarının infazında açık ceza infaz kurumlarında çektirilece i düzenlenmi tir³⁶⁵.

Suç i lemek amacıyla kurulmu örgüte üye olma suçunda dava zamana ımı süresi 8 yıldır.

2.4. ÖRGÜTÜN CEBİR, İDDET VEYA TEHDİT İÇEREN YÖNTEMLERİNİ ME R U GÖSTERECEK VEYA ÖVECEK YA DA BU YÖNTEMLERE BA VURMAYI TE VİK EDECEK EKİLDE PROPAGANDASINI YAPMAK SUÇU

2.4.1. Maddi Unsurlar

2.4.1.1. Fail

TCK'nun 220. maddesinin sekizinci fıkrasında örgütün cebir, iddet veya tehdit içeren yöntemlerini me ru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere ba vurmayı te vik edecek ekilde propagandasını yapan ki i ibaresi kullanıldı ı için bu suçun faili herkes olabilir. Bu suç fail bakımından özellik arz etmez.

Örgütün cebir, iddet veya tehdit içeren yöntemlerini me ru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere ba vurmayı te vik edecek ekilde propagandasını yapmak suç i lemek amacıyla örgüt kurmaktan farklı olarak çok failli bir suç de ildir. Bir ki i veya birden fazla ki i bir araya gelerek suç örgütünün

³⁶⁵ “GEÇ C MADDE 3- (1) 12 Eylül 1980 tarihinden önce i lenmi olan suçlardan dolayı lehe Kanun, 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun cezaların içtimasına ili kin hükümleri uygulandıktan sonra ortaya çıkan sonuç ceza göz önünde bulundurularak belirlenir. Belirlenen bu ceza infaz bakımından lehe hükümler içeren kanuna göre infaz edilir.

(2) Terör suçları, örgüt faaliyeti kapsamında i lenen suçlar ile cinsel dokunulmazlı a kar ı i lenen suçlar hariç olmak üzere;

a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanların,

b) Taksirli suçlardan toplam be yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanların,

c) Adli para cezasının infazı sürecinde tazyik hapsine tabi tutulanların,

cezaları do rudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilir. Bu fıkra hükümleri 31/12/2017 tarihine kadar uygulanır.” (R.G., T. 02.07.2012, S. 2012/28344, www.resmigazete.gov.tr, 13.03.2013)

propagandasını yapabilir. Bu suçun çok failli i lendi i durumlarda i tirak hükümleri uygulanacaktır. Bu suça tek ba ına faillik, mü terek faillik, dolaylı faillik, azmettirme, yardım etme gibi suça i tirakin her hali görülebilir³⁶⁶.

Bu suçun faili olmak için illaki örgüt üyesi olmak gerekli de ildir. Herkes bu suçun faili olabilir. Ancak örgüt üyesi aynı zamanda örgütün propagandasını yaparsa gerçek içtima hükümlerine göre hem örgütün propagandasını yapmaktan hem de örgüte üye olmaktan cezalandırılacaktır. Örgüt üyesi olmayan, örgütle hiçbir ba ı olmayan bir kimsenin bu suçu i lemesi halinde ise ayrıca o ki iye örgüt üyeli inden ceza verilmeyecektir. Sadece örgütün propagandasını yapmaktan cezalandırılacaktır³⁶⁷.

2.4.1.2. Ma dur

Ma dur bakımından suç i lemek amacıyla kurulan örgütün propagandasını yapma suçu ile TCK'nun 220. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme suçu arasında farklılık yoktur. Bu suçun ma duru, kamu güvenli i ve barı ını sa lamakla yükümlü olan devlet ve toplumun bireyleridir. Suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgütün yoklu unda, örgütün propagandasının yapılması söz konusu olamayaca ından, suç i lemek amacıyla örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme suçuna ili kin yapımı oldu umuz açıklamalar burada da aynen geçerlidir.

2.4.1.3. Konu

Suçun konusu bakımından, suç i lemek amacıyla örgüt kurma veya kurulmu örgütü yönetme suçunun konusu kapsamında yapımı oldu umuz açıklamalar, bu suç bakımından da aynen geçerlidir.

³⁶⁶ **Kavlak**, a.g.e., s. 399

³⁶⁷ **Kavlak**, a.g.e., s. 398

2.4.1.4. Fil

TCK'nun 220/8. maddesinde suç i lemek amacıyla kurulmu örgütün propagandasını yapmak ba ımsız bir suç olarak düzenlenmi tir. 6459 sayılı Kanunla yapılan de i iklikten önce "...veya amacının..." ibaresi fıkra metninde yer almaktaydı. Ancak bu ibare söz konusu kanun de i ikli i ile kaldırılmı yerine "cebir, iddet veya tehdit içeren yöntemlerini me ru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere ba vurmayı te vik edecek ekilde" ibaresi eklenmi tir. Bu suçun basın ve yayın yoluyla i lenmesi nitelikli haldir ve suçun temel cezasından daha a ır bir ceza ile suçun faili cezalandırılır. 765 sayılı TCK'nda böyle bir düzenleme yer almamaktaydı.

Propaganda, bir ö reti, dü ünçe veya inancı ba kalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gerçekleştirilen çalı madır³⁶⁸. Yargıtay propagandayı, "sözlük anlamı yayma, ço altma olan propaganda, ceza hukukunda bir dü ünçeyi yanda kazanmak için birden fazla ki inin bilgisine duyurmak, iletmek, ula tırmak amacıyla yayma hareketi"³⁶⁹ ekinde tanımlanmı tir. Yargıtay'ın bir ba ka kararında propaganda, "propaganda belirli bir dü ünçenin toplum içinde yayılmasını ve yerle mesini sa lamak amacıyla bu görü ün yayılması, birden fazla ki inin bilgisine ula tırılması ve onlar üzerinde etkili olunmasıdır"³⁷⁰ demek suretiyle bir tanımlama getirmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu di er bir kararında, "...propaganda kavramına gelince, belli bir görü ün toplum içinde yayılmasını, fikir ve kanaatlerin kökle mesini sa lamak için bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak her türlü maddi ve manevi araca ba vurarak telkin, te vik ve etkide bulunmak tanımlamak mümkündür"³⁷¹ denilmi tir.

Soyaslan, "örgütün övülmesi, insanlarda örgüte sıcak bakma nedeni olacak duyguların yaratılması, örgüte kar ı insanda mevcut olan husumetin ortadan kaldırılması neticesini do uran fiillerin yapılmasıdır."³⁷² diyerek bir tanım/tarif yapmı tir. Yine Soyaslan'a göre, örgütün propagandasını yapmak aynı zamanda

³⁶⁸ www.tdk.org.tr/TR,06.10.2012

³⁶⁹ Bkz. Y. 8. CD, T. 06.04.1994, E. 1994/1227, K. 1994/3479 (Ya ar, Gökcan, Artuç, a.g.e., s. 6239)

³⁷⁰ Bkz. YCGK, T. 18.02.1991, E. 1990/341, K. 1991/34 (Ya ar, Gökcan, Artuç, a.g.e., s. 6239)

³⁷¹ Bkz. YCGK, T. 16.03.1999, E. 1999/33, K. 1999/38 (Ya ar, Gökcan, Artuç, a.g.e., s. 6240)

³⁷² Soyaslan, a.g.e., s. 456, 457

kanunun suç saydığı fiili övme veya suç i lemeye te vik tahrik suçlarının da olu masına neden olur ve bu durumda fikri içtima kuralı uyarınca faile en a ır ceza hükmü uygulanır³⁷³. Toroslu, örgütü ba kalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak; örgüt propagandası olarak de erlendirmektedir³⁷⁴. Örgütün propagandası yazılı, sözlü, ikna ederek ya da gösteri yürüyü ü yaparken örgütün sembollerini ta ıyarak yapılabilir. Yani propaganda yapma herhangi bir ekle ba lı de ildir. nsano lunun sonsuz bir zeka anlayı ı vardır ve bu anlayı ı çerçevesinde her türlü eylemle propaganda yapılabilmesi de mümkündür.

Kamuoyunda “4. Yargı Paketi” olarak bilinen 6459 sayılı Kanun de i ikli inden önce, “örgütün propagandasını yapmak” veya “amacının propagandasını yapmak” ekinde suçun kanuni tipinde iki seçimlik hareket öngörölmü tü. Bu seçimlik hareketlerden herhangi birisinin yapılması ile suç gerçekleştirilecekti.

Suç örgütünün amacının övülmesi derken, “amaç” kavramından ne anlaşılmaması gerekti inin incelenmesi gerekmektedir. Örgütün amacı, en ba ta hukuka ve yasalara aykırı olan ve kanunda suç te kil eden fiillerin i lenerek maddi menfaat sa lanmasıdır. Bu suretle örgüt kurucuları, yöneticileri ve üyeleri kazançlar sa lamakta, bir nevi suçu meslek edinmektedirler. Bu anlatımımızın tersinden konuya bakacak olursak, hukuka uygun amaçların propagandasını yapmak bu suçu olu turmaz. Fail, genel kast çerçevesinde suç i lemek üzere kurulmu bir örgütün veya amacının propagandasını yaptı nını bilmeli ve istemelidir. Örgütün amaçları çerçevesinde i lenmesi planlanan, ancak henüz i lenmemi bir suçu öven, iyi gösterilmesini sa layarak propagandasını yapan ki i de cezalandırılacaktır³⁷⁵.

TCK’nun 220. maddesinin altıncı fıkrası 6459 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre u ekildedir: “Örgütün (veya amacının ibaresi kaldırılıp yerine) **cebir, iddet veya tehdit içeren yöntemlerini me ru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere ba vurmaya te vik edecek ekilde** propagandasını yapan ki i, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile i lenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır”.

³⁷³ Soyaslan, a.g.e., s. 457

³⁷⁴ Toroslu, *Özel Kısım*, s. 268

³⁷⁵ Hafizo ulları, *Kur un*, a.g.e., s.42

Bu Kanun de i ikli i ile, A HM'in, terör örgütlerinin içeri i iddet unsuru içermeyen bildirimlerini yayınlayanların, sadece bu eylemlerinden dolayı cezalandırılmasını ifade özgürlü ünün ihlali saymasına paralel bir düzenleme yapılmı tır. Ba ka bir deyi le, terör örgütlerinin bildiri veya açıklamalarını basanlara veya yayınlayanlara bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilmesinde, "cebir, iddet veya tehdit içeren yöntemlerini me ru gösteren, öven ya da bu yöntemlere ba vurmaya te vik eden" artı getirilmi tir. Böylece, suçun kapsamı A HM standartlarıyla uyumlu hale gelmi tir. Bu suçun basın yayın yoluyla i lenmesi halinde, verilecek cezanın yarı oranında artırılaca ı hükmü aynen korunmu tur.

Bu düzenlemeye paralel olarak TMK'nunda da bazı de i iklikler yapılmı tır. Bu de i iklikler unlardır³⁷⁶:

TMK'nun 6. maddesinin ikinci fıkrası a a ıdaki ekilde de i tirilmi ; dördüncü fıkrasında yer alan "onbin" ibaresi "be bin" olarak de i tirilmi ve dördüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmı tır.

"Terör örgütlerinin; cebir, iddet veya tehdit içeren yöntemlerini me ru gösteren veya öven ya da bu yöntemlere ba vurmaya te vik eden bildiri veya açıklamalarını basanlar veya yayınlayanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

TMK'nun 7. maddesinin ikinci fıkrası a a ıdaki ekilde de i tirilmi ve maddeye a a ıdaki fıkra eklenmi tir.

"Terör örgütünün; cebir, iddet veya tehdit içeren yöntemlerini me ru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere ba vurmaya te vik edecek ekilde propagandasını yapan ki i, bir yıldan be yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile i lenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ayrıca, basın ve yayın organlarının suçun i lenmesine i tirak etmemi olan yayın sorumluları hakkında da bin günden be bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. A a ıdaki fiil ve davranı lar da bu fıkra hükümlerine göre cezalandırılır:

³⁷⁶ <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6459.html>, 16.04.2013

a) Terör örgütünün propagandasına dönü türülen toplantı ve gösteri yürüyü lerinde, kimliklerin gizlenmesi amacıyla yüzün tamamen veya kısmen kapatılması.

b) Toplantı ve gösteri yürüyü ü sırasında gerçekte mese dahi, terör örgütünün üyesi veya destekçisi oldu unu belli edecek ekilde;

1. Örgüte ait amblem, resim veya i aretlerin asılması ya da ta ınması,

2. Slogan atılması,

3. Ses cihazları ile yayın yapılması,

4. Terör örgütüne ait amblem, resim veya i aretlerin üzerinde bulundu u üniformanın giyilmesi.”

“Terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına;

a) kinci fıkrada tanımlanan suç,

b) 6 ncı maddenin ikinci fıkrasında tanımlanan suç,

c) 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyü leri Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyü üne katılma suçunu,

i leyenler hakkında, 5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinin altıncı fıkrasında tanımlanan suçtan dolayı ayrıca ceza verilmez.”

TMK’da yapılan bu de i ikliklerin sebebi; daha önceki Kanun maddesinde sadece terör örgütünün propagandasının yapılması bile suç sayılıyordu. Oysa yapılan de i iklikle, "cebir, iddet ve tehdit içeren yöntemler" ifadesi eklenmi tir. Böylece, mesela terör örgütü yöneticisi veya üyesi sir faile, "sayın" diye bahseden yazılar, suç olmaktan çıkarılmı tır. Ancak yazıda iddete te vik varsa, suç kapsamına alınmı tır. Ayrıca, suçun i lendi i yayın organı sorumlularına verilen cezada da indirim gidilecektir. Ayrıca, terör örgütünün içinde iddet içeren ö eler bulunmayan bir belgesini basmak da suç olmaktan çıkarılmı tır. Burada hakime yazının içeri ini ve anlamını gözönüne alarak karar verme yetkisi tanınmı tır. Benzer bir de i iklik,

terör örgütü ba lantılı gösteri ve toplantılar için de getirilmi tir. gösteri ve toplantıların iddet ça rısı içerip içermedi i konusuna atıf yapılmı tır³⁷⁷.

TCK'nun 220/8. maddesinde düzenlenen örgütünün propagandasını yapma suçunu ifade özgürlü ü bakımından de erlendirmek de gerekmektedir. nsanın do ası gere inde dü ünçe özgürlü ü ve dü ündüklerini serbestçe ifade edebilme hürriyeti hem insanlı ın geli imi bakımından hem de daha alternatifli ve ya anabilir bir toplum düzeyi açısından son derece öneme haizdir. Dü ünçe özgürlü ü, ki inin özgürce her türlü bilgiye ula abilmesi, bunları ba kalarına iletebilmesi ve ula tı ı dü ünceleri ile suçlanamamasıdır. Dü ünçe özgürlü ü, bu niteli i gere i di er temel hak ve özgürlüklerin de kullanılmasında öncülük te kil etmektedir³⁷⁸. Dü ünme insan için do al bir gereksinimdir.

Demokrasi her türlü inanç, fikir ve dü üncenin aç ı a vurularak serbest bir tartı ma ortamı yaratılması esas ı üzerine kuruludur. Ço ulcu bir demokraside bazı grupların özellikle siyasi konularda a ır ı ve anti-demokratik görü leri temsil etmesi bir dereceye kadar normal sayılarak ho görü ile kar ılanmalıdır. Ancak bunun sınırsız olması toplumun di er bireylerine de zarar verebilir. A HS'nin 10. maddesinde, "herkes görü lerini açıklama ve anlatım özgürlü üne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlü ü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir alma ve verme özgürlü ünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema i letmelerini bir izin rejimine ba lı tutmalarına engel de ildir.

Kullanılması görev sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda zorunlu tedbirler niteli inde olarak, ulusal güvenli in, toprak bütünlü ünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sa lanması ve suç i lenmesinin önlenmesi, sa l ın veya ahlakın, ba kalarının öhret ve haklarının korunması veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlı ın sa lanması için yasayla öngörülen bazı biçim ko ullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara ba lanabilir."

eklinde düzenlenmi tir. Aynı konu, 1982 Anayasası'nın 26. maddesinde düzenleme yer almakta ve bu maddede 4709 sayılı Yasa ile yapılan Anayasa de i ikli i ile A HS'nin 10. maddesine yakla tırılmı tır.

³⁷⁷ <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0748.pdf>, 15.03.2013

³⁷⁸ **Ya ar, Gökcan, Artuç**, a.g.e., s. 6241

Sözleşmenin 10. maddesinin birinci fıkrasında yer alan ifade özgürlüğü, sözleşmenin 1. maddesi çerçevesinde; hükümetlerin yetki alanı içindeki herkese tanınmıştır. Bu özgürlüklerin kullanılmasında görüş ve kanaatler; içeriği, kalitesi, doğruluk düzeyi, ifade yeri, tarzı ve yöntemi önemli olmakla birlikte bu özgürlüğün kullanım alanı içerisindedir. Mahkemece öncelikle ifade özgürlüğünü “herkes” için garanti altına aldığı için çizer; ne gerçekle tirilmek istenen amacın doğruluğuna göre ne de gerçek ya da tüzel kişilerin bu özgürlüğün kullanımında oynadıkları role bir ayırım yapmaktadır. İfade özgürlüğü, demokratik bir toplumun temelini ve herkesin gelişimini başlıca koşullarının oluşturur. Bu özgürlük sadece normal karılanan bilgi ve fikirleri değil, aynı zamanda insanları okuyan ve hırpalayan bilgi ve fikirleri de kapsamaktadır. İfade özgürlüğü çoğulculuğu, hoşgörüyü ve açıklığı da gerektirmektedir ve bunlar sağlanmadan “demokratik bir toplum” olamaz³⁷⁹.

AHS’de ifade özgürlüğünün sınırlandırılabilirliği koşulları 10/2. maddede düzenlemiştir. AHM ifade özgürlüğü açısından kabul edilebilir bir kısıtlamanın söz konusu olup olmadığını belirlerken üç safahatlı bir yöntem belirlemiştir. Öncelikle ikayete konu olan olay ve işlemin, maddedeki kavramlardan birine dahil bulunup bulunmadığını, yani hükmün uygulanabilirliğini saptamakta; daha sonra yapılan işlemin maddede güvence olarak gösterilen haklardan birine müdahale teşkil edip etmediğini; son safahat olarak da müdahalenin AHS’nin 10/2. maddesinde yer alan koşullara uyup uymadığını tahkikatını yapmaktadır. Son aşamada yapılan değerlendirilmeye göre, müdahalenin üç koşula uygun olup olmadığını denetlenmektedir:

a. Maddede sınırlayıcı olarak belirtilmiş amaçlardan birine (mevzuatın bir amaca) yönelik olması

b. Yasada açıkça öngörülmesi olması

³⁷⁹ Yağar, Gökcan, Artuç, a.g.e., s. 6241,6242

c. Demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve öngörülen amaca ulaşmak bakımından orantılı (ölçülü) olması³⁸⁰.

İlk olarak belirttiğimiz köşuller ulusal kanun maddesinde öngörülen sınırlamada keyfiliği önlemek ve Hukuk Devleti ilkelerinden olan hukuki güvenlik ilkesinin ihlal edilmemesi içindir. AHS'nin 10/2. maddesinde bu durumu güvenceye sağlamak için ölçütler getirilmiştir. Bunlar; "...ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, haklarının özet ve haklarının korunması veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması..."dır.

İkinci olarak belirttiğimiz köşulde ise, ulusal hukukun öngörmediği engellemeler, sözleşmeye de aykırı bulunmaktadır.

Üçüncü köşulde ise, fikir özgürlüğünün toplumun demokrasi açısından mutlak gerekliliği karşısında, demokratik toplum düzeyinin gereklerine aykırılık teşkil eden sınırlandırmaları yasaklamaktadır.

Medya hürriyetinin sınırlandırılabilmesi için bu üç köşulun birlikte gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi ayrılmaz bir neden olarak düzenlenmiştir ve ceza yarı oranında artırılır. Yalnız burada dikkat edilmesi gereken husus AHS, 10. maddenin yorumlanmasında basın özgürlüğüne sağlanan güvenceye özel bir önem vermektedir. Basın özgürlüğü değerlendirirken "basının görevleri" ile "halkın bilgi alma hakkı" arasındaki karşılıklı ilişkiden hareket eden mahkemeye göre, basının kamu yararı ile ilgili bilgi ve düşünceleri bildirme zorunluluğu vardır, ancak yalnız basın bu tür bilgi ve düşünceleri yaymakla görevli değildir, halkın da bu bilgi ve düşünceleri alma hakkı vardır³⁸¹. Bu ilkeler basılı medya için olduğu gibi, görsel medya için de uygulanabilir³⁸². Mahkeme, siyasal

³⁸⁰ **Rıfat M. Önok**, "Avrupa İnsan Hakları Kararları Işığında Terörizm", "Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi IGUL Direktörlüğü Terörle Mücadele Sempozyumu 20 Mart 2009, der. Prof. Dr. Feridun Yenisey", **Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, S. 55-59, Mart-Nisan 2009, s. 298

³⁸¹ **Sunday Times/Birleşik Krallık**, par. 65; **Yasemin Özdek**, *Avrupa İnsan Hakları Hukuku ve Türkiye*, Ankara, Türkiye ve Ortadoğu Amme Dairesi Enstitüsü, 2004, s. 244'ten akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 408

³⁸² **Jersild/Danimarka**, 23 Eylül 1994 tarihli karar, par. 31; **Özdek**, a.g.e., s. 244'ten akt. **Kavlak**, a.g.e., s. 408)

haber ve dü ünceler ba lamında da basın özgürlü ünün önemini vurgulamaktadır: Basın özgürlü ü, politik liderlerin dü ünceleri ve tutumları hakkında halkın görü lerinin olu masında en iyi araçlardan biridir; özellikle kamuoyunun zihnini me gul eden konularda politikacıların dü üncelerini ve yorumlarını yansıtma fırsatı vermektedir. Böylece basın özgürlü ü, demokratik toplumun özünde yatan kavramlardan biri olan herkesin özgür politik tartı maya katılımını da mümkün kılmaktadır³⁸³.

Sonuç olarak, propaganda, bir görü ü, inancı ve dü ünçeyi yaymak, topluluklara benimsetmek amacıyla sözle, yazıyla veyahut da ba ka surette yapılan faaliyettir. Silahlı terör örgütünün propagandasını yaymak TCK'nun 314/3 yollamasıyla TCK'nun 220/8. maddeye uymakta olup, TCK'nun 220/8. genel norm, 3713 sayılı TMK 7/12 özel norm olarak de erlendirilmelidir. Örne in bir toplantı veya gösteride slogan atmak, örgüte ait amblem ve i aretlerle örgüt liderinin veya mensuplarının posterinin ta nınması terör örgütü propagandasıdır. Bu ekilde propaganda yapan ki iye, cebir, iddet veya tehdit içeren yöntemlerini me ru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere ba vurmaya te vik edecek ekilde de il de, sadece söz konusu eylemleri gerçekle tirerek gösterisini yapıp da ılıyorsa, bu eylemler artık suç olu turmayaca ndan ceza da hükmolunmayacaktır. Bu eylemler, 6459 sayılı Kanununun 10. maddesi ile “5237 sayılı TCK'nun 215 inci maddesinde yer alan “kimse,” ibaresinden sonra gelmek üzere **“bu nedenle kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması hâlinde,”** ibaresi eklenmesinden dolayı, e er bu tehlike ortaya çıkacaksa, fail aynı zamanda TCK'nun 215. maddesine göre, i lemi oldu u suçlardan dolayı suçluyu övme suçuna da girer. Genel kastla i lenebilir. Taksirle i lenemez. Ancak ifade özgürlü ü ile örgütün propagandasını yapmak arasındaki denge iyi kullanılmalıdır. Ölçünün kaçırılması halinde A HS'nin 10. maddesine aykırılık te kil etti inden A HM'nce ülkemiz mahkumiyetle kar ı kar ıya kalmaktadır. Yine madde metninde suçun basın veya yayın yoluyla i lenmesi halinde cezanın yarı oranında artırılarak uygulanması gerekmektedir. Burada da halkın bilgi alma hakkı ve basın yayın özgürlü ü ile propaganda suçu arasında denge kurulmalıdır.

³⁸³ Castells/ spanya, par. 43; Özdek, a.g.e., s. 244'ten akt. Kavlak, a.g.e., s. 408

2.4.2. Suçun Manevi Unsuru

TCK'nun 220. maddesinin sekizinci fıkrasında düzenlenen suç tipinin oluşumu için failin fiilini kasten gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu suç, "olası kast" veya taksirle işlenemez. Örgütün amacının propagandasını yapmak suçunun oluşumu için kastın yanında, örgütün "kanunun suç saydığı fiilleri işleme amacıyla" kurulmuş olduğunun bilinmesi gerekir. Yani suç işlemek için kurulmuş bir örgütün var olduğunun bilinmesi, örgütün veya amacının propagandasını yapma suçu bakımından da geçerlidir³⁸⁴.

2.4.3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma veya yönetme suçunun hukuka aykırılık unsuru ile ilgili olarak yukarıda yaptığımız açıklamalar, örgütün propagandasını yapma suçu bakımından da geçerlidir. Yalnız hemen belirtmek gerekir ki, zorunluluk nedeniyle bir kimse örgütün propagandasını yapmak zorunda kalmırsa, koşulları varsa TCK'nun 25/2. maddesine göre zorunluluk halinden yararlandırılacaktır. Zorunluluk hali burada bir hukuka uygunluk nedeni teşkil etmektedir. Ayrıca kişinin karını koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve iddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu propaganda yapması söz konusu olduğu durumda da TCK'nun 28. maddesine göre, kişi kusurlu sayılmayacak ve suçun hukuka aykırılığı ortadan kalkacaktır³⁸⁵.

2.4.4. Yaptırım

TCK'nun 220/8. maddesine göre, örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın veya yayın yoluyla işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

³⁸⁴ Toroslu, *Özel Kısım*, s. 266

³⁸⁵ Hafızoğulları, *Kuruluşun*, a.g.e., s. 39

2.5. TCK'NUN 220. MADDESİ KAPSAMINDA DÜZENLENEN SUÇLARIN NİTELİK HALLERİ

Suçun temel biçimine göre cezanın artırılmasını ya da azaltılmasını gerektiren unsurlara suçun nitelikli halleri denir. TCK'nun 220. maddesinde yer alan örgüt kurma, örgüt yönetme ve örgüte üye olma suçlarının cezalarının artırılarak verilmesine neden olan tek nitelikli hal silahtır. Ancak, ifade edildiği gibi, TCK'nun 220/8. maddesinde kendine yer bulan suç işleme amacıyla kurulmuş örgütün veya amacının propagandasını yapma suçunda silahlı olarak tırıcı neden olarak sayılmamaktadır.

Bu haliyle 5237 sayılı TCK'nun düzenlemesi 765 sayılı TCK sayılı TCK'ndan ayrılmaktadır. 765 sayılı TCK'nda 313. maddesinde üç tane silahlı tırıcı neden öngörülmekteydi. Birinci halde, cürüm işleme için meydana getirilen tekkül, “ halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak veya siyasi veya sosyal bir görüşten kaynaklanan bir amaçla veya ammenin selameti aleyhine cürümlerle kasten adam öldürmek veya yaralama ve yol kesmek ve adam kaldırmak cürümlerini işleme için meydana getirilmiş” verilecek ceza artırılacaktı. İkinci halde, “tekkül mensupları dağlarda ve kırlarda veya genel yollarda veya meskun yerlerde içlerinden iki veya daha fazlası silahlı olarak dolaşıyor veya buluşma yerlerinde veya emin bir yerde silah saklarsa” verilecek cezalar artırılacaktı. Üçüncü halde de, örgüt yöneticisi olmak maddede sayılan suçlar bakımından silahlı tırıcı neden olarak düzenlenmiştir.

TCK'nun 220/3. maddesinde, örgütün silahlı olması halinde TCK'nun 220. maddesinin 1. ve 2. fıkralarına göre verilecek ceza dörtte birden yarısına kadar artırılır şeklinde düzenlenerek, silahın örgüt kurucusu veya yöneticisi ve örgüt üyesi için nitelikli hal olması öngörülmüştür.

Madde gerekçesinde, “suç örgütünün silahlı olup olmaması veya sahip olunan silahların cins, nitelik ve miktarı, somut tehlikenin belirlenmesi veya var olan somut tehlikenin silahlı tırıcı bakımından dikkate alınmalıdır” denmektedir.

TCK'nun “Tanımlar” başlıklı 6. maddesinin f bendine göre, silah deyiminden;

- 1) Ateşli silahlar,

2) Patlayıcı maddeler,

3) Saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmı her türlü kesici, delici veya bereleyici alet,

4) Saldırı ve savunma amacıyla yapılmı olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer eylemler,

5) Yakıcı, aındırıcı, yaralayıcı, bo ucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler, anlaşırlar

Bunun yanı sıra silahların, 6136 sayılı Ate li Silahlar Kanunu kapsamında de erlendirilen cinsten olmaları, silah nedeniyle a ırlatıcı nedenin uygulanabilmesi için yeterlidir. Ki inin örgüt amaçları dı nda bir nedenle örne in ki isel sebeplerle silah ta ınması, a ırlatıcı neden olu turmayacaktır³⁸⁶. Örgütün silahlı sayılabilmesi, bulundurulmuş silahların örgütün amaçları do rultusunda bulundurulmasına ba lıdır³⁸⁷. Dolayısıyla her ne suretle olursa olsun örgüt amaçları dı nda bir sebeple silah bulundurulması, silah dolayısıyla a ırlatıcı nedenin uygulanmasına engel olacaktır³⁸⁸. Örgütün amacı çerçevesinde kullanılan silahların ruhsatlı olup olmamasının bir önemi yoktur. ki halde de nitelikli halin varlığı kabul edilecek ve faillere a ırlatıcı cezalar uygulanacaktır. Ancak silah ruhsatsız oldu u takdirde, hem nitelikli hal uygulanacak hem de 6136 sayılı kanuna muhalefetten fail sorumlu olacaktır.

Soyaslan, ate li silahın atı a uygun olmasını zorunlu unsur olarak görmemektedir. Görünür ekilde olmasını önemli görmekte ve yeterli saymaktadır. Bu neden olarak da, korkutuculu un görünmekle gerçekte ece ini belirtmektedir³⁸⁹.

Silahın a ırlatıcı neden olarak düzenlenmesinin temelinde, silahlı bir örgütün gösterece i tehlikenin daha a ır olması durumunun bulundu u ileri sürülmü tür³⁹⁰. Silahın, a ırlatıcı neden olarak düzenlenmesinin nedenlerinden birisi, amaç suç ma durularının kendilerini savunma imkanlarını azaltması ve üzerlerinde korku ve

³⁸⁶ Evik, a.g.e., s. 291

³⁸⁷ Parlar, Hatipo lu, a.g.e., s. 1617

³⁸⁸ Evik, Cürüm, s. 388

³⁸⁹ Soyaslan, a.g.e., s. 455

³⁹⁰ Süheyl Donay, *Türk Ceza Kanunu erhi*, stanbul, Vedat Kitapçılık, 2007, s. 318

kaygı do urması dolayısıyla silahın amaç suçların i lemesini kolayla tırmasıdır. Örgüt silah sayesinde, i lemeyi amaçladı ı suçları kolayla tıracak ve ma durların direncini kırılacaktır³⁹¹.

Örgütün silahlı olmasından ne anla ılması gerekti i açıklanması gerekmektedir. TCK'nun 220/3. maddesine ait gerekçeden bir çıkarsama yapılacak olursa sahip olunan silahların, somut tehlike arz etmeyen bir örgütü somut tehlike arz eden bir örgüt haline dönü türdü ü ya da zaten somut bir tehlike arz etmekte olan bir örgütün somut tehlikelili ini daha da artırdı ı durumlarda, a ırlatıcı nedenin uygulanması gerekecektir³⁹². Ayrıca örgütün silahlı sayılabilmesi için bu silahların kullanmaya elveri li olması gerekir. Mekanik bozuklukları ya da daha önce kullanılmaları sebebiyle (niteli i gere i el bombası gibi tek sefer kullanımla silah özelli inin kaybedilmesi) silah vasfını yitirmi olmamalıdır. TCK'nun 220. maddesindeki suçun olu ması için araç ve gereçlerin elveri li olması gerekti i hususuna getirmi oldu u düzenlemeye paralel olarak, örgütün silahlı sayılabilmesi için en azından bu silahların suç örgütünün asgari amaçlarını gerçekle tirebilecek nitelikteki ölçülere ula mı olması gerekecektir. Bu durumda silahların cins, nitelik ve miktarları önem ta ıyacaktır. Dolayısıyla örgütün silahlı sayılabilmesi için her somut olaya göre de erlendirme yapmak gerekmektedir³⁹³. talyan Yargıtay'ı bir kararında, örgüt üyelerinden bir tanesinin bile silahlı olması, örgütün ba arısına katkı sa layaca ı için örgütün silahlı olması için yeterli sayılmı tır³⁹⁴.

TCK'nun 220/3. maddesinde hangi durumlarda örgütün silahlı sayılaca ına dair açık bir ifade bulunmasa da, örgütün bütün mensuplarının silahlı olmaları zorunlu de ildir. Hedeflenen suçların i lenmesini sa layabilecek derecede olmak üzere bazı üyelerin silahlı olmaları, silahın örgüt kurma suçuna a ırla tırıcı neden olarak uygulanması için yeterlidir.

Suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgüt, i lemeyi amaçladı ı suçun icrası kapsamında silah kaçakçılı ı suçunu i lerken, kaçakçılı ını yaptı ı silahları

³⁹¹ Dursun, a.g.e., s. 256, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 17.10.2012

³⁹² Dursun, a.g.e., 259, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 17.10.2012

³⁹³ Kavlak, a.g.e., 388

³⁹⁴ Bkz. talyan Yargıtayı'nın 88/177587 sayılı kararı, in: **Özek**, *Organize Suç*, s. 243

gerekti inde kullanılmak üzere bulunduruluyorsa söz konusu bu silahlar a ırlatıcı nedenin gerçekleşmesi için yeterli sayılmalıdır³⁹⁵.

TCK'nun 220/3. maddesindeki düzenleme “Devletin Güvenli ine Kar ı Suçlar ile Anayasal Düzene ve Bu Düzene ve Bu Düzenin i leyi ine Kar ı Suçlar Bölümü”nde yer alan suçları i lemek amacıyla silahlı örgüt kuran veya yöneten ile üye olanların sorumlulu u yer almaktadır. Burada her eyden önce örgütün silahlı olması suçun kurucu unsurudur. TCK'nun 220. madde de ise örgütün silahlı olması zorunlu bir unsur de il; a ırlatıcı bir neden olarak düzenlenmi tir. Suçun kurucu unsuru de ildir. TCK'nun 220. maddesi, TCK'nun 314. maddesinin uygulama alanına girmeyen suçlar bakımından geçerlidir.

Nitelikli halin “örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i”lere ve “örgüt içindeki hiyerar ik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki i”lere uygulanıp uygulanmayaca ına Dursun u ekinde açıklamaktadır:

TCK'nun 220/3. maddesindeki, “örgütün silahlı olması halinde yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, dörtte birden yarısına kadar artırılır” hükmüne göre silahın a ırlatıcı neden olarak uygulanması sadece ilk iki fıkraya özgüdür. Örgüte üye olmayan kimselerin örgüt adına suç i lemeleri durumu 220. maddenin 6. fıkrasında düzenlenmi tir. Örgüt içindeki hiyerar iye dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme eylemi de 220. maddenin 7. fıkrasında düzenlenmi tir. Bu fıkralara göre, örgüte üye olmayan bir kimsenin örgüt adına suç i lemesi veya bilerek ve isteyerek yardım etmesi durumunda örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılacaktır. Buna göre, örgüte üye olmayan bir kimsenin (örgüt hiyerar isi içinde yer almayan bir kimsenin), “silahlı oldu unu bildi i örgüt” adına suç i lemesi ya da bilerek ve isteyerek yardım etmesi durumunda, örgüt üyesi nin cezası, silah dolayısıyla artırılarak verilmelidir³⁹⁶.

Silahın a ırlatıcı neden olarak uygulanabilmesi için bunun örgütle ilintili oldu unun saptanması gerekmektedir. Silahın a ırlatıcı neden olması için o silahın kullanılması art de ildir. Bu silahların örgütün amaç edindi i faaliyetlerde

³⁹⁵ Evik, a.g.e., s. 291

³⁹⁶ Dursun, a.g.e., s. 234, 235, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 09.09.2012

kullanılmasına özgülenmelidir. Zira, sadece bir örgüt mensubunda devamlı surette silah bulunması ve o silahın hiçbir ekilde örgütün faaliyetleri çerçevesinde kullanılmaması ya da kullanılmasının dü ünülmemesi halinde o örgüt mensubuna nitelikli hal uygulanarak cezasında artırım yapılması mümkün olmayacaktır.

Yargıtay örgüt üyelerinde ele geçirilen silahların ruhsatsız olarak bulundurulmaları dı nda suç örgüte ait olduklarına ve örgüt faaliyeti çerçevesinde ba ka suçta kullandıklarına dair, kesin ve inandırıcı, ku kudan uzak kanıt bulunmadı ı hallerde örgütün silahlı örgüt kabul edilemeyece ini, nitelikli halin bu durumda uygulanamayaca ını içtihat etmi tir³⁹⁷. Yine Yargıtay'ın bir ba ka kararına göre, “sanıklar tarafından suçun i lenmesinde kullanılan bir adet tabancanın örgütün silahlı sayılması için yeterli olmadı ına karar”³⁹⁸ vermi tir.

Örgütün silahlı olması halinde örgütü kuran veya yöneten ve üye olanlara verilecek cezalar dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

TCK'nun 220/6. maddesine göre, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır. Yani örgüt adına suç i leyen faile örgüt üyesi i için öngörülen bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. TCK'nun 220. maddesinin 6. fıkrası, 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i iklik sonucu örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilecektir.

Aynı ekilde TCK'nun 220/7. maddesine göre, örgütün hiyerar ik yapısına dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki i örgüt üyesi olarak bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. TCK'nun 220. maddesinin 7. fıkrası, 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i iklik sonucu örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza üçte birine kadar indirilebilecektir.

³⁹⁷ “ Sanıklar...’ın ikametlerinde ele geçirilen silahların Samsun Bölge Kriminal Polis Laboratuvarının 25.09.2006 günlü ekspertiz raporuna göre ruhsatsız olarak bulundurulmaları dı nda suç örgütüne ait olduklarına ve örgüt faaliyeti çerçevesinde ba ka suçta kullandıklarına dair, kesin, inandırıcı, ku kudan uzak kanıt bulunmadı ı gözetilmeden örgütün, silahlı suç örgütü oldu u kabul edilerek sanıklar ...’un haklarında kurulan hükümlerde 5237 sayılı TCK'nun 220/3. Maddesi ile artırım yapılması,” (Bkz. Y. 5. CD, T. 19.12.2008, E. 2008/12516, K. 2008/11687) (**Ya ar, Gökcan, Artuç**, a.g.e., s. 6245, 6246, dipnot)

³⁹⁸ Bkz. Y. 8. CD, T. 22.01.2001, E. 2001/23680, K. 2001/1432 (**Parlar, Hatipo lu**, a.g.e., s. 1617)

Örgütün veya amacının propagandasını yapma suçu basın veya yayın yoluyla i lenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. Basın veya yayın kelimesinden anlaşılmaması gereken, görsel, d i itsel ya da süreli veya süresiz basılı yayınlardır. Örne in, televizyonda sunulan bir haber programı, radyo da yayınlanan tiyatro programı, günlük gazete veya haftalık/aylık dergilerde yayınlanan bir makale veyahut da bir roman bu suçun i lenmesinde araç olarak kullanılması halinde faile verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır.

2.6. SUÇ İLEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN KİM BENZER SUÇLARDAN VE GENEL SUÇ ORTAKLIĞI OLAN TOPLU SUÇTAN FARKI

2.6.1. Suç İlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Toplu Suçlardan Farkı

Türk Ceza Kanunu'nda yer almayan toplu suç ise, CMK m.2/1-k'da "aralarında i tirak iradesi bulunmasa da üç veya daha fazla ki i tarafından i lenen suç" olarak ifade edilmiştir. CMK m.2'nin gerekçesinde toplu suçla ilgili; "Tasarının bazı maddelerinde ve 01.03.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu dahil, ceza hükümlerini kapsayan di er mevzuatta yer alan 'toplular suç' kavramı bazen i tirak hali ile karıştırılmakta olduğundan, buna ait bir tanımın verilmesi uygun sayılmıştır: Aralarında Türk Ceza Kanunu'na göre i tirakin önemli ko ulunu oluşturan i tirak iradesi bulunmasa da fiilin üç veya daha fazla fail tarafından i lenmesi halinde toplu suçun varlığı kabul edilecek ve buna ilişkin hükümler uygulanabilecektir." ifadesine yer verilmiştir. Toplu suç, her ne kadar CMK'da tanımlanmış olup, CMK uygulamasında dikkate alınacak olsa da (özellikle CMK m.91'de düzenlenen gözaltı süreleri bakımından), Türk Ceza Kanunu'nda "toplular suç" kavramına yer veren maddi ceza hukuku kuralları açısından da geçerli olacaktır³⁹⁹.

TCK'nun bazı maddelerinde kanunda öngörülen suç tipinin ancak toplu i lenebileceğini ve di er bazılarının suçun birlikte i lenmesi a ırla tırıcı sebep olarak

³⁹⁹ en, Özdemir, a.g.m., <http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale,2335.html>, 19.02.2012

sayılı tır. TCK'nun 296. maddesinde hükümlü veya tutukluların ayaklanması suçunun sadece toplu olarak işlenebileceği, hükümlü veya tutuklu sayısının üçten fazla olmadığı durumlarda bu suçtan dolayı ceza verilemeyeceği ifade edilmiştir. TCK'nun 260. maddesinde yer alan kamu görevinin terki veya yapılmaması suçunda hukuka aykırı bir şekilde ve toplu biçimde görevi terk etmek, göreve gelmemek, görevlerini geçici de olsa kısmen veya tamamen yapmamak veya yavaşlatmak fiilleri suç haline getirilmiştir. Maddeye ilişkin gerekçede “söz konusu hareketlerin toplu olarak yapılmasının kabulü için, en az dört kişinin birlikte hareket etmesi gerekir” ifadesine yer verilmiştir.

TCK'nun 109/3-b maddesine göre hürriyeti tahdit suçunun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi cezanın artırılma nedeni olarak sayılmıştır. TCK'nun 106/2-c maddesinde de tehdit suçunun birden fazla kişi ile birlikte işlenmesi suçun yaptırımının artırılma sebebi. Yine TCK'nun 149/1-c maddesine göre de yavaşlatma suçunun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi, suçun nitelikli hali olarak kanun koyucu tarafından düzenleme altına alınmıştır. Örnekleri çoğaltmamız mümkündür.

Doktrinde toplu işlenen suçların seçimlik hareketli suçlar olmaması örgütlü suçların ise seçimlik hareketli suçlar olması yönüyle de birbirlerinden farklı olduğunu dile getirmişlerdir⁴⁰⁰.

Örgütlü suçlarda örgüt kurulduktan sonra örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bir kişi tarafından dahi işlenebilir halde, toplu suçta işlenen suçun birkaç kişi tarafından mutlaka birlikte işlenmesi gerekir. Örneğin örgüt adına bir suç (örneğin adam öldürme suçu) tek başına bir kişi tarafından bile işlenebilirken toplu işlenen bir suçun tek bir kişi tarafından işlenmesi mümkündür⁴⁰¹. Çünkü suçun tipik halinin oluşmasının ön koşulu suçun birden fazla kişi ile birlikte işlenmesidir.

⁴⁰⁰ Canak, a.g.e., s. 42

⁴⁰¹ Erhan Güney, *Uygulamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve İlgili Mevzuat*, Ankara Seçkin Yayınevi, 2007, s. 134

2.6.2. Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Silahlı Örgüt Suçundan Farkı

Silahlı örgüt suçu TCK'nun 314. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, silahlı örgüt suçu, "millet ve devlet karşı suçlar" (dördüncü kısım) kısmının, "devletin güvenliğini karşı suçlar" (dördüncü bölüm) ve "anayasal düzene ve düzenin emellerine karşı suçlar" (beşinci bölüm) bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kurulmasının ve yönetilmesinin suç haline getirildiği özel bir hükümdür. Fiil, silahlı bir örgüt kurmak veya yönetmektir. Örgütlenme, daha bundan itibaren, silahlı örgütlenme biçiminde olmalıdır. Silahlı örgütlenme, örgütün ve örgüt mensuplarının silahlandırılması olmasıdır. Kanun, bunu, "silahlı örgüt kurmak" veya "silahlı örgütü yönetmek" biçiminde ifade etmiştir. Kast, failin, kanunda belirtilen suç veya suçları işlemek için silahlı bir örgüt kurduklarını bilmeleri ve istemeleridir. Kanun, silahlı örgüte üye olmayı ayrıca cezalandırmaktadır. Kast, failin, silahlı bir örgüte üye olduğunu bilmesi ve istemesidir. Bu konuda esaslı hata, fiili hata olur ve kastı kaldırır. Suçun taksirli biçimi yoktur. Suç, mütemadi, kesintisiz suçtur. Kesintisiz suçlara tebbüs olmaz. Suçun cezası, örgütü kuranlar veya yönetenler bakımından farklıdır. Kuranlar veya yönetenler, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası, üye olanlar beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadırlar.

Suçun hareket kısmında kullanılan ifade "örgüt kurmak"tır. TCK'nun 220. maddesindeki suçun maddi unsuruna ilişkin hareket de örgüt kurmaktır. Fakat 314. maddede her ne kadar örgüt kurmaktan söz edilse de bu suçta silah, örgüt kurma fiilinin unsurudur. Örgüt silahlı olmadığı sürece, silahlı örgüt suçunun oluşması mümkün değildir. Silahlı örgüt kurma suçu ile örgüt kurma suçu arasında harekete ilişkin tek fark, silahlı örgütte silahın varlığının zorunlu olmasıdır.

TCK'nun 220. maddesinin genel ve tali bir suç olması özelliğinden söz ederken de belirttiğimiz gibi özel hüküm niteliğindeki normda (TCK'nun 314. maddesi), hakkında bir norm bulunmayan hususlarda genel hükme yani TCK'nun 220. maddesine müracaat edilecektir⁴⁰².

⁴⁰² Zeki Hafızoğlu, Günel Kurban, "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y: 20, S: 71, Temmuz-Ağustos, 2007, s. 38

Ne tür birleşmelerin örgüt oluşturacağı 220. maddenin ölçütleriyle yorumlanacaktır. Zira ilgili 314. maddenin son fıkrasında örgütü silahlı hale getiren unsur dışındaki hususların 220. madde aracılığıyla anlaşılması gerektiği görülmektedir.

TCK'nun 220. maddesinde silah suçuna ayrılatıcı bir nedeni olarak yer almışken, 314. maddede unsur olarak yer almıştır. Silahlı çete suçu belirli bir saikle (özel kast) işlenebilen bir suç olmasından dolayı, kastın silahı da kapsamı gerekir⁴⁰³.

Silahlı örgüt suçu “devletin güvenliğine karşı suçları” ve “anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçları” işlemek üzere kurulabildiği için, TCK'nun 220. maddesindeki örgüt suçunda “devletin güvenliğine karşı suçları” ve “anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçları” işlemek amacıyla bir örgütün kurulması bu düzenleme kapsamında artık mümkün olmayacaktır.

TCK'nun silahlı örgütü düzenleyen 314/3. maddesinde “suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler bu suç açısından aynen uygulanır” demek suretiyle hangi şartlar gerçekleşince örgüt kuruldu mu kabul ediliyorsa aynı şartların gerçekleşmesi durumunda silahlı örgütün oluştuğu sonucuna varabiliriz. Dolayısıyla örgütü silahlı hale getiren unsur dışında, örgütten anlaşılması gereken muhteva açısından iki suç arasında bir fark kalmamıştır. Silahlı örgüt suçunda silah, suçun ayrılatıcı nedeni değil, bir unsurudur. Bu nedenle örgüt mensuplarının fiilen silahla işlenmesi ve silahların tespiti konusunda da iradelerin birleşmesi gerekir.

TCK'nun 6/1. maddesinin (f) bendinde, “silah deyiminden ne anlaşılması gerektiği” tarif edilmiştir. Bu hükmün göre, silah deyiminden;

1. Ateşli silahlar,
2. Patlayıcı maddeler,
3. Saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet,

⁴⁰³ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 209

4. Saldırı ve savunma amacıyla yapılmı olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer eylemler,

5. Yakıcı, aındırıcı, yaralayıcı, bo ucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddelerin kullanılması gerekir.

TCK'nun 314. maddesindeki silah, amaçlanan suçun işlenmesini gerçekleştirebilecek yeterlilik ve kuvvette bulunmalıdır. Burada asıl dikkate alınacak husus silahlı örgütün bulundurduğu silahlı örgütün hedeflediği amaç suçları işlemeye elverişli olmasıdır. Seçilen silahlar örgütün hedeflediği amaç suçları gerçekleştirecek derecede ciddi ve tehlikeli mahiyet arz etmediği durumlarda bu silahların varlığı da bir anlam ifade etmeyecektir⁴⁰⁴.

TCK'nun 314. maddesinin son fıkrasına göre, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümlerin bu suç açısından aynen uygulanır. TCK'nun 314. maddesinde silahlı örgütün varlığı için gerekli asgari üye sayısı belirtilmemiştir. Bu durumda tali suç niteliğinde olan TCK'nun 220 maddesinde aranan en az üç üye şartının varlığı silahlı örgüt suçu için de aranır.

5237 sayılı TCK'nun 314. maddesinde yer alan silahlı örgüt suçu ise somut tehlike suçudur. Kurulan örgütün amaç suçları işlemek için elverişlilik şartının sağlanması, bir cezalandırılabilirliktir. Bu itibarla silahlı örgütün amaç suçları işlemek için elverişliliği sağlanmadığı durumlarda, zaten amaçlanan suçlar nazara alındığına göre 220. madde anlamında da elverişli bir hareketten söz edilemeyecektir. TCK'nun 220. maddesinin uygulanabilmesi için kişide devlete ve millete karşı suçlardan bazılarını işlemek amaçlı özel kastın bulunmaması gerekir. Aksi takdirde TCK'nun 220. maddesi ile 314. madde arasındaki en temel ayrımı ortadan kaldırılmış olur. Zira TCK'nun 220. maddesi bakımındaki örgüt ile devlet aleyhine suçların işlenebileceği ve söz konusu örgütün de silahlı olduğu düşünüldüğünde hangi maddeden dolayı cezanın verileceği cevapsız kalacaktır. Ortada silahlı bir örgüt olduğu bu gibi bir durumda sorumluluğun TCK'nun 220. maddesinden mi yoksa 314. maddesinden mi söz konusu olacağı faillerin kastlarından anlaşılacak bir husustur. Faillerde devletin güvenliğine ve anayasal

⁴⁰⁴ **Özek**, *Siyasi İktidar Düzeni*, s. 366'dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 79, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 12.04.2012

düzene ve bu düzenin i leyi ine dair suçları i leme kastı varsa bu durumda sorumluluk 314.maddeden tayin edilecektir. Faillerin i lemeyi kastetti i suçların söz konusu nitelikteki suçlar olmadı ı durumlarda, sorumluluk 220. maddeden tayin edilebilecektir⁴⁰⁵.

TCK'nun 314. maddesindeki suçların yargılanması bakımından yetkili mahkeme kamuoyunda "üçüncü yargı paketi" olarak bilinen 6352 sayılı kanun de i ikli inden önce "5271 sayılı CMK'nun 250 maddesiyle yetkili ve görevli a ır ceza mahkemeleri"ne ait olmasına ra men, bu kanun de i ikli i ile bu suçların yargılanması artık "birden fazla ilde yetkili ve görevli a ır ceza mahkemeleri" tarafından yapılacaktır. TCK'nun 220. maddesindeki suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun yargılanması "asliye ceza mahkemeleri" tarafından yapılmaktadır.

2.6.3. Suç i lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçuna Yardımın (5237 Sayılı TCK'nun 220/7 Maddesi), 5237 Sayılı TCK'nun 315. Maddesindeki Silahlı Örgüte Silah Sa lama Suçundan Farkı

TCK'nun 315. maddesine göre, TCK'nun 314. maddesinde tanımlanan örgütlerin faaliyetleri kapsamında kullanılmak maksadıyla bunların amaçlarını bilerek, bu örgütlere üretmek, satın almak veya ülkeye sokmak suretiyle silah temin eden, nakleden veya depolayan fail maddede öngörülen yaptırımla cezalandırılır. TCK'nun 315/1. maddesi hükmünde, örgüte silah sa lamak eylemi, silahlı örgüt kurmak, silahlı örgüt yönetmek, silahlı örgüte üye olmak suçlarından ayrı bir suç olarak de erlendirmi tir. Kanun, bir önceki maddeye göndermede bulunmakta; oradaki örgütlerin " faaliyetlerinde kullanılmak maksadı " ile; onların " amaçlarını bilerek", onlara, silah " üretmek ", silah "satın almak" veya "ülkeye sokmak" sureti ile " silah temin etmek" , " nakletmek" veya "depolamak" fiillerini yasaklamaktadır. Suç, seçimlik hareketle bir suçtur. Hareketlerden birinin veya birkaçının birlikte yapılması temel cezayı belirlemede etkili olur, ancak ihlalin veya suçun sayısını etkilemez. TCK'nun 315. maddesinde düzenlenen suç, silahlı örgüte yapılan her türlü yardımı de il, sadece bu maddede ifade edilen ekilde yardım etmeyi cezalandırmı tir. Böylelikle silahlı örgütlere 315. maddede belirtilen ekil ve

⁴⁰⁵ Dursun, a.g.e., s. 80, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 12.04.2012

yöntemler dışında yardım yapılması durumlarında, 220/7. madde uygulanacaktır⁴⁰⁶. Kast, failin, faaliyetlerinde kullanılmak maksadı ile, amaçlarını bilerek, silahlı bir örgüte silah sattığını bilmesi ve istemesidir. Amacını bilmeden örgüte silah satmak, fiili hata olur. Bu halde, fail, bu suçtan sorumlu olmaz⁴⁰⁷. Suç, tek bir fail tarafından da işlenebilir. Suça, birden çok kişinin iştiraki mümkündür.

TCK'nun 315. maddesinde düzenlenen silah satma suçu her ne kadar özel bir "örgüte yardım suçu" niteliğinde olsa da söz konusu silahların satılması kişilerin örgüt üyesi yapmamaktadır. TCK'nun 220. maddesinde düzenlenen bir örgüte, silah satılması eylemi örgüte yardım olarak değerlendirilir ve 220/7. maddesinin "örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım yapan kişilerin örgüt üyesi olarak cezalandırılır" hükmü uygulanır. Bu durumda silah satma ekinde gerçekleştirilen yardım, örgüte yardım suçunu doğurur ve örgüt üyesi ile cezalandırılır.

TCK'nun 315. maddesi ile 220. maddesi arasında da özel hüküm genel hüküm ilki vardır. TCK'nun 315. maddesi özel nitelikte bir düzenleme iken; TCK'nun 220. maddesi genel nitelikte bir normdur. Ancak silah satılan örgüt, TCK'nun 220. maddesi anlamında bir örgüt olması durumunda TCK'nun 220/7. maddesi gereğince örgüte yardım suçu gerçekleştirilen; silah satılan örgüt TCK'nun 314. maddesi anlamında bir silahlı örgüt olması durumunda TCK'nun 315. maddesinde düzenlenen silah satma suçu olacaktır. Bu durumu somut olaya uygularken pratik sonuçlarından birisi ise TCK'nun 221. maddesinde düzenlenen etkin piymani hükümlerinde kendini göstermektedir. Zira TCK'nun 221. maddesindeki etkin piymani hükümleri, TCK'nun 315. maddesindeki "silah satma" suçu bakımından geçerli değildir. TCK'nun 221/4. maddesinde "suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişilerin gönüllü olarak teslim olup örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi halinde, kişilerin hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı cezaya verilmez. Kişilerin bu bilgileri yakalandıktan sonra vermesi halinde, hakkında bu suçtan dolayı verilecek cezada üçte birden dörtte üçe

⁴⁰⁶ Dursun, a.g.e., s. 83, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.04.2012

⁴⁰⁷ Zeki Hafızogulları, "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk", s. 8, <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 12.08.2012

kadar indirim yapılır” hükmünden de anlaşılacağı üzere etkin pişmanlık hükümleri gerektiren cezalarında indirime gidilen veya cezası verilmeyen suçlar, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçlarından ibarettir. Dolayısıyla bir kişiye etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için örgüt kurmak, yönetmek ya da üye olmak suçlarının cezasının verilmiş olması gerekir. Halbuki TCK’nun 315. maddesine bakıldığında indirilen fiilin örgüt kurmak yönetmek ya da örgüte üye olmak gibi bir sonucu olmadığından dolayı etkin pişmanlık hükümleri gerektiren cezasının verilmeyeceği ya da indirim yapılacağı bir suç ve cezası söz konusu değildir⁴⁰⁸.

Hafızoğulları ise; “314/3. maddesi hükmünün “... diğer hükümler...” ibaresini kullandığı içindir ki, 221. madde hükmü, cezasızlık veya cezanın azaltılması hakkında da geçerlidir.”⁴⁰⁹

TCK’nun 315. maddesindeki suçların yargılanması bakımından yetkili mahkeme kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak bilinen 6352 sayılı kanun değişikliğinden önce “5271 sayılı CMK’nun 250 maddesiyle yetkili ve görevli ağır ceza mahkemeleri”ne ait olmasına rağmen, bu kanun değişikliği ile bu suçların yargılanması artık “birden fazla ilde yetkili ve görevli ağır ceza mahkemeleri” tarafından yapılacaktır. TCK’nun 220/7. maddesindeki suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun yargılanması “asliye ceza mahkemeleri” tarafından yapılmaktadır.

2.6.4. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun, 5237 Sayılı TCK’nun 316. Maddesindeki Suç İçin Anlaşılma Suçundan Farkı

Suç için anlaşılma suçu TCK’nun 316. maddesinde düzenlenmiştir. TCK’nun 316/1. maddesine göre, suç için anlaşılma suçu, “millete ve devlet karşı suçlar” (dördüncü kısım) kısmının, “devletin güvenliğine karşı suçlar” (dördüncü bölüm) ve “anayasal düzene ve düzenin işleyişine karşı suçlar” (beşinci bölüm) bölümlerinde yer alan suçların herhangi birini elverişli vasıtalarla işlemek üzere iki veya daha fazla kişi, maddi olgularla belirlenen bir biçimde anlaşılırsa, suçların ağırlık derecesine

⁴⁰⁸ Dursun, a.g.e., s. 84, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.04.2012

⁴⁰⁹ Hafızoğulları, a.g.m., s. 4, <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 12.08.2012

göre kanun maddesinde öngörülen yaptırıma göre cezalandırılır. TCK'nun, 316. maddesinde, birlikte suç işlenmesinin özel bir ekleme, bir tür işbirliği yer vermi bulunmaktadır.

Bir suçun işlenmesine yönelik hazırlık hareketleri başlı başına bağımsız bir suç oluşturmadığı takdirde, cezalandırılmaz⁴¹⁰. Bu düzenleme, hazırlık hareketleri cezalandırılmaz kuralının istisnasını oluşturmaktadır. Çünkü Kanun, cezalandırma için işlenmesi kararlaştırılan suçun en azından teebbüs derecesinde işlenmesi bakımından, başlı başına salt kararlaştırılan fiilini kararlaştırılan suçtan işbirliğinden bağımsız bir suç saymaktadır⁴¹¹. TCK'nun 312 ila 315. maddelerinde tanımlanan suçların işlenmesine yönelik hazırlık hareketleri müstakil bir suç olarak tanımlanmıştır. İlgili suçlardan dolayı hazırlık hareketinde kaldığı için cezalandırılmaz ise de, 316. maddede düzenleme altına alınan suçtan dolayı cezalandırılacaklardır⁴¹². Suçla ihlal edilen ve ceza ile korunan hukuki değer, Devletin varlığını ve esenliğini korumaya elverişli kamusal yararadır. Bu suçla, tehlike büyük olduğundan, henüz bir teebbüs olmadan, kuralın istisnası olarak, hazırlık hareketlerinin cezalandırılmasında bir sakınca görülmemiştir⁴¹³.

Kanunun suç saydığı fiil, iki veya daha fazla kişinin, 316. madde hükmünde belirtilen suçlardan “ herhangi birini elverişli vasıtalarla işlemek üzere ” anlamına olmalarıdır. Görüldüğü üzere, Kanun, sadece iki veya daha fazla kişinin belli bir suç işlemelerini kararlaştırmalarını yeterli görmemekte, ayrıca iki veya daha fazla kişinin belli bir suçu “elverişli vasıtalar” ile işlemeyi kararlaştırmalarını istemektedir. Böyle olunca, kararlaştırılan vasıtalar, işlenmesi kararlaştırılan suçu nesnel olarak işleme elverişli olmadığında, ortada işlenemez suç bulunmaktadır. Suç kastla işlenmektedir. Kast, elverişli vasıtalarla madde hükmünde öngörülen suçlardan birini bilerek ve isteyerek işleme iradesidir⁴¹⁴.

⁴¹⁰ **Özgenç**, *Suç örgütleri*, (Suç Örgütleri), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2012, s. 214

⁴¹¹ **Hafızoğulları**, a.g.m., s. 5, <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 17.08.2012

⁴¹² **Özgenç**, *Suç örgütleri*, s. 214

⁴¹³ **Hafızoğulları**, a.g.m., s. 5, <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 17.08.2012

⁴¹⁴ **Hafızoğulları**, a.g.m., s. 4, <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 17.08.2012

TCK'nun 220. maddesindeki örgüt suçu ile "suç için anlama" suçu arasında bazı farklılıklar mevcuttur. Öncelikli olarak anlama suçu, TCK'nun 302 ila 316. maddeleri arasında yer alan "devletin güvenliğini ve anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçları" ile mücadele amacıyla oluşturulabilir. Halbuki, TCK'nun 220. maddede yer alan suç ile mücadele amacıyla örgüt kurma suçunun meydana gelebilmesi için bu suçları ile mücadele amaçlanmamalıdır. TCK'nun "dördüncü kısmı" haricinde yer alan suçları ile mücadele amacıyla örgütün yapılması gerekmektedir.

Suç için anlama suçunun meydana gelebilmesi için birkaç kişinin yeterli araç ve gereçle amaç bakımından fikri anlamları yeterliyken, örgütlenme suçunda bundan çok daha fazlası aranmaktadır⁴¹⁵. Örgütlenme eylemini gerçekleştiren asgari üç kişinin, maddi olguları da belirlemesi söz konusu suç, örgüt suçu olmaktan çıkıp, anlama suçu haline getirmez. Dolayısıyla TCK'nun 220. maddesinde yer alan örgüt suçu ile aralarındaki farklardan bir diğeri de organizasyon ve örgüt oluşturulmasıdır⁴¹⁶.

TCK'nun 316/1. maddesi, salt bir kişi, açıkçası iki veya daha çok kişinin, bir araya gelerek belli bir suç ile mücadeleyi kararlılıklarını cezalandırmaktadır. Bu suç, belirtilen bu niteliklerden ötürü, 220. maddesinde öngörülen suç ile mücadele amacıyla örgüt kurma suçundan farklıdır, aralarında bir benzerlik yoktur. Gerçekten, suç, çok faille gerçekleştirilen bir suçtur, ancak suç ile mücadele için örgütlenmek suçu değildir. Suçun özelliği, fail çokluğudur.

TCK'nun 220. maddesindeki suç ile mücadele amacıyla örgüt kurma suçunun etkin pişmanlık hali TCK'nun 221. maddesinde düzenlenmiştir. TCK'nun 221/1 maddesi; suç ile mücadele amacıyla örgüt kurma suçu nedeniyle soruşturulmadan önce ve amaç suç ile mücadele olmadan önce örgütü dağıtan veya verdiği bilgilerle örgütün dağıtılmasını sağlayan kurucu veya yöneticiler hakkında cezaya hükümlenmez. Burada, öncelikle suç ile mücadele etmemesi ve soruşturulmaması şartlarının bir arada bulunması gerekmektedir. Sadece birisinin gerçekleştirmesi etkin pişmanlık açısından yeterli olmaz. Halbuki, TCK'nun 316/2 maddesinde ise, suç için anlamlar amaçlanan suç ile mücadele olmadan veya anlama dolayısıyla soruşturulmadan önce ittifaktan vazgeçerseler bu vazgeçen kişilere ceza verilmez. Burada suçun

⁴¹⁵ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 246

⁴¹⁶ Dursun, a.g.e., s. 88, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 18.04.2012

İ lenmeden önce vazgeçenler ile soru turma ba lanmadan önce vazgeçenler her iki durumda da etkin pi manlıktan faydalanır. Madde metnin de yer alan “veya” ibaresi seçimlik vazgeçmeleri düzenlemi tir ve iki durumdan birinin gerçekleşmesi cezadan kurtulmak için yetecektir.

TCK'nun 316. maddesindeki suçun yargılanması bakımından yetkili mahkeme kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak bilinen 6352 sayılı kanun de i ikli inden önce “5271 sayılı CMK'nun 250 maddesiyle yetkili ve görevli a ır ceza mahkemeleri”ne ait olmasına ra men, bu kanun de i ikli i ile bu suçların yargılanması artık “birden fazla ilde yetkili ve görevli a ır ceza mahkemeleri” tarafından yapılacaktır. TCK'nun 220. maddesindeki suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun yargılanması “asliye ceza mahkemeleri” tarafından yapılmaktadır.

2.6.5. Suç i lemek için Örgüt Kurma Suçunun Terör Örgütü Kurma Suçundan (TMK'nun 7. Maddesinden) Farkı

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinde yer alan; “ Cebir ve iddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1 inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç i lemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır.” Hükmü uyarınca terör örgütünden söz edebilmek için; cebir ve iddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1. maddesinde belirtilen amaçlara yönelik suç i lemek amacıyla olu turulan örgüt olarak tanımlanabilir. TMK'nun 1. maddesi de terörü; “cebir ve iddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni de i tirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlü ünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlı nı tehlikeye dü ürmek, Devlet otoritesini zaafa u ratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dı güvenli ini, kamu düzenini veya genel sa lı ı bozmak amacıyla bir örgüte mensup ki i veya ki iler tarafından giri ilecek her türlü suç te kil eden eylemler” olarak tanımlanmı tir.

TMK'nun 1. maddesi ile TCK'nun 220. maddesi arasında özel hüküm genel hüküm ili kisi vardır. E er TMK'nun 1. maddesinde somut olaya uygulanacak açık bir hüküm yoksa, tamamlayıcı norm olan tali nitelikteki TCK'nun 220. maddesini olaya uygularız.

T.C. ç i leri Bakanlı ı Emniyet Genel Müdürlü ü Terörle Mücadele daire Ba kanlı ı'na göre Türkiye'de halen faaliyetlerine devam eden ba lıca terör örgütleri unlardır;

1. Devrimci Halk Kurtulu Partisi/Cephesi (DHKP/C)
2. Maoist Komünist Partisi (MKP)
3. Mrksist Leninist Komünist Parti (MLKP)
4. PKK/KONGRA-GEL (Kürdistan Halk Kongresi-KHK)
5. TKP/ML- KONFERANS
6. Kürdistan Devrim Partisi (P K)
7. Kürdistan Demokrat Partisi/Bakur (PDK/Bakur)
8. Hizbullah
9. Hilafet Devleti (HD)
10. slami Büyük Do u Akıncılar Cephesi (BDA/C)
11. Tevhid-Selam (Kudüs Ordusu)
12. El Kaide Terör Örgütü Türkiye Yapılanması⁴¹⁷.

Kanunda örgütten anla ılması gereken ey konusunda bir açıklık bulunmasa da örgütün kurulmasıyla amaçlanması gereken hedefler ve yöntemler konusunda bir açıklık mevcuttur. TMK'nun 7. maddesi TCK'nun 314. maddesine yollama yapmı tır. TCK'nun 314/3. maddesinde suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna ili kin di er hükümler, silahlı örgüt suçu açısından da uygulanacaktır. Dolayısıyla da terör örgütü kurma suçu açısından da uygulanacaktır. TCK'nun 220. maddesinin genel hükümdür. Terörle Mücadele Kanunu'nda hakkında hüküm bulunmayan durumlarda TCK'nun 220. maddesine bakılacaktır. TMK'nda terör örgütünün kaç

⁴¹⁷ <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm1.html>, 10.08.2012

ki iden olu aca ı konusunda bir hüküm bulunmaması nedeniyle TCK'nun 220. maddesindeki örgütün üç üye ile kurulaca ı hükmü uygulanacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, cebir ve iddetin, baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinin kullanılması, terör örgütünün kurulması a amasında gerçekleştirilmesi gerekmez. Terör örgütü bu yöntemlerin hiçbirisi uygulanmadan kurulur. Yalnız terör örgütü, TMK'nun 1. maddesinde yazılı suçları i lemek üzere kurulurken, cebir ve iddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleri kullanılmak amacıyla örgüt kurulmalıdır⁴¹⁸.

Suç i lemek amacıyla kurulmu olan bir örgüte, örgütün hiyerar isi içinde yer almayan bir ki i tarafından finansman sa lanması, TCK'nun 220/7. maddesi çerçevesinde örgüte yardım suçunu olu turur. Fakat TMK'nun 8. maddesinde finansman konusuyla ilgili özel bir düzenlemeye yer verilmi tir. Düzenlemeye göre “Her kim tümüyle veya kısmen terör suçlarının i lenmesinde kullanılaca ını bilerek ve isteyerek fon sa lar veya toplarsa, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Fon, kullanılmama olsa dahi, fail aynı ekilde cezalandırılır”. Kanun maddesinde geçen fon sa lamak doktrinde “terör finansmanında kullanılacak fonun temin edilmesine yönelik her türlü faaliyet” olarak tanımlanırken, toplamak, “terör eylemlerinin finansmanında kullanılacak fonun bu maksatla üçüncü ki ilerden temin edilmesi” olarak tanımlanmı tır⁴¹⁹. Buna göre, toplanan fon, yardım örgüte ula masa da toplanmı olması suçun olu umunu sa lamaya yeterli sayılacaktır.

Fon sa lamak suçu, terör örgütlerine mahsus özel bir düzenlemedir. Bu düzenlemenin TCK'nun 220. maddesinde belirtilen örgütler için geçerlili i söz konusu de ildir. Örgüte ula tırılmak üzere toplanan eylemlerin, örgüte ula tırıldı ında yardım suçunu olu turacak nitelikte eylemler olması yeterli de ildir. Kanunun açık ifadesiyle toplanan eylemlerin “fon” niteli inde olması gerekir. Fon kavramı, doktrinde terör finansmanı suçu ba lamında “terör örgütünün yapısını i levini sürdürebilmesi ve bu çerçevede terör eylemleri gerçekleştirilmesini temine yönelik, her türlü

⁴¹⁸ Dursun, a.g.e., s. 90, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.04.2012

⁴¹⁹ Ali C.Yenidünya, Olgun De irmenci, “Mukayeseli Hukukta Ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu”, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Arma anı, C: I, Ankara, Atatürk Ara tırma Merkezi, 2008, s.1288

maliyeti kar ılayan para veya de eri para ile temsil edilebilen aynı veya nakdi de erler” ekinde tanımlanmı tır⁴²⁰.

Terör örgütünün yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlardan fail olarak sorumludurlar. Genel hüküm niteli indeki TCK’nun 220/5. maddesi bunu öngörmektedir. Terör örgütü yöneticilerinin i lenen suçlardan fail olarak sorumlu tutulmaları için i lenen suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenmesi arttır⁴²¹.

Terör örgütü üyeleri örgütün faaliyeti kapsamında di er üyeler veya örgüt yöneticileri tarafından i lenen suçlardan sorumlu de illerdir. Örgüt üyeleri ancak kendilerinin i ledikleri suçlarla, i lenmesine i tirak ettikleri suç ve yardım etmek suretiyle suçun i lenmesine katıldıkları eylemlerinden dolayı sorumlu olurlar.

Suç ilemek için kurulan örgütün i leyece i amaç suçlar TCK’nun 220. maddesinde somut olarak kanunla belirlenmemi tir. Halbuki, terör örgütünün i leyece i eylemler ve özel saiki TMK’nun 1. maddesinde tarif edilmi tir.

TMK’nun 7. maddesindeki suçun yargılanması bakımından yetkili mahkeme kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak bilinen 6352 sayılı kanun de i ikli inden önce “5271 sayılı CMK’nun 250 maddesiyle yetkili ve görevli a ır ceza mahkemeleri”ne ait olmasına ra men, bu kanun de i ikli i ile bu suçların yargılanması artık “birden fazla ilde yetkili ve görevli a ır ceza mahkemeleri” tarafından yapılacaktır. TCK’nun 220. maddesindeki suç ilemek amacıyla örgüt kurma suçunun yargılanması “asliye ceza mahkemeleri” tarafından yapılmaktadır.

2.6.6. Suç İlemek Amacıyla Kurulmuş Örgüte Yardım Etme Fiilinin (5237 Sayılı TCK’nun 220/7 Maddesi), 5237 Sayılı TCK’nun 283. Maddesindeki Suçluyu Kayırma Suçundan Farkı

TCK’nun 283/1. maddesinde, suç ileyen bir ki iye ara tırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkan sa layan kimse kanunda öngörülen yaptırımla cezalandırılır. TCK’nun 283/2. maddesine göre suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle ba lantılı olarak i lenmesi nitelikli hal olarak

⁴²⁰ Dursun, a.g.e., s. 94, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.04.2012

⁴²¹ Dursun, a.g.e., s. 94, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 25.04.2012

sayılmı tır. TCK'nun 283/3 maddesinde bu suçun üstsoy, altsoy, e , karde veya di er suç orta ı tarafından i lenmesi cezasızlık sebebi olarak düzenleme altına alınmı tır.

TCK'nun 220/7. maddesinde düzenlenen örgüte yardım suçu, TCK.'nun 283. maddesinde düzenlenen suçluyu kayırma suçundan ba ımsız ve farklı bir suçtur. TCK'nun 283. maddesinde, herhangi bir suçun i lenmesinden sonra, i lenen o suçun failinin ara tırılmasından; yakalanmasından; tutuklanmasından veya hakkında verilen mahkûmiyetin infazından kurtulması için imkan sunma fiili, suç olarak düzenlenmi tır. TCK'nun 220/7. maddesinde ise, örgüte isteyerek ve bilerek yapılan her türlü yardım örgüte yardım olarak düzenlenmi tır. TCK'nun 283.maddede belirtilen suçu i leyen ki inin bir örgüt mensubu olması, dolayısıyla örgüt kurucusu yöneticisi ya da üyesi olma suçu failinin ara tırılması, yakalanması, tutuklanması veya hükmün infazından kurtulması için imkân sa lanması pekala söz konusu olabilir. Nitekim bu durum 283. maddenin gerekçesinde;“... i lenmi olan bir suçun failine suçun i leni ine herhangi bir ekilde i tirak etmeksizin yardımda bulunulması cezai müeyyide altına alınmı tır. Bununla güdülen amaç, suç i lendikten sonra failin herhangi bir ekilde yardım görmesini engellemektir. Bu suretle ceza adaletinin gerçekleştirilmesi amaçlanmı tır. ... Sanık veya mahkum olan kimsenin saklanmasına yönelik her hareket, bu suçun oluşmasını sa layacaktır. Sanık veya mahkumun belli bir yerde saklanmasının temin edilmesinden ba ka; bu ki i soru turmanın veya infazın engellenmesi amacıyla örne in bir ba ka ülkeye kaçırılması olabilir. Hakkında tutuklama veya mahkumiyet kararı verilen ki inin bir yerden barınmasını temin etme durumunda dahi, bu suçun oluştu unu kabul etmek gerekir. Bu suçun oluşabilmesi için, kayırılan ki inin ara tırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması amacıyla hareket edilmesi gerekir” ekinde ifade edilmi tır.

Örgüte yardım suçunun faili olabilmek için örgüt kurucusu, yöneticisi ya da üyesi olmamak ön art olup, bu ko ul “örgüt içindeki hiyerar ik yapıya dahil olmamak” ifadeleriyle dile getirilmi tır. Suçluyu kayırma suçunun gerçekleştirilmesi için, öncelikli olarak “i lenmi bir suçun” varlığı zorunludur. Bir suçun i lenmi bir suç sayılabilmesi için tamamlanmı ya da tebbüs a masında kaldığı halde hareketlerin kesildi i bir a amada bulunması gerekir.

E er suç veya neticesi hala devam ediyorsa bu sırada TCK'nun 283. maddesindeki eylemleri yaparak suça katılan kişinin durumu ya i tirak hükümlerine göre ya da TCK'nun 39. maddesi kapsamında yardımcı faillik hükümlerine göre hukuki durumu belirlenecektir

Mütemadi bir suç olan örgüt suçunda temadi devam etti i sürece örgüt mensuplarının ara tırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkan tanınması ekinde gerçekleştirilen eylem, örgüte yardım olarak de erlendirilecektir⁴²².

Yargıtay kararında, “sanıklar E.Ç. ve A.S. nin örgüt için suç delili sayılabilecek “8 adet” senet ile “5 adet mermiyi” saklamaktan ibaret eylemi salt bir kereye mahsus olmak üzere ve örgüt ile ciddi bir ili kiye girmeksizin gerçekleştirilen i gerekçesiyle örgüte yardım suçu olarak de il, suç delillerini yok etme, gizleme veya de i tirme (TCK m. 281) suçu olarak de erlendirilmi tir”⁴²³. Bir ba ka Yargıtay kararında da, “bir suç örgütüne ba lı suç i leyen mensupların “çe itli zamanlarda” i ledi i suçların örtbas edilmesi, kanıtların karartılması veya serbest bırakılması yönünde ciddi çaba sarf eden emniyet görevlisi S.E., F.N.Ö. ve L.O. hakkında örgüte yardım suçunun meydana geldi i”⁴²⁴ belirtilmi tir.

2.6.7. Suç İ lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun, Soykırım Suçu Ve İnsanlı a Kar ı Suç İ lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçundan Farkı

TCK'nun 78/1 maddesinde örgüt kurma suçu “yukarıdaki maddelerdeki yazılı suçları–TCK'nun 76 (soykırım suçu) ve TCK'nun 77 (insanlı a kar ı suçlar) maddelerdeki suçları- i lemek maksadıyla örgüt kuran veya yöneten ki i on yıldan on be yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu örgütlere üye olanlara be yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir” ekinde düzenlenmi tir.

⁴²² Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 133, 134

⁴²³ Bkz. Y. 8.CD, T. 20.2.2002, E. 2001/13830, K. 2002//2071, **Veysel Gülta** , *Suç İ lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pi manlık*, Ankara, Bilge Yayınevi, 2008, s. 147

⁴²⁴ **Canak**, a.g.e., s. 329

TCK'nun 220. maddenin genel-tali bir hüküm olması dolayısıyla TCK'nun 78. maddesinde düzenleme bulunmayan ve tereddüt olu turan durumlarda TCK'nun 220. maddesi uygulanır.

TCK'nun 78. maddesinde düzenlenen suç ile 220. maddesinde düzenlenen suç arasında örgütün kurulma saikleri dı nda bir fark söz konusu de ildir. TCK'nun 78. maddesinde düzenlenmeyen konular hakkında genel hüküm niteli indeki TCK'nun 220. maddesi uygulanacaktır. Dolayısıyla bu örgütün olu umunda da asgari üç ki i aranmalı, bu örgüte yardım yapan ya da bu örgüt adına suç i leyen ki i örgüt üyesi olarak cezalandırılmalıdır. 78. maddede düzenlenen örgütün propagandasının yapılması cezası (TCK'nun 220/8. maddesi gere ince) bir yıldan üç yıla kadar hapis olan bir suç olarak algılanmalıdır. Soykırım veya insanlı a kar ı suçları i lemek amacıyla kurulan örgütün faaliyeti çerçevesinde suç i lenmesi halinde TCK'nun 220/4. maddesinde ve 78. maddenin gerekçesinde de ifade edildi i gibi faillere hem örgüt kurmak veya yönetmek veya üye olmak hem de amaç suçlardan dolayı ayrı ayrı ceza verilmelidir. Soykırım veya insanlı a kar ı suçları i lemek amacıyla kurulan örgütün faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlardan dolayı örgüt yöneticileri de ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdır. Örgütün silahlı olması halinde örgüt kurucuları, yöneticileri ve üyelerine verilecek ceza dörtte birden yarısına kadar artırılmalıdır. Bütün bu anlatılanlar TCK'nun 220. maddesinin di er örgüt suçları yönünden genel-tali bir düzenleme olmasının sonucudur.

TCK'nun 78. maddesinde örgütün faaliyeti kapsamında i lenecek amaç/hedef suçlar gösterilmesine ra men, TCK'nun 220. maddesinde amaç/ hedef suçlar somutla tırılmamı tır. TCK'nun 220. maddesindeki örgütün ceza kanunları kapsamında suç sayılan eylemleri i lemek için kurulması ekinde genel bir tabir kanunda ve uygulamada kullanılmı tır. Oysa ki, TCK'nun 78. maddesindeki örgüt TCK'nun 76. maddesindeki “soykırım suçu” ve 77. maddesindeki “insanlı a kar ı suçları” i lemek amacıyla kurulmaktadır.

TCK'nun 78. Maddesindeki örgüt suçunun yargılanmasının yapılması görevi “a ır ceza mahkemesine” aittir. Halbuki, TCK'nun 220. Maddesindeki suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun yargılanmasını yapma görevi “asliye ceza mahkemesine” aittir.

2.6.8. 5237 Sayılı TCK'nun 220. Maddesi ile 765 Sayılı TCK'nun 313. Maddesinin Karşılaştırılması

1. 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinin kenar başlıklı "Cürüm İlemek İçin Te Ekkül Meydana Getirenler" ekinde iken, 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesinin kenar başlıklı "Suç İlemek Amacıyla Örgüt Kurma" ekinde iken, Buna göre, "cürüm" yerine "suç", "te ekkül" yerine "örgüt", "meydana getirme" yerine "kurma" kavramları kullanılarak günümüz Türkçesine uyarlanmıştır⁴²⁵.

2. 765 sayılı TCK'nun 313. maddesi, her ne surette olursa olsun cürüm ilemek için te ekkül meydana getirenleri cezalandırır. 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesi ise, sadece kanunun suç saydığı fiilleri ilemek amacıyla örgüt kuranları cezalandırmaktadır.

3. 765 sayılı TCK'nun 313. maddesi bakımından ise, "her ne suretle olursa olsun cürüm ilemek için te ekkül oluşturmamak" suçun oluşması için yeterli iken, TCK'nun 220. maddesindeki suçun oluşabilmesi için, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları ilemeye elverişli olmalıdır.

4. 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinde cürüm ilemek için te ekkülü oluşturanları ve bu te ekküllere üye olanları aynı maddede göstererek aynı ceza ile, yani bir yıldan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırmaktaydı. Te ekkülü yönetenleri de üçüncü fıkrada de erlendirerek iddet sebebi sayarak hükmedilecek cezanın ise üçte birden yarısına kadar artırılmasına yer vermiştir. 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesinde suç örgütünü kuran veya yönetenler ile örgüte üye olanlar ayrı ayrı fıkralarda yer almakla beraber kuran veya yönetenlere iki yıldan altı yıla kadar hapis, üye olanlara bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verileceği öngörülmüştür.

5. 765 sayılı TCK'nunda örgütünü yönetenler, (m. 313/4) kuranlara (m. 313/1) oranla daha ağır ceza ile cezalandırılmıştır. 5237 sayılı TCK'nda örgüt kuran veya yönetenler 220. maddenin 1. fıkrasında ekinde cezalandırılmıştır.

⁴²⁵ Canak, a.g.e., s. 115

6. 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesinin 5. fıkrasında yer alan, örgüt yöneticilerinin örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulacağı yolundaki hüküm 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinde yer almamaktadır.

7. TCK'nun 220. maddesinin 6. fıkrasında yer alan örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişilerin, ayrıca örgüte üye olmak suçundan cezalandırılacağına ilişkin hüküm de, 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinde bulunmamaktadır.

8. 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinde yer alan hürriyeti bağlayıcı cezalar “ağır hapis” cezası iken, 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesinde yer alan hürriyeti bağlayıcı cezalar ise “hapis” cezasıdır. Zira, 5237 sayılı TCK ile “ağır hapis” ve “hafif hapis” cezaları arasındaki ayırım kaldırılmıştır.

9. 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinde tekkülün halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak veya siyasi veya sosyal bir görüşten kaynaklanan amaçla veya ammenin selameti aleyhine cürümlerle kasten adam öldürmek veya yama ve yol kesmek ve adam kaldırmak cürümlerini işlemeyi saymıştır. Dolayısıyla amaç suçlar tahdidi olarak sayılmak suretiyle örgütün amaç suçunu sınırlamıştır. Bu suçlarla örgüt oluşumunu sınırlı tutmak, gelişen teknoloji ve toplum yapısı karşısında suç örgütleriyle mücadele etmek zorunda kalan adli birimlerin elini kolunu bağlamaktaydı. 5237 sayılı TCK'nun 220 maddesinde bu sınırlama yöntemi benimsenmemiştir ve örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı, araç ve gereç bakımından kanunda suç olarak düzenlenen amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde örgüt suçunun oluşumu için yeterli sayılmıştır⁴²⁶.

10. 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinde tekkülün üye sayısı belirlenirken “iki veya daha fazla” kimseden oluşması kabul edilmiştir. 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesinde örgütün varlığı için üye sayısının “en az üç kişiyi” olması gerekir.

11. 765 sayılı Kanununun 313. maddesine göre, tekkül mensuplarının dağlarda ve kırlarda veya genel yollarda veya meskun yerlerde içlerinden iki veya daha fazlası silahlı olarak dolaşır veya bulduğu yerlerinde veya emin bir yerde silah

⁴²⁶ Canak, a.g.e., s. 115

saklarsa; 1. fıkradaki halde bir yıldan üç yıla, ikinci fıkradaki halde iki yıldan dört yıla kadar a ır hapis cezası verilir. Burada, te ekkül mensubunun birisinin silahla dola ması cezanın artırılması için yeterli görülmemektedir. 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesinin 3. fıkrasında örgütün silahlı olması, suçun nitelikli hali olarak öngörölmü ve verilecek cezanın dörtte birden yarıya kadar artırılaca ı belirtilmi tir. Burada örgüt üyelerinin da larda ve kırlarda veya genel yollarda veya meskun yerlerde içlerinden iki veya daha fazlası silahlı olarak dola masını veya bulu ma yerlerinde veya emin bir yerde silah saklamasını art ko mamakta, örgütün yeterli silaha sahip olmasını yeterli görmektedir⁴²⁷.

12. 765 sayılı TCK'nun 313. maddesinde te ekkül üyeleri i ledikleri amaç suçlarda alacakları cezaların toplamı en az a ır cezayı gerektiren fiilin cezasının azami haddini geçemez. 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesinde ise bu durumda verilecek ceza için bir üst sınır öngörölmemi , örgüt üyelerinin amaç suç i lemeleri halinde ayrıca bu suçlardan ceza alacakları vurgulanmı tir.

13. 765 sayılı Kanununun 314. maddesindeki “barınacak yer göstermek veya erzak yahut silah ve cephane tedarik etmek” halleri 5237 sayılı Kanuna alınmamı tir. Bu tür fiiller di er unsurları mevcut olmak kaydıyla yeni TCK'nun 220/7. maddesi çerçevesinde de erlendirilmelidir. Bu yeni düzenlemeye göre, örgütün hiyerar ik yapısına dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki i örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Ancak, TCK'nun 220/7. maddesinde, 314. maddenin kar ılı ı yoktur, yani nitelikli hollere yer verilmemi tir.

14. 5237 sayılı TCK'nun 220. maddesinin 8. fıkrasında, “örgütün veya amacının propagandasının yapılması suçu” düzenlenmi tir. Propagandanın basın ve yayın yolu ile i lenmesi nitelikli hal olarak kabul edilmi tir. Ancak bu suç tipi 765 sayılı TCK'nun herhangi bir maddesinde yer almamı tir.

15. 5237 sayılı TCK'nun 221. maddesinde suç i lemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu amaçla kurulmu örgüte üye olmak suçları ile ilgili olarak düzenlenen “etkin pi manlık” hükümleri düzenlenmi tir. Ancak, 765 sayılı TCK'nun ilgili suça ili kin “etkin pi manlık” hükümlerine yer verilmemi tir.

⁴²⁷ Canak, a.g.e., 116

2.6.9. Genel Suç Ortaklığıyla Suç İhlal Amacıyla Örgüt Kurma Suçu Arasındaki Farklılıklar

Suç ihlal amacıyla örgüt kurma suçu, bazı yönleriyle suç iştirake benzese de, aralarında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkları kısaca de inecek olursak:

1. Suça iştirake, eylemler arasındaki anlaşılabilirlik konusunu konu alan suç veya suçlar, önceden somut olarak açıkça belirlenmiştir. İhlal edilmesi kararlaştırılan suçlar iştirakten sonra anlaşılabilirlik tükenir. Oysa suç ihlal amacıyla örgüt kurma suçunda önceden belirlenmiş suç programı çerçevesinde ihlalleri ihtimal dahilinde olan suçlar iştirakten sonra da, örgütsel bağ devam eder ve bu durum kamu düzeni ve barış açısından tehlike oluşturmaya devam eder. Zira, suç ihlal amacıyla örgütlenmede devamlılık/süreklilik zorunlu bir unsurdur.

2. İştirakte, belirli bir suçun ihlal edilmesine yönelik olarak iradelerin birleşmesi halinde, ihlal edilmesi istenen suçun icra hareketlerine bağlanmadıkça iştirak kuralları uygulanmaz. Çünkü, ceza hukukunun temel prensiplerinden olan suçun hazırlık hareketleri cezalandırılmaz. Oysa suç ihlal amacıyla örgütün meydana gelmesi için, herhangi bir icra hareketlerine bağlanmaması gerekir, iradelerin birleşmesiyle suç oluşur. Bu durum, hazırlık hareketlerinin cezalandırılmayacağı kuralının bir istisnasıdır. Amaçlanan suçların ihlal edilmesi ya da icra hareketlerine bağlanması tartışmalıdır.

3. İştirakte, suçta katılan faillerin kendi aralarında altlık-üstlük gibi görevlerde olsa hiyerarşik bir yapılanma yoktur. Failler öncesinden bir anlaşılabilirlik yapar ve bu anlaşılabilirlik çerçevesinde suç iştirak üzerine düzenli eylemleri yaparlar. Suç ortaklığını kuran, yöneten, üye olan, hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, suç ortaklığına bilerek ve isteyerek yardım etme, suç ortaklığının propagandasını yapma gibi eylemler ve kavramlar yoktur. Oysa suç ihlal amacıyla kurulan örgütün yapısının, soyut bir birleşmeden ziyade, bünyesinde görevli veya katılımcı hiyerarşik bir yapılanma ile mensupları arasında dayanışmanın olduğu bir oluşumdur. Suç ihlal amacıyla örgütünü kuran, yöneten, üye olan, hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, suç ortaklığına bilerek ve isteyerek yardım etme, suç ortaklığının propagandasını yapma

gibi eylemler ve kavramlar TCK'nun 220. maddesinde her biri ba ımsız eylem olarak düzenlenmi ve yaptırma ba lanmı tır.

4. tirakte, suç ortaklarının hangi nesneye veya kime kar ı suç i leyebileceklerini kendi aralarında belirlemeleri gerekir. Buna kar ılık suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda, örgüt mensuplarınca i lenecek suçların tür, konu veya ma dur bakımından önceden belirlenmesi/tayin edilmesi zorunlu de ildir⁴²⁸.

5. tirakte, ki ki i bile aralarında anla arak bir suç ortaklı ı olu turup belirledikleri suçu i leyebilirler. Yani, i tirak açısından iki ki inin olması yeterlidir. Oysa suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda en az üç ki inin bir araya gelerek bir olu um olu turmaları gerekmektedir.

6. tirakte, suç ortaklı ının araç ve gereç bakımından i lenmek istenen suça elveri li olup olmaması zorunlu bir unsur olarak kanun maddesinde aranmamı tır. Ancak TCK'nun 220/1. maddesinde araç ve gereçlerin örgütün faaliyetleri çerçevesinde i lemeyi amaçladıkları suçlar bakımından elveri li olmalıdır.

7. Basit suç ortaklı ı ile suç i lemek için örgüt kurma durumu arasındaki bir önemli fark da suçun manevi unsurunda ortaya çıkar. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda, örgüte katılan üyelenin belli bir suç programına katıldı ını bilmesi yeterlidir. Örgüte katılan üyenin her bir suçun i lenece ini önceden bilip somutla tırmasına gerek yoktur. Girdi i örgütün faaliyetleri çerçevesinde belirsiz sayıda suçların i lenece ini bilmesi ve bunlara katkı sa lama iradesi olmalıdır. Örgüt üyesinin örgüte katılırken açıkça somutla tırılmı suçları ile i lemek iradesi ile katılmaması gerekir. E er toplulu a katılma sırasındaki iradi birle me belirli suçların i lenmesi gibi bir çerçeveye sınırlandırılmı sa suç i lemek için örgüt kurma suçunun varlı ından söz edilemez⁴²⁹. Halbuki genel i tirakte i lenmesi planlanan suç önceden somutla tırılmı ve o çerçevede failerin katkıları hesaplanmı tır.

Yargıtay'a göre, suçu adi i tirakten ayıran temadi (devamlılık), taaddüt (birden fazla olmak), istimrar (süreklilik), planlı ortaklık ve eylemli payla ma unsurları ek olarak i lenen suç ve suçların örgütün gere inden olması icap eder.

⁴²⁸ **Ayhan Önder**, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, (Özel Hükümler) stanbul, Beta Basım Yayın, 1991, s. 429

⁴²⁹ **Canak**, a.g.e., s. 83

Belirli bir suç için birkaç kişinin bir araya gelmesi genelde ne ayrı bir suç olur, ne de iddet sebebi olur. Bir çok kimseler u ya da bu suçu de il de, bir çok suçları i lemek için te kilatlanırsa o zaman ba ımsız olan suç meydana gelir⁴³⁰.

8. Genel olarak uygulama da üç veya daha çok kişinin yasanın suç saydığı fiilleri i lemesi adi suç ortaklığı kabul edilmektedir. Hakimler, Yargıtay'ın TCK'nun 220. maddesi kapsamında suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun unsurlarını ve artlarını çok sert ekilde aramaktadır. Bu nedenle yüzde yüz suç i lemek amacıyla örgüt kuruldu unu belgelerle, sanık ikrarlarıyla, telefon dinleme tapeleriyle, objektif tanıkların anlatımlarıyla vb. delillerle do rulamadıkça ve bu deliller arasındaki en ufak bir çeli kiyi dahi gidermedikçe suç i lemek amacıyla örgüt kurmadan “her türlü üpheden uzak kesin ve inandırıcı delil elde edilemedi inden” beraat kararı verilmektedir. Bu kapsamda sanı a 5271 sayılı CMK'nun 226. maddesi yollamasıyla TCK'nun 37. maddesinden ek savunma verilerek, adi i tirakten hüküm kurulmaktadır.

⁴³⁰ Bkz. Y. 8. CD, T. 03.09.1986, E. 1986/2763, K. 1986/4070, **Haydar Erol**, *çtihatlı Türk Ceza Kanunu*, Ankara, Adalet Yayınları, 2000, s. 696

BÖLÜM III

3. SUÇ LEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN ÖZEL GÖRÜNÜ B Ç MLER

3.1. TE EBBÜS

Te ebbüs, i lenmesine karar verilen bir suçun, elveri li hareketlerle do rudan do ruya icrasına ba lanmasına kar ın, elde olmayan nedenlerle tamamlanamaması halidir. Te ebbüse ili kin hükümler ceza sorumlulu unu daraltıcı de il geni letici niteliktedir.

TCK'nun 220. maddesinde düzenleme altına alınan suçun te ebbüse müsait olup olmadığı ö retide tartı malı bir husustur. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun farklı bir niteli e sahiptir. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu bir tehlike suçu olup, suçun tamamlanmasıyla birlikte bir zarar ortaya çıkmamakta, zarar tehlikesi meydana gelmektedir⁴³¹. Örgütün amaçlarını gerçekle tirebilmesi, bir takım suçları i leyebilmesi açısından hazırlık hareketleri olarak de erlendirilmekte, fakat arz etti i tehlike ve toplumda sebep olabilece i endi e ve kaygı nedeniyle ba ımsız bir suç tipi olarak cezalandırılmaktadır. Yani bu suç, somut tehlike suçu olup, ceza hukukunda genel ilkeye bir istisna getirmek suretiyle toplum yararına hazırlık hareketlerinin cezalandırılması öngörölmü tür.

Doktrinde bir görü e göre, örgütlenme suçları hazırlık hareketleri mahiyetinde oldu undan bu suça te ebbüsü mümkün de ildir. Ceza sorumlulu u, hazırlık hareketlerini toplum yararına cezalandırmakla zaten öne alınmı tır. Bu suçlara te ebbüsün mümkün görölmesiyle birlikte öne alınan ceza sorumlulu u, biraz daha öne alınmak suretiyle sorumluluk alanının iyice geni letilmesi söz konusu

⁴³¹ **Kavlak**, a.g.e., s. 390

olacaktır⁴³². En az üç ki i birden fazla suçu ilemek amacıyla örgütlü bir yapıyı oluşturmaya yönelik üpheye yer vermeyecek hareketleri yaptı nda; ya yapılan hareketler belirtilen nitelikte organize yapıyı gerçekle tirmeye uygundur, bu durumda örgüt meydana gelmi dolayısıyla suç tamamlanmıştır, ya da yapılan hareketler organize yapıyı gerçekle tirmeye uygun değildir, bu halde teebbüs dahi söz konusu olmayacaktır⁴³³.

Suç ilemek amacıyla örgüt kurma suçunun çok failli suç olması nedeniyle teebbüsü mümkün görmeyen doktrinde birçok görüş vardır. Genel suç ortaklığı olan i tirakete teebbüs mümkün değildir ve bu nedenle çok failli suçlarda da i tirakten söz edilemez⁴³⁴. Teebbüs kurumunun örgütlü suçlarla bağlantısının ikinci aşamayı çok faillilik oluşturmaktadır. Çok failli suçlarda faillerin tümünün icra hareketlerini yapmaları durumunda teebbüsün söz konusu olup olmayacağı tartışılabilir gibi, faillerin bir kısmının icra hareketi olarak algılanabilecek bazı fiilleri gerçekle tirdi i, diğer bir kısmının icra hareketi olarak değerlendirilebilecek hiçbir fiili gerçekle tirmedikleri durumlarda da teebbüsün söz konusu olup olmayacağı tartışılabilir. Çok failli suçlarda faillerin bir kısmının icra hareketi olarak algılanabilecek bazı fiilleri gerçekle tirdi i, diğer bir kısmının icra hareketi olarak değerlendirilebilecek hiçbir fiil gerçekle tirmedikleri durumlarda teebbüsü mümkün gören görüş çok failli i muhtemel i tirakin bir istisnası olarak gören görüş tür. Alman Hukukunda savunulan ve Welzel'in cümleleriyle anlatılan bu görüşe göre "çok failli suçlarda da tek failli suçlarda olduğu gibi eriklerden (partecipi) sadece birisi fail (autore) olabilir. Fakat çok failli suçlarda, muhtemel i tirakinden farklı olarak, kanuni tip tüm aktif sùjelerin hareketlerini belirlemiştir". Söz konusu bu görüş, kanuni tipte yazılı oldukları halde yalnızca bir ki iyi fail olarak kabul etmenin mümkün olmadığı, sayılan kişilerden hangisinin fail olduğu unu belirleme konusunda tutarlı ve doyurucu bir ölçüt geli tirmenin çok zor hatta imkansız olduğu karış görüşü tarafından eleştirilmiştir⁴³⁵. Çok failli suçlarda faillerden kimisi için suçun tamamlanmış hali, bazısı için ise suça teebbüs aşamasının söz konusu olup olmayacağı, sorunun özünü oluşturmaktadır. Çok failli suçlarda "suçun tekli i" söz konusu olduğu için ya bütün failler açısından suç tamamlanmıştır ya da faillerin

⁴³² Evik, a.g.e., s. 297

⁴³³ Evik, *Cürüm*, s. 391

⁴³⁴ Evik, a.g.e., s. 297

⁴³⁵ Sancar, a.g.e., s. 50'den akt. Dursun, a.g.e., 294, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.07.2012

tümü bakımından te ebbüs a aması söz konusudur. Çok failli suçlarda, çok failli inin bir gere i olarak, tüm faillerin kendisine dü en icra hareketini yapması gerekmektedir. Bu durumda faillerden birisi kanuni tipte tanımlanan ve kendisinin yapması gereken icra hareketini tamamladı ı ancak di er fail icra hareketlerini henüz tamamlamadı ı ya da hiç ba lamadı ı bir durumda suçun birisi bakımından tamamlanmı , di eri için te ebbüs a amasında kalmı sayılması mümkün de ildir. Zira di er faillerin kendisine dü en icra hareketini yapmaya ba lamadı ı durumlarda çok faillik durumu gerçekte medi i bir durum söz konusu demektir. Zaten bu sonuca te ebbüsün uygulanabilme artlarından birisinin de icra hareketlerine elveri li hareketlerle ba lama zorunlulu undan varmak mümkündür. Suçun tekli i, çok failli suçlulu un do asını olu turdu u için, tüm faillerin icra hareketlerinin elveri li olması aranacaktır. Dolayısıyla çok failli bir suçta bazı faillerin elveri li hareketleri yapması di er bazılarının yapmaması durumunda, elveri li icra hareketlerinin yapılmı sayılmasına imkân yoktur. Faillerden birisinin hareketinin eksik kalması durumunda di er hareketlerin hukuki bir varlık kazanması mümkün de ildir. Zira kanuni tipin kurucu unsuru, üç ki inin de katılımını zorunlu kılmaktadır. Kanunun belli bir suçun gerçekte ebilmesi için minimum bir sayıyı aradı ı suçlarda te ebbüsten söz edilebilmesi için, fail sayısı kanunun belirledi i kadar olmalı fakat hareket tamamlanamamı veya netice gerçekte ememi olmalıdır. Kanunun aradı ından daha az sayıdaki ki inin hareketi, te ebbüsü gerçekte tirmeye yetmeyecektir. Normun aradı ı sayıdan daha az sayıda ki inin faaliyette bulunması normu ihlale elveri li sayılamaz⁴³⁶. Konuyu 1918 sayılı mülga Kaçakçılık Kanunu ba lamında de erlendiren bir görü e göre, te ekkül kurmak için sadece teklifte bulunmak veya mevcut bir te ekkülün idarecisi olmayı di er katılanlara teklif etmek eylemleri, örgüt kurmaya veya örgüt idare etmeye te ebbüs olarak de erlendirilemeyecektir⁴³⁷.

Te ebbüse mümkün olmadı ını savunan di er bir görü te, TCK'nun 220. Maddesindeki suç neticesiz bir suçtur. Bundan ötürü, üç veya daha fazla ki inin, bir araya gelerek, i lenmesini amaçladıkları suç veya suçların i lenmesine yetecek bir örgünlük kazandıklarında, örgüt kurma veya yönetme suçu olu mu olur. Böyle olunca, üç ki inin sadece bir araya gelmesi, hazırlık hareketi olmakta, dolayısıyla

⁴³⁶ **Sancar**, a.g.e., s. 240'dan akt. **Dursun**, a.g.e., 295, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.07.2012

⁴³⁷ **Erman**, a.g.e., s. 90'dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 295, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.07.2012

cezalandırılmamaktadır. Suç, maddi unsuru bakımından kesintisiz bir suçtur. Kesintisiz suçlara te ebbüs mümkün olmaz⁴³⁸.

Üç ki ilik örgüt kurucularının örgüt kurmaya ili kin müzakereler sürerken bunun bir ekilde tamamlanamaması durumunda, üç ki inin bir araya gelmesi ve iradelerinin amaç suçları i lemek için birle meleri hususunda çaba göstermeleri, suç tamamlanmadı ı için hazırlık hareketi olarak de erlendirilir⁴³⁹. Anglo sakson hukukunda da suç anla masının gerçekleşebilmesi için yapılan görü me ve tartışmaların suç te kil etmeyece i dile getirilmi ve anla manın sa lanmı /tamamlanmı olması esas alınmı tır⁴⁴⁰.

Örgüt kurma suçunun olu abilmesi için gerekli unsurlar tek tek sayılmı tır. Bunlar; organize yapı, süreklilik, en az üç ki inin bulunması, olu turulan örgütün amaç suçu i lemek için elveri li olması, örgütün amacının kanunda suç sayılan fiilleri i lemek olması gerekmektedir. Asgari üç ki inin iradelerini örgüt olu turma iradelerini ortaya koymaları ve anla maları ile suç tamamlanmaz aynı zamanda amaç edindikleri suçları i lemeye de araç, gereç, donanım, lojistik olarak da elveri li olan bir yapılanma olu turmaları gerekmektedir. Asgari üç ki inin iradelerinin birle mesinden sonraki örgütün somut tehlike arz eden a amaya gelinceye kadarki fiilleri hazırlık hareketi olarak de erlendirilmektedir⁴⁴¹.

Suç i lemek için örgüt kurmak, örgütü yönetmek ve örgüte üye olmak biçiminde tanımlanan suçlar neticesi hareketle biti ik (sırf hareket) suç niteli inde olduklarından nitelikleri gere i te ebbüse müsait de ildir. Yargıtay da vermi oldu u bir kararda, "...silahlı çeteye üye olma suçu bir zarar tehlikesi suçu olup a ır zarar tehlikesi yaratacak nitelikteki hazırlık hareketlerinin varlı ını gerektirir. Oysa sanı ın her an vazgeçebilece i kırsal alana katılmak için Tokat'a gitmek dı nda, a ır zarar tehlikesi yaratabilecek hazırlık hareketlerinin bulundu u belirlenmemi tir". demek

⁴³⁸ **Hafizo ulları**, a.g.m., <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/orgutlusucluluk.doc>, 23.10.2012

⁴³⁹ **Erman, Çetin**, a.g.e., s. 322; a.g. için Bkz. **Soyaslan**, a.g.e., s. 446

⁴⁴⁰ **David Farrier, Egger Sandra, Luke McNamara**, Criminal Laws: Materials and Commentary on Criminal Law and Process in New South Wales, s. 1284-1286'dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 297, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.09.2012

⁴⁴¹ **Hafizo ulları, Kur un**, a.g.e., s. 32; a.g. için Bkz. **Mehmet Ta tan**, "Silahlı Örgüt Kurmak Yönetmek ve Silahlı Örgüte üye Olmak Suçu", **Terazi Aylık Hukuk Dergisi**, S. 20 Nisan, 2008, s. 113

suretiyle örgüte girmek için yola çıkma eylemleri her an vazgeçmenin mümkün olduğu gerekçesiyle hazırlık hareketi olarak değerlendirilmiştir⁴⁴².

Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgüte TCK'nun 220/7. Maddesi gereği örgüt hiyerarşisine dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım suçu teşebbüsüne uygun bir suçtur⁴⁴³. Zira yardım suçunun örgüte gönderilen şeylerin örgüte ulaşması anında tamamlanma durumları söz konusu olabilir. Örneğin örgüte yardımın nakdi yardımın örgüte ulaşması şeklinde gerçekleşmesi söz konusu olabilir. Söz konusu parasal yardımın örgüte ulaştırılmak üzere gönderildiği fakat örgüte ulaşmadığı bir durumda (kargo vasıtasıyla gönderilen yardımın alıcıya ulaşmadan polis tarafından el konulması örneğinde olduğu gibi) örgüte yardım suçunun pekala teşebbüs aşamasında kaldığı söylenebilecektir. Konumuzla ilgili Yargıtay bir kararında, "sanık M.A.T.'in silahlı çetenin propagandasını içeren bildirileri dağıtmak amacıyla alıp üzerinde bulundurmamak eylemi henüz icra hareketleri bitmesinden önce ortaya çıkarıldığı için silahlı çeteye yardım suçu tamamlanamamıştır kalkışma aşamasında kalmanın cezası verilmiştir"⁴⁴⁴ demektedir.

TCK'nun 6. ve 7. fıkralarına göre örgüte yardım etmek ve örgüt adına suç işlemek örgüt üyesi olmaya göre sorumluluğu gerektirir. Örgüt adına işlenen suçların teşebbüs aşamasında kaldığı durumlarda örgüt üyesi olmak suçunun da teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmelidir. Sonuç itibarıyla bunu söyleyebilir ki, örgüt adına suç işlemek suretinde gerçekleştiren örgüte üye olmak suçuna teşebbüs mümkündür⁴⁴⁵. Aynı şekilde TCK'nun 220/8. maddesinde düzenlenen örgütün veya amacının propagandasını yapma suçuna teşebbüs mümkündür⁴⁴⁶.

Kısacası, henüz örgüt amaç edindiği bir suç işlememi olsa bile, salt örgütün kurulmuş olması şeklindeki hazırlık hareketi suçun oluşumu için yeterli sayılmıtır. Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, örgüt yönetmek ve örgüte üye olmak fiilleri, neticesi de içinde barındırdığından, yani neticesi hareketle biten suç niteliğinde olduğundan, yapıları gereği teşebbüsüne müsait değildir. Ancak, TCK'nun 6, 7 ve 8. fıkralarında belirtilen eylemlere teşebbüs mümkündür.

⁴⁴² Bkz. YCGK, T. 26.10.1999, E. 1999/253, K. 1999/244 (Gülta, a.g.e., s. 93)

⁴⁴³ Parlar, Yıldırım, a.g.e., s. 477, 478

⁴⁴⁴ YCGKK, T. 18.3.2003, E. 2002/9-320, K. 2003/40 (Erol, a.g.e., 1095)

⁴⁴⁵ Arslan, Azizoğlu, a.g.e., s. 907

⁴⁴⁶ Ali Parlar, Muzaffer Hatipoğlu, *Asliye Ceza Davaları*, Ankara, Adalet Yayınevi, 2007, s. 749

3.2. TIRAK

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu çok failli bir yakınsama suçudur⁴⁴⁷. Kanun koyucu suçun olu masını en az üç ki inin varlı na ba lamı tır. Çok failli suçlarda kanuni tanımında belirtti i fiilin olu ması için zorunlu olan ki iler suçun faili olarak de erlendirilmekte, ve bu ki iler açısından i tirak (azmettiren veya yardım eden) hükümleri söz konusu olmamaktadır. Ancak bu ki iler dı nda kalan kimseler için i tirak mümkün olabilir⁴⁴⁸. Dolayısıyla örgüt kurma suçuna i tirak örgüt kurma suçunu olu turmaya yetecek üç ki i dı nda kalan ki iler bakımından söz konusu olabilir⁴⁴⁹.

TCK'nun 220. maddesinin 6. ve 7. fıkrasında örgüte yardım ve örgüt adına suç i lemek fiilleri suç olarak düzenlenmi tir. Böylece mahiyeti itibariyle i tirak sayılacak “örgüte dı arıdan yapılan katkılar”, “örgüte yardım” ve “örgüt adına suç i leme” adı altında birer suç haline getirilmi tir. Örgüt içindeki hiyerar ik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek fiili, örgüte dı arıdan yapılacak katkılar ve örgüt adına suç i leme örgüt üyesi olarak cezalandırıldı ından dolayı kanun bu suçta i tiraki mümkün görmü ancak fiili, i tirak kurallarına göre de il bu suçta özgü bir biçimde cezalandırımı tır. te bu nedenle TCK'nun 220. maddesine i tirak, kural olarak mümkün de ildir⁴⁵⁰.

TCK'nun 220. maddesinde i lenen suçlar özel kastla i lenebilen suçlardır. Bu nedenle i tiraki mümkün suçlara i tirak eden kimselerin de özel kastla hareket etmesi gerekecektir. Örgüt suçlarına i tirak eden kimsede de örgüte katkı sa lama saikli bir özel kastın bulunması arttır⁴⁵¹.

⁴⁴⁷ Yakınsama suçları, Zorunlu olarak birlikte hareket etmekte olan faillerin aynı do rultuda aynı gayenin gerçekleştirilmesi amacıyla hareket ettikleri suçlardır. Örne in, 5237 Sayılı Yasa'nın 220.maddesinde suç i lemek amacıyla örgüt kurma budara en az üç ki ilik sayı aranmaktadır. Yine, TCK m.304 (tutuklu ve hükümlülerin ayaklanması suçu), m.313 (cürüm işlemek için tesekkül oluşturma suçu), m.168 (silahlı çete kurma suçu), m. 403 b.10/11 (tesekkül halinde uyusturucu ticareti yapma suçu) ve m.236 (memurların toplu olarak görevi terk etmesi suçu); YTCK m. 296 (tutuklu ve hükümlülerin ayaklanması suçu) yakınsama suçlarına örnek olarak verilebilir.(Bkz.Murat Volkan **Dülger**, “Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Suç Ortaklığı (Suça tirak)”, s. 5, www.dulger.av.tr/assets/pdf/ytckdasucortakligi.pdf, 11.03.2003

⁴⁴⁸ **Arslan, Aziza ao lu**, a.g.e., s. 907

⁴⁴⁹ **Dursun**, a.g.e., s. 303, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 07.10.2012

⁴⁵⁰ **Hafızo ullanı, Kur un**, a.g.e., s. 40

⁴⁵¹ **Dursun**, a.g.e., s. 303, 304, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

Bir suçun icra hareketleri tamamlandıktan sonra artık o suçta i tirak mümkün de ildir. Bundan ötürü, bir suçta icra hareketleri ya da en azından hazırlık hareketleri a amasında sunulan katkılar suçta i tiraki meydana getirecektir⁴⁵². İmdi TCK'nun 220. maddesi kapsamında sayılan suçlara i tirakin mümkün olup olmamasına yakından bakalım.

TCK'nun 220/1. maddesinde yer alan örgüt kurma suçuna i tirakten bahsedebilmek için öncelikle en az üç ki inin suç i lemek amacıyla örgüt kurma konusunda iradelerinin birle mesinden ve amaç edindikleri suçları i leyebilmek için gerekli araç, gereç, doküman ve program olarak elveri li hale gelmesinden önce i tirak eylemlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Örgüt kurulması öncesinde yapılan eylemler suç örgütünü kurmaya i tiraki olu tururken, aynı eylemlerin örgüt kurulması sonrasında yapılması durumunda TCK'nun 220/7. maddesinde düzenlenen örgüte yardım suçunu olu turur⁴⁵³.

Örgüt kurma suçuna azmettirme ve yardım etme ekindeki eylemlerin örgüt kurulması öncesinde gerçekleştirilmesi durumunda örgüt kurma suçuna i tirak söz konusu olacaktır⁴⁵⁴.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna i tirakten söz edebilmek için suçun i leni ine maddi ya da manevi nitelikte nedensellik de eri ta ıyan katkılarının sa lanmı olması gerekir⁴⁵⁵. Yani örgütün kurulması öncesinde sunulan katkının, örgütün kurulu unda nedensel de eri olan bir katkı olu turması gerekir. Örne in örgüt kurmayı dü ünen bir ki iye örgütün kurulu u için gerekli bilgiler ile hareket ve suç programını içeren planları kargo vasıtasıyla gönderen bir ki i, kargo aracının yolda yanması sonucu gönderdi i iletinin örgüt kurmayı dü ünen ki iye ula maması durumunda örgütün kurulması ile iletiyi gönderen ki inin yardımı arasında nedensellik ba ı olu madı ından i tirakten söz edilemeyecektir. Kurulmu bir örgüte

⁴⁵² Dursun, a.g.e., s. 306, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

⁴⁵³ Dursun, a.g.e., s. 306, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

⁴⁵⁴ Dursun, a.g.e., s. 306, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 12.11.2012; a.g. Hafizo ulları, "Suç i lemek için örgüt kurma suçuna i tirak kural olarak mümkün de ildir. Bu suçta, yalnızca "örgüte üye olmak" söz konusu olmaktadır. Zaten, Kanun, " Suç i lemek için kurulmu olan örgüte üye olmayı " örgüt kurmak veya yönetmekten ayrı bir suç saymakta ve ayrı bir ceza ile cezalandırmaktadır (m.220/2)" Bkz. Hafizo ulları, a.g.m., <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 23.08.2012

⁴⁵⁵ Artuk, Gökçen, Yenidünya, a.g.e., s. 808

iletilmek üzere kargo yoluyla gönderilen maddi katkının örgüte ula maması durumunda ise örgüte yardım suçuna te ebbüs söz konusu olacaktır⁴⁵⁶.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurucusuna yardım edenler ve azmettirenlerin, bu suçun zorunlu faileri olmadıkları sürece i tirak hükümlerine göre cezalandırılmaları mümkün olacaktır⁴⁵⁷.

TCK'nun 220/1. maddesinde yer alan örgüt yönetme suçuna i tirak de peki durum nasıl olacaktır? Bir ki inin di er bir kimseyi örgüt yönetmeye azmettirdi i ya da te vik etti i durumlarda örgüt yönetme suçuna i tirak mümkündür⁴⁵⁸. Örgüt yöneticisi olarak seçilmek sadece bu suçun olu abilmesi için yeterli de ildir. Aynı zamanda yönetici olması azmettirilen veya te vik edilen ki inin örgütü emir ve talimatları ile gerekti inde sorumluluk da alarak fiilen yönetmesi gerekmektedir. Ki inin örgütü yönetmedi i durumlarda sa ladı ı manevi katkı ve destekten ötürü örgüt üyesi olarak cezalandırılacaktır⁴⁵⁹. Aksi durumda, azmettiren ve te vik eden ki i bakımından i tirak hükümleri uygulanamayacaktır. Bu durumda te vik eden veya azmettiren ki iye örgütü yönetmek suçuna i tiraktan ceza verilememesine ra men örgüte üye olmaya azmettirmeden veya yardım etmeden ceza verilecektir⁴⁶⁰.

Suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgüte üye olmaya azmettirme, te vik etme, karar vermesini sa lama hallerinde de i tirak söz konusu olacaktır⁴⁶¹. Örgüte üye olma suçuna i tirak eden kimsenin, örgüt hiyerar isi içinde yer alan kurucu, yönetici ve üye olmaması gerekir. Bu durumda, örgüt üyesi i suçuna i tirak söz konusu olmamaktadır. Zira, örgüt kurucusu, yöneticisi ve üyesinin niteli i gere i örgüte yeni üyeler kazandırmak, tanıtım yapmak, üye olmayı kolayla tırmak ya da te vik etmek zaten bu ki ilerinin sıfatlarının gere idir⁴⁶².

Suç i lemek amacıyla kurulmu bir örgüte üye olmayan bir kimsenin örgüt adına suç i lemesi durumunda TCK'nun 220/6. Maddesine göre örgüt üyesi olarak

⁴⁵⁶ Dursun, a.g.e., s. 307, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

⁴⁵⁷ Kavlak, a.g.e., s. 396, 397

⁴⁵⁸ Dursun, a.g.e., s. 307, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

⁴⁵⁹ Dursun, a.g.e., s. 307, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.11.2012

⁴⁶⁰ Dursun, a.g.e., s. 307, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.11.2012

⁴⁶¹ Özgenç, ahin, a.g.e., s. 466

⁴⁶² Dursun, a.g.e., s. 308, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.11.2012

cezalandıracaktır. Bu madde kapsamında örgüte üye olmayan bir kimsenin örgüt adına suç işleme halinde, örgüt suçuna işi tirak mümkün olmamaktadır⁴⁶³.

Örgüt adına suç işleme suçunda kastın varlığı için failin işlediği suçun bir suç örgütü adına işlediği bilincine sahip olması gerekir⁴⁶⁴. Örgüt adına “işlenen suçun işi tirak eden kimse”, kendisinde örgüte katkıyı içeren bir özel kastın bulunmasıyla sadece amaç suçun işi tirak etmesi sayılmayacak aynı zamanda örgüte yardım suçunu da işlemi sayılacaktır⁴⁶⁵.

TCK'nun 220/7. maddesinde suç işleme amacıyla kurulmuş bir örgütün hiyerarşisine tabi olmamakla beraber örgüte bilerek ve isteyerek yardım edilmesi suç olarak düzenlendiğinden daha önce örgüt suçlarına işi tirak olarak değerlendirilebilecek eylemler bu suç tipinin özel olarak yer almasıyla bağımsız bir suç olan örgüte yardım suçuna kapsamında kabul edilecektir⁴⁶⁶. Örgüte yardım suçuna işi tirak eden kişiler de örgüte yardım suçuna işi tirak etmesi olarak değerlendirilmeyecek örgüte yardım suçunu bizzat işlemi sayılacaktır⁴⁶⁷. Yani, Kanun, bu suçta suçun işi tiraki mümkün görmekte, ancak fiili işi tirak kurallarına göre de il, bu suçun özgü bir biçimde cezalandırmaktadır⁴⁶⁸.

3.3. ÇT MA

3.3.1. Suç İşleme Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Zincirleme Suç Yönünden Görünümü

Zincirleme suç TCK'nun 43. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddenin 1. fıkrasında, bir suç işleme planının icrası kapsamında, de işi tirak zamanlarda bir kişiye karışık aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda zincirleme suç söz konusu olur. Zincirleme suç için öncelikle failde bir suç işleme planı olacak ve fail bu planı

⁴⁶³ Evik, *Silahlı Örgüt Suçu*, s. 132

⁴⁶⁴ Toroslu, *Özel Kısım*, s. 266

⁴⁶⁵ Toroslu, a.g.e., s. 309

⁴⁶⁶ Evik, *Silahlı Örgüt Suçu*, s. 132

⁴⁶⁷ Dursun, a.g.e., s. 309, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 17.11.2012

⁴⁶⁸ Hafızoğulları, a.g.m., s. 6, <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/ÖrgütlüSuçluluk.doc>, 12.09.2012

eylemleriyle uygulamaya koyacak, uygulamaya konulan ve aynı ma dura kar ı i lenen suçun aynı olması gerekir. Örne in bir süper markette kasiyer olarak i e ba layan ki i, her gün dikkat çekmeyecek miktarda parayı çalmayı planlamakta ve bu planın icrası kapsamında her gün 10,00TL parayı çekmektedir. Ki i 6. gün yakalanmı tır. Her gün kasadan 10,00TL çaldı ı yapılan adli soru turma sonucunda ortaya çıkmı tır. Burada tipik haliyle zincirleme suç gerçekte mi olur ve fail buna göre cezalandırılır.

Maddenin 2. fıkrasında aynı suçun birden fazla ki iye kar ı tek bir fiille i lenmesi durumunda da zincirleme suç olu ur. Örne in bir derne in yönetim kurulu toplantısı yapılmakta iken failin içeri girerek kurul üyelerine yönelik “hepinizin satılmı sınız” diyerek hakaret etmesi durumunda da fail zincirleme suç hükümlerine göre sorumlu tutulur.

Maddenin 3. fıkrasında kasten öldürme, kasten yaralama, i kence ve ya ma suçlarında zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayaca ı öngörölmü tür.

Zincirleme suç halinde faile tek ceza verilir. Ancak bu ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel ekli ile daha a ır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli ekilleri tek suç sayılır.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurmak suçuna zincirleme suç hükümlerinin uygulanması konusunda kanunda bir açıklık yoktur. Örgütün i ledi i suçlar arasında bir ba lantı kurulabilse dahi, i lenen bütün suçlar açısından her zaman aynı suç i leme kararının varlı ından söz edilemez. Suç i lemek amacıyla örgüt olu turmak ya da bu örgüte üye olmak i lenen suçlar bakımından kararda birlik, aynı suç i leme kararı demek de ildir⁴⁶⁹.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda normal suçlara göre zincirleme suç konusunda farklılık gösteren hususlar örgüt suçunun kurulması sonrasında ili kindir. Dolayısıyla suç örgütünün TCK'nun 220. maddesi çerçevesinde kurulmu sayılmasından önce i lenen suçlar, zincirleme suç kurallarına tabidir⁴⁷⁰.

⁴⁶⁹ Evik, *Cürüm*, s. 394, 395

⁴⁷⁰ Dursun, a.g.e., s. 313, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 17.11.2012

Yukarıda suç işlemek amacıyla örgüt kurma kavramını açıklarken belirttiğimiz gibi, “bir adet” suç işlemek amacıyla örgüt kurulamayacağı gibi önceden somutla mı birden fazla “örneğin 20 adet” suçun işlenmesini amaçlayan örgüt de kurulamaz. İşlenmesi amaçlanan suçların “belirsiz sayıda” olması bir ön arttır. Zincirleme suçta ise, işlenmesi amaçlanan suçların somutlaşması, somutlaşmayı takiben parçalara bölünmesi söz konusudur.

“Suç işlemek kararındaki birlik” ile kanunun aynı hükmünün birkaç defa ihlal etmek konusunda önceden kurulan bir plan genel bir niyet anlamıdır. Zincirleme suçta suçun işlenmesine henüz başlamadan böyle bir planı ve niyeti olan failin, suçu bir defada gerçekleştirmek yerine suçun tümünün işlenmesini kısımlara bölmesi, işlenmiş kısımların gerçeğe getirilmesi suçun önceden hazırlanmış bir planın sonucu olması durumu söz konusudur⁴⁷¹. Buna bir örnek verecek olursak, bir kişi kuyumcudan bin gram altın çalmayı kafasına koyduğu bir durumda, önce o kuyumcudan çırak olarak işe başlayıyor, daha sonra bin gram altının hepsini çalmanın göze batacağı endişesiyle bu işlemi, her gün birer gram çalmak suretiyle bin günlük bir sürece yayarak bin defada çalması söz konusudur. Dolayısıyla somutlaşmış suçların işlenmesinin planlandığı yerde örgüt yoktur⁴⁷².

Suç işlemek amacıyla kurulan örgütün işlemeyi hedeflediği amaç suçların, tek suç işlemek kararı ile işlenmesi mümkündür. Bundan sebeple, örgütün işlemeyi hedeflediği amaç suçları bakımından da zincirleme suç mümkündür. Bir hırsızlık örgütünün işlediği birbirinden bağımsız dokuz hırsızlık fiilinden sonra, onuncu hırsızlık suçuna ilişkin eylemlerin göze batmamak ve üpheleri üzerine çekmemek amacıyla beş defada gerçekleştirilmiş olması mümkündür. Bu durumda ilk dokuz suç birbirinden bağımsız ayrı suçlar olarak kabul edilirken beş defada gerçekleştirilen en son soygun eylemi zincirleme suç sayılarak tek eylem kabul edilecek toplamda on hırsızlık suçu işlenmiş sayılarak gerçek içtima uygulanacaktır⁴⁷³. Yargıtay bir kararında uyuşturucu suçlarını işlemek amacıyla kurulan bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu satma işlemleri arasında çok kısa süre bulunduğunu

⁴⁷¹ **Sulhi Dönmezer, Sahir Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku**, Genel Kısım, C:I, 13. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 1997, s. 398’den akt. **Dursun**, a.g.e., s. 311, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 20.11.2012

⁴⁷² **Dursun**, a.g.e., s. 311, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 20.11.2012

⁴⁷³ **Dursun**, a.g.e., s. 312, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 21.11.2012

gerekçesiyle eylemler arasında hukuki ve eylemsel kesinti bulunmadığına dolayısıyla eylemler arasında teselsül hükümlerinin uygulanmasına karar vermiştir⁴⁷⁴.

Suç işlemek amacıyla kurulan bir örgüte yapılan bir defalık yardım bile, TCK'nun 220/7. maddesi uyarınca örgüt üyesi olma suçu olacağından artık bu suçun zincirleme ekinde işlenmesi mümkün değildir⁴⁷⁵. Ancak TCK'nun 220/6 maddesine göre, örgüt adına işlenen suçların zincirleme ekinde işlenmesi mümkündür. Örgüt adına zincirleme ekinde işlenen suçlardan örgüt yöneticilerinin fail olarak sorumluluğu da zincirleme suçtan söz konusu olacaktır⁴⁷⁶.

Zincirleme suç açısından dikkat edilmesi gereken bir diğer hususta aynı madde durdurulması yani suçların tek madde durdurulması ile işlenmesi gerekir. Eğer bu şart yoksa zincirleme suçun varlığını araştırmaya bile gerek kalmayacaktır.

Hafızoğulları'na göre, "örgüt kurma suçu kesintisiz suç olmasına rağmen, suçun, zincirleme suç olarak işlenmesi imkansız değildir, çünkü kesintisiz suçların zincirleme suç olarak işlenmesi doktrinde mümkün görülmektedir"⁴⁷⁷. Zincirleme suç hükümlerinin uygulanması yönünde kesin ifadeler kullanmak yanlış olacaktır. Somut olayın işleniş biçimine ve diğer özelliklerine bakarak bir değerlendirilmede bulunmak daha doğrudur.

⁴⁷⁴ "Sanık Hüseyin Doğan'ın ilk katıldığı İstanbul olayı 27.08.1997'de, Mersin olayı ise bundan yaklaşık 1 hafta sonra 05.09.1997'de işlenmiştir. Ki olay arasında çok kısa bir süre bulunmaktadır, uyuşturucunun bir kısmı İstanbul'da, bir kısmı da Mersin'de pazarlanmaya çalışılmıştır, sanık Murat Doğan'ın her iki eylem içerisinde asli maddi fail olarak yer aldığı dosya içerikleri ile belirlenmiştir..." gerekçelerine yer verilmiştir ve 27.08.1997 tarihinde İstanbul'da, 05.09.1997 tarihinde de Mersin'de, asli maddi fail olarak tekkül halinde uyuşturucu madde ticaretine iştirak ettiği, eylemlerinin arasında hukuki ve eylemsel kesinti bulunmadığından hakkında teselsül hükümlerinin uygulanması gerektiği, böylece tekkül halinde uyuşturucu madde ticareti suçunu işlediği kabul edilerek 765 sayılı TCY'nın 403/5-6-7, 80 ve 59/2. maddeleri uyarınca 23 yıl 4 ay hapis ve 25.807.625.000 lira para cezasıyla cezalandırılmasına, para cezasının 647 sayılı Yasanın 5. maddesi uyarınca 10 ekinde taksitte alınmasına, hakkında 31 ve 33. maddelerin uygulanmasına karar verilmiştir". Bkz. YCGK, T. 4.7.2006, E. 2006/10-128 K. 2006/177, www.kazanci.com, 21.11.2012

⁴⁷⁵ Dursun, a.g.e., s. 313, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 21.11.2012

⁴⁷⁶ Dursun, a.g.e., s. 313, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 21.11.2012

⁴⁷⁷ Hafızoğulları, a.g.m., s. 8, <http://www.zekihafizogullari.com/Makaleler/OrgütlüSuçluluk.doc>, 14.09.2012

3.3.2. Suç İletmek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Bileşik Suç Yönünden Görünümü

TCK'nun 42. maddesine göre, bir fiilin bir suçun ağırlatıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suçta bileşik suç denir. Bu tür suçlara içtima hükümleri uygulanmaz.

Ceza Kanunlarına bakıldığında bazı suçların örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenmesi, o suçların nitelikli halini veya ağırlatıcı nedenini oluşturur. Örneğin, 79. maddede düzenlenen “göçmen kaçakçılığı”, 91. maddede düzenlenen organ veya doku ticareti, 106. maddede düzenlenen tehdit, 119. maddede düzenlenen hürriyete karşı suçlarda ortak hüküm, 142. maddede düzenlenen nitelikli hırsızlık, 149. maddede düzenlenen nitelikli yağma, 174. maddede düzenlenen tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirmesi, 188. maddede düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, 227. maddede düzenlenen fuhuş, 229. maddede düzenlenen dilencilik, 265. maddede düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme, 282. maddede düzenlenen suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçlarında örgüt ilgili suçların nitelikli hali olarak yer almıştır. Bir suçun ağırlatıcı suçun ağırlatıcı nedenini oluşturduğu durumlarda bileşik suç kuralları gereğince tek bir suç söz konusu olur ve asıl suçun cezası ağırlatıcı olarak verilir. Bu durumda araç suçta ayrıca ceza verilmeyecek amaç suçun cezası ilgili kanun maddesinde öngörülen artırımı uygulanarak verilecektir⁴⁷⁸. TCK'nun 220/4. maddesi herhangi bir suçun, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda, faile verilecek örgüt suçunun cezası yanında ayrıca amaç suçlardan da ceza verileceğini hükme bağlamıştır. TCK'nun 220/4. maddesinin örgüt faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde ayrıca amaç suçların da cezalandırılacağı hükmü, bu durumda bileşik suç kurallarının uygulanamayacaktır. Bu hal bileşik suçu getirilmemiş bir istisnadır⁴⁷⁹.

Örgüt suçunun bir başka suçun ağırlatıcı nedenini oluşturduğu durumlarda bileşik suçta ait bu genel kural uygulanmayacaktır. Örgüt suçunun ağırlatıcı neden olarak yer aldığı tüm suç tipleri içinde TCK'nun 220/4. maddesi sanki varmış kabul edilip gerçek içtima hükümleri uygulanacaktır. Yargıtay bir kararında, “sanığın

⁴⁷⁸ **Kayhan Çel**, *Suçların Çitimatı*, İstanbul, y.y., 1972, s. 206'dan akt. **Dursun**, a.g.e., s. 318, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

⁴⁷⁹ **Dursun**, a.g.e., s. 319319319, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

silahlı terör örgütünün amacı do rultusunda ve yaptı ı eylem ça rısı üzerine korsan gösteriye katılmak, göstericilerin önünde yer almak polise ta atmak örgütün amacı do rultusunda slogan atmak durumunda, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i lendi i için ve 314/3. maddede (suç i lemek amacı ile örgüt kurma suçuna ili kin hükümler uygulanır) denmekle 220/6 ise örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen üye gibi cezalandırılır hükmünü içermektedir. TCK suçların içtimaı bakımından gerçek içtima sistemini benimsedi inden suç olu turan kaç eylem varsa o kadar ceza vardır ilkesini benimsemi tir”⁴⁸⁰ ifade edilerek TCK’nda suçların içtimaı bakımından gerçek içtima sisteminin benimsedi ine temas edilmi tir

TCK’nun 220/4. maddesinde bir amaç suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenmesi durumunda hem amaç suçun hem de örgüt suçunun cezasının verilece ine dair açık bir hüküm vardır. Bu itibarla sadece amaç suçun cezası verilmekle kalınmayacak örgüt suçunun cezası da verilecektir. Bu durum TCK’nun bile ik suçlara ili kin getirmi oldu u örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlara ili kin istisna niteli inde özel bir düzenlemedir⁴⁸¹.

Örgütü silahlı hale getiren silahların ruhsatsız olmaları durumunda silahlı örgüt kurmak suçuna ek olarak ayrıca ruhsatsız silah ta imaktan da ceza verilmesi gerekir.

Sonuç olarak, TCK’nun 220/4. maddesinde bir amaç suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenmesi durumunda hem amaç suçun hem de örgüt suçunun cezasının verilece ine dair açık bir hüküm kar ısında sadece amaç suçun cezası verilmekle kalınmayacak örgüt suçunun cezası da verilecektir. Bu durum TCK’nun bile ik suçlara ili kin getirmi oldu u örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlara ili kin istisna niteli inde özel bir düzenleme⁴⁸² oldu undan biri di erinin nitelikli hali ya da a ırla tırcı nedeni oldu u durumlarda gerçek içtima kuralları çerçevesinde hem araç suçtan hem de amaç suçtan ayrı ayrı ceza verilecektir.

⁴⁸⁰ Bkz. Y. 9.CD, T. 07.03.2006, E. 2006/358, K. 2006/1417, www.kazanci.com, 23.09.2012

⁴⁸¹ Dursun, a.g.e., s. 320, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

⁴⁸² Dursun, a.g.e., s. 320, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

3.3.3. Suç İhlal Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Fikri İçtima Yönünden Görünümü

TCK'nun 44. maddesine göre, ihlal eden bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren fiil, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan cezalandırılır. Kanunda ifade edilen “birden fazla farklı suç”tan maksat farklı kanun maddelerinde suç olarak düzenlenmiş ve birbirlerinin nitelikli hallerini oluşturmayan suçlardır.

İhlal eden bir fiil ile birden fazla farklı örgüt kurma suçunun ihlal edilmesi mümkündür. Bu gibi durumlarda fikri içtima kuralları uygulanacaktır. Ceza mevzuatımızda, 314. maddesinde, TCK'nun 302 ila 316. maddeleri arasında yer alan suçları ihlal etmek için silahlı örgüt kurma, 220. maddesinde suç ihlal etmek için örgüt kurma suçları, birbirinden bağımsız örgüt suçları olarak düzenlenmiştir. Örgüt suçları arasında bir fikri içtimanın söz konusu olabilmesi için bir fiil ile birden fazla “örgüt suçunun” gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Örneğin hem dolandırıcılık suçunu hem de silahlı örgüt suçunu ihlal etmek için bir örgüt kurma kastıyla hareket eden kimselerin bu tek fiili, dolandırıcılık suçunu ihlal etme amacıyla dolayısıyla 220. maddedeki örgüt suçunun; silahlı örgüt suçunu ihlal etme amacıyla dolayısıyla da 314. maddedeki örgüt suçunun oluşmasına sebebiyet vermesi sayılır. Fakat fikri içtima kuralları uyarınca cezası daha ağır olan 314. maddedeki örgüt suçunun cezası verilmekle yetinilir⁴⁸³.

Suç ihlal amacıyla bir örgüt kurarak bir suç tipinden daha fazla suçun ihlal edilmesi amaçlanmış olmasına rağmen bu suçların hepsinin aynı suç tipini ihlal eden bir örgüt içinde değerlendirildiği durumlarda fikri içtima hükümlerinin uygulanma şartları oluşmamaktadır. Örneğin banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması, antaj, göçmen kaçakçılığı suçlarını ihlal etmek için kurulan örgüt, TCK'nun 220. maddesinde yer alan örgüt suçunu oluşturur. Gerçekleştirilen bir fiil ile birden fazla örgüt suç tipinin ihlal olunmadığı, tek bir örgüt suçunun (örneğin TCK 220) ihlal olduğu bu durumda fikri içtimanın varlığından söz edilemeyecektir⁴⁸⁴.

⁴⁸³ Dursun, a.g.e., s. 323, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

⁴⁸⁴ Dursun, a.g.e., s. 324, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

3.3.4. Suç İtlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunda Gerçek İçtimanın Uygulanacağı Durumlar

3.3.4.1. Genel Olarak

TCK'nun 220/4. maddesine göre, örgüt faaliyeti çerçevesinde suç İtlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükümlenir" ifadesi örgütlü suçlarda gerçek içtım ilkesinin geçerli oldu unu kurala ba lamı tır. Ceza Kanunlarında bazı suçların örgüt faaliyetleri kapsamında İtlenmesi a ırla tırıcı neden olarak düzenlenmiştir. TCK'nun 142 maddenin 3. fıkrasının 2. cümlesinde hırsızlı ın örgüt faaliyeti kapsamında İtlenmesi halini nitelikli hal olarak düzenlemiştir.

TCK'nun 220/4. maddesi örgüt faaliyeti çerçevesinde suç İtlenmesi halinde hem İtlenen suçlardan ötürü, hem de örgüt kurma, yönetme veya üye olma suçundan ötürü ayrıca ceza verilece İni öngörmektedir.

Suç İtlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından de erlendirildi İnde, bu suç niteli İ gere İ örgüt faaliyeti çerçevesinde İtlenen suçlardan ba İmsız olarak de erlendirilecektir. Ba ka bir ifadeyle örgüt kurmak veya yönetmek, örgüte üye olmak kendi ba İna ayrı bir suçtur. Suç, örgütün kurulmasıyla tamamlanır; ayrıca örgüt faaliyeti çerçevesinde suç/suçlar İtlenmesine gerek yoktur. Suç İtlemek amacıyla kurulan bir örgütün, var olan organize yapılanmasının getirdi İ kolaylıktan da faydalanarak birçok suç İtlemeleri olasıdır. Kurulan örgüt bünyesinde örgütün amaçları do rultusunda ve faaliyeti çerçevesinde türlü suçların İtlenmesi durumunda, bunların her biri ayrı birer suç te kil edecek ve gerçek içtım kurallarına göre ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

Örgütün kurucuları ve üyeleri, e er yönetici sıfatına haiz de İllerse, yalnızca İtleni İne katıldıkları suçlardan ötürü cezalandırılırlar. Söz gelimi, üyesi bir ki İnin, örgüt faaliyeti çerçevesinde İtlenen bir uyu turucu madde ticareti suçuyla hiçbir ba İlantısı kurulamıyorsa, sadece örgüt üyesi olarak cezalandırılacak, ancak bu suç faaliyeti içerisinde yer aldıysa hem örgüt üyesi olmaktan hem de uyu turucu madde ticareti suçundan ötürü cezalandırılacaktır. Ayrıca uyu turucu madde ticaretinden bahsetmi İen TCK'nun 188/5, ilk dört fıkradaki suçların suç İtlemek amacıyla

kurulmu bir örgütün faaliyeti çerçevesinde i lenmesini cezayı a ırlatıcı sebep olarak düzenlemi tir.

Ceza Kanunlarının çok büyük bir kısmının örgütün faaliyeti çerçevesinde i lenmesi durumuna a ırlatıcı neden öngörülmedi i görülmektedir⁴⁸⁵. Örne in ki i hürriyetinden yoksun kılma suçunun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde i lenmesi mümkün oldu u halde kanuni düzenlemede, ki i hürriyetinden yoksun kılma suçunun örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenmesi durumuna bir a ırlatıcı nedeninin öngörülmemi tir. Bu durumda faile sadece örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen suç olan ki i hürriyetinden yoksun kılma suçunun cezasının verilece i, bu cezanın yanı sıra örgüt kurma suçunun cezası da verilecektir. Yani bu durumda hem amaç suç olan ki i hürriyetinden yoksun kılma suçundan hem de araç suç olan suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçundan dolayı faile ceza verilecektir. Örgüt kurma suçları ile amaç suçlar birbirlerinden ba ımsız oldu u için gerçek içtima uygulanacaktır⁴⁸⁶. Yargıtay da bir kararında, Silah zoru ile belediyeye ait otobüsün kaçırılması eyleminin örgüt üyeli i suçunun unsuru olarak kabul eden ilk derece mahkemesinin kararını, Yargıtay eylemlerin TCK'nun 220/4. maddesi hükmü gere ince ayrı suç te kil etti i gerekçesiyle bozmu tur⁴⁸⁷. Fikri içtima hükümlerini de erlendirirken de belirtti imiz gibi Yargıtay örgüt faaliyeti çerçevesinde i lendi i durumlarda gerçek içtima kuralının uygulanması gerekti i görü ündedir⁴⁸⁸.

Fail ayrı ayrı amaçları olan birden fazla örgütü kurar veya suç i lemek amacıyla kurulmu birden çok örgüte katılırsa birden fazla fiili bulunaca ından gerçek içtima durumu bulunur ve kurdu u veya katıldı ı örgütün her birinin kanunda öngörülen cezası ayrı ayrı verilecektir⁴⁸⁹.

Sonuç olarak, Suç i lemek amacıyla kurulan örgüt faaliyeti kapsamında i lenen suçlarda, suçun i lenmesinde katkıları bulunan örgüt kurucusu veya yöneticisi ya da üyesi suçta gerçekle tirdikleri eylemleri oranında cezalandırılacaklardır. Yani örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlarda, suçun

⁴⁸⁵ Dursun, a.g.e., s. 326, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

⁴⁸⁶ Dursun, a.g.e., s. 330, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

⁴⁸⁷ Bkz. Y. 9. CD, T. 9.11.2006, E. 2006/3622, K. 2006/6021, www.kazanci.com, 23.09.2012

⁴⁸⁸ Bkz. Y. 9. CD, T. 07.03.2006, E. 2006/358, K. 2006/1417, www.kazanci.com, 23.09.2012

⁴⁸⁹ Dursun, a.g.e., s. 330, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 10.11.2012

i lenmesine katılan kimselerin, suçta katkıları nispetinde i tirak hükümleri uygulama alanı bulacaktır⁴⁹⁰.

3.3.4.2. Örgüt Yöneticilerinin, Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İlenen Bütün Suçlardan Ayrıca “FAİL” Olarak Sorumluluğu

TCK'nun 220/5. maddesine göre örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde “i lenen bütün suçlar”dan dolayı ayrıca “fail” olarak cezalandırılır. fail kelimesini TCK'nun 37. maddesi çerçevesinde ele almak ve anlamak gerekir⁴⁹¹. TCK'nun “suçta i tirak” başlıklı dördüncü bölümü, i tirak tiplerini “faillik” (m. 37), azmettirme (m. 38), yardım etme (m. 39) başlıkları altında düzenlemiştir. TCK'nun 37. maddesinde yer alan “faillik” kavramından suç failinin tek kişi olduğu müstakil faili in, suçta i leyen kişilerin birden fazla olduğu durumlarda geçerli olacak müterek faili in ve suçun i lenmesinde bir başkasının araç olarak kullanıldığı durumlarda uygulanacak olan dolaylı faili in anlaması mümkündür⁴⁹². Örgüt adına suçta i leyen bir kimsenin bulunduğu ve örgüt yöneticisinin de sorumlu tutulacağı bir durumda faillik ifadesinden “dolaylı faillik” ya da “müterek faili in” anlatılmak istenmektedir⁴⁹³.

Dolaylı faillik TCK'nun 37/2. maddesinde düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre dolaylı faillikte bir suçun i lenmesinde bir başkasını araç olarak kullanmak söz konusudur. Dolaylı faillikte arka plandaki kişilerin suçun icrai hareketlerini gerçekleştiren şahıslar ve hareketlerinin üzerinde hakimiyet kurmaktadır ve bu hakimiyet nedeniyle fail olarak sorumlu tutulmaktadır⁴⁹⁴. Dolaylı faillikte araç olarak kullanılan kimse cezalandırılmaz. Ancak TCK'nun 220/5. maddesinde ise hem örgüt yöneticileri hem de o suçun i lenmesine failen katılan kimseler cezalandırılmaktadır. Bu nedenle TCK'nun 220/5. Maddesindeki düzenlemeyi dolaylı faillik olarak anlamamız mümkün değildir.

⁴⁹⁰ Soyasalan, a.g.e., s. 453

⁴⁹¹ Dursun, a.g.e., s. 332, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 12.11.2012

⁴⁹² Dursun, a.g.e., s. 332, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 12.11.2012

⁴⁹³ Dursun, a.g.e., s. 332, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 12.11.2012

⁴⁹⁴ Özgenç, a.g.e., s. 506

TCK'nun, örgüt yöneticilerinin örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılmasının öngörüldüğü 220/5. maddenin gerekçesinde, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan dolayı örgüt yöneticilerinin ayrıca fail olarak cezalandırılma nedeni, örgüt yapısı içinde kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişilerin, bu görevini yerine getirmediği durumlarda, hemen yerine bir diğ erinin rahatlıkla ikame edilebilmesine bağlıdır. Ancak kanun uygulayıcılarının madde metniyle bağlı olduğu, gerekçesiyle bağlı olmadığından hareket edersek, üç kişilik bir örgütte örgüt üyelerinin örgüt yöneticileri tarafından bir amaç suçun işlenmesinde görevlendirildikten sonra, bu üyelerin amaç suçu işleyemedikleri durumda yerlerine ikame edecek üye bulunmamasına rağmen örgüt yöneticisi amaç suçtan işlenebildiği oranda sorumlu olacaktır. Yani burada üyelerin yetersiz kaldığı durumlarda yerlerine ikame edilebilecek alternatif üyelerin varlığına bakılmayacaktır ve bunun araştırılması yapılmayacaktır.

TCK'nun 220/5. maddesi bağlamında örgüt yöneticisinin fail olarak sorumlu tutulabilmesi için, her şeyden önce işlenen suçların, örgüt adına işlenmesi olması gerekir.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi bir kararında, örgütün siyasi veya askeri kanat sorumluları ile bölge veya il sorumlularını (imamlarını) bu madde (765 sayılı TCK'nun 168/1) kapsamında değerlendirirken; örgütün ilçe, belde ve mahalle sorumluları ile kırsalda tim, manga, bölük, tabur vs. sorumlularını örgütün sair efradı olarak kabul etmiştir⁴⁹⁵.

Genel ceza hükümlerine göre bir kimsenin bir suçtan dolayı sorumlu tutulabilmesi için, suçun işlenmesine maddi veya manevi eylemlerle eylemlerle katılması ve bu eylemlerle suçun oluşumu arasında nedensellik bağı olması gerekir⁴⁹⁶.

Bazı örgütler büyüklükleri itibarıyla birkaç ülkeyi, bölgeyi veya ili kapsayan nitelikte olabilirler. Bu durumda, örgütü tek kişilerin yönetemeyeceğ i açıktır. Bu durumda örgüt bünyesinde örgütün hiyerarşik yapısında yer alan kademelere

⁴⁹⁵ Bkz. Y. 9. CD, T. 10.07.1997, E. 1997/928, K. 1997/462, **Parlar, Yıldırım**, a.g.e., s. 197

⁴⁹⁶ **Dursun**, a.g.e., s. 339, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 12.11.2012

hükmeden birden fazla yönetici olabilir. Yukarıda ki Yargıtay kararından da hareketle bu yöneticilerin hepsi birden TCK'nun 220/5. maddesine göre sorumlu olacaklardır⁴⁹⁷.

TCK'nun 220/6. maddesinin göre örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişinin işlediği eylemden örgüt yöneticisi sorumlu tutularak cezalandırabilmek için o kimsenin işlenen suçta maddi ya da manevi katkısının ispatlanması gerekir. Aksi durum objektif sorumluluk ya da ba kasının fiilinden sorumluluk tekil edecektir. Yukarıda da anlattığımız gibi maddi ya da manevi katkının sağlanması hususunda örgüt adına suç işleyen kişinin yetkilendirilmesi gerekir⁴⁹⁸.

Doktrinde örgüt yöneticilerinin fail olarak sorumlu tutulabilmesi için, suçun planlanmasının yapılması yanında suçun icrası üzerinde etkide bulunması aranmalıdır. Suçun icrasına katılmak ise icra planlarını yapmak gibi işlenen suçun hazırlık hareketlerinin yanı sıra, uzaktan da olsa yönlendirmek sevk ve idare etmek talimatları vermek suretiyle suçun icrasına katkıda bulunmayı gerektirir⁴⁹⁹.

Örgüt yöneticilerinin sorumluluğuna gidebilmek için örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar olması gerekir. Örnek olarak banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün bu amaçla suç işlediği sırada üyelerinden birisinin sahte kredi kartını kargodan teslim aldığı sırada kendisine hakaret eden kargo teslim elemanını yaralaması halinde örgüt yöneticisinin sorumluluğuna gidilemeyecektir. Zira örgüt yöneticisinin örgüt üyesine kargo elemanını kendisine hakaret etmesi halinde yaralaması gibi bir talimatının olması söz konusu değildir.

Yöneticilerin her fiilden sorumlu tutulabilmesi için bu suçun işlenmesi talimatını bizzat vermesi gerekmez. Suç işlemek için kurulmuş bir örgütü yöneten ve bunun için gerekli organizasyonu kuran, talimatları veren bir yönetici bizzat talimatı olmasa da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan sorumlu tutulmalıdır. Çünkü özellikle üye sayısı bakımından büyük olan veya farklı yerlerde faaliyetlerde

⁴⁹⁷ Dursun, a.g.e., s. 340, 341, 342, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 12.11.2012

⁴⁹⁸ Dursun, a.g.e., s. 344, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 12.11.2012

⁴⁹⁹ **zzet Özgenç**, *Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik*, (Suçta İştirak), İstanbul, Seçkin Yayıncılık, 1996, s. 274

bulunan bir örgüt yöneticisinin i lenen her suçun talimatını bizzat kendisinin vermesi beklenmemelidir⁵⁰⁰.

Soyaslan'a göre, "kanun, örgüt yöneticilerini, örgütün amacı do rultusunda i lenen suça i tirak etmeseler de, sorumlu tutmu tur (TCK'nun 220/5). Böyle bir sorumluluk çok genel olup subjektif sorumluluk ilkesine aykırıdır. Yöneticileri cezalandırırken kurucuları cezalandırmamanın mantı ı yoktur."⁵⁰¹

Buraya kadar anlatılanları özetlemek gerekirse, suç i lemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler veya bu amaçla kurulmu olan örgüte üye olanlar bu nedenlerle cezalandırılmalarının yanında, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç i lenmesi halinde de, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezalandırılacaklardır. Örgüt yöneticileri do rudan fiilin icrasına katılmamı olsalar bile örgütün faaliyeti çerçevesinde i lenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır. Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen ki i, hem i ledi i suçtan hem de örgüte üye olmak suçundan cezalandırılır. Aynı ekilde örgüt adına suç i leyen bu faillerin eylemlerinden dolayı e er örgüt yöneticisinin maddi veya manevi bir ba ile yetkilendirmesi söz konusu de ilse örgüt yöneticileri bu faillerin i ledi i suçlardan dolayı sorumlu olmayacaktır. Ancak örgüt yöneticisinin emir ve talimatları ile veya örgüt hiyerar isinin en tepe noktası olması sebebiyle aslında manevi bir ba oldu u dü ünülerek örgüt adına suç i leyenlerin eylemlerinden sorumlulu u tartı ılabilir.

3.4. ETK N P MANLIK

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu, do rudan kamu barı nını, kamu güvenli ini, bireylerin huzur ve sükununu tehdit eden ve etkileyen bu niteli i itibariyle de demokratik toplum düzenine kar ı i lenen, örgütlenmeleri, elveri lilikleriyle de somut tehlike yaratan bir suç tipidir. Devleti yöneten siyasi iktidarlar da, bu suçlulukla mücadele edebilmek için çe itli stratejilerle politika üreterek örgütleri ortaya çıkarmaya, da ıtmaya, örgüt bünyesinde yer alan faillerin yakalayarak cezalandırmaya, toplumun huzur ve sükunetini sa lamayı hedeflemektedirler. Ancak geli en teknoloji, insanların dü ünme yetileri nedeniyle

⁵⁰⁰ Erel, a.g.e., 8

⁵⁰¹ Soyaslan, a.g.e., s. 453

sınırsız akıl güçleri, toplumsal ve ekonomik yapıların da etkisiyle örgütlerin kurulmasını engellemek oldukça güçtür. Ancak bu örgütlerin tehlikelerini minimize etmek, toplumda ciddi harabiyet yaratmadan onları çökertmek, da ıtmak meydana gelebilecek olası zararların önüne geçmek gerekmektedir.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuyla mücadele de aslında en etkili yöntem, örgütü bizzat kuranlar yönetenler ve üyelerin sahip oldu u bilgi ve dokümanların ortaya çıkarılması, yapılan planların de ifre edilmesi, örgütün kökten çökertilmesi için örgüt hiyerar isinde yer alan faillerin verece i bilgilerdir. Ancak örgüt içindeki yaptırım sistemi ve örgütün mensuplarına sundu u imkanlar örgütün hiyerar isinde yer alan faillerin susmasına neden olabilmektedir⁵⁰².

Devlette bu suç türüyle mücadele edebilmek için sadece ceza vermek yetmez. Aynı zamanda bu suç türüyle mücadelede kendisiyle i birli i yapmı örgüt mensuplarını da ödüllendirmesi gerekmektedir. Örgüt mensubunun verdi i bilginin niteli ine, bilgiyi verdi i zaman dilimine, verdi i bilgiyle elde edilen ba arıya ve bunun gibi münhasır özellikleri göz önüne alarak i birli ine giden faile orantılı ödüllendirmeler devlet tarafından yapılmalıdır. Hukuk sistemleri de “etkin pi manlık” sistemini benimseyerek daha önceden aslında suç i lemi olan ve daha önceki eylemleriyle sorumlulu u oranında cezalandırılması gereken fail, bir takım ko ulları yaratması, örgütün ortaya çıkarılmasında adli makamlara bildiklerini aktararak yardımda bulunması kar ısında o ana kadar gerçekleşke tirdi i eylemleri suç olu turmasına ra men, duruma göre faile ceza verilmez veya cezasında indirim yapılır. TCK'nun 221. maddesinde “Etkin Pi manlık” ba lı ı altında bu yönde düzenlemeler yaparak örgütün ortaya çıkarılarak da ıtılmaları ve mensuplarının cezalandırılmaları için örgüt mensubu ki ileri te vik etmektedir. Etkin pi manlık, TCK sisteminde suçun tamamlanmasından sonra söz konusu olan ve cezayı ortadan kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren bir sistemdir.

TCK'nun 221. maddesindeki etkin pi manlık hükümleri, suç i lemek amacıyla örgüt kurmak, örgüte üye olmak, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i lemek, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek suçları için düzenlenmi tir. Etkin pi manlı ın söz konusu olabilmesi için suç tipinde belirtilen neticenin,

⁵⁰² **Kavlak**, a.g.e., s. 412

gerçekle mi olması gerekir. Bu nedenle suçun icra hareketlerinin tamamlanmadı ı ya da tamamlandı ı halde neticenin gerçekle medi i durumlarda etkin pi manlıktan de il gönüllü vazgeçmeden söz etmek gerekir.

TCK'nun 221. maddesi etkin pi manlıkta gönüllü ayrılma, teslim olma, yakalanma ve kurucular ve yöneticiler için örgütü da ıtma ya da da ılması sa lama hali olarak ayrı ayrı düzenlemeler öngörmektedir. Yapılan düzenleme de her durum ayrı ayrı düzenlemelere ba lanmı tır⁵⁰³.

A a ıda çe itli olasılıklara göre etkin pi manlık hükümlerinin uygulama alanlarını açıklayaca ız. Ancak en ba ta unu belirtmek gerekir ki, TCK'nun 221/5. maddesinde, etkin pi manlıktan yararlanan ki iler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmolunaca ını; bu tedbirin süresinin üç yıla kadar uzatılabilece ini öngörmü tür.

TCK'nun 220/8. maddesine göre, örgütün veya amacının propagandasını yapan ki ilerle ilgili olarak herhangi bir etkin pi manlık hükmüne yer verilmemi tir.

3.4.1. Failin Kendi ste i le Ayrılması Halinde Etkin Pi manlı ı

TCK'nun 221. maddesine göre, verdi i bilgilerle örgütün ortaya çıkmasını sa layan ya da örgütün da ıtılmasına vesile olan örgüt kurucusu veya yöneticisinin etkin pi manlık sebebi ile ceza almaması için, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu nedeniyle henüz bir soru turma ba lanmamı olmalı ve aynı zamanda örgütün amacı do rultusunda suç i lenmemi olmalıdır⁵⁰⁴. “Soru turma ba lamadan” ve “örgütün amacı do rultusunda suç i lenmeden” ko ullarının birlikte bulunması zorunludur ve bu iki artın yanı sıra örgüt kurucusu veya yöneticisinin verdi i bilgiler örgütün da ılması sa lamalıdır.

Ik ko ul nedeniyle, e er örgütün varlı ına ili kin adli makamlarca ba latılmı veya yürütülen bir soru turma mevcutsa etkin pi manlı ın bu hükmünün uygulanması söz konusu olmayacaktır.

⁵⁰³ Ya ar, Gökcan, Artuç, a.g.e., s. 6247

⁵⁰⁴ Erdener Yurtcan, *Yeni Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu erhi*, stanbul, Beta Yayınları, 2007, s. 57'den akt. Dursun, a.g.e., s. 355, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.11.2012

TCK'nun 221/1. maddesinde de ifade edildi i gibi örgüt kurucusu ve yöneticisinin örgüt kurmak veya yönetmek suçundan dolayı cezalandırılmaması için, i lenmemesi art ko ulan suçlar, örgütün amacı do rultusundaki suçlardır. Yani örgüt kurulmasının tamamlanması gerekir ve örgüt i lemeyi hedefledikleri amaç suçları henüz i lememi veyahut da i leymemi olmalıdır. Bu nedenle örgüt henüz do madan i lenen suçlar bu kapsamda de ildir⁵⁰⁵.

TCK'nun 221/1. maddesinde aranan bir di er husus da örgütün, verilen bilgiler nedeniyle da ılmı olmasıdır. Verilen bilgilerin örgütü da ıtmaya yeter nitelikte olmasına ra men örgütün çe itli nedenlerle da ıtılamadı ı durumlarda örgüt kurucusu ve yöneticileri yine de cezalandırılacaktır⁵⁰⁶.

TCK'nun 221. maddesindeki etkin pi manlık hükümleri TCK'nun 220. maddede gösterilen suçlar yanında TCK'nun 314. ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7/1. maddesindeki suçlar hakkında da uygulanır.

TCK'nun 221/2. maddesine göre, e er örgüt üyesi örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun i leni ine herhangi bir biçimde i tirak etmemi se ve gönüllü olarak örgütten ayrıldı nı ilgili makamlara bildirmişe, hakkında cezaya hükmolunmayacaktır. Yani örgüt üyesinin ceza almaması için örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun i leni ine i tirak etmeksizin gönüllü olarak ayrıldı nı ilgili makamlara bildirmesi gerekir. TCK'nun 221/1. maddesinden farklı olarak, örgüt üyesi bakımından verdi i bilgiler ile örgütün da ılması sa lamadan, sadece örgütten ayrıldı nı bildirerek cezadan kurtulmasının sebebi, suç örgütleriyle etkin mücadele edebilmek için örgütü yalnızla tırmak, örgüt elemanlarını devletin safına çekerek zayıf dü ürmek de ifre olmasını sa layarak örgütün çökü ünü hızlandırmak amacıyla ihdas edildi i söylemek mümkündür⁵⁰⁷.

TCK'nun 220/6. maddesine göre örgüt adına suç i leyen ki i ve TCK'nun 220/7. maddesine göre, örgütün hiyerar isine tabi olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kimse örgüt üyesi olarak cezalandırılacaktır. Bu kimselerin TCK'nun 221/2. maddesinde hakkında ceza verilmeyecek ki iyi örgüt üyesi olarak

⁵⁰⁵ Dursun, a.g.e., s. 356, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.11.2012

⁵⁰⁶ Gülta , a.g.e., s. 156

⁵⁰⁷ Gülta , a.g.e., s. 157

belirlendi ine göre, bu durumda örgüte yardım eden ve örgüt adına suç i leyen kimsenin örgüt üyesi sayılıp cezalandırılmaması incelemeye de er bir konudur. TCK'nun 221/4. maddesinde örgüte yardım etme ve örgüt adına suç i leme suçlarını düzenleme ihtiyacı duyan kanun koyucu, bu ihtiyacı duymadı ı için di er fıkralarda düzenlememi tir. Bu nedenle ilgili etkin pi manlık nedeniyle cezasızlık halinden örgüt adına suç i leyen ki iler ile örgüte yardım eden kimseler açısından uygulanması söz konusu de ildir.

Örgüt üyesinin etkin pi manlık hükümlerinden faydalanabilmesi için, örgüt faaliyeti çerçevesinde her hangi bir suçun i leni ine i tirak etmemesi yeterlidir. Örgüt faaliyeti kapsamında de erlendirilemeyecek bir suçun i lenmesinde ise yine etkin pi manlık hükümleri uygulama alanı bulur⁵⁰⁸. Ki i etkinlik pi manlık gösterene kadar kurulmu bir suç örgütünün üyesidir.

Yargıtay bir kararında, 5237 sayılı TCK'nun etkin pi manlı a ili kin 221.maddesinde silahlı örgüt tarafından amaç suçun i lenmemi ya da amaç suçun i lenmesine kalkı ılmamı olması gerekti ine ili kin bir ko ul bulunmadı ı gözetilerek, örgütten kaçarak kendili inden teslim olan ve pi man oldu unu beyan eden sanı ın örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun i leni ine i tirak edip etmedi i ç leri Bakanlı ı ve ilgili kurumlardan ara tırılarak samimi bir ekilde etkin pi manlık gösterip göstermedi i de tartı ılıp de erlendirildikten sonra sonucuna göre hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken,"⁵⁰⁹ demek suretiyle etkin pi manlıkta teslim olan örgüt mensubunun samimiyeti ile daha önce örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen bir suça i tirakinin olup olmadı ının ara tırılması gerekti ini belirtmi tir.

Yargıtay da örgüt üyelerine amaç suçlardan hiç birine i tirak etmeksizin örgütten gönüllü ayrılmaları durumunda ceza verilmemesi gerekti i yönünde kararlar vermektedir⁵¹⁰.

TCK'nun 221/2. maddesinde etkin pi manlık hükümlerinin uygulanabilmesi ve örgüt üyesine ceza verilmemesi için öngörülen, örgütün faaliyeti çerçevesinde her

⁵⁰⁸ Dursun, a.g.e., s. 358, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.11.2012

⁵⁰⁹ Bkz. Y. 9. CD, T. 27.12.2006, E. 2006/5698, K. 2006/7728, www.kazanci.com, 20.10.2012

⁵¹⁰ Bkz. Y. 9. CD, T. 10.05.2007, E. 2006/7781, K. 2007/4039, www.kazanci.com, 20.10.2012

hangi bir suçun i leni ine i tirak etmedi inin nasıl tespit edilece i, üzerinde durulması gereken bir sorundur. Uygulamada bu tespitin ç i leri Bakanlı ı Emniyet Genel Müdürlü ü'nden istenen rapor esas alınarak yapıldı nı yukarıda belirtti imiz Yargıtay kararından da anla ılmaktadır⁵¹¹. Bu yöntemin yanı sıra, “bir kimse suçlulu u mahkeme kararıyla sabit oluncaya kadar masumdur” ilkesinden hareketle, yargılaması yapılmadan istihbarat bilgilerinden ya da di er bilgi ve belgelerden hareketle bir kimseyi örgüt faaliyeti kapsamında suç i ledi inden bahsedemeyiz. Bizim için tek geçerli yöntemin ilgili sabıka kaydına bakarak ya da ilgi mahkemelerle yazı arak bir kimsenin örgüt faaliyeti çerçevesinde suç i leyip i lemedi ini tespit edebiliriz. Kesin mahkeme kararı olmadan bir kimseyi haksız ithamlara tabi tutamayız. Hatta ilk derece mahkemesinin verdi i karar bile tek ba ına yeterli de ildir. İlk derece mahkemesi bir sanı ı örgüt faaliyeti kapsamında suç i ledi inden bahisle mahkum etse bile temyiz veya itiraz incelemesi sonucunda o sanı n her zaman beraat etme olasılı ı vardır.

Fail örgüt adına i lenen bir suçta katılımı sa ya da örgütten ayrılma durumu gönüllü de il de aslında göstermelik veyahut da zorlamaya dayanıyorsa bu hükümlerden yararlanamayacaktır. Bu hükümden sadece örgüt üyeleri yararlanabilir.

TCK'nun 221/4. Maddesine göre suç i lemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki i; gönüllü olarak teslim olursa ve ayrıca, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlarla ilgili bilgi verirse hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı cezaya hükmolunmayacaktır. Fakat bunların d ında e er bir suç i lenmi se örgüt yöneticilerinin ve suçta katılan di er ki ilerinin sorumlulu u devam edecektir. Cezasızlık sebebi sadece örgüt kurmak veya yönetmek ile örgüte üye olmaktan dolayı getirildi inden, ayrıca i lenen amaç suçlar bakımından failerin sorumlulu u devam edecektir⁵¹².

Bu düzenlemenin gerekçesinde, bu fıkranın düzenlenme amacını örgütün ula tı ı yapılanma itibariyle örgütün da ılmasını sa lama imkanından yoksun olan

⁵¹¹ **Dursun**, a.g.e., s. 360, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 15.11.2012

⁵¹² **Kavlak**, a.g.e., s. 414, 415

örgüt kurucusu, yöneticisi, üyesi, örgüt üyesi olmayıp da örgüt adına suç i leyen ki i ya da örgüte yardım eden kimselerin de etkin pi manlıktan yararlandırma olarak açıklanmı tır. Verilmesi gereken bilgiyi TCK'nun 221/4. maddesi "örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlarla ilgili bilgi" olarak tanımlamı tır⁵¹³. yakalanan sanı nın, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlarla ilgili yeterli bilgi ve belge vermedi i bir durumda 5237 sayılı TCK'nun 221/4. maddesinin uygulanmaz⁵¹⁴.

⁵¹³ Dursun, a.g.e., s. 365, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 22.11.2012

⁵¹⁴ Yargıtay bir kararında, "1- Sanık M. T. hakkında yapılan incelemede;

5237 sayılı TCK'nun 58. maddesi, örgüt mensubu olan sanık hakkında tayin olunan hapis cezasının infazı sırasında ve infazından sonra uygulanmak üzere denetimli serbestlik tedbiri uygulamasını getirmi , ayrıca infaz rejiminin de buna göre belirlenmesini öngörmü tır. Maddenin kapsam ve amacından da anla ı laca ı üzere bu hususlar ceza de il, cezaya ba lı olarak uygulanacak infaz rejimi ile ilgili olup bu konunun gerek Yargıtay Ceza Genel Kurulunun gerekse Dairemizin yerle ik uygulamaları kar ısında kazanılmı hak olu turmayaca ı da gözetilerek, silahlı örgüt üyeli i suçundan mahkum olan sanık hakkında anılan maddenin uygulanması konusunda her zaman bir karar verilmesi mümkün görülmü tır.

Yakalanan sanı nın 5237 sayılı TCK'nun 221/4. maddesinde öngörüldü ü ekilde örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlarla ilgili yeterli bilgi ve belge vermedi i, bu nedenle de yasada aranan artların olu madı ı gözetilmeden hakkında etkin pi manlık hükümlerinin uygulanması aleyhe temyiz bulunmadı ndan bozma nedeni yapılmamı tır.

Toplanan deliller karar yerinde incelenip, sanı nın suçunun sübutu kabul, olay niteli ine ve soru turma sonuçlarına uygun ekilde vasfı tayin edilmı , cezayı azaltıcı sebebin niteli i takdir kılınmı , savunması inandırıcı gerekçelerle reddedilmı , incelenen dosyaya göre verilen hükümde a a ıdaki husus dı nda bir isabetsizlik görülmemi oldu undan, sanık M. T. müdafinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine, ancak; 5237 sayılı TCK'nun 53/1. maddesinin (c) bendinde yer alan hak yoksunlu unun aynı Kanunun 53/3. maddesi hükmü uyarınca ko ullu salıverme tarihine kadar olabilece inin gözetilmemesi,

Kanuna aykırı olup hükmün bu nedenlerle BOZULMASINA, bu hususun yeniden duru ma yapılmaksızın eski Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 322. maddesine göre düzeltilmesi mümkün bulundu undan, hüküm fıkrasının 3.bendine "5237 sayılı TCK'nun 53/1. maddesinin (c) bendindeki hakları kullanmaktan aynı Yasanın 53/3.maddesi gere ince ko ullu salıverme tarihine kadar yoksun bırakılmasına" cümlesinin ilavesi suretiyle, ele tiriler dı nda sair yönleri usul ve yasaya uygun bulunan hükmün DÜZELT LEREK ONANMASINA,

2- Sanık G. T. hakkındaki temyize gelince;

a) 5237 sayılı TCK'nun 314. maddesinin 3. fıkrasında "suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuna ili kin di er hükümler bu suç açısından aynen uygulanır" denilmekte anılan Yasanın 220. maddesinin 7. fıkrasında ise "örgüt içindeki hiyerar ik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden ki i örgüt üyesi olarak cezalandırılır" hükmü yer almaktadır. Anılan Yasa maddelerinin amaç, kapsam ve gerekçesi birlikte nazara alındı nda sanı nın konumunu suç tarihinden sonra yürürlü e giren 5237 sayılı TCK'nun 314/2. maddesine uydu u ve maddede öngörülen cezanın süresi itibariyle suç tarihinde yürürlükte olan 765 sayılı TCK.nun 169. maddesinin sanı nın lehine oldu u gözetilmeden de erlendirmede yanılığa dü ülererek yazılı maddelerle uygulama yapılması,

b) Kabul ve uygulamaya göre de;

3.4.2. Failin Yakalanması Halinde Etkin Pi manlı ı

TCK'nun 220/3. maddesine göre, örgüt faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun i leni ine i tirak etmeksizin, yakalanan örgüt üyesi, pi manlık duyarak örgütün da ı lmasını veya mensuplarının yakalanmasını sa lamaya elveri le bilgi verirse hakkında cezaya hükmolunmaz.

Ki i bu durumda yukarıdaki fıkralardan farklı olarak, gönüllü olarak örgütten ayrılmamakta ve bunu yetkili makamlara bildirmemektedir. Bu kanun hükmünden faydalanacak ki iler adli birimlerce yakalanmı ve ki inin pi manlık kastı bu yakalanma anından sonra ortaya çıkmı tır. Ancak yukarıdaki fıkralara benzer olarak ki i örgütün faaliyeti kapsamında bir suç i lememelidir veya i lenmesine i tirak etmemelidir.

Örgüt mensubu bu ko ulla rın ardından, pi manlık göstererek verdi i önemli ve nitelikli bilgilerle veya anlattıklarıyla örgütün da ı lmasını veya mensuplarının yakalanmasını sa lamaktadır. Verilen bu bilgiler neticesinde örgütün da ı lması veya mensupların yakalanması sa lanamamı olabilir. Önemli olan nitelikli bilginin verilmesidir. TCK'nun 221. maddesinde verilen bilgilerin örgütün mensuplarının yakalanmasını sa lamaya elveri li bilgi ifadesine yer vermi tir. Verilen bilgilerin örgütün da ı lması veya mensuplarının yakalanması için elveri le olup olmadı ına her somut olaya göre yargılamayı yapan mahkeme karar verecektir.

Yargıtay bir kararında, “yakalanan hükümlülerin örgüt içindeki konum ve faaliyetleriyle uyumlu ekilde bilgi vermek suretiyle örgütün da ı lmasına veya meydana çıkarılmasına yardım ettiklerine ya da bilgi ve belge vererek, yahut bizzat çaba göstererek örgütün amaçladı ı suçun i lenmesine engel olduklarına dair yeterli delil bulunmadı ı ve bu nedenle de yasada aranan ko ulla rın olu madı ı

5237 sayılı TCK'nun 53/1. maddesinin (c) bendinde yer alan hak yoksunlu nun aynı Kanunun 53/3. maddesi hükmü uyarınca ko ulla salıverme tarihine kadar olabilece inin gözetilmemesi,

Kanunu aykırı, sanık ve müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmü oldu undan hükmün bu sebeplerden dolayı eski Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 326/son maddesi uyarınca ceza süresi yönünden kazanılmı hakkı saklı kalmak üzere BOZULMASINA” karar vermi tir. (Bkz. Y. 9. CD, 154.05.2007, E. 2007/7296, K. 2007/4161, www.kazanci.com, 20.10.2012)

anlaşılacakla, talebin reddi yerine yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi,”⁵¹⁵ kanuna aykırı bulunarak bozulmuştur. Bu fıkradan da sadece örgüt üyeleri yararlanabilir.

TCK’nun 220. maddesinin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesi ise, “eğer ki gönüllü olarak teslim olmaksızın, yakalanmasının ardından örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi halinde hakkında örgüt kurmak, örgüt yönetmek veya örgüte üye olmak suçlarından ötürü verilecek ceza üçte birinden dörtte üçüne kadar indirilecektir. Bu kişiler örgütün faaliyeti kapsamında bir suç işlerse veya işlenmesine iştirak etmişse, bu suç ya da suçlardan dolayı ayrıca ceza verilecektir. Burada kanun koyucu tarafından öngörülen etkin pişmanlık indirimi sadece örgüt kurma veya yönetme ile örgüte üye olma suçları bakımından uygulanır. Örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar ise bunlardan bağımsız/müstakil suçlardır⁵¹⁶. Aynı fıkradaki iki farklı düzenleme arasındaki temel fark, kişinin gönüllü teslim olması halinde örgüt kurma veya yönetme ile örgüte üye olma suçlarından hiç ceza almayacak, ancak yakalanması halinde somut olayın özelliklerine göre hüküm fıkrasındaki ceza indirim yapılarak verilecektir.

Bir Yargıtay kararında, “güvenlik güçlerince yakalanan sanığın etkin pişmanlık anlamındaki 5237 sayılı TCK’nun 221/4. maddesinin aradığı anlamda etkin pişmanlık duyarak yeterli bilgi vermediği, bu nedenle de anılan maddede sözü geçen etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanma koşullarının oluşmadığı gözetilmeden, bu madde uyarınca uygulama yapılarak cezasından indirim yapılması,”⁵¹⁷ denilerek güvenlik güçlerince yakalanan sanığın, cezasında indirime gidilebilmesi için, etkin pişmanlık anlamındaki 5237 sayılı TCK’nun 221/4. maddesinin aradığı anlamda etkin pişmanlık duyarak yeterli bilgi vermenin zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

Bir Yargıtay kararında, “Sanık S. B.’nin Cumhuriyet Savcılığındaki ikrarı ile kendi suçunun ortaya çıkmasına yardım ettiği anlaşıldığı halde etkin pişmanlık nedeniyle cezasından indirim yapılmaması bozmayı gerektirmiştir” demek suretiyle kişinin örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar hakkında bilgi vermesi halinde etkin pişmanlıktan faydalanabileceği belirtilmiştir.

⁵¹⁵ Bkz. Y. 9. CD, T. 24.10.2005, E. 2005/6091, K. 2005/7921, www.kazanci.com, 20.10.2012

⁵¹⁶ **Kavlak**, a.g.e., s. 415

⁵¹⁷ Bkz. Y. 9. CD, T. 23.03.2006, E. 2006/201, K. 2006/1821, www.kazanci.com, 21.10.2012

TCK'nun 221. maddenin 3. ve 4. fıkralarında yer alan ve örgüt mensubunca verilecek bilginin niteliği de etkin pi manlığın uygulanmasında son derece önemlidir. Örgüt üyesinin örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlara iştrak etmeden yakalandığı durumlarda TCK'nun 3. fıkrası, örgüt üyesinin örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlara iştrak ettikten sonra yakalandığı durumlarda ise TCK'nun 4. fıkrası uygulanacaktır. Örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçta iştrak etmemi örgüt üyesine ceza verilmemesi için “örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamak amacıyla bilgi vermesi” gerekirken, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlara iştrak eden örgüt üyesinin örgüt üyesi iş suçunun cezasında indirim yapılabilmesi için “örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi” gerekir⁵¹⁸.

3.4.3. Failin TCK'nun 221. Maddesindeki Etkin Pi Manlık Hükümlerinden Birden Fazla Yararlanamaması Hali

TCK'nun 221/6. maddesine göre, kişinin hakkında bu maddede işlenen etkin pi manlık hükümleri birden fazla uygulanmaz. Bu hüküm ile etkin pi manlık hükümlerinden bir defadan fazla yararlanmanın önü kapatılmıştır. Kişinin işlediği örgüt suçları neticesinde etkin pi manlık hükümlerinden bir defa yararlandıktan sonra örgüt suçlarından birisini tekrar işleyen kimsenin, etkin pi manlık hükümlerinden tekrar faydalanması mümkün değildir⁵¹⁹.

Yargıtay bir kararında, “örgüt üyesi olarak örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenmesine iştrak etmeyip örgütten çekildiğini bildirerek ilgili makamlara teslim olduğu anlamında pi manlık duyurarak kendi özgür iradesi ile örgütten çekilip çekilmediği tartışılıp, daha önce 3419 sayılı Yasadan yararlanmasına rağmen yeniden aynı suçun işlediği de göz önünde tutularak, tartışılıp değerlendirildikten sonra 5237 sayılı Yasanın 221. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda bir karar verilmesi gerekirken yasanın anlam ve amacına uygun düşmeyen yazılı gerekçe ile bu konudaki talebin reddine karar verilmesi,” diyerek örgüt üyesi olarak örgütün faaliyeti çerçevesinde

⁵¹⁸ Dursun, a.g.e., s. 368, 369, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 22.11.2012

⁵¹⁹ Donay, a.g.e., s. 322

herhangi bir suçun i lenmesine i tirak etmeden örgütten çekildi ini ilgili makamlara teslim olan sanı ın, daha önce 3419 Sayılı Yasadan yararlanmasına ra men yeniden aynı suçu i ledi inin de göz önünde tutulması gerekti ine karar verilmi tir⁵²⁰.

3.5. YARGILAMA USULÜ

3.5.1. Soru turma Usulü

Suç ilemek amacıyla örgüt kurma suçu ikayete ba lı olmayıp re'sen soru turulur ve kovu turulur. E er ilgili Cumhuriyet Ba savcılıklarınca münhasıran bu suçun soru turmasının yapılması ile ilgili bir Cumhuriyet Savcısı yetkilendirilmemi se, ilgili Cumhuriyet Ba savcılıklarınca savcılar arasında son numaraları 0'dan 9'a kadar olan rakamlara göre soru turma dosyalarının tevzi edilmesi ile hangi savcıya dosya dü mü se soru turmayı o Cumhuriyet Savcısı yürütür ve sonlandırır. Ama her zaman Cumhuriyet Ba savcısı ilgili soru turma dosyasını bir savcıdan alıp di erine verebilir.

Cumhuriyet savcıları soru turmayı yürütürken hakim kararına gereksinim duyarsa yetki çevresindeki Nöbetçi Sulh Ceza hakiminden talep eder. Bazı istisnai durumlarda -gecikmesinde sakınca bulunan hallerde- kendisi kollu a bu konuda emir ve talimat verebilir. Ancak bu usul i lemmini ilgili kanun maddesinde öngörülen süre içerisinde Sulh Ceza Hakiminin onayına sunar.

CMK'nun 100/3-a-9 maddesine göre, suç ilemek amacıyla örgüt kurmak (TCK'nun 220. madde 2, 7 ve 8. fıkralar hariç) 3713 sayılı TMK'nun 10/f maddesine göre istisnalar uygulanmaz. Yani TCK'nun 220. maddesinin 2, 7, 8. fıkrasına atıf yapan örgüt üyeli i, örgüte yardım ve örgütün propagandasına yapmak suçlarında suçun i lendi i hususunda kuvvetli üphe sebeplerinin varlı ı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir. Bu halde, CMK'nun 100/2-a-b maddesinde sayılan tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadı na bakılmaksızın üphelinin tutuklanmasına karar verilebilir.

⁵²⁰ Bkz. Y. 9. CD, 06.12.2005, E. 2005/5942, K. 2005/9278, www.kazanci.com, 21.10.2012

Hukuk devleti ilkesi göre, kanunlar tarafından önceden belirlenen yol ve yöntemler, üpheli veya sanı n belirli hak ve hürriyetlerini zedelememek ve ortadan kaldırmamak suretiyle kullanılabilir. Bu noktada ki i hak ve hürriyetleriyle kamu düzeni ve toplumsal yarar arasında bir denge gözetilmek zorundadır. Önleme dinlemesinin çok kullanıldı ı, bu durumda insanların korku duydu u ve özel hayat hakkının ciddi bir baskı ile kar ı kar ıya kaldı ı endi esi dile getirilmektedir. Bu nedenle bireyin hak ve hürriyetlerine müdahale içeren telefon dinleme ve teknik araçlarla izleme gibi tedbirlere ili kin artların somut olayda gerçekte ip gerçekte medi inin tesbiti konusunda son derece özenli davranılmalıdır. 1982 Anayasasının 20, 21, 22. maddeleri ile A HS'nin 8. maddesi bireyin özel hayatının ve ileti im hürriyetinin korunmasına yer vermi tir (Anayasa m. 22, A HS m. 8). Günümüzde suç i leme ekil ve imkanları olabildi ince geli ti inden "silahların e itli i" ilkesi uyarınca bilim ve tekni in ı ı ı altında delil toplama yöntemlerinin hukuk kuralları çerçevesinde düzenlenmesi gerekir. Suç isnadı altındaki ki i Anayasanın 38. maddesi gere ince masumiyet-suçsuzluk karinesi güvencesinden faydalanacaktır. Adli makamlar ceza yargılaması i lem ve tedbirine ba vururken hukuk kurallarına uymak ve bu kurallar çerçevesinde delil toplamakla yükümlüdürler. Bu kurallara aykırı elde edilen her delil "hukuka aykırı delil" niteli indedir. CMK 148/3'e göre yasak usullerle elde edilen ifadeler rıza ile verilmi olsalar bile delil olarak de erlendirilemez.

CMK'nun 135. maddesinde düzenlenmi tir. Telekomünikasyon yoluyla ileti imin tespiti denilince klasik posta ve haberle me dı ında her türlü ileti im, e-posta, internet, kablolu veya kablosuz yolla yapılan görü meler, faks vs. yapılan görü meler anla ılmalıdır.

CMK'nun 135. maddesine göre ileti imin tespiti ve dinlenmesi için bir suç dolayısıyla soru turmanın veya kovu turmanın bulunması gerekir. Soru turma için Cumhuriyet Ba savcılı ına ilgili olayla ilgili kayıt yapılması ve soru turma numarası alınmalıdır.

Kuvvetli üphe sebeplerinin bulunması ileti imi dinlenilecek ki inin ilgili suçu i ledi ine dair bazı belirtilerin olması gerekir. Burada kanun koyucu CMK'nun 135. maddesinin gereksiz kullanımının önüne geçmek istemi tir. Ba ka suretle delil elde etme imkanının olmaması gerekir. leti imin dinlenmesi son çare niteli inde bir

tedbirdir. Buradaki amaç di er tedbirlere ba vurulsa bile sonuç alınamayaca ı hususunda bir beklentinin varlı ı veya benzer yöntemler uygulanmasına ra men delil elde edilmesi anla ılmalıdır.

CMK 135/6-a-8, Suç i lenmesi amacıyla örgüt kurma(TCK 220.madde, 2-7-8 fıkraları hariç. Ancak 3713 sayılı terörle mücadele kanununun 10/f bendine göre istisnalar uygulanmaz yani 220/2-7-8. fıkraya atıf yapan örgüt üyeli i, örgüte yardım ve örgütün propagandasını yapmak suçlarında) ileti imin tespiti, dinlenmesi kararı verilebilir. Ileti imin tesbiti, dinlenmesi, ileti imin fiili 135/6 fıkra sayılı suçlardan birini kapsaması. Bu suçlar dı ında suçlar hakkında 135.madde uygulanmaz.

CMK'nun 157. maddeye göre soru turma gizlidir. Yine CMK'nun 135/5. maddesine göre tedbir kararı karar süresince gizli tutulur. Gizlili e uyulmaması halinde haberle menin gizlili inin ihlali (TCK m. 132), gizlili in ihlali (TCK m. 285), göreve ili kin sırrın açıklanması (TCK m. 258) suçları olu abilir.

Tanıklıktan çekilme sebepleri CMK'nun 45.46.47. maddelerinde düzenlenmi tir. CMK'nun 135/2. maddesine göre, üpheli veya sanı ın tanıklıktan çekinebilecek ki ilerle arasındaki ileti imi kayda alınamaz. Kayda alındıktan sonra bu durumun anla ılması halinde kayıtlar derhal yok edilir. Ancak tanıklıktan çekinebilecek ki iler suça i tirak eden konumunda ise CMK'nun 135/2. madde hükmü uygulanmaz ve ileti iminin tespitine, dinlenmesine ve kayda alınmasına karar verilebilir.

CMK'nun 136. Maddesine göre, üpheli veya sanı a yüklenen suç dolayısıyla müdafii bürosu, konutu ve yerle im yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında CMK'nun 135. madde hükümleri uygulanmaz. Ayrıca müdafii CMK'nun 46. maddesine göre, tanıklıktan çekilme hakkı bulundu undan ileti imi dinlenemez. Ancak müdafii suça i tirak eden konumunda ise CMK'nun 136. madde hükmü uygulanmaz ve ileti iminin tespitine, dinlenmesine ve kayda alınmasına karar verilebilir.

CMK'nun 138/2. maddesine göre, telekomünikasyon yolu ile ileti imin tespiti, dinlenmesi sırasında yapılmakta olan soru turma ve kovu turma ile ilgisi olmayan ancak CMK 135/6. maddesinde sayılan katalog suçlardan birinin

i lendi ine dair delil elde edilirse bu delil muhafaza altına alınır ve durum derhal Cumhuriyet Savcılı na bildirilir.

Soru turma a amasında CMK 135/6 kapsamındaki katalog suçlardan oldu u dü ünülen suçtan dolayı teknik takip yapılmı , ancak yargılama sırasında iddianamedeki suç CMK'nun 135/6. maddesi dı ndaki bir suçta dönü ürse bu e kilde elde edilen ileti imin tespitine ili kin deliller delil olarak de erlendirilir.

CMK'nun 139. maddesine göre, soru turma konusu suçun i lendi i hususunda kuvvetli üphe olması ve ba ka türlü delil elde edilememesi halinde hakim kararı ile ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısının kararı ile kamu görevlileri gizli soru turmacı olarak görevlendirilebilir.

Soru turmacının kimli i de i tirilebilir. Soru turmacı görevlendirmesi halinde buna ili kin belgeler ve karar Cumhuriyet Ba savcılı nda muhafaza edilir. Soru turmacı her türlü delili toplar. CMK'nun 139. maddeye göre gizli soru turmacının görevlendirilebilece i suçlar katalog halinde tek tek sayılmı tır. Bu suçlar dı nda gizli soru turmacı görevlendirilemez. CMK'nun 139/7-a-2. maddeye göre; suç i lemek amacıyla örgüt kurmak (TCK'nun 220. madde 2, 7 ve 8. fıkralar hariç) 3713 sayılı TMK'nun 10/f maddesine göre istisnalar uygulanmaz. Yani TCK'nun 220. maddesinin 2, 7, 8. fıkrasına atıf yapan örgüt üyeli i, örgüte yardım ve örgütün propagandasına yapmak suçlarında gizli soru turmacı görevlendirilebilir.

CMK'nun 140. maddesine göre, suçun i lendi i hususunda kuvvetli üphe olması ve ba ka türlü delil elde edilebilmesi hallerinde CMK'nun 140. maddesinde sayılan katalog suçlarda üpheli veya samı nın kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve i yeri teknik araçlarla izlenebilir, ses veya görüntü kaydı alınabilir. Teknik araçlarla izlemenin hangi suçlarla ilgili olaca ı CMK'nun 140/1-a-5. maddesinde göre, suç i lemek amacıyla örgüt kurma (TCK'nun 220. maddesinin 2, 7 ve 8 fıkraları hariç) 3713 sayılı TMK'nun 10/f maddesine göre istisnalar uygulanmaz. TCK'nun 220. maddesinin 2-7-8. fıkrana atıf yapan örgüt üyeli i, örgüte yardım ve örgütün propagandasını yapmak suçlarında teknik araçlarla izleme yapılabilir.

CMK'nun 140. maddesine göre teknik araçlarla izleme, hakim kararı ile ve gecikmesi sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısı tarafından en çok 4 hafta süre ile verilebilir. Bu süre gerekti inde bir defaya mahsus olmak üzere 4 hafta süre

ile uzatılabilir. Cumhuriyet Savcısı tarafından verilen teknik araçlarla izleme kararı 24 saat içinde hakim onayına sunulur. Suç i lemek amacıyla kurulan örgüt faaliyeti çerçevesindeki suçlarda gerekli görülmesi halinde hakim bir haftadan fazla olmamak üzere müteaddit defalar sürenin uzatılmasına karar verebilir.

Teknik araçlarla izleme sonucunda elde edilen deliller CMK'nun 140/1-a. maddesindeki katalog suçlarda kullanılabilir. Gerekli olmayan deliller Cumhuriyet Savcısının gözetiminde derhal yok edilir. CMK'nun 140/5. maddesine göre teknik araçlarla izleme ki inin konutunda uygulanamaz.

Örgüt suçları için soru turma yöntemi eksik ve yetersiz kalmaktadır. Uygulamada klasik yöntemler kullanılmakla birlikte, profesyonelle mi örgütlere kar ı pasif kalınmaktadır.

Delil elde etmek amacıyla teknik takip ve telefon dinlemeleri ya da gizli soru turmacı atama gibi yöntemler benimsenmi se de, bu yöntemlerin kullanılmasında ölçü ve oran tutturulamamaktadır. Bu da özel hayatın gizlili inin sınırları, dü ünçe ve ifade özgürlü ü, haberle me özgürlü ü gibi birçok hakkın ihlal edilebilmesine yol açabilmektedir. Ancak bu delil elde etme teknikleriyle de yürütülen soru turmalarda ula ılan deliller ile, bir çok suç örgütü çökertilmi tir. Bununla birlikte yapılan birçok hata nedeniyle sayısız suç cezasız kalmı , sayısız suçlu beraat etmi bazen de suçsuz insanlar hüküm giymi olabilir. Amac, suç ve fail üretmek de il, i lenmesi amaçlanan yahut i lenmi bir suç nedeniyle tüm faillerin cezalandırılması vasıtasıyla, hukuk devleti ilkesinin herkes açısından e it uygulanabilmesidir. Çok büyük ba arılar elde edilmi olsa dahi, bir tek suç örgütü üyesinin soru turmadaki hata nedeniyle beraat etmesi veyahut göz ardı edilmesi ya da masum bir ki inin bırakın mahkum olmasını yargılamasının yapılarak üpheli veya sanık sıfatını alması o soru turmayı ba arısız kılacaktır. Çünkü bir tek fiilin dahi cezasız kalması, hukuki anlamdaki adaletin tam olarak tecellisini engelleyecek, bu tecelliye gölge dü ürecektir⁵²¹.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesi ba lı ıyla birlikte kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak bilinen 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla bir takım

⁵²¹ **Yüksekkaya, Bayram**, ”Suç lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Soru turma Sorunsalı: CMK Md. 251/1 Fıkrası Üzerine Bir De erlendirme”, s. 4 <http://www.bayramyuksekkaya.av.tr/docs/002.pdf>, 22.11.2012

de i ikliklere u ramı tır. TMK'nun kapsamına giren suçlarla ilgili olarak, soru turma, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu suçların soru turma ve kovuşturmasında görevlendirilen Cumhuriyet savcılarınca bizzat yapılır. Bu Cumhuriyet savcıları, Cumhuriyet ba savcılı nca ba ka mahkemelerde veya i lere görevlendirilemez.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, TCK'nun 302, 309, 311, 312, 313, 314, 315, ve 316. maddelerinde düzenlenen suçlar hakkında, görev sırasında veya görevinden dolayı i lenmi olsa bile Cumhuriyet savcılarınca do rudan soru turma yapılır. 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet stihbarat Hizmetleri ve Milli stihbarat Te kilatı Kanununun 26. maddesi hükmü saklıdır.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, yürütülen soru turmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, bu kararlara kar ı yapılan itirazları incelemek ve sadece bu i lere bakmak üzere yeteri kadar hâkim görevlendirilir.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, CMK'nun 91. maddesinin birinci fıkrasındaki yirmidört saat olan gözaltı süresi kırksekiz saat olarak uygulanır.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, soru turmanın amacı tehlikeye dü ebilecek ise yakalanan veya gözaltına alınan veya gözaltı süresi uzatılan ki inin durumu hakkında Cumhuriyet savcısının emriyle sadece bir yakınına bilgi verilir.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, gözaltındaki üphelinin müdafii ile görü me hakkı, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, hâkim kararıyla yirmidört saat süre ile kısıtlanabilir; bu zaman zarfında ifade alınamaz.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, kolluk tarafından düzenlenen tutanaklara, ilgili görevlilerin açık kimlikleri yerine sadece sicil numaraları yazılır. Kolluk görevlilerinin ifadesine ba vurulması gerekti i hallerde çıkarılan davetiye veya ça rı

kâ idı, kolluk görevlisinin i adresine tebli edilir. Bu ki ilere ait ifade ve duru ma tutanaklarında adres olarak i yeri adresleri gösterilir.

3.5.2. Kovu turma Usulü

5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kurulu Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 11. maddesine göre, Kanunların ayrıca görevli kıldı ı haller saklı kalmak üzere, sulh ceza ve a ır ceza mahkemelerinin görevleri dı ında kalan dava ve i lere asliye ceza mahkemelerince bakılır. Kanunun 12. maddesine göre, cezası on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarda a ır ceza mahkemeleri görevlidir. Kanunun 11. Maddesine göre, cezası iki yıla kadar olan hapis ve bunlara ba lı adli para cezalarında görevli mahkeme sulh ceza mahkemesidir. nceleme konumuz olan suçun cezasının üst sınırı on yıldan fazla olmadı ından -üst sınır altı yıldır- görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun faaliyeti kapsamında i lenmesi hedeflenen amaç suçların gerçekleştirilmeleri halinde, yargılama yetkisi bu amaç suçun üst sınırına göre belirlenecektir. Örne in TCK'nun 188/3. maddesinde düzenlenen uyu turucu madde ticareti suçlarının i lenmesi için TCK'nun 220. maddesine göre örgüt kurulması halinde , uyu turucu madde ticareti suçunun yaptırımını be yıldan on be yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası oldu undan örgüt suçunun yargılaması da a ır ceza mahkemelerinde yapılacaktır. Ancak amaç suçun cezası on yoldan az ise (örne in antaj suçu açısından üç yıla kadar hapis be bin güne kadar adli para cezası) yargılama yetkisi de i meyecek ve asliye ceza mahkemelerinde yapılacaktır.

TCK'nun 220. maddesi kapsamındaki bir örgütün faaliyeti çerçevesinde uyu turucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu i lenmesi durumunda ve haksız ekonomik çıkar sa lamak amacıyla kurulmu bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak i lenen suçlar hakkında, TMK'nun 10. maddesine göre yargı çevresi birçok ili kapsayacak ekilde görevlendirilen a ır ceza mahkemeleri görevlidir. Dolayısıyla bu davalarda normal a ır ceza mahkemeleri görevli de ildir. TMK'nun 10. maddesine göre kurulan bir örgütün ya ma suçlarını i lemek üzere

kurulmu olması yeterli olmayıp, örgüt faaliyeti çerçevesinde TCK'nun 148. vd. maddesinde belirtilen ya ma suçlarının i lenmi olması da gerekir. Bu itibarla ya ma suçlarını ilemek üzere kurulmu bir örgütün, ya ma suçlarından hiçbirini henüz i lemedi i durumlarda TMK'nun 10. maddesindeki a ır ceza mahkemesi görevli sayılmayacaktır.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesi ba lı ıyla birlikte kamuoyunda "üçüncü yargı paketi" olarak bilinen 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla bir takım de i ikliklere u ramı tır. TMK'nun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar; Adalet Bakanlı ının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yargı çevresi birden çok ili kapsayabilecek ekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek a ır ceza mahkemelerinde görülür. Bu mahkemelerin ba kan ve üyeleri adlî yargı adalet komisyonunca, bu mahkemelerden ba ka mahkemelerde veya i llerde görevlendirilemez. Anayasa Mahkemesi ve Yargıtayın yargılayaca ı ki ilere ili kin hükümler ile askerî mahkemelerin görevlerine ili kin hükümler saklıdır.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, güvenli in sa lanması bakımından duru manın ba ka bir yerde yapılmasına karar verilebilir. Açılan davalara adli tatilde de bakılır.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, CMK'nun 135. maddesinin 6. fıkrasının (a) bendinin (8) numaralı alt bendindeki, 139. maddesinin yedinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendindeki ve 140. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (5) numaralı alt bendindeki istisnalar uygulanmaz.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, TCK'nda yer alan; Örgüt faaliyeti çerçevesinde i lenen uyu turucu ve uyarıcı madde imâl ve ticareti suçu veya suçtan kaynaklanan malvarlı ı de erini aklama suçu, haksız ekonomik çıkar sa lamak amacıyla kurulmu bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak i lenen suçlar, kinci Kitap Dördüncü Kısımın Dört, Be , Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar (305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332. maddeler hariç), dolayısıyla açılan davalar, yargı çevresi birden çok ili kapsayabilecek ekilde belirlenecek illerde

görevlendirilecek a ır ceza mahkemelerinde görülür. 3. fıkranın (d), (e), (f) ve (h) bentleri hariç olmak üzere, bu madde hükümleri, bu suçlardan dolayı yapılan soru turma ve kovu turmalarda da uygulanır.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, TCK'nun 305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332. maddeleri hariç olmak üzere, kinci Kitap Dördüncü Kısmın Dört, Be , Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlarda, CMK'nda öngörülen tutuklama süresi iki kat olarak uygulanır.

3713 sayılı TMK'nun 10. maddesinde 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i ikli e göre, suça Sürüklenen çocuklar, TMK'nun 10. maddesine göre kurulan mahkemelerde yargılanamaz; bu mahkemelere özgü soru turma ve kovu turma hükümleri çocuklar bakımından uygulanmaz.

SONUÇ

Üstesiz ki, suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçuyla mücadelede ba arıya ula abilmek için yasal düzenlemenin yadsınamaz derece de önemi vardır. Kanunlarımız ne kadar çok isabetli düzenlenmeleri içerirse suç örgütü sorunuyla da o kadar elimiz güçlü bir ekilde ve daha donanımlı olarak ba a çıkarız.

Zannımca, geli en teknoloji ile suç örgütleri iç içe ve onunla do ru orantılı bir ekilde ve hatta bu sayede daha geni kitleleri etkileme imkanına da eri mektedir. Kullandıkları materyal ve amaçlarına ula mak için gerçekle tirdikleri eylemlerde araç olarak kullanacakları dokümanların çe itlili i de artmaktadır. Dolayısıyla çıkarılan kanunlar bir müddet sonra hızlı geli en teknolojinin kar ısında yetersiz duruma gelmekte olup, örgütlerle mücadele de uygulayıcıları çaresiz bırakmaktadır. Sanırım bunu önlemenin en kolay yolu çıkarılan yasalarda kanun koyucunun uygulayıcılara verdi i takdir yetkisinin sınırlarını geni tutmaktan geçmektedir. Çerçeve yasalarla uygulama alanı geni tutulmalı ve içeri inin doldurulması kamu gücünü kullanarak örgütlerle mücadele edenlere bırakılmalıdır. Ancak sınırsız ve keyfi uygulamalara yol açabilecek uygulamalara da imkan verilmemelidir.

Ayrıca suç örgütlerinin küreselle mesine ve teknolojinin geli mesine paralel olarak terör örgütleri bünyelerinde daha e itimli, daha bilgili ve daha bilinçli bireyleri barındırmaktadır. Bu örgütlerle mücadele etmek için ülkemizde de örgütlerle mücadele eden kolluk kuvvetleri ve askerlerin de do ru orantılı olarak özel olarak e itim almı , bu alanda uzmanla mı olmaları gerekmektedir. Böylece az askeri güçle daha verimli ve etkin bir ekilde ba arıya ula ılmı olacaktır.

Örgütlerle etkin mücadele yollarından biri de onların bu yola gitmelerindeki sebebin ortaya çıkarılması ve bu sebebi ortadan kaldıracak çözümlerin bulunmasının gereklilidir. Böylece suç örgütlerine karı mı bireylerin eylem yapmasına engel olunup onların adete geri dönmek için fırsat kollamasının sa lanaca ı gibi örgütlere yeni katılmaların da önüne geçilmi olacaktır.

Suç örgütleriyle mücadele yollarından biri de gençlerimizde sosyal sorumluluk bilincinin a ılanmasını sa layacak etkinliklerin yapılması, rehberliklerin verilmesi gereklidir. Ülke, millet, vatan ve en temelinde insan sevgisini a ılayacak faaliyetlerin devlet tarafından yapılmasının gereklili idir. İlkö retim ve ortaö retimdeki tarih, edebiyat, vatandaşlık ve rehberlik derslerine özellikle önem verilmeli ve içeriklerinde bu duyguları barındıracak konular a ırlıklı i lenmelidir.

Örgütlü suçla mücadelede dikkat edilmesi gereken bir di er husus da örgüte katılımı ve katılmakta olan ki ilerinin psikolojik durumlarının iyi irdelenmesinin gereklili idir. Suç örgütlerinin bünyelerindeki ki ilerinin psikolojik durumları benzerlik göstermekte midir? Onları örgüt mensubu ya da örgüt mensubu adayı yapan sebepler benzer midir? Kendilerinin ve ailelerinin sosyal durumları nasıldır? Bunların ili ki içerisinde oldukları ki ilerinin sosyal yapıları nasıldır? Kendilerini örgüte kanalize eden ki ilerle hangi yollarla muhatap oluyorlar?...vb. sorulara iyi cevap bulunmalı ve bu cevaplar do rultusunda çözümlenmeler yapılmalıdır.

Ki ilerinin ekonomik durumlarının dü üklü ü, düzenli bir geçim kayna ının olmaması da suç örgütlerine katılmaların en büyük sebeplerindendir. Bu da suç örgütlerinin, örgüt üyesi bulmada fırsat olarak kullandıkları, ekonomik vaatlerle onları yanda yapmalarında önemli bir etmendir. Yönetenlerin ve kamu gücünü elinde bulunduranların bu problemi sorun olmaktan çıkarmaları gerekir.

Suç örgütleri üye kazanmada dini, ırki, siyasi, felsefi...vb. insanların etnik veya inançsal duygularından da yararlanmaktadırlar. Devlet bireylere bu konuda yeteri kadar e itim vermeli ve her eyin do rusunu ve olması gerekenini onlara anlatmalıdır.

Yasa koyucu, yasaları çıkarırken yukarıda saydı ımız tüm sebepleri göz önünde bulundurmalıdır. Yasalarda bunlara yer vermelidir. Gerekirse yeni birimler olu turarak bunların i leyi ini kontrol altında tutmalıdır. levsel verimlili i artıracak düzenlemeler yapılmalıdır.

Ama kanun koyucunun ne kadar olabildi ince az hata içerir ve maksimum oranda ba arılı kanunlar çıkarırsa çıkarsın, e er biz uygulayıcılar olarak kanunun bize verdi i yetkileri do ru ve isabetli uygulamazsak çıkarılan kanunların ba arıya ula ma olana ı maalesef yoktur. Bu yüzden bu yolda çıkarılan yasaların

gerekçelerini de göz önünde tutarak iyi bir ekilde kavramalıyız. Yasanın çıkarılma amacını ve bu amaç do rultusunda bizden ne istiyor ve biz bunu ne kadar yapabiliriz? Sorularına kendi içimizde ne kadar ba arılı cevaplar bulursak bu illeti o kadar kolay yeneriz.

Teknoloji alanındaki geli meler, insano lunun sınırsız dü ünme yetene i, toplumun ekonomik sosyal ve siyasal yapısı suça meyilli olan ki iler çe itli yöntem ve tekniklerle bir araya gelerek suç örgütlenmeleri olu turmaktadırlar. Tüm dünyada büyük mücadele verilen suçların ilk sıralarında, yıllardır “organize suçlar” gelmektedir. Organize suç, en basit haliyle, büyük veya küçük bir yapılanma tarafından, birden fazla suçun i lenmesi için bir araya gelen ahıslarca meydana gelen suç fiillerinden ibarettir⁵²².

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçları kamu barı nını ve düzenini, toplumun huzur ve sükununu bozmaya yönelik tehdit olu turmaktadırlar. Suç örgütleri, nitelikleri gere i i lemeyi amaç edindikleri suçlar bakımından toplumda endi e, korku ve panik yaratarak, örgütün amaçları do rultusunda i lemeyi hedefledikleri belirsiz sayıdaki müstakbel suçların i lenmesini daha kolay hale getirirler.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu aslında i lenmesi hedeflenen amaç suçlar bakımından bir araç suçtur. Yani amaç suçların hazırlık hareketi niteli indedir. Ancak ceza hukukunun temel ilkelerinden olan hazırlık hareketlerinin cezalandırılmamasına bir istisna te kil ederek toplum yararına amaç suçların hazırlık hareketi olan suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu ba ımsız bir suç olarak cezalandırılmaktadır.

TCK'nun 220. maddesinde suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunun tek fail tarafından i lenemedi i, üç ki inin varlı ının arandı ı görülmektedir. Yani buradaki fail sayısı suçun i lenbilmesinin ön ko uludur. Bu ön ko ul gerçekte meden suç i lenmi sayılmamaktadır. Bu itibarla suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu da çok failli bir suçtur.

⁵²² **Yüksekkaya**, a.g.m., s. 1 <http://www.bayramyuksekkaya.av.tr/docs/002.pdf>, 22.10.201

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu somut tehlike suçudur. Yani suç faillerinin cezalandırılması için bir kamu zararının oluşması beklenmez. Suç i lemek amacıyla kurulan örgütler, yapıları yöntemleri ve amaçları yönünden kamu düzeni ve barışı için tehlike yarattıklarından bu suç aynı zamanda tehlike suçudur. Kanun koyucu, ceza hukukunda koruma altına aldığı hukuki yararlar zarara uğramaması olsa dahi, bu yararları ihlal etme tehlikesinin yoğun olarak taşınmasından hareketle, örgüt henüz suç i lememi olsa dahi, kurulmuş olan bu örgütü cezalandırmayı öngörmektedir. suç i lemek için örgüt kurma suçu, i lenecek suçlar bakımından tek başına müstakil bir suç oluşturur. TCK'nun 220. maddesine göre, üç veya daha fazla kişilerin, kanunun suç saydığı fiilleri i lemek amacıyla bir örgüt kurmaları ve örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları i lemeye elverişli olması halinde suçun varlığından söz edilecektir. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda, örgütsel yapı ve baki devamlılık arz ettiğinden, örgüt kurulduktan sonra, i lenmi ya da i lenecek olan suçlardan bakiimsiz olarak devam etmesi, suçun sürekliliğini ortaya koymakta ve suçu kesintisiz suç haline getirmektedir.

TCK'nun 220. maddesinin 1. fıkrasında örgüt kuranları ve yönetenleri, 2. fıkrası örgüte üye olanları cezalandırmaktadır. Dolayısıyla suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçu seçimlik hareketli bir suçtur. 6. fıkraya göre örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç i leyenler ile 7. fıkraya göre örgütün hiyerarşisine tabi olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişiler de örgüt üyesi olarak cezalandırılacaklardır. 8. fıkrada ise örgütün propagandasını yapmak bakiimsiz bir suç olarak düzenlenmiştir.

Suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçunda, görev de olsa hiyerarşik yapılanma ile suç i leme iradesinde devamlılık olması artının bulunduğu kabul etmek örgütün doğası gereği zorunluluktur. Örgüt için amaç, kanunların suç saydığı fiilleri i lemek için birleşme iradesidir. Örgütün suç i lemeye elverişli olması zorunludur. Elverişlilik artı diye nitelendirilebilecekimiz bu koul uyarınca, örgütün yapısı, üye sayısı, araç ve gereç bakımından amaç suçları i lemeye elverişli olmalıdır. Kanun örgütün oluşması için üye artını getirmesi ve üye sayısının en az üç kişiolması gerektiğini vurgulamıştır. Süreklilik artı uyarınca, Suç i lemek için örgüt

kuran sanıklarının aralarında önceden anlaşılabilir bir oranda i bölümü yapılarak hiyerarşik yapı içinde süreklilik gösterecek bir yapılanma göstermesi gerekir. Yalnız bir defa suç işlenmek için bir araya gelme, örgüt kurma suçunu oluşturmaz. Süreklilik, görev de olsa hiyerarşik bağ, planlı bir şekilde gerçekleştirilen ortaklık ve i bölümü, belirsiz sayıda ve tipte suç işlenmek amacıyla belirsiz bir süre için fiili olarak bir araya gelme, en az üç veya daha fazla kişi ve amaç suçlarının işlenmesi bakımından örgütün yapısı, üye sayısı ile araç ve gereçlerinin elverişli olması örgütün varlığı için gerekli ve zorunlu unsurlardır.

TCK'nun 220. maddesinin 3. fıkrasına göre, örgütün silahlı olması cezayı artırıcı sebep olarak düzenlenmiştir. TCK'nun 220/3. maddesinde örgütün silahlı olması halinde 1. ve 2. fıkra göre verilecek cezanın artırılacağı düzenlenmiştir. Ancak 220/6 ve 7. fıkralarında düzenlenmiş olan suçların cezaları 2. fıkra göre verilmektedir. 3. fıkradaki düzenleme, işlenecek suçlardan cezası 1. ve 2. fıkra göre verilenlerine silah artırıcı nedeninin uygulanacağı öngörülmüştür.

TCK'nun 220. maddesinin 4. fıkrasına göre, örgütün faaliyeti çerçevesinde bir suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da fail olarak sorumlu tutulur. Yani bu durumda fail, örgütsel konumuna göre nitelendirilecek suç ile örgütün işlemeyi hedeflediği amaç suçtan gerçek içtima hükümlerine göre her iki suçtan da cezalandırılır.

TCK'nun 220. maddesinin 5. fıkrasına göre, örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenecek bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulur. Zira örgüt yöneticileri örgüt hiyerarşisinin en tepesinde yer alırlar ve emir ve talimatları ile ve üstlendikleri sorumluluklar ile örgütü yönetip yönlendirirler.

TCK'nun 220. maddesinin 6. fıkrasına göre örgüt adına suç işlemeyi ve 7. fıkra göre örgüt yardım fiillerini örgüt üyesi olarak cezalandırılırken, 8. fıkradaki örgütün veya amacının propagandasını yapmaya başlı bir suç olarak düzenlenmiştir.

TCK'nun 220. maddesinin 6. fıkrası, 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucu örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilecektir.

TCK'nun 220. maddesinin 7. fıkrası, 02.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunla yapılan de i iklik sonucu örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza üçte birine kadar indirilebilecektir.

Kamuoyunda "4. yargı paketi" olarak bilinen ve Hükümet tarafından TBMM'ne sunulan kanun teklifinin 9. maddesinde, "5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan "veya amacının" ibaresi ", cebir, iddet veya tehdit içeren yöntemlerini me ru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere ba vurmayı te vik edecek ekilde" ekinde de i tirilmi tir." ekinde bir düzenlemeye yer verilmi tir⁵²³. Bu de i ikli in amacı, A HM'e yapılan ba vurular dikkate alınarak, terör örgütünün propagandasını yapma eylemini suç kabul etmek için, yine " iddet ve cebire te vik" artı getirilmektedir.

TCK'nun 221. maddesinde etkin pi manlık hükümleri düzenlenmi tir. Madde etkin pi manlık da gönüllü ayrılma, teslim olma, yakalanma ve kurucular ve yöneticiler için örgütü da ıtma ya da da ılması hali olarak ayrı ayrı düzenleme getirmi tir. Yapılan düzenleme her durum için farklı ko ullara ba lanmı tir.

⁵²³ <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0748.pdf>, 15.03.2013

KAYNAKÇA

- Abadinsky, H. (2010), "Organized Crime", 9th Ed., Belmont, Ca: Wadsworth, <Http://Www.Organized-Crime.De/Ocdef1.Htm#Abadinsky>, 05.02.2012.
- Akkaya, Ç. (2009), *Terör Suçları Ve Cezalarının İnfazı*, Ankara, Adalet Yayınları.
- Alacakaptan, U. (2004a), "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kurma Suçu", (Çıkar Amaçlı Suç Örgütü), Prof. Dr. Çetin Özek Arma anı, İstanbul, Y. Y., Haziran, S. 45-60.
- Alacakaptan, U. (2004b), "Genel Olarak Ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İlemler için Örgüt (Teşkilat) Meydana Getirme Suçu", (Cürüm İlemler için Örgüt), Prof. Dr. Çetin Özek Arma anı, İstanbul, Haziran, Y.Y., S. 25-44.
- Albanese, J. S.(2000), "Organized Crime In America", 2nd Ed., Cincinnati, Ohio, S. 4-5.
- Alpaslan, . (1983), *Tedhi çilik*, İstanbul, Teknik Yayınları.
- Andersen Ve Taylor(2007), S. 168'ten Akt. Klaus Von Lampe, A.G.E, <Http://Www.Organized-Crime.De/Ocdef1.Htm#Andersen>, 06.02.2012
- Arlacchi, P. (2000), *Mafya Ahlakı Ve Kapitalizmin Ruhü*, İngilizce'den Çev: Bahadır Sina Ener, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Arslan, Ç., Aziza Aolu, B. (2004), *Yeni Türk Ceza Kanunu İncelemesi*, Ankara, Asil Yayın Ve Dağıtım.
- Artuk, M. E. (1989), *Ceza Hukukunun Tarihi*, Ceza Hukuku El Kitabı, İstanbul, Turhan Kitabevi.
- Artuk, M. E., Gökçen, A., Yenidünya, A.C. (2008), *Ceza Hukuku Genel Hükmümler*, Ankara, Turhan Kitabevi.
- Avcı, M. (2003), "Örgütlü Suç Kavramı", Kamu Hukuku Arama Prof. Dr. İhan Akın'a Arma anı, Y: 6, S. 1-128 Mart 2003, S. 1-12.
- Bayraktar, K. (1997), *Suç İlemlerini Tahrik Cürmü*, İstanbul, Y.Y.
- Boverkenk, F., Yeilgöz, F. (2000), *Türkiye'nin Mafyası*, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Büyük Larousse Sözlük Ve Ansiklopedisi, C: 18.
- Canak, E. (2005), *Suç İlemlerini Amacıyla Örgüt Kurma Ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları*, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

- Centel, N., Zafer, H., Çakmut, Ö. Y. (2007), *Ki ilere Karşı İstenen Suçlar*, C: I, İstanbul, Beta Yayınları.
- “Council Of Europe Organised Crime Situation Report” (2005), [Http://Www.Coe. nt/T/Dghl/Cooperation/Economiccrime/Organisedcrime/Default_En.Asp](http://www.Coe.int/T/Dghl/Cooperation/Economiccrime/Organisedcrime/Default_En.Asp), 14.02.2012
- Çulcu, M. (1998), *Mağfa Üzerine Notlar*, (Mafia Üzerine Notlar), İstanbul, Kasta Yayınevi.
- Daragenli, V. S. (1997), “Organize Suçluluk”, Ceza Hukuku Günleri, 70. Yılında Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler, 26-27 Mart 1997, İstanbul.
- Daragenli, V.S. (1999), “Tehlike Suçları”, (Tehlike Suçları), Prof. Dr. Sahir Erman’a Arma anı, İstanbul, Y.Y., S. 163-188.
- Demirba , T. (2005), *Kriminoloji*, (Kriminoloji), 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Demirba , T. (2007), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Do an, Y. H. (T.Y.), “Kamu Barışına Karşı İstenen Suçlar”, [Www.Ceza-Bb.Adalet.Gov.Tr/Makale/146.Ppt](http://www.Ceza-Bb.Adalet.Gov.Tr/Makale/146.Ppt), 08.02.2012
- Dönmezer, S. (2000), “Çetelerle Mücadele Amacıyla 4422 Sayılı Kanunla Kabul Edilen Koruma Tedbirleri”, (Tedbirler), Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, İzmir Barosu, 5-6-7-8 Nisan, S. 537-565.
- Dönmezer, S. (2002), “Organize Suçlulukla Mücadele”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Kemal O uzman’a Arma anı, C: 1, İstanbul, Y.Y., S. 11-21.
- Dönmezer, S. (2004), *Örgütlü Suçların Önlenmesi Ve De erlendirilmesi*, Ceza Hukukunun Güncel Kaynakları, C: I, 8, İstanbul, Beta Yayınları.
- Dönmezer, S., Erman, S. (1999), *Nazari Ve Tatbiki Ceza Hukuku*, Genel Kısım, (C: I), İstanbul, Beta Yayınları.
- Dursun, D. (2008), “Suç İlemler Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (Tck. M.220)”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, [Http://Tez2.Yok.Gov.Tr/](http://Tez2.Yok.Gov.Tr/), 08.02.2012
- Dülger, M. V. (T.Y.), “Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Suç Ortaklığı (Suçta İştirak)”, [Www.Dulger.Av.Tr/Assets/Pdf/Ytckdasucortakligi.Pdf](http://www.Dulger.Av.Tr/Assets/Pdf/Ytckdasucortakligi.Pdf)
- Erdem, M. R. (1995), “Ceza Muhakemesinde Tehlikede Bulunan Tanıkların Korunması”, (Tanık), İzmir Barosu Dergisi, S. 3, Temmuz, S. 48-87.
- Erdem, M. R. (2001), *Ceza Muhakemesinde, Organize Suçlulukla Mücadele Gizli Soru turma Tedbirleri*, Seçkin Yayınevi.
- Erdener, Y. (2007), *Yeni Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu İncelemesi*, İstanbul, Beta Yayınevi.

- Erem, E., Toroslu, N. (1994), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, Sava Yayınevi.
- Erem, F. (1955), “Cürüm işlemek için Cemiyet Kurmak”, (Cürüm), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 12, S: 1-4, S. 50-58.
- Erem, F. (1985), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, C: I, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Erman, E. (1981), *Kaçakçılık Suçları, Ticari Ceza Hukuku*, C: Iv, (Kaçakçılık), İstanbul, Adalet Yayınları.
- Ermumcu, O. (T.Y.), “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 11. Maddesinin Tahlili”, S. 1, [Http://Www.Aydinbim.Adalet.Gov.Tr/Makaleler](http://www.Aydinbim.Adalet.Gov.Tr/Makaleler), 08.03.2013
- Erol, E. (2000), *çtihatlı Türk Ceza Kanunu*, Ankara, Adalet Yayınları.
- Evik, V. S. (2004a), “Cürüm işlemek için Örgütlenme”, (Cürüm), Prof. Dr. Çetin Özek Arma anı, İstanbul, Y.Y., S. 365-396.
- Evik, V. S. (2004b), *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, İstanbul, Beta Yayınları.
- Fisse, B. (1990), “Howard’s Criminal Law”, S. 363, Canada/U.S.A/New Zealand/U.K.
- Geleri, A. (2003), “Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma”, (Organize Suç), Organize Suçlarla Mücadele Ve Polis, Editörler: Aytekin Geleri, Hasan Hüseyin Çevik, Ankara, Seçkin Yayınevi, S. 19-73.
- Gerçekler, H. (2010), *Yorumlu&Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, C: II, Ankara, Vedat Kitapçılık.
- Gökçen, A. (1989), *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları Ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri*, İstanbul, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Gökçen, A. (T.Y.), “Kamu Barışına Karşı Suçlar”, [Www.Ceza-Bb.Adalet.Gov.Tr/Makale/118.Doc](http://www.Ceza-Bb.Adalet.Gov.Tr/Makale/118.Doc), 03.03.2012
- Gökpınar, M. (2005), “Sosyal Ve Kriminall Boyutlarıyla Organize Suç”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Ankara, S: 60, S. 214-234.
- Gülta , V. (2008), *Suç işlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu Ve Etkin Pi manlık*, Ankara, Bilge Yayınevi.
- Güney, E. (2007), *Uygulamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Ve İlgili Mevzuat*, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Hafızo ullanı, Z., Güngör, D. (2000), “Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y: 20, S: 69, Mart-Nisan, Ankara, S. 21-50
- Hafızo ullanı, Z., Kur un, G. (2007), “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y: 20, S: 71, Temmuz-A ustos, S. 25-80.

Hafızo ullaharı, Z. (T.Y.), “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk”,
Http://Www.Zekihafizogullari.Com/Makaleler/Örgütlüsuçluluk.Doc,
12.08.2012

Hakeri,H. (2006), Sorularla Ceza Hukuku, Ankara, Seçkin Yayınevi.

<http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm1.html>, 10.08.2012

<http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale,2335.html>, 19.02.2012

<http://www.zekihafizogullari.com/makaleler/orgutlusucululuk.doc>, 12.08.2012

<http://treaties.un.org/doc/source/recenttexts/18-12e.doc> 14. 02.2012

<http://treaties.un.org/doc/source/recenttexts/18-12e.doc> 14.02.2012

<http://tez2.yok.gov.tr/>, 08.02.2012

çel, K., Evik, H.A. (2007), *çel Ceza Hukuku Genel Hükümler 2. Kitap Suçun Yapısal Unsurları Ve Özel Görünü Biçimleri*, 4. Bası, stanbul, Beta Yayınevi.

çel, K., Yenisey, Y. (1994), *Kar ıla tırmalı Ve Uygulamalı Ceza Kanunları*, stanbul, Beta Yayınevi.

“ talyan Mafyası: Cosa Nostra”, <Http://Arsiv.Ntvsnbc.Com/News/468515.Asp>,
26.03.2012

Jescheck, H. H. (1989), *Almanya Federal Cumhuriyeti Ceza Hukukuna Giri*, stanbul, Y.Y.

Kavlak, C. (2011), *Suç lemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, Ankara, Seçkin Yayınevi.

Koca, M., Üzülmez, . (2007), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Seçkin Yayınevi.

Kocasakal, Ü. (2002), “Organize Suçlulu un Tanımı, Özellikleri Ve Kapsamı”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kemal O uzman’a Arma an, C. I, S. 1, stanbul, S. 130-162.

Kocasakal, Ü. (2002), “Organize Suçlulu un Tanımı, Özellikleri Ve Kapsamı”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Kemal O uzman’a Arma an, C: 1, S. 130-162.

Kocasakal, Ü. (2004), *Avrupa Birli i Ceza Hukukunun Esasları*, (Ab Ceza Hukuku), stanbul, Vedat Kitapçılık.

Köro lu, H. (2001), *Örgütlü Suçluluk*, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Kurt, . (2007), *Uygulamada Uyu turucu Madde Suçları Ve lgili Mevzuat*, Ankara, Adalet Yayınevi.

- Lampe, K. V. (T.Y.), “Definitions Of Organized Crime”, [Http://Www.Organized-Crime.De/Ocdef1.Htm#Abadinsky](http://www.Organized-Crime.De/Ocdef1.Htm#Abadinsky), 05.02.2012 (Abadinsky, 2010: 3) (Abadinsky, 1990: 6.
- Lampe, K.V. (T.Y.), “Definitions Of Organized Crime”, [Http://Www.Organized-Crime.De/Ocdef1.Htm#Albanese](http://www.Organized-Crime.De/Ocdef1.Htm#Albanese), 05.02.2012
- Malkoç, . (2007), *Açıklamalı- çtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu (Madde 188-345)*, C: 2, Ankara, Malkoç Kitabevi.
- Okandan, R. G. (1956), “Romalıların Suç Telakki Ettikleri Fiiller Ve Bunlara Terettüp Eyleyen Cezalar”, stanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Tahir Taner Arma anı, stanbul, stanbul Üniversitesi Yayınları.
- Ömür, T. (1997), “Organize Olmu Suç Örgütleri le Yapılabilecek Hukuksal Mücadele Yöntemleri”, Ankara Barosu Dergisi, 1997/2, S. 70.
- Önder, A. (1989), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, C: Iı, stanbul, Beta Basım Yayım.
- Önder, A. (1991), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, (Özel Hükümler) stanbul, Beta Basım Yayın.
- Özbek, V. Ö. (2002), “Organize Suçlulukla Mücadelede Ön Alan Soru turmaları”, (Ön Alan Soru turmaları), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 4, S: 2, S. 57-88.
- Özbek, V. Ö.(2006), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ceza Muhakemesi), Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Özek, Ç. (1953), “Devletin ahsiyetine Kar ı lenen Cürümlerde Cezalandırılan Hazırlık Hareketleri”, stanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C: 39, S: 3, stanbul.
- Özek, Ç. (1967), *Siyasi ktidar Düzeni Ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler*, (Siyasi ktidar Düzeni), stanbul, stanbul Üniversitesi Yayınları.
- Özek, Ç. (1976), *Devlete Kar ı Suçlar*, stanbul, Sulhi Garan Matbaası. Y.Y.
- Özek, Ç. (1998), “Organize Suç”, (Organize Suç), Prof. Dr. Nurullah Kunt Er’e Arma an, stanbul, S. 195-297.
- Özgenç, . (2006), *Türk Ceza Kanunu Gazi erhi*, B: 3, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Özgenç, . (2007), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (Genel Hükümler), Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Özgenç, . (2010), *Suç Örgütleri*, (Suç Örgütleri), Ankara, Seçkin Yayıncılık..
- Özgenç, . (2012), *Suç Örgütleri*, (Suç Örgütleri), Ankara, Seçkin Yayıncılık..
- Özgenç, ., ahin, . (2001), *Uygulamalı Ceza Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayınevi.

- Özsoylu, A. F. (1999), *Yeraltı Ekonomisi*, Ankara, Ba lam Yayınları.
- Öztürk, B., Erdem, M. R. (2007), *Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Palazzo, F. (1996), “Organize Suçlulu a Kar ı talyan Mevzuatı”, Çev: Ümit Kocasakal, stanbul Barosu Dergisi, C: 70, S: 10-11-12, Ekim, Kasım, Aralık, S. 818-829.
- Parlar, A., Hatipo lu, M. (2007), *Tck Yorumu*, C: II, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Sancar, T. Y. (1998), *Çok Failli Suçlar*, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Scheiff, B. (1996), “Wann Beginnt Der Strafrechtsschutz Gegen Kriminelle Vereinigungen”, Bonn, Y.Y.
- Seydi ehri, M. E. (1331), *Tarih- İmi Hukuk*, stanbul, Y.Y.
- Sinerji Mevzuat Programı
- Soyaslan, D. (2003), *Kriminoloji (Suç Ve Ceza Bilimleri)*, (Kriminoloji), Ankara, Yetkin Yayınları.
- Soyaslan, D. (2005), *Ceza Hukuku Özel Hüğümler*, Ankara, Yetkin Yayınları.
- Sözüer, A. (1995), “Organize Suçluluk Kavramı Ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla Mücadele le İgili Geli meler”, (Organize Suçluluk), Marmara Üniversitesi Hukuk Ara tırmaları Dergisi, C: 9, S: 1-3, S. 255-271.
- ahin, C. (1996), “Organize Suçlulukla Mücadele Ve Tanı ın Korunması”, Yargı Reformu Özel Sayısı, Temmuz-A ustos, Y: 2, S: 10, S. 690-695.
- en, E., Özdemir, B. (T.Y.), “Suç Örgütü”, [Http://Www.Hukukihaber.Net/Suc- Orgutu-Makale,2335.Html](http://www.hukukihaber.net/suc-orgutu-makale,2335.html), 15.02.2012
- Tarhan, E. Ü. (2007), *Yeni Türk Ceza Yasasında Tehdit Ve Hakaret Suçları*, Ankara, Yetkin Yayınevi.
- The American Heritage Diktionary Of The English Language, “Third Edition”, Boston/New York/London, 1992’den Akt., Klaus Von Lampe, A.G.E, [Http://Www.Organized-Crime.De/Ocdef1.Htm#Heritage](http://www.organized-crime.de/ocdef1.htm#heritage), 05.02.2012
- The University Of Chicago Law Review, Volume 25,Year 1958,
- Toroslu, N.(2008), *Ceza Hukuku Özel Kısım*, (Özel Kısım), Ankara, Sava Yayınları, Ekim.
- Türk Demokrasi Vakfı, Demokrasi Ve nsan Hakları Serisi (1999), “Terörizm Ve Organize Suçlar”, Demokrasi Ve nsan Haklarının Geli im Sürecine Etkileri, Ankara.

Uçum, M. (1999), “Türkiye’de Çete Olgusu Ve Bir Hukuksal Analiz”, stanbul Barosu Dergisi, C: 73, S: 7-8-9, stanbul.

Ünver, Y. (1998), “Federal Almanya’da Terör Ve Organize Suçluluk le ilgili Düzenlemeler”, Prof. Dr. Nurullah Kunter’e Arma an, stanbul, Legal Kitabevi, S. 385-464.

www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/118.doc, 03.03.2012

www.kazanci.com, 05.04.2012

www.uyap.gov.tr, 08.10.2012

www.anayasa.gov.tr, 12.09.2012

www.resmigazete.gov.tr, 13.03.2013

<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0748.pdf>, 15.03.2013

Ya ar, O., Gökcan, H.T., Artuç, M. (2010), *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, C: V, Ankara, Adalet Yayınevi.

Yenidünya, A. C., De irmenci, O. (2008), “Mukayeseli Hukukta Ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu”, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Arma anı, C: I, Ankara, Atatürk Ara tırma Merkezi.

Yenisey, F. (2000), “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri le Mücadele Yöntemleri”, (Kurultay), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, 12/16 Ocak 2000, Ankara, S. 103-131.

Yücel, M. T. (1998), “Organize Suç”, Türkiye Barolar Birli i Dergisi, S: 3, Y: 11, S. 1066-1076.

Yücel, M.T. (T.Y.), *Türk Ceza Siyaseti-Kriminolojisi*, (Kriminoloji), Ankara, Y.Y.

Zafer, H. (1999), *Ceza Hukukunda Terörizm*, stanbul, Beta Yayınevi.

Ziegler, J. (1998), *Suçun Derebeyleri, Demokrasiye Kar ı Yeni Mafyalar*, Çev: Ali C. Akkoyunlu, Y. Y.

ÖZ GEÇM

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyisim, isim : Ünlü, Ömer
Uyru u : T.C.
Do um Tarihi ve Yeri : 26 / 06 / 1983
Medeni Hali : Evli
Telefen Numarası : 0 507 240 49 07
E-posta : omerunlu07@hotmail.com

EĞİTİM

DERECE	KURUM	MEZUN YET TAR H
Lisans	İstanbul Üniversitesi	2006
Lise	Manavgat Anadolu Lisesi	2002

DENEYİM

YIL	YER	POZ SYON
2007-2009	Kök Huku Bürosu	Avukat
2009-2011	Adalet Bakanlığı	Hakim Adayı
2011-Halen	HSYK	Hakim

YABANCI DİL

Orta Seviyede İngilizce (KPDS:65)

HOBİLER

Felsefe, Deneme Yazmak, Yüzmek, Seyahat Etmek, Foto rafçılık, Ud Çalmak